MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 81

FRANZ KAFKA

AMERİKA

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
REGAİP MİNARECİ

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Genel Yayın: 3610

MODERN KLASİKLER DİZİSİ

FRANZ KAFKA
AMERİKA

ÖZGÜN ADI
AMERIKA

ÇEVİREN
REGAİP MİNARECİ

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2014
Sertifika No: 29619

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM AĞUSTOS 2016, İSTANBUL
4. BASIM OCAK 2018, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-823-0 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sok. No: 6 Kat: 3
Bağcılar İstanbul
Tel: (0212) 445 32 38 Faks: (0212) 445 05 63
Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Faks. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Modern
Klasikler
Dizisi -81

Franz Kafka

Amerika

Almanca aslından
çeviren: Regaip Minareci

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Ateşçi 1
Dayı 31
New York Yakınlarında Bir Çiftlik Evi 47
Ramses Yolu 83
Otel Occidental 113
Robinson Olayı 141
Bir Barınak 183
Oklahoma Açık Hava Tiyatrosu 239
Parçalar I 261
II Brunelda'nın Gidişi 272

Ateşçi

Bir hizmetçi kız onu baştan çıkarıp, ondan çocuk peydahladığı için yoksul anne babası tarafından Amerika'ya yollanan on altı yaşındaki Karl Rossmann, hızını artık kesmiş olan gemiyle New York limanına girerken uzun süredir izlediği Özgürlük Heykeli'ni sanki ansızın güçlenen bir güneş ışığında gördü. Heykelin kılıcı tutan kolu sanki yeniden havaya kalkmış gibiydi ve bedeninin çevresinde özgür rüzgârlar esiyordu.

"Amma da yüksekmiş!" dedi Karl içinden ve oradan gitmeyi hiç düşünmezken yanından gelip geçen ve sayıları gitgide kabaran hamal kalabalığınca ağır ağır güverte korkuluğuna doğru itildi.

Yolculuk sırasında üstünkörü tanıştığı bir genç adam yanından geçerken, "Ee, canınız inmek istemiyor anlaşılan?" dedi. "Hazırım zaten," dedi Karl adama gülümseyerek ve taşkınlığından ve de güçlü kuvvetli bir delikanlı olduğu için bavulunu omzuna kaldırdı. Bastonunu hafifçe sallayarak diğerleriyle birlikte uzaklaşmakta olan tanıdığının omzu üzerinden o yöne baktığında, kendi şemsiyesini geminin alt katında unuttuğunu telaşla fark etti. Tanıdığından –ki adam buna pek sevinmiş görünmüyordu– bavulunun başında kısa bir süre bekleme inceliğini göstermesini rica etti aceleyle, dönüşte yolu şaşırmamak için ortama göz gezdirdi ve hızla

uzaklaştı. Aşağıya indiğinde yolunu aslında hayli kısaltacak olan bir koridorun ilk kez kapalı olduğunu görüp üzüldü, muhtemelen bu durum bütün yolcuların gemiden indirilecek olmasıyla ilintiliydi; Karl böylece ardı arkası kesilmeyen merdivenlerden inip, sürekli kıvrılan koridorlardan ve içinde terk edilmiş bir çalışma masasının bulunduğu kamaradan geçerek zorlu bir arayışa koyulmak zorunda kaldı; en sonunda gerçekten de –çünkü bu yoldan bir ya da iki kez yanında birileri varken geçmişti– büsbütün kayboldu. Düştüğü çaresizlik içinde kimseye rastlamadığı, binlerce insan ayağının çıkardığı eşeleme seslerini duyduğu ve de artık durdurulan motorların son kıpırdanışlarını uzaklardan tıpkı hafif bir esinti gibi algıladığı için, dolanıp dururken karşısına çıkan, önünde durup kaldığı küçük kapının birine hiç düşünmeden vurmaya başladı.

"Açık zaten," diye içeriden seslenildi ve Karl gerçekten rahat bir nefes alıp kapıyı açtı. "Kapıyı ne diye deli gibi vurdunuz?" diye sordu iriyarı bir adam, Karl'a neredeyse hiç bakmadan. Tavandaki lombarlardan birinden yukarıda, gemide çoktan tüketilmiş donuk bir ışık, içindeki yatağın, dolabın ve koltuğun, hemen yanı başında da adamın depolanmış gibi dip dibe durduğu perişan durumdaki kamaraya vurmuştu. "Yolumu şaşırdım," dedi Karl, "yolculuk sırasında hiç fark etmemişim, ama müthiş büyük bir gemiymiş." – "Evet, bunda haklısınız," dedi adam biraz gururla ve mandalının yuvasına oturduğunu duymak için iki eliyle üstüne bastırıp durduğu küçük bir bavulun kilidiyle uğraşmayı sürdürerek. "İçeri girsenize," dedi adam ardından, "dışarıda dikilmeyeceksiniz herhalde!" – "Rahatsız etmiyor muyum?" diye sordu Karl. "Yok canım, ne rahatsızlığı!" – "Alman mısınız?" diye öğrenmek istedi Karl, çünkü Amerika'ya yeni gelenlerin özellikle İrlandalılardan kaynaklanan tehlikelerle karşılaştıklarını çok duymuştu. "Öyleyim, öyleyim," dedi adam. Karl hâlâ çekiniyordu. Derken adam ansızın

kapı kolunu tuttu, kapıyı hızla kapatmasıyla birlikte Karl'ı kendine doğru çekti. "Koridordan bana bakılmasından hiç hoşlanmam," dedi adam, yeniden bavuluyla uğraşmayı sürdürerek, "gelen geçenin gözü içeride, buna kim katlanır!" – "Ama koridor bomboş," dedi Karl rahatsız biçimde karyola demirlerine sıkışmış halde durarak. "Evet, şimdi öyle," dedi adam. 'Mesele de şimdi zaten,' diye düşündü Karl, 'bu adamla anlaşmak hiç de kolay olmayacak.' – "Yatağa uzansanıza, daha rahat edersiniz." Karl elverdiğince yatağa doğru ilerledi ve yatağın üstüne sıçramak için yaptığı ilk başarısız denemeye yüksek sesle güldü. Yatağa girer girmez, "Aman Tanrım, bavulumu büsbütün unuttum!" diye bağırdı. "Nerede ki?" – "Yukarıda güvertede, bir tanıdık göz kulak oluyor. Dur bakayım, neydi adı?" Annesinin yolculuk için ceketinin astarına diktiği gizli cepten bir kartvizit çıkardı. "Butterbaum, Franz Butterbaum." – "Bavulunuz size çok mu gerekli?" – "Elbette." "Madem öyle, neden yabancı birine verdiniz?" – "Şemsiyemi aşağıda unuttum ve gidip almak için bavulu da yanımda sürüklemek istemedim. Sonra bir de burada yolumu şaşırdım." – "Yalnız mısınız? Size eşlik eden biri yok mu?" – "Evet, yalnızım." – 'Bu adamın fikirlerine uysam sanırım iyi olacak,' diye aklından geçirdi Karl, 'daha iyi bir dostu hemen nerede bulabilirim?' – "Şimdi bir de bavulunuzdan oldunuz. Şemsiyenin sözünü bile etmiyorum." Adam, Karl'ın meselesi şimdi epeyce ilgisini çekmiş gibi sandalyeye oturdu. "Ama bavulun henüz kaybolmadığına inanıyorum." – "İnanmak mutlu eder," dedi adam ve koyu renk, kısa ve gür saçlarını kaşıdı, "gemideyken limanlar değiştikçe âdetler de değişir. Hamburg'da olsa sizin Butterbaum muhtemelen bavulun başında beklerdi, ama burada büyük olasılıkla ikisi de sırra kadem basmıştır." – "O zaman hemen yukarıya bakmalıyım," dedi Karl ve dışarı nasıl çıkabileceğini kestirmek için çevresine bakındı. "Kalın hele," dedi adam ve tek eliyle göğsüne vurup –bu düpedüz kaba-

caydı– onu yeniden yatağa itti. "Niye ki?" diye sordu Karl sinirlenerek. "Çünkü anlamsız," dedi adam, "birazdan ben de gidiyorum, birlikte gideriz. Bavul ya çalınmıştır –ki o zaman yapacak bir şey yok– ya da adam bavulu orada öylece bırakmıştır, o zaman da gemi tamamen boşalınca onu daha rahat buluruz. Şemsiyenizi de öyle." – "Geminin her yerini bilir misiniz?" diye sordu Karl kuşkuyla; boş bir gemide eşyalarının daha kolay bulunabileceği fikri başka zaman için inandırıcı olsa da ona şimdi ortada işkilli bir durum varmış gibi gelmişti. "Geminin ateşçisiyim ben!" dedi adam. "Geminin ateşçisisiniz!" diye bağırdı Karl sevinçle, bu durum bütün beklentilerini aşmıştı sanki; dirseğini yaslayıp adamı daha yakından inceledi. "Slovak'la birlikte kaldığım kamaranın tam önünde makine dairesini gören bir lombar vardı." – "Evet, orada çalıştım," dedi ateşçi. "Teknik konulara oldum olası ilgi duymuşumdur," dedi Karl, bir fikir silsilesine takılıp kalarak, "Amerika'ya gelmek zorunda kalmasaydım ileride mutlaka mühendis olurdum." – "Neden Amerika'ya gelmek zorunda kaldınız?" – "Neyse boş verin!" dedi Karl ve bütün hikâyeyi eliyle kaldırıp atarmış gibi yaptı. Bu sırada, açıklama yapmadığı için hoşgörü göstermesini rica edercesine gülümseyerek ateşçiye baktı. "Vardır bir nedeni," dedi ateşçi ve bununla bu nedenin anlatılmasını mı, yoksa geçiştirilmesini mi istediği pek anlaşılamadı. "Şimdi ben de ateşçi olabilirim aslında," dedi Karl, "ne olacağım artık annemle babamın hiç umurlarında değil." – "Benim yerim boşalıyor," dedi ateşçi, söylediğinin tamamen bilincinde olarak ellerini pantolon ceplerine soktu ve kırışmış, derimsi, demir grisi pantolonun sardığı bacaklarını uzatabilmek için yatağın üstüne koydu. Karl duvara daha da yanaşmak zorunda kaldı. "Gemiden ayrılıyor musunuz?" – "Aynen, çekip gidiyoruz bugün." – "Niye ki? Hoşunuza gitmiyor mu?" – "Yani koşullar işte, insanın hoşuna gidip gitmemesine göre karar verilemiyor her zaman. Ayrıca haklısınız, hoşuma da

gitmiyor. Ateşçi olmayı muhtemelen ciddi ciddi düşünmüyorsunuzdur, ama insan tam da böyle durumdayken kolayca seçer bu mesleği. Ama ben size kesinlikle önermem. Madem niyetiniz Avrupa'da üniversiteye gitmekti, burada da neden olmasın ki? Amerikan üniversiteleri Avrupa'dakilerle kıyaslanamayacak kadar iyidir." – "Olabilir," dedi Karl, "ama okumak için neredeyse hiç param yok. Gerçi adamın biri hakkında okumuştum, doktor ve belediye başkanı oluncaya kadar gündüzleri bir dükkânda çalışıp geceleri de okumuş, ama bu büyük bir azim ister, değil mi? Korkarım o da bende yok. Ayrıca pek başarılı bir öğrenci de değildim, okulla vedalaşmak bana gerçekten hiç zor gelmemişti. Ve de buradaki okullar muhtemelen daha da sıkıdır. İngilizcem hemen hiç yok. Burada yabancılara karşı genel olarak önyargılılar sanırım." – "Bunu da mı şimdiden anladınız? Eh, iyi o zaman. O halde adamımsınız. Bakınız, bir Alman gemisindeyiz, Hamburg-Amerika hattına ait, neden Almanlarla dolu değil burası? Çarkçıbaşı neden bir Rumen? Adı Schubal. İnanılır gibi değil. Ve bu it herif bir Alman gemisine binmiş Almanlara eziyet ediyor! Sanmayın ki," –soluğu kesilince elini salladı–, "yakınmış olmak için yakınıyorum. Sizin bir etkiniz olmaz, kendiniz de zavallı bir çocuksunuz biliyorum. Ama bu kadarı fazla!" Adam yumruğunu birkaç kez masaya indirdi ve vururken gözünü yumruğundan ayırmadı. "Bir sürü gemide görev yaptım," –ve sanki tek bir sözcükmüş gibi peş peşe yirmi isim saydı, Karl'ın iyice kafası karışmıştı– "sivrildim, övgüler aldım, kaptanlarımın beklentilerine uygun bir çalışan oldum, hatta aynı ticaret gemisinde birkaç yıl kaldım," –adam bu, yaşamının zirvesiymiş gibi ayağa kalktı– "ve her şeyin planlı programlı yürüdüğü, şakaya yer olmayan bu hurdada hiçbir işe yaramıyorum, burada sürekli Schubal'in ayağına dolaşıyorum, tembelin biriyim, kovulmayı hak ediyorum, maaşımı da lütufmuş gibi veriyorlar. Anlıyor musunuz bunu? Ben anlamıyorum." – "Buna

boyun eğmemelisiniz," dedi Karl heyecanla. Ateşçinin yatağında kendini öylesine evinde hissetmişti ki, bir geminin tekinsiz zemininde, bilinmeyen bir kıtanın sahilinde olduğu duygusunu neredeyse yitirmişti. "Kaptanın yanına çıktınız mı? Hakkınızı onun karşısında aradınız mı?" – "Aman, boş verin, siz en iyisi gidin. Sizi burada istemiyorum. Söylediklerimi dinlemeyip bana nasihat veriyorsunuz. Kaptana nasıl gidecekmişim!" Ve ateşçi bitkin bir halde yeniden oturup yüzünü ellerinin arasına aldı.

"Ona daha iyi bir öğüt veremem," dedi Karl kendi kendine. Hem aptalca karşılanan öğütler vereceği yerde gidip bavulunu getirmenin daha yerinde olacağını düşündü. Babası bavulu ona temelli verirken şaka yollu, "Bakalım sende ne kadar kalacak?" diye sormuştu ve bu emektar bavul şimdi muhtemelen gerçekten kaybolmuştu. Tek tesellisi, babasının araştıracak bile olsa bavulun şimdiki yerini öğrenemeyecek olmasıydı. Gemicilik şirketi bavulun New York'a kadar geldiğini söyleyebilirdi ancak. Ama Karl bavuldaki eşyaları henüz pek kullanmadığı için üzülmüştü, oysa örneğin gömleğini çoktandır değiştirmesi gerekiyordu. Demek ki yanlış yerde tasarruf yapmıştı; şimdi, tam da meslek yaşamının başında temiz pak giyinip insan içine çıkması gerekirken, kirli gömlekle görünmek durumunda kalacaktı. Yoksa bavulunun kaybolması pek vahim değildi, çünkü üstündeki takım elbise bavulundakinden daha bile iyiydi, annesinin yolculuktan hemen önce yamadığı bavuldaki elbise acil durumlar içindi. Şimdi annesinin bavula fazladan koyduğu bir parça Verona salamı gelmişti aklına, gelgelelim yol boyunca pek iştahı olmadığı ve ara güvertede dağıtılan çorba ona fazlasıyla yettiği için salamın küçük bir parçasını yiyebilmişti yalnızca. Ama şimdi ateşçiye armağan edebilmek için salamın elinde olmasını isterdi. Çünkü böyle insanlar ceplerine herhangi küçük bir şey sıkıştırılarak kolayca kazanılırdı; Karl bunu, iş bağlantısının bulunduğu alt dereceli memurlara puro da-

ğıtan babasından öğrenmişti. Karl'ın şimdi parasından başka armağan edebileceği bir şeyi kalmamıştı, eğer bavulunu kaybettiyse parasına şimdilik dokunmak istemiyordu. Aklı yeniden bavuluna takıldı, yol boyunca neredeyse uykusundan olacak kadar bavulun başını titizlikle beklemişken, nasıl olup da aynı bavulu kolayca kaptırmıştı, şimdi gerçekten bir türlü kabul edemiyordu bunu. İki yatak solunda yatan kısa boylu Slovak'tan bavulunu gözüne kestirdi diye aralıksız kuşkulandığı beş geceyi anımsadı. Bu Slovak pusuya yatmış, gün boyu oynadığı ya da alıştırmalar yaptığı uzun çubukla bavulu kendine doğru çekebilmek için Karl'ın sonunda bitkin düşüp bir an için uyuklamasını beklemişti. Slovak gündüzleri pek masum görünüyordu, ama gece bastırır bastırmaz yatağından arada bir doğruluyor ve Karl'ın bavuluna doğru hüzünle bakıyordu. Karl bunu açıkça görebiliyordu, çünkü gemi yönetmeliğince yasak olmasına karşın birileri göçmenliğin verdiği huzursuzlukla kâh orada kâh burada daima küçük bir ışık yakmış ve göçmen bürolarının anlaşılmaz broşürlerini çözmeye çalışıyordu. Böyle bir ışık yakında olursa Karl biraz kestirebiliyordu, ancak uzaktaysa ya da ortalık karanlıksa gözlerini açık tutması gerekiyordu. Bu çaba onu çok yormuştu ve şimdi belki de tamamen boşa gitmişti. Şu Butterbaum'la hele bir yerlerde karşılaşabilseydi!

O sırada dışarıdan, o ana kadar süregelen mutlak sessizliğin içinde epeyce uzaklardan çocuk ayak seslerine benzeyen küçük ve kısa vuruşlar çınladı, güçlenerek yaklaştılar ve derken erkeklerin sakin yürüyüşüne dönüştüler. Bu dar koridorda doğal olduğu üzere belli ki tek sıra halinde yürüyorlardı ve kulağa silah şakırtısına benzeyen sesler geliyordu. Bavuluyla ve Slovak'la ilgili bütün dertlerinden arınmış olarak uykuya dalmak için yatağa uzanmak üzere olan Karl irkildi ve ateşçiyi uyarmak için dürttü, çünkü alayın başı tam o sırada kapıya ulaşmışa benziyordu. "Bu, gemi bandosu," dedi ateşçi, "yukarıda çaldılar, şimdi eşyalarını toplamaya

gidiyorlar. Her şey hazır, gidebiliriz. Gelin!" Karl'ı elinden tuttu, yatağın üstündeki duvardan çerçeveli bir Meryem Ana resmini son anda aldı, göğüs cebine sokuşturdu, bavulunu kavradı ve Karl'la birlikte aceleyle kamaradan çıktı.

"Şimdi büroya gidip beylere düşüncemi söyleyeceğim. İçeride yolcu kalmadı, sakınmaya gerek yok." Ateşçi bunu çeşitli şekillerde yineledi ve yürürken ayağını yana doğru vurarak önünden geçen fareyi ezmek istedi, ama onu son anda ulaştığı deliğin içine daha hızlı itmiş oldu yalnızca. Ateşçi genel olarak ağır hareket ediyordu, çünkü bacakları uzun olsa da hantaldı.

Mutfağın bir bölümünden geçtiler; burada kirli önlükler takmış –önlüklerinin üstüne bilerek bir şeyler döküyorlardı–, büyük tekneler içinde bulaşık yıkayan birkaç kız vardı. Ateşçi, Line diye birini yanına çağırdı, kolunu kızın kalçasına doladı ve kolunu cilveli hareketlerle itip duran kızı bir parça yanında yürüttü. "Şimdi ödeme yapılacak, sen de gelmek ister misin?" diye sordu ateşçi. "Kendimi niye yorayım ki, sen en iyisi parayı bana getir," dedi kız ve adamın kolunun altından sıyrılıp kaçtı. "Bu yakışıklı oğlanı nereden yakaladın?" diye seslendi, ama yanıt beklediği yoktu. İşlerini yarıda kesmiş bütün kızların kahkahaları duyuldu.

Ama onlar yürümeyi sürdürüp küçük, altın yaldızlı karyatidlerin taşıdığı, tepesinde küçük bir saçağın bulunduğu bir kapıya geldiler. Bir geminin iç düzenlemesi için fazlasıyla savurgan bir görüntüydü bu. Karl bu bölüme hiç gelmemiş olduğunu fark etti, burası yolculuk sırasında muhtemelen birinci ve ikinci sınıf yolculara ayrılmıştı, ama şimdi gemide büyük temizlik yapılacağından aralardaki kapılar kaldırılmıştı. Gerçekten de yollarına omuzlarında süpürge taşıyan ve ateşçiye selam veren birkaç adam çıkmıştı. Karl bu hummalı faaliyet karşısında şaşırdı, bulunduğu ara güvertede bundan elbette pek haberi olmamıştı. Koridorlar boyunca elektrik kabloları çekiliydi ve küçük bir çanın sesi sürekli duyulmaktaydı.

Ateşçi saygıyla kapıya vurdu ve içeriden biri "Girin!" dediğinde Karl'ı bir el hareketiyle çekinmeden içeri girmeye davet etti. O da girdi ama kapıda durdu. Odanın üç penceresinden denizdeki dalgaları gördü ve onların coşkulu kabarışlarını izleyince sanki beş gün boyunca denizi aralıksız gören o değilmiş gibi yüreği çarptı. Büyük gemiler sürekli kesişen güzergâhlarında ancak ağırlıkları izin verdiği ölçüde kendilerini dalgalara bırakıyorlardı. İnsan gözlerini kıstığında bu gemiler onca ağırlıklarından sallanıyormuş gibi duruyordu. Direklerinde dar ama uzun flamalar taşıyorlardı; bu flamalar seyir sırasında geriliyor, ama yine de sağa sola uçuşuyordu. Muhtemelen savaş gemilerinden selamlama amacıyla atılan toplar duyuluyordu; pek de uzaktan geçmeyen, çelik gövdesinin yansımasıyla parıldayan böyle bir geminin top namlularının, geminin emin, dümdüz ama yine de yatay olmayan bu seyriyle adeta gururları okşanıyordu. Küçük gemilerin hiç değilse kapıdan bakıldığında büyük gemilerin arasındaki boşluklara topluca girdikleri yalnızca uzaktan gözlenebiliyordu. Ancak bütün bunların arkasında New York duruyor ve gökdelenlerinin yüz binlerce penceresinden Karl'a bakıyordu. Evet, insan bu kamaradan nerede olduğunu anlıyordu.

Yuvarlak bir masanın çevresinde üç bey oturmaktaydı, bunlardan biri mavi gemici üniforması içinde bir gemi subayıydı, siyah Amerikan üniformaları giymiş diğer ikisi ise liman idaresi memurlarıydı. Masada üst üste yığılı halde çeşitli evrak duruyordu; subay bunları önce elinde kalemle hızla gözden geçiriyor, sonra diğer ikisine uzatıyordu; onlar da –eğer neredeyse durmaksızın dişlerinden hafif sesler çıkaran aralarından biri, arkadaşının hazırladığı tutanağa bir şeyler yazdırmıyorsa– evrakı kâh okuyor, kâh notlar alıyor, kâh evrak çantalarına yerleştiriyorlardı.

Pencerenin önündeki çalışma masasında sırtını kapıya dönmüş ufak tefek bir bey oturmaktaydı, başının hizasın-

daki geniş bir kitap rafına dizili ciltli büyük kitapları karıştırıyordu. Yanı başında açık, hiç değilse ilk bakışta boş gibi görünen bir kasa vardı.

İkinci pencerenin önü boştu ve mükemmel bir manzarası vardı. Ama üçüncü pencerenin önünde iki bey durmuş, alçak sesle konuşuyorlardı. Biri pencerenin yanına yaslanmıştı, o da gemici üniforması giymişti ve kılıcının sapıyla oynuyordu. Konuştuğu kişinin yüzü pencereye dönüktü ve adam hareket ettikçe arada bir ötekinin göğsündeki nişanlardan bir kısmının açığa çıkmasını sağlıyordu. Kendisi sivildi ve elinde kamıştan bir bastonu vardı, iki elini de kalçalarına yasladığı için bastonu kılıç gibi ayrı duruyordu.

Karl'ın her şeyi inceleyecek pek zamanı olmadı, çünkü çok geçmeden bir kamarot onlara doğru geldi ve ateşçiye, sanki oraya ait değilmiş gibilerinden bir bakışla ne istediğini sordu. Ateşçi, aynı kendisine sorulduğu gibi alçak sesle karşılık verip, başveznedarla görüşmek istediğini söyledi. Kamarot bu ricayı sorumlu olduğu kadarıyla bir el hareketiyle geri çevirdi, ama sonra yine de parmak uçlarında ilerleyip, yuvarlak masanın çevresinde geniş bir kavis çizerek, ciltli kitaplarla uğraşan beyin yanına gitti. Bu bey –ki açıkça görülüyordu– kamarotun sözleriyle adeta donup kaldı, ama sonunda kendisiyle konuşmak isteyen adama doğru döndü, ateşçiyi ve de her ihtimale karşı kamarotu sert bir el hareketiyle tersledi. Bunun üzerine kamarot ateşçinin yanına döndü ve sır verirmiş gibi bir ses tonuyla, "Kamaradan derhal defolun!" dedi.

Ateşçi bu yanıt karşısında, o sanki sessizce derdini döktüğü can ciğer dostuymuş gibi aşağıya Karl'a baktı. Karl daha fazla düşünmeden kendini kurtardı, kamaranın öbür ucuna kadar koştu, hatta subayın sandalyesine de hafifçe süründü; kamarot eğilmişti ve sanki haşere avına çıkmış gibi kollarını açarak koşuyordu; ama başveznedarın masasına ilk ulaşan Karl oldu, kamarotun onu çekip götürmeye kalkışması olasılığına karşı masaya sıkıca tutundu.

Kamarada tabii hemen bir hareketlenme oldu. Masadaki gemi subayı yerinden fırladı; liman idaresinden beyler sakin ama dikkatle izliyorlardı; pencerenin önündeki iki bey yan yana durmuşlardı; nüfuzlu beylerin ilgi gösterdikleri bir yerin kendisi için artık uygun olmadığını düşünen uşak geri çekildi. Ateşçi kapıda durmuş, yardımına ihtiyaç duyulacak anı heyecanla bekliyordu. Başveznedar oturduğu koltuğunda sonunda sağa doğru büyük bir dönüş yaptı.

Karl, bu insanların bakışlarına hedef olmasından çekinmediği gizli cebini karıştırıp pasaportunu çıkardı, açtı ve kendini tanıtmaya gerek duymadan masanın üstüne koydu. Başveznedar bu pasaportu önemsememiş gibiydi, çünkü iki parmağıyla kenara itti; bunun üzerine Karl formalite yerine getirilip memnuniyet uyandırılmış gibi pasaportu yeniden cebine soktu.

"İzninizle söylemek isterim ki," diye başladı sonra, "bence ateşçi beye haksızlık yapıldı. Burada Schubal diye biri var, onu tuzağa düşürüyor. Kendisi, adlarını size sayabileceği pek çok gemide ziyadesiyle memnun bırakarak hizmet etmiş, çalışkandır, işini sever; işlerin özellikle, örneğin pek ticaret gemilerindeki kadar ağır olmadığı bu gemide işini kötü yaptığının savunulması gerçekten anlaşılır şey değil. Bu yüzden bu, onun ilerlemesini engelleyen ve onu kesinlikle sahip olduğu saygınlığından edecek bir iftiradan başka bir şey olamaz. Ben bu konuyla ilgili yalnızca genel şeylere değindim, özel sıkıntılarını size kendisi sunacaktır."

Karl bu konuşmasını bütün beylere yöneltmişti, çünkü gerçekten de hepsi onu dinliyordu ve aralarında adil birinin bulunması ve bu kişinin özellikle başveznedar olmaması daha olası gibi duruyordu. Karl, ateşçiyi yalnızca kısa bir süredir tanıdığını kurnazlık edip gizlemişti. Bunun dışında, şimdi durduğu yerden ilk kez gördüğü kamış bastonlu beyin kırmızı yüzü aklını karıştırmasaydı daha iyi konuşurdu.

"Hepsi kelimesi kelimesine doğru," dedi ateşçi, daha kimse kendisine bir şey sormadan, hatta kimse dönüp henüz

ona bakmadan. Üniformasında nişanları bulunan ve Karl'ın şimdi idrak ettiği gibi kaptan olan bey, ateşçiyi dinleme konusunda kendisiyle uzlaşmış olmasaydı, ateşçinin bu aceleciliği büyük bir hata olacaktı. Çünkü adam elini uzatıp, ateşçiye "Buraya gelin!" diye seslendi, üstüne çekiçle vurulur gibi sert bir sesle. Şimdi her şey ateşçinin tavrına bağlıydı, çünkü davasının haklılığından Karl'ın kuşkusu yoktu.

Neyse ki ateşçinin bütün dünyayı gezmiş olduğu bu vesileyle ortaya çıkmıştı. Örnek bir serinkanlılıkla küçük bavulundan tek tutuşla bir tomar kâğıt ve bir not defteri çıkardı; bunları alıp, sanki çok doğalmış gibi başveznedarı tamamen görmezden gelerek, kaptanın yanına gitti ve kanıt malzemelerini pencere pervazının üzerine yaydı. Başveznedarın zahmet edip oraya bizzat gitmekten başka seçeneği kalmamıştı. "Bu adamın huysuzluğunu bilmeyen yoktur," diye bir açıklama yaptı, "bu adam makine dairesinden çok veznededir, Schubal gibi halim selim adamı çileden çıkardı. Dinleyin hele!" diye ateşçiye döndü. "Sırnaşıklığın bu kadarı olmaz gerçekten! Vezne odalarından kaç kez atıldınız; tümüyle, tamamen ve istisnasız yersiz olan taleplerinizle bunu hak ettiniz! Oradan kaç kez koşarak ana vezneye geldiniz! Schubal'in doğrudan amiriniz olduğu, onun altında çalışan biri olarak işinizi yalnızca onunla halletmeniz gerektiği size güzellikle kaç kez söylendi! Şimdi Sayın Kaptan buradayken kalkmış bir de buraya gelmişsiniz, onu da rahatsız etmeye utanmadığınız gibi, tatsız iftiralarınızın öğretilmiş sözcüsü kimliğiyle bu gemide ilk kez gördüğüm bu ufaklığı yanınızda getirmeye çekinmiyorsunuz!"

Karl öne atılmamak için kendini zor tutuyordu. Derken kaptan gelmişti bile. "Adamı bir dinleyelim," dedi, "Schubal bence zamanla fazlasıyla başına buyruk biri oldu, ama bu sözlerimle sizden yana konuşmuş olmak istemem." Sonuncu cümleyi ateşçiye yöneltmişti, hemen ondan yana tavır almaması doğaldı elbet, ama her şey yolunda gidiyor gibiy-

di. Ateşçi açıklamalarını yapmaya başladı ve Schubal'den "Bay" diye söz ederek kendine en başta hâkim oldu. Karl, başveznedarın terk edilmiş çalışma masasının başında mektup terazisini büyük bir keyifle bastırıp dururken çok sevinçliydi. –Bay Schubal adaletsiz! Bay Schubal yabancılara imtiyazlı davranıyor! Bay Schubal ateşçiyi makine dairesinden kovup ona tuvalet temizletti, oysa bu kesinlikle ateşçinin görevi değildi!– Hatta bir defasında Bay Schubal'in gerçek değil göstermelik olduğu savunulan becerilerinden kuşku duyulmuştu. Konuşmanın bu noktasında Karl gözünü var gücüyle kaptana dikti, uysalca bakıyordu, sanki kaptan onun meslektaşıydı ve ateşçinin biraz yakışıksız ifade şekli yüzünden onun aleyhine karar verecek şekilde etki altında kalmasın istiyordu. Kaptan ateşçiyi bu defa sonuna kadar dinleyeceğine dair gözlerinde kararlı bir ifadeyle hâlâ yere bakıyor olsa da, yine de onca konuşmadan esaslı bir şey öğrenilemedi; böylece öteki beyler sabırsızlanmaya başladılar ve çok geçmeden ateşçinin sesi odanın içindeki mutlak hâkimiyetini artık yitirmişti, bu da bazı kaygılara yol açtı. İlk olarak, elinde kamış baston taşıyan sivil giyimli bey harekete geçti ve usulca da olsa parkeye vurdu. Öteki beyler doğal olarak sağa sola bakıyorlardı, liman idaresinde çalışan beyler –belli ki aceleleri vardı– dosyaları yeniden ellerine alıp, hâlâ biraz dalgınca da olsa gözden geçirmeye başladılar; gemi subayı masasını yeniden yaklaştırdı ve oyunu kazandığını düşünen başveznedar alay edercesine derin bir iç geçirdi. Başlayan genel dağılma durumundan bir tek kamarot etkilenmemiş gibiydi; büyük adamların ortasında kalmış zavallı adamın acılarının bir kısmını paylaşıyor ve bir şey açıklamak istercesine Karl'a bakıp ciddi bir ifadeyle başını sallıyordu.

Bu arada pencerelerin önünde liman yaşamı sürüp gidiyordu; yuvarlanmadıklarına göre mükemmel istif edilmiş olmaları gereken fıçı yığınlarıyla dolu olan yayvan bir yük gemisi geçip giderken kamarayı neredeyse kararttı; Karl'ın

şimdi zamanı olsa dikkatle inceleyeceği motorlu küçük tekneler, dümenin başında dimdik durmuş bir adamın ellerinin titremeleri doğrultusunda ip gibi süzülüp gidiyorlardı! Hareketli suda kendiliğinden yer yer yüzen cisimler beliriyor, ama hemen sulara gömülüyor ve şaşkın bakışlar arasında batıyorlardı; harıl harıl çalışan tayfaların kürek çekerek öne doğru ilerlettiği transatlantik filikaları yolcularla doluydu; yolcular filikalara tıkıştırıldıkları gibi öylece sessiz ve beklenti içinde oturuyorlar ama bazıları sürekli değişen sahnelere doğru başlarını çevirmekten kendilerini alamıyorlardı. Bitmeyen bir hareketlilik, çevredeki huzursuz havadan çaresiz insanlara ve yaptıklarına yöneltilmiş bir huzursuzluk!

Ama her şey insanı acele etmeye, açık ve kesin ifade kullanmaya zorluyordu; peki ateşçi ne yapıyordu? Gerçi kan ter içinde konuşuyordu, ama penceredeki kâğıtları titreyen elleriyle çoktandır tutamıyordu; üstüne her taraftan Schubal'le ilgili yakınmalar yağdı, ateşçiye göre bunların her biri bu Schubal denen adamın tarih olmasına yeterdi, gelgelelim kaptana gösterebildiği şey, her şeyin acınası bir şekilde karman çorman olmuş haliydi. Kamış bastonlu bey çoktandır tavana doğru hafifçe ıslık çalıyordu, liman idaresinden beyler gemi subayını kendi masalarında tutmuşlardı ve bir daha bırakacakmış gibi görünmüyorlardı; başveznedarın araya girmesini belli ki yalnızca kaptanın sakinliği önlüyordu; kamarot hazır ol konumunda her an kaptanının ateşçiyle ilgili vereceği emri bekliyordu.

Karl bu durumda artık bir şey yapmadan duramazdı. Böylece yavaşça topluluğun yanına doğru gitti ve yürürken aksine hızlı bir şekilde bu işi olabildiğince ustalıkla nasıl ele alacağını düşündü. Zaman gerçekten gelmiş geçiyordu, kısacık bir süre sonra ikisi de pekâlâ bürodan atılabilirdi. Evet, kaptan iyi bir adam olabilirdi ve bunun ötesinde –Karl'a öyle geliyordu– kendini adil bir amir olarak ortaya koyması için tam da şimdi herhangi özel bir nedeni olabilirdi, ama ne

de olsa herkesin gönlünce yönlendirebileceği biri değildi ve ateşçi ona şimdi –tabii sınırsız bir öfkeye kapıldığı için– tam da böyle davranıyordu.

Bunun üzerine Karl ateşçiye, "Bunu daha basit, daha açık anlatmalısınız," dedi, "böyle anlatırsanız Sayın Kaptan bir değerlendirme yapamaz. Bütün makinistlerin ve miço-ların adlarını ya da vaftiz adlarını biliyor mu ki, böyle bir adı andığınızda kimden söz ettiğinizi hemen anlayabilsin? Şikâyetlerinizi sıraya koyun bence, en önemlilerini önce, ötekilerini de aşağıya doğru inerek söyleyin, o zaman belki çoğuna değinmeye gerek bile kalmayacaktır. Bana her şeyi her zaman çok açık anlatmıştınız!" – 'Amerika'da bavul ça-lınabiliyorsa arada sırada yalan da söylenebilir,' diye düşün-dü mazeret niyetine.

Keşke bir de yararı olsaydı! Hem geç kalınmamış mıy-dı? Gerçi ateşçi tanıdık sesi duyunca sözlerini hemen yarıda kesti, ama kırılmış erkek onuru, korkunç anıları ve o an ya-şadığı zor durum yüzünden yaşlarla dolmuş gözleriyle Karl'ı doğru düzgün seçemiyordu bile. Hem şimdi nasıl seçecekti ki –Karl şimdi susan adamın önünde susarak durumu anlı-yordu herhalde–, konuşma tarzını ansızın nasıl değiştirecek-ti; çünkü ona öyle geliyordu ki, sanki söylenmesi gereken her şeyi zerre kadar takdir görmeden açıklamıştı ve öte yandan sanki henüz bir şey söylememiş gibiydi ve beylerden şimdi her şeyi dinlemelerini bekleyemezdi. Ve böyle bir anda bir de Karl, tek taraftarı çıkagelmiş, ona yararlı öğütler vermek istemiş, ancak bunu yapacağı yerde ona her şeyin, her şeyin yittiğini göstermişti.

'Pencereden dışarı bakacağıma keşke daha erken gel-seydim!' dedi Karl içinden, ateşçinin önünde başını eğdi ve bütün umutların bittiğinin işareti olarak hızla hazır ol duru-muna geçti.

Ancak ateşçi bunu yanlış anladı, Karl'ın muhtemelen onu gizliden gizliye suçladığı kuruntusuna kapıldı ve onu

caydırmak gibi iyi bir niyetle, yaptıklarının taçlandırılması gibi Karl'la tartışmaya başladı. Yuvarlak masadaki beylerin önemli işlerine mâni olan gereksiz gürültü yüzünden öfkelendikleri, başveznedarın kaptanın sabrını artık akıl ermez bulmaya başlayıp patlama noktasına geldiği, yeniden tamamen efendilerinden yana olmuş kamarotun ateşçiyi delici gözlerle süzdüğü, elinde kamıştan baston taşıyan, hatta kaptanın bile arada bir dostça baktığı beyin bile ateşçiye aldırmadığı, hatta ondan tiksinerek küçük bir not defteri çıkarıp belli ki başka konularla ilgilendiği ve gözlerinin not defteriyle Karl arasında gidip geldiği bir sırada yapmıştı bunu ateşçi.

Ateşçinin şimdi ona yönelmiş sözlü saldırısını geri püskürtmekte zorlanan, ama yine de onca tartışmaya karşın ondan samimi gülümsemesini esirgemeyen Karl, "Biliyorum elbette," dedi, "haklısınız, haklısınız, bundan asla kuşku duymadım." Aslında ateşçinin çevresine savurduğu ellerini darbe alma korkusuyla tutmak, hatta dahası adamı bir köşeye itip, ondan başka kimsenin duyamayacağı şekilde usulca yatıştırıcı birkaç söz fısıldamak isterdi. Ama ateşçi çığırından çıkmıştı. Ancak Karl beyninde şimdiden bir tür avuntu yaratmaya başlamıştı; acil bir durumda ateşçi çaresizliğinin verdiği güçle oradaki yedi adamı birden alt ederdi. Oysa çalışma masasında, oraya attığı tek bakışla öğrendiği gibi, elektrik hattına bağlı bir sürü düğmeyle dolu bir tabla vardı; onlara kolayca basabilecek bir el, düşmanca insanların doldurduğu koridorlar dahil bütün gemide isyan başlatabilirdi.

Derken ilgisiz duran kamış bastonlu bey Karl'ın yanına gelip, pek yüksek sayılmayan ama ateşçinin çığlıklarını bastıran bir sesle, "Adınız nedir sizin?" diye sordu. O an, sanki biri kapının arkasında beyin bu sözünü beklemiş gibi kapıya vuruldu. Kamarot kaptana doğru baktı, o da başını salladı. Bunun üzerine kamarot gidip kapıyı açtı. Dışarıda üstüne kayser stili eski bir ceket giymiş orta boylarda bir adam duruyordu, makine dairesinde çalışmaya uygun biri

gibi görünmüyordu ama yine de Schubal'di. Karl bunu – kaptanınkilerin bile dahil olduğu– belli bir hoşnutluk ifadesi taşıyan bütün gözlerden anlamış olmasaydı, ateşçinin kollarını gerip, yumruklarını, sanki bu sıkma yaşamda sahip olduğu her şeyi feda etmeye hazır olduğu en önemli şeymiş gibi sıkmasından dehşet içinde anlardı. Var gücü, hatta onu ayakta tutan gücü de şimdi bu yumruklardaydı.

Özgür ve üstünde tertemiz bayramlıkları, kolunun altında bir işletme defteriyle işte düşman oradaydı şimdi; getirdikleri muhtemelen ateşçinin ücret bordroları ve çalışma belgeleriydi; adam öncelikle her birinin ruhsal durumunu anlamak istediğini çekinmeden ortaya koyan bir ödünle sırayla hepsinin gözlerinin içine baktı. Adamların yedisi de arkadaşıydı zaten, çünkü kaptanın eskiden ona karşı belli itirazları olmuşsa ya da bunu yalnızca bahane olarak gösterdiyse bile, ateşçinin ona çektirdiği sıkıntıdan sonra, muhtemelen Schubal'i eleştirecek zerre kadar bir şey bulamıyordu artık. İnsan ateşçi gibi bir adama karşı ne kadar sert davransa azdı; Schubal'in kınanacak bir yanı varsa, o da ateşçinin şimdi kalkıp kaptanın karşısına geçme cesaretini gösterdiği dik başlılığını bunca zamandır yeterince kıramamış olmasıydı.

Şimdi ateşçiyle Schubal'in yüzleştirilmesinin, daha yüksek bir tartışma ortamının bu yüzleşmeye sağlayacağı etkiyi insanların karşısında da yakalayacağından yola çıkılabilirdi belki, çünkü Schubal istediği kadar iyi rol yapabiliyor olsun, sonuna kadar dayanamazdı herhalde. Kötülüğünün bir anlık yanıp sönmesi, bu kötülüğü beylere görünür kılmaya yeterdi, Karl bunun için elinden geleni yapmak istiyordu. Bu arada beylerin her birinin keskin zekâsını, zaaflarını, kaprislerini öğrenmişti ve bu açıdan bakıldığında şimdiye kadar geçen zaman kaybedilmiş değildi. Keşke ateşçi er meydanında daha iyi olsaydı, ama mücadele gücü hiç yokmuş gibi görünüyordu. Schubal'i getirip önüne koysalar, onun nefret ettiği kafatasını yumruklarıyla dağıtırdı herhalde. Ama

ona doğru birkaç adım bile atacak hali yoktu muhtemelen. Kolayca öngörülebilecek bir şeyi, Schubal'in kendiliğinden olmasa bile kaptanın onu çağırtmasıyla sonunda geleceğini Karl niye öngörememişti? Ateşçiyle oraya gelirken neden ayrıntılı bir savaş planı üzerine konuşmamış, onun yerine gerçekte yaptıkları üzere, önlerine çıkan kapıdan zerre kadar hazırlanmadan içeri dalmışlardı? Bu durumda ateşçi konuşabilecek miydi, ancak en iyi koşullarda yapılacak olan çapraz sorguda gerekli şekilde evet ve hayır diyebilecek miydi? Orada öylece durmuştu, bacaklarını ayırmıştı, dizleri titrek, başı biraz yukarı kalkıktı ve hava, sanki onları işleyen akciğerler yokmuş gibi açık duran ağzından girip çıkıyordu.

Ama Karl kendini belki de vatanında hiç olmadığı kadar güçlü ve aklı başında hissediyordu. Yabancı bir ülkede nüfuzlu şahsiyetlerin karşısında iyiliği savunduğunu, henüz zafere ulaşmamış olsa da, son fetih için tamamen hazır olduğunu annesiyle babası keşke görebilseydi! Onunla ilgili görüşlerini yeniden gözden geçirirler miydi acaba? Onu ortalarına oturtup överler miydi? Onlara böylesine düşkün gözlere bir kez, bir kez bakarlar mıydı? Belirsiz sorular ve bunları sormak için en uygunsuz an!

"Ateşçi beni kimi namussuzluklar yapmakla suçlamış sanırım, o yüzden geldim. Mutfaktan bir kız onu buraya gelirken gördüğünü söyledi. Sayın Kaptan ve sizler baylarım, her türlü suçlamayı belgelerimle ve gerekirse kapının önünde duran tarafsız ve etki altında kalmamış tanıkların ifadeleriyle çürütmeye hazırım." Schubal bunları söyledi. Bu, bir adamın apaçık sözleriydi; dinleyenlerin yüzlerindeki değişime bakılırsa, uzun bir aradan sonra ilk kez insani sesler duyduklarını düşünebilirdi insan. Ne var ki bu güzel konuşmanın bile boşluklar içerdiğini elbette fark etmediler. Aklına gelen ilk nesnel sözcük neden "namussuzluklar" olmuştu? Suçlamanın, Schubal'in ulusal önyargıları yerine bu noktadan başlaması gerekmez miydi acaba? Ateşçi büroya

gelirken yolda onu mutfaktan bir kız görmüştü ve Schubal hemen anlamış mıydı? Onun zekâsını keskinleştiren şey suçluluk bilinci değil miydi? Ve tanıkları da hemen yanında getirmişti, onları bir de tarafsız ve etki altında kalmamış olarak mı tanımlıyordu? Sahtekârlıktı, sahtekârlıktan başka bir şey değildi bu! Ve beyler buna göz yumup, üstelik bir de görgülü tavır olarak mı kabul ediyorlardı? Mutfaktaki kızın haber vermesiyle kendinin buraya gelmesi arasında mutlaka çok zaman geçirmişti, neden? Bunun tek nedeni, ateşçinin beyleri yorması ve onların gerçekçi yargı güçlerini –ki Schubal en çok bu güçten çekiniyordu– gitgide yitirmeleriydi. Schubal kapının arkasında mutlaka uzun süre durup, söz konusu beyin önemsiz sorusu neticesinde ateşçinin işinin bittiğini umduğu anda kapıya vurmamış mıydı?

Her şey açıktı ve Schubal istemeden de olsa bunu böyle sunmuştu, ama beylere başka türlü, daha somut bir şekilde gösterilmeliydi. Silkelenmeye ihtiyaçları vardı. Hadi, Karl, çabuk, tanıklar ortaya çıkıp, her şey yerle bir olmadan hiç değilse zamanı değerlendir!

Ama tam bu sırada kaptan Schubal'i eliyle savuşturdu, o da bunun üzerine hemen –çünkü kendi meselesi kısa bir süreliğine ötelenmiş gibiydi– kenara çekilip, derhal yanına gelen kamarotla alçak sesle sohbete başladı; bu sohbet sırasında ateşçiye ve Karl'a doğru göz ucuyla bakmayı, çok inandırıcı el hareketleri yapmayı eksik etmedi. Schubal böylece bir sonraki konuşmasını çalışıyor gibiydi.

Kaptan, genel bir sessizlik ortamında, "Delikanlıya bir şey sormak istememiş miydiniz, Bay Jakob," dedi kamış bastonlu beye.

"Elbette," dedi beriki, bu nezaket karşısında hafifçe eğilip teşekkür ederek. Sonra Karl'a bir kez daha sordu: "Adınız nedir sizin?"

İnatla soran adamla ilgili bu beklenmedik olayın bir an önce halledilmesinin asıl büyük meselenin yararına olacağı-

na inanan Karl, alışkın olduğu üzere pasaportunu –ki daha araması gerekecekti– gösterip kendini tanıtmak yerine kısaca yanıt verdi: "Karl Rossmann."

"Ama," dedi, Jakob diye hitap edilen adam ve önce neredeyse inanmamışçasına gülümseyerek geri çekildi. Ayrıca kaptan, başveznedar, gemi subayı, evet hatta kamarot bile Karl'ın adı karşısında açıkça çok büyük bir şaşkınlık gösterdiler. Yalnızca liman idaresinden beyler ve Schubal oralı olmadılar.

"Ama," diye yineledi Bay Jakob ve biraz sert adımlarla Karl'ın yanına gelerek, "o zaman ben senin Jakob dayınım, sen de benim sevgili yeğenimsin. Kaç zamandır seziyordum zaten!" dedi kaptana doğru, sonra olanı biteni sessizce izleyen Karl'a sarılıp onu öptü.

"Adınız ne?" diye sordu Karl, dayısının onu bıraktığını hissettikten sonra çok nazik ama tamamen kayıtsızca ve bu olayın ateşçi açısından yaratacağı sonuçları kestirmeye çalıştı. Schubal'in bu işten pay çıkarabileceğine işaret eden bir şey şimdilik yoktu.

Karl'ın sorusunun Bay Jakob'un onurunu zedelediğine inanan kaptan, "Şansınızı kavrasanıza delikanlı," dedi; mendille sildiği heyecanlı yüzünü belli ki ötekilere göstermemek için pencerenin önünde durmuştu. "Kendisini size dayınız olarak tanıtan kişi senatör Edward Jakob'dur. Sizi bundan böyle –herhalde şimdiye kadarki beklentilerinizin tamamen aksine– parlak bir kariyer bekliyor. Bunu şu an olabildiğince anlamaya çalışın ve kendinize gelin!"

"Amerika'da elbette bir Jakob dayım var," dedi Karl, kaptana dönerek, "ama doğru anladıysam eğer, Jakob senatör beyin soyadı yalnızca."

"Evet, öyle," dedi kaptan vakur bir ifadeyle.

"Ama, annemin kardeşi olan Jakob dayımın vaftiz adı Jakob'dur, soyadının tabii ki annemin kızlık soyadıyla aynı olması, yani Bendelmayer olması gerekir."

Pencerenin önündeki dinlenme pozisyonundan Karl'ın açıklaması karşısında neşeli bir şekilde geri dönen senatör, "Beyler!" diye seslendi. Liman memuru dışında herkes – kimi duygulanıp, kimi de anlaşılmayan bir nedenle– gülüşmeye başladı. 'Söylediklerim hiç de bu kadar gülünç değildi,' diye düşündü Karl.

"Beyler," diye tekrarladı senatör, "sizler de ben de istemeden küçük bir aile olayına iştirak ediyoruz ve sanıyorum ki tam anlamıyla bilgilendirilmiş tek kişi Sayın Kaptan olduğundan," –bu zikir karşılıklı eğilmelere yol açtı– "size bir açıklama yapmaktan kaçamayacağım."

'Ama şimdi gerçekten her sözcüğe dikkat etmeliyim,' dedi Karl kendi kendine ve yana doğru baktığında ateşçinin bedenine yaşamın geri döndüğünü fark edince sevindi.

"Amerika'da oturduğum uzun yıllar boyunca –gerçi bütün ruhuyla Amerikan vatandaşı olan benim gibi birine 'oturmak' sözcüğü pek uygun değil– yani uzun yıllardır Avrupa'daki akrabalarımdan –birincisi şimdi buraya uygun olmayan, ikincisi bunları anlatmaktan gerçekten yıpranacağım nedenlerden– tamamen ayrı yaşıyorum. Dahası bunları sevgili yeğenime belki anlatmak zorunda kalacağım andan bile korkuyorum; o zaman ne yazık ki annesi, babası ve onların hısımlarıyla ilgili açık konuşmaktan kaçınamayacağım."

'Bu benim dayım, hiç kuşku yok,' diye içinden geçirdi Karl ve kulak kabarttı, 'muhtemelen soyadını değiştirmiş.'

"Bu arada sevgili yeğenim anne babası tarafından –durumu tanımlayan sözcüğü kullanalım yalnızca– bir kedinin insanı kızdırdığı için kapının önüne atılması gibi düpedüz kenara itilmiş. Bu cezayı alması için yeğenimin yaptıklarını kesinlikle mazur göstermek istemiyorum, zaten sırf suçunun anılması bile yeterince özür içeriyor."

'Kulağa iyi geliyor,' diye düşündü Karl, 'ama her şeyi anlatmasını istemem. Ayrıca bilemez de zaten. Nereden bilecek ki?'

"Şöyle ki o," diye devam etti dayı, önünde yere dayadığı kamış bastonuna doğru hafif hafif eğilerek ve olayı yoksa mutlak olarak alacağı gereksiz resmi seyrinden kurtarmayı başararak, "şöyle ki o, Johanna Brummer adında otuz beş yaşlarındaki bir hizmetçi kız tarafından baştan çıkarıldı. 'Baştan çıkarılmak' sözüyle yeğenimi kesinlikle incitmek istemiyorum, ancak aynı şekilde uygun başka bir sözcük bulmak zor gerçekten."

Dayısına iyice sokulmuş olan Karl, anlatılanların etkisini oradakilerin yüzlerinden okumak için döndü. Kimse gülmüyor, herkes sabırla ve ciddiyetle dinliyordu. Öyle ya, bir senatörün yeğeniyle çıkan ilk fırsatta alay edilemezdi. Olsa olsa ateşçinin çok az da olsa Karl'a gülümsediği söylenebilirdi, bu da birincisi bir yaşam belirtisi olarak sevindiriciydi, ikincisi bağışlanabilirdi, çünkü Karl şimdi ortaya çıkan bu meseleyi kamaradayken sır gibi saklamak istemişti.

"Bu arada Brummer denen bu kadının," diye devam etti dayı, "yeğenimden bir çocuğu oldu, sağlıklı bir oğlan, vaftiz edilirken ona Jakob adı verilmiş, kuşkusuz bendeniz düşünülerek yapılmış; yeğenim mutlaka tamamen önemsiz konularda benden söz ettiyse bu, kızda çok büyük bir etki yaratmış olmalı. Neyse ki öyle olmuş diyorum. Çünkü anne baba, nafaka ödenmesini ya da bunun dışında onlara kadar ulaşan skandalı önlemek için –vurgulamak isterim ki, ne oradaki yasaları ne de anne babanın diğer koşullarını biliyorum– yani nafaka ödenmesini ve oğullarının skandala bulaşmasını önlemek için oğullarını, benim sevgili yeğenimi görüldüğü üzere sorumsuzluk derecesinde yetersiz eşyayla Amerika'ya postalamışlar; eğer o hizmetçi kız bana yazdığı ve yanlış adresleri uzun bir zaman dolaştıktan sonra önceki gün elime geçen mektupta yeğenimin eşkâlini tarif ederek ve akıl edip geminin de adına belirterek bana bütün hikâyeyi anlatmasaydı, bu delikanlı ancak Amerika'da varlığını sürdüren işaretler ve mucizeler olmazsa tek başına kalacak

ve muhtemelen çok geçmeden New York limanındaki ara sokaklardan birinde çürüyüp gidecekti. Beyler, eğer niyetim sizleri eğlendirmek olsaydı o mektubun birkaç yerini," –cebinden yazılı iki adet kocaman mektup kâğıdı çıkarıp salladı– "burada okuyabilirdim. Mutlaka etkili olurdu, çünkü biraz basit ama iyi niyetli bir kurnazlıkla ve yoğun sevgiyle çocuğun babasına yazılmış. Ama ne sizleri işin aydınlatılmasının gerektirdiğinin ötesinde eğlendirmek ne de yeğenimin belki de hâlâ var olan duygularını ilk karşılaşmamızda incitmek isterim; yeğenim isterse onu şimdiden bekleyen odasının sessizliğinde ders çıkarmak üzere mektubu okuyabilir."

Gelgelelim Karl o kıza karşı bir duygu beslemiyordu. Gitgide uzaklaşan bir geçmişin karmaşası içinde kız mutfağında, mutfak dolabının yanında oturmuş, dirseğini dolabın tezgâhına dayamıştı. Karl, babasına bir bardak su götürmek ya da annesinin verdiği bir işi iletmek üzere arada sırada mutfağa girdiğinde kız ona bakıyordu. Bazen de dolabın yan tarafından sıkıntılı bir pozisyonda mektup yazıyor oluyordu ve esinini Karl'ın yüzünden alıyordu. Bazen gözlerini elleriyle örtüyor, o zaman ona hiçbir söz işlemiyordu. Bazen mutfağın bitişindeki küçücük odasında diz çöküyor ve ahşap bir haça bakıp dua ediyordu; böyle zamanlarda Karl oradan geçerken birazcık açık bırakılmış kapının aralığından kızı çekinerek gözetliyordu. Kız bazen mutfakta oradan oraya koşuşturuyor ve Karl yoluna çıkarsa cadı gibi gülerek irkiliyordu. Bazen Karl içeri girdikten sonra kız mutfak kapısını kapatıyor, Karl çıkıp gitmeyi isteyene kadar elini kapı kolundan çekmiyordu. Bazen Karl'ın istemediği eşyalarını getirip, sessizce eline tutuşturuyordu. Ama bir defasında "Karl," deyip, bu beklenmedik seslenmenin şaşkınlığını üzerinden atamamış olan delikanlıyı, yüzünü şekilden şekle sokup inleyerek küçük odasına götürmüş ve kapıyı kilitlemişti. Karl'ın boğarcasına boynuna sarılmış ve delikanlıdan onu soymasını rica ederken aslında delikanlıyı o soymuş ve onu sanki

bundan böyle kimselere bırakmayacak ve dünyanın sonuna kadar okşayıp bakacakmış gibi kendi yatağına yatırmıştı. "Karl, ah Karlım," demişti, sanki onu görüp ona sahip olduğunu kendine tasdikler gibiydi; oysa Karl zerre kadar bir şey görmemiş ve kızın onun için özel olarak oraya yığdığı anlaşılan onca sıcak yatak takımlarının içinde kendini rahatsız hissetmişti. Sonra kız da onun yanına uzanıp, ondan kimi sırlar almak istemiş ama Karl ona sır verememişti; kız da şaka ya da ciddi olarak öfkelenmiş, Karl'ı silkelemiş, kalbini dinlemişti; aynı şekilde dinlemesi için ona göğsünü sunmuş, ama Karl'ı buna ikna edememişti; çıplak karnını Karl'ın gövdesine bastırmış, eliyle iğrenç bir şekilde –öyle ki Karl başını ve boynunu yastıktan aşağıya sarkıtmıştı– delikanlının bacaklarının arasını yoklamış, sonra kendi karnını birkaç kez Karl'ınkine çarpmıştı; Karl'a sanki kız onun parçasıymış gibi gelmişti ve belki bu nedenden korkunç bir yardıma muhtaçlık hissi içini sarmıştı. Kızın yeniden görüşmeyi defalarca istemesinin ardından Karl sonunda ağlayarak kendi yatağına gitmişti. Hepsi buydu, ama dayısı bundan büyük bir hikâye yaratmayı biliyordu. Aşçı kız onu da düşünmüş ve gelişini dayısına haber vermişti. Güzel bir davranış sergilemişti ve Karl günün birinde elbet ona bunun karşılığını öderdi.

"Ve şimdi," dedi senatör, "dayın olup olmadığımı senden açıkça duymak istiyorum."

"Dayımsın," dedi Karl ve adamın elini öptü, karşılığında da alnından öpüldü. "Sana rastladığıma çok seviniyorum, ama annemle babamın hakkında sırf kötü konuştuklarını düşünürsen yanılırsın. Ama konuşmanda bunun dışında da bazı hatalar vardı; yani demek istiyorum ki, gerçekte her şey böyle gelişmedi. Ama sen olayları buradan pek iyi değerlendiremezsin, ayrıca inanıyorum ki, beylerin kendilerini çokça ilgilendirmesi gerçekten mümkün olmayan bir konunun ayrıntıları hakkında biraz yanlış bilgilendirilmiş olmalarının pek bir zararı yoktur."

"Güzel konuştun," dedi senatör, Karl'ı olup bitenlere katıldığı anlaşılan kaptanın yanına götürdü ve sordu: "Ne mükemmel bir yeğenim var, değil mi?"

"Sayın senatör, yeğeninizi tanımış olmaktan mutluyum," dedi kaptan, yalnızca askeri eğitim almış kişilerin başarabildiği bir reverans yaparak. "Böylesi bir buluşmanın zemini olabilmesi gemim için büyük bir şereftir. Ama ara güvertede yolculuk çok ağır geçmiş olmalı, öyle ya yanımızda kimi götürdüğümüzü kim bilebilir. Gerçi ara güvertedeki insanların yolculuğunu olabildiğince kolaylaştırmak için elimizden geleni yapıyoruz, Amerikan işletmelerinden çok daha fazlasını yapıyoruz örneğin, ne var ki böyle bir yolculuğu zevkli hale getirmeyi henüz başaramadık."

"Bir zararını görmedim," dedi Karl.

"Bir zararını görmemiş!" diye tekrarladı senatör, yüksek sesle gülerek.

"Yalnız korkarım bavulumu kaybet..." Ve bu sözlerle birlikte olup biteni ve halen yapılması gerekenleri anımsadı, çevresine bakındı ve orada bulunan herkesin saygıdan ve şaşkınlıktan suskun bir halde eski yerlerine geçip, gözlerini ona doğrulttuğunu gördü. Yalnızca liman memurlarında – sert ve kendini beğenmiş yüzleri izin verdiği ölçüde– biçimsiz bir zamanda gelmiş olmanın sıkıntısı görülüyordu; şimdi önlerinde duran köstekli saat, onların gözünde muhtemelen odada olanlardan ve belki daha olabileceklerden çok daha önemliydi.

Kaptandan sonra hissiyatını dile getiren ilk kişi ne tuhaftır ki ateşçiydi. "Sizi yürekten kutlarım," dedi ve Karl'ın elini sıktı, bununla biraz takdire benzer bir duyguyu da ifade etmek istercesine. Aynı sözlerle senatöre de dönmek istediği sırada, ateşçi bunu yaparak yetkisini aşıyormuş gibilerinden senatör geri çekildi; ateşçi de derhal vazgeçti.

Ama ötekiler şimdi yapılması gerekeni anlayıp, Karl'la senatörün çevresini karmaşayla sardılar. Öyle ki Karl, Schubal

tarafından kutlandı, bunu kabul edip ona teşekkür etti. Yeniden oluşan sessizlikte son olarak liman memurları da gelip, gülünç bir etki yaratan iki İngilizce sözcük söylediler.

Senatörün coşkunun tadını sonuna kadar çıkaracak ve önemsiz anları kendine ve diğerlerine hatırlatacak şekilde keyfi iyice yerindeydi; ama bu durumu diğerleri elbette yalnızca sabırla değil, ilgiyle karşılıyordu. Senatör böylece aşçı kızın mektubunda sözü edilen Karl'ın en belirgin özelliklerini olası önemli bir anda kullanmak üzere not defterine yazdığına dikkat çekti. Şimdi ateşçinin dayanılmaz zırvalaması sırasında –başka bir nedenle değil– sırf kendi dikkatini dağıtmak için not defterini çekip çıkarmış, aşçı kızın hafiyelik açısından pek doğru olmayan gözlemleriyle Karl'ın dış görünüşünü oyun niyetiyle ilişkilendirmeye çalışmıştı. "Ve insan yeğenini böyle bulur!" diye bitirdi sözlerini, bir kez daha kutlanmak istercesine.

"Ateşçiye ne olacak şimdi?" diye sordu Karl, dayısının son anlattıklarının üstünde durmadan. Yeni konumunda düşündüğü her şeyi dile getirebileceğine inanıyordu.

"Ateşçiye ne hak ediyorsa o olacak," dedi senatör, "ve de Sayın Kaptan'ın uygun gördükleri. Sanırım ateşçiden bıktık, fazlasıyla bıktık, burada bulunan beyler bana bu konuda kuşkusuz katılacaklardır."

"Adaletle ilgili bir konuda mesele bu değil ki," dedi Karl. Dayısıyla kaptanın arasında duruyordu ve belki de bu konumun etkisi altında kalıp kararın kendi elinde olduğuna inanıyordu.

Ve ateşçi yine de kendiyle ilgili umudunu yitirmiş gibiydi. Ellerinin yarısını, sinirli hareketleri yüzünden desenli bir gömleğin çizgisiyle birlikte ortaya çıkmış olan pantolon kemerine sokmuştu. Bu zerre kadar umurunda değildi; bütün derdini dökmüştü, şimdi bedenindeki birkaç paçavrayı da görsünler, sonra da onu oradan alıp götürsünlerdi. Burada en düşük rütbeli iki kişi olarak kamarotla Schubal ona bu

son lütfu göstersinler diye aklından geçirdi. O zaman Schubal huzura erer, başveznedarın ifade ettiği gibi ümitsizliğe kapılmazdı. Kaptan yığınla Rumeni işe alabilirdi, her yerde Rumence konuşulurdu ve o zaman belki gerçekten her şey daha iyi giderdi. Artık ana veznede çene çalan bir ateşçi olmazdı, insanlar yalnızca onun son gevezeliğini –ki senatörün de üstüne basarak açıkladığı gibi yeğenini tanımasına doğrudan bu vesile olmuştu– oldukça hoş bir anı olarak anımsarlardı. Üstelik bu yeğen öncesinde ona defalarca yardımcı olmaya çalışmış ve bu yüzden teşhis etmedeki hizmetinin karşılığı olarak bunun çok öncesinde fazlasıyla teşekkürlerini bildirmişti; şimdi ateşçi ondan başka bir şey daha istemeyi aklından bile geçirmiyordu. Ayrıca senatörün yeğeni olabilirdi, kaptan değildi sonuçta, ama o kötü söz eninde sonunda kaptanın ağzından çıkacaktı. – Ateşçi de, düşüncelerine uygun olarak Karl'a doğru bakmamaya çalışıyordu, gelgelelim düşmanlarla dolu bu odada gözlerini dinlendirebileceği başka bir yer ne yazık ki kalmamıştı.

"Durumu yanlış anlama," dedi senatör Karl'a, "adaletle ilgili bir konu olabilir belki, ama aynı zamanda disiplinle de ilgili bir konu. İkisi de, özellikle sonuncusu Sayın Kaptan'ın kararına bağlıdır."

"Aynen öyle," diye mırıldandı ateşçi. Bunu kim fark edip anladıysa şaşkınlıkla gülümsedi.

"Ama bunun ötesinde bizler Sayın Kaptan'a muhtemelen özellikle New York'a varışta inanılmaz ölçüde yoğunlaşan işlerinde öylesine engel olduk ki, iki makinistin bu önemsiz çekişmesini bir de son derece gereksiz bir müdahaleyle bir olaya dönüştürmemek için gemiyi terk etmemizin zamanı çoktan gelmiştir. Ayrıca senin yaklaşımını çok iyi anlıyorum, sevgili yeğenim, seni buradan acilen çekip götürme hakkını bana tam da bu veriyor zaten."

"Sizin için hemen bir filika hazırlatıyorum," dedi kaptan, dayının sözlerine en ufak bir itirazda bulunmayıp Karl'ı şa-

şırtarak; bu sözler dayının kendini aşağılaması olarak değerlendirilebilirdi kuşkusuz. Başveznedar telaşla çalışma masasına koştu ve kaptanın emrini telefonla filika amirine bildirdi.

'Zaman daralıyor,' dedi Karl kendi kendine, 'ama kimseleri kırmadan hiçbir şey yapamam. Beni henüz bulmuşken dayımı terk edemem ki şimdi. Gerçi kaptan kibar biri ama hepsi bu. Disiplin deyince kibarlığı bitiyor ve dayım onun gönlündekileri söyledi kuşkusuz. Schubal'le konuşmak istemiyorum, hatta ona elimi uzattığım için üzgünüm. Ve buradaki diğer insanların hepsi çerçöp.'

Ve bu düşünceler içinde yavaşça ateşçiye doğru gitti, onun sağ elini kemerinden çekip, oynarcasına elinde tuttu.

"Niye bir şey söylemiyorsun?" diye sordu. "Niye her şeyi sineye çekiyorsun?"

Ateşçi, söylemek istediği şeye uygun ifadeyi ararmış gibi alnını kırıştırmakla yetindi. Bunun dışında yukarıdan Karl'ın eline ve kendi eline baktı.

"Bu gemide kimseye yapılmadığı kadar haksızlığa uğradın, bunu çok iyi biliyorum." Ve Karl parmaklarını ateşçinin parmakları arasında ileri geri oynattı, ateşçi de sanki kimsenin kızmamasını istediği sonsuz bir haz yaşar gibi parlayan gözlerle çevresine bakındı.

"Ama kendini savunmalı, evet ya da hayır demelisin, yoksa insanlar gerçeği öğrenemez. Sözümü dinleyeceğine söz vereceksin; çünkü ben korkarım ki birçok nedenden dolayı sana artık yardımcı olamayacağım." Karl ateşçinin elini öperken ağlıyordu şimdi; her yeri çatlamış, cansız gibi duran elini öpüp, vazgeçmek zorunda kalacağı bir hazine gibi yanaklarına bastırdı. – Derken senatör dayısı yanına geldi ve onu çok hafif bir zorlamayla da olsa çekip götürdü.

"Ateşçi seni büyülemiş sanki," dedi dayı ve anlayış gösteren bir ifadeyle Karl'ın başının üstünden kaptana baktı.

"Kendini terk edilmiş hissettin, ateşçiyi buldun ve ona şimdi minnettarsın, bu tümüyle övgüye değer bir şey. Ama

bunu, özellikle hatırım için fazla abartma ve konumunu kavramayı öğren."

Kapının önünde bir gürültü koptu ve bağırışlar duyuldu, sanki birisi canavarca kapıya doğru itiliyor gibiydi. İçeri bir tayfa girdi, biraz perişan durumdaydı ve önüne bir kadın önlüğü bağlamıştı. "Dışarıda birileri var," diye bağırdı ve hâlâ izdihamın içindeymiş gibi dirseğini çevresine savurdu. Sonunda kendine gelip kaptanı selamlamak istedi, o sırada kadın önlüğünü fark edip, koparırcasına üstünden aldı, yere attı ve bağırdı: "Ne kadar iğrenç bir şey, bana kadın önlüğü bağlamışlar." Ama ardından topuklarını birbirine vurup selam durdu. Biri gülmeye çalıştı ama kaptan sert bir sesle şöyle dedi: "Ben buna keyifler yerinde derim. Kimmiş o dışarıdaki?"

"Tanıklarım," dedi Schubal öne çıkarak, "uygunsuz davranışlarını bağışlamanızı bütün sadakatimle rica ederim. İnsanlar deniz yolculuğunu atlattıktan sonra bazen çılgın gibi oluyorlar."

"Derhal içeri çağırın onları!" diye buyurdu kaptan ve hemen senatöre dönerek kibarca ama aceleyle, "Muhterem senatörüm, yeğeninizle birlikte lütfedip bu tayfayı izlerseniz, sizi filikaya götürecektir. Sizinle şahsen tanışmaktan duyduğum zevki ve onuru sanırım söylememe gerek yok, Sayın Senatör. Tek dileğim, Sayın Senatör, Amerikan deniz filosuyla ilgili yarım kalan görüşmemizi ilk fırsatta kaldığı yerden sürdürme olanağı bulmamız ve sohbetimizin bugün olduğu gibi yeniden hoş bir şekilde bölünmesidir."

"Şimdilik bir yeğen bana yeter," dedi dayı gülerek. "Ve şimdi hatırşinaslığınız için sonsuz teşekkürlerimi kabul edin ve hoşça kalın. Ayrıca olmayacak bir şey değil," –Karl'a içtenlikle sarıldı– "bir sonraki Avrupa seyahatimizde belki sizinle daha uzun bir süre bir araya gelebiliriz."

"Buna yürekten sevinirim," dedi kaptan. İki bey tokalaştılar, Karl ise kaptana elini hiç konuşmadan ve üstünkörü uzatabildi, çünkü kaptanın çevresi Schubal önderliğin-

de biraz şaşkın ama çok gürültülü bir şekilde içeriye giren yaklaşık on beş kişiyle sarılmıştı. Tayfa önden gidebilmek için senatörden izin istedi ve senatörle Karl için kalabalığı yardı, onlar da eğilen insanların arasından kolayca geçtiler. Bu özünde iyi niyetli insanlar, Schubal'in ateşçiyle yaptığı ve gülünçlüğü kaptanın karşısında bile son bulmayan tartışmasını sanki şaka olarak algılamışa benziyorlardı. Karl onların arasında mutfak görevlisi Line'yi de gördü; kız ona neşeyle göz kırpıp, tayfaların ona fırlattığı önlüğü beline bağlıyordu, çünkü bu onun önlüğüydü.

Tayfanın peşi sıra yürümeye devam edip bürodan çıktılar ve küçük bir koridora saptılar; koridor onları birkaç adım sonra küçük kapının önüne getirdi; oradan kısa bir merdiven onlar için hazırlanmış olan filikaya iniyordu. Amirleri bir sıçrayışta filikaya atlayınca, oradaki tayfalar doğrulup selam durdular. Senatör onu dikkatle aşağıya inmesi için uyardığı sırada Karl henüz en üst basamakta hüngür hüngür ağlamaya başladı. Senatör sağ eliyle Karl'ı çenesinin altından tutup, sıkıca kendine doğru bastırdı ve sol eliyle okşadı. Böylece basamak basamak yavaşça indiler, sarmaş dolaş bir halde filikaya ayak bastılar, senatör orada Karl'a tam karşısında iyi bir yer seçti. Senatörün bir işareti üzerine tayfalar filikayı iterek gemiden uzaklaştırdılar ve hemen hummalı bir çalışmaya giriştiler. Gemiden birkaç metre uzaklaşmışlardı ki, Karl, geminin ana kasasının pencerelerinin olduğu tarafında bulunduklarına dair beklenmedik bir keşif yaptı. Üç pencereyi de Schubal'in tanıkları doldurmuştu, dostça selam verip el sallıyorlardı; hatta dayı teşekkür etti ve bir tayfa, düzenli kürek çekmeye aslında ara vermeden yukarıya eliyle bir öpücük gönderme marifetinde bulundu. Gerçekten de artık ateşçi diye biri yok gibiydi. Karl, dizleri neredeyse dizlerine değen dayısını göz hapsine aldı ve bu adamın günün birinde ateşçinin yerini doldurabileceği konusunda içini kuşku kapladı. Dayı da bakışlarını ondan kaçırdı ve filikalarını her yana sallayan dalgalara baktı.

Dayı

Karl, dayısının evindeki yeni koşullara çok geçmeden alıştı. Ama dayısı da en ufak bir konuda bile ona dostça yaklaşıyordu ve Karl yurtdışındaki ilk dönemi çoğunlukla insana zehir eden o kötü deneyimlerden ders çıkarma durumuna asla düşmedi.

Karl'ın odası, alttaki beş kata ilaveten bodrumdaki üç katı daha dayısının ticari faaliyetlerine ayrılmış olan bir evin altıncı katındaydı. Karl sabahları küçük yatak odasından çıkıp buraya ayak bastığında, odasına iki pencereden ve balkon kapısından dolan ışık onu her defasında şaşırtıyordu. Eğer zavallı küçük bir göçmen olarak karaya çıksaydı kim bilir nerelerde oturmak zorunda kalacaktı? Onu belki de –ki dayısı göçmenlik yasalarını bildiği kadarıyla buna çok olası gözüyle bakıyordu– Birleşik Devletler'e sokmayıp, artık bir vatanı olmadığına aldırmadan evine geri yollarlardı. Çünkü burada insaf beklenmemeliydi ve Karl'ın bu konuda Amerika hakkında okudukları çok doğruydu; burada anlaşılan yalnızca mutlu insanlar çevrelerindeki tasasız yüzlerin arasında mutluluklarının tadını tam anlamıyla çıkarabiliyorlardı.

Odanın önünde dar bir balkon boydan boya uzanıyordu. Karl'ın doğduğu kentte böyle bir yer muhtemelen en yüksek manzaralı nokta olacakken, burada ancak bir caddenin kuşbakışı görülmesini sağlıyordu; cadde, iki sıra ha-

lindeki adeta budanmış binaların arasından –ve bu yüzden kaçarcasına– yoğun sisler içinde bir katedralin hatlarının müthiş bir şekilde yükseldiği uzaklara doğru uzanıyordu. Bu caddede hem sabahları, hem akşamları, hem de gece görülen düşlerde daima sıkışık bir trafik oluyordu; yukarıdan bakıldığında bu trafik sanki çarpılmış insan endamları ve her türden otomobil tavanının sürekli yeni başlangıçlardan iç içe geçmiş bir karışımını sunuyordu; bundan da yeni, çoğalan, delice bir gürültü, toz ve koku karışımı yükseliyordu ve bütün bunları nesnelerin kalabalığından durmaksızın yayılan, alıp götürülen ve hararetle yeniden getirilen muazzam bir ışık yakalıyor ve içlerine işliyordu; bu ışık aldanmış göze öylesine cismaniymiş gibi görünüyordu ki, sanki bu cadde üzerinde her şeyi örten bir cam mütemadiyen var gücüyle parçalanıyordu.

Her konuda dikkatli davranan dayı, Karl'a şimdilik en ufak bir şeye bile ciddi anlamda girişmemesini öğütledi. En iyisi her şeyi sınamalı ve incelemeli, ama kendini mahkûm etmemeliydi. Bir Avrupalının Amerika'daki ilk günleri doğuma benzerdi ve sanki öbür dünyadan insanların yaşadığı bir dünyaya girilmesi gibi, buraya daha hızlı alışılabilmesi için –Karl gereksiz yere korkmasın diye söylüyordu bunu– şunu göz önünde bulundurmalıydı ki, ilk yargı her zaman dayanaksız olurdu ve insan bu yargının etkisinde kalıp da, buradaki yaşamını sürdürmesine yardımcı olacak gelecekteki bütün yargılarının altüst olmasına izin vermemeliydi. Yeni gelmiş öyle insanlar tanımıştı ki, bu ilkelere göre davranmayıp örneğin günlerce balkonlarında dikilmiş, kaybolmuş koyunlar gibi sokağa bakmışlardı. Böylesi kafa karıştırırdı mutlaka! Yoğun bir New York gününde düşülen bu münzevi aylaklık eğlenmek için seyahat eden biri için hoş görülebilirdi, hatta belki de –ama koşullu olması kaydıyla– önerilebilirdi bile; ama burada kalacak biri için felaketti, abartı bile olsa, bu durumda bu sözcük rahatlıkla kullanılabilirdi.

Ve gerçekten de, dayısı günde yalnızca bir kez ve de daima farklı saatlerde yaptığı ziyaretleri sırasında Karl'a balkonda rastlarsa yüzünü öfkeyle buruşturuyordu. Karl bunu çok geçmeden fark etti ve bunun sonucunda balkona çıkma zevkinden kendini olabildiğince mahrum bıraktı.

Öyle ya, bu sahip olduğu tek zevk değildi kesinlikle. Odasında babasının yıllardır arzuladığı ve çeşitli açık artırmalarda ulaşabileceği ölçülerde düşük bir fiyata satın almaya çalıştığı, ama kısıtlı olanaklarıyla bunu hiçbir zaman başaramadığı en iyi cinsten Amerikan tarzı bir çalışma masası bulunuyordu. Bu masa, Avrupa'daki açık artırmalarda dolaşıp duran sözümona Amerikan tarzı masalarla elbette kıyaslanamazdı. Örneğin üst bölümünde çeşitli boyutlarda yüz adet gözü vardı, burada Birleşik Devletler Başkanı bile her bir dosyası için uygun bir yer bulabilirdi; hem ayrıca yan tarafta ayarlayıcı bir mekanizma bulunuyordu, bir kolun çevrilmesiyle gözler isteğe ve ihtiyaca göre çeşitli şekillerde düzenlenip yeniden ayarlanabiliyordu. İncecik yan bölmeler yavaşça iniyor, yeni oluşan gözler için zemin ya da yeni yükselen gözler için tavan oluşturuyordu; yalnızca bir kez çevrildikten sonra bile üst bölüm bambaşka bir görünüm kazanıyordu ve her şey, kolu çevirme hızına göre ya ağır ağır ya da delice bir hızda olup bitiyordu. Yepyeni buluşlardan biriydi bu, ama Karl'a vatanındaki Noel pazarında şaşkınlık içindeki çocuklara sunulan İsa'nın doğumunu anlatan Kutsal Beşik gösterilerini büyük bir canlılıkla anımsatıyordu; Karl da kışlık giysilerine bürünmüş bir halde sıklıkla bunların önünde durmuş, yaşlı bir adamın gerçekleştirdiği kol çevirme eyleminin etkilerini Kutsal Beşik gösterileriyle –Müneccimler, yıldızın parlayışı ve kutsal ahırdaki ürkek yaşamla– kıyaslamıştı. Ve ona her zaman, sanki arkasında duran annesi bütün olayları yeterince izlemiyormuş gibi gelmişti; annesini sırtında hissedene kadar kendine doğru çekmiş ve ona bağıra çağıra saklanmış gibi duran görüntüleri

göstermişti; örneğin karşıdaki çimenlerin arasında kâh iki ayağının üstünde dikilen kâh yeniden koşmaya hazırlanan küçük bir tavşandı bu; Karl bunu ta ki annesi onun ağzını kapayıp, muhtemelen önceki dikkatsizliğine dalıncaya kadar yapmıştı. Masa elbette sırf böyle şeyleri anımsatmak için yapılmamıştı, ama buluşlar tarihinde de Karl'ın anılarındakine benzer anlaşılması zor bağlantılar olmalıydı. Karl'ın aksine, dayısı bu masaya kesinlikle razı olmamıştı, tek isteği Karl'a doğru düzgün bir çalışma masası almaktı; şimdi bu tür masaların hepsinde, fazla harcama yapmadan eski çalışma masalarına takılabilme üstünlüğüne sahip bu yeni donanım bulunuyordu. Ama dayı Karl'a yine de ayarlayıcı mekanizmayı olabildiğince kullanmamasını öğütlemeyi ihmal etmedi; öğüdünün etkisini artırmak için de mekanizmanın çok hassas olduğunu, kolayca bozulduğunu, tamirinin ise çok pahalı olduğunu savundu. Bu tür uyarıların yalnızca bahane olduğunu anlamak hiç zor değildi; hem insan öte yandan mekanizmanın çok kolay bağlanabildiğini, ama dayının bunu yapmadığını da düşünüyordu.

Karl'la dayısı arasında doğal olarak sık sık fikir alışverişlerinin yaşandığı ilk günlerde, Karl bir de evindeyken gerçi az, ama severek piyano çaldığını, ama bunu yalnızca annesinin öğrettiği başlangıç bilgileriyle yapabildiğini anlatmıştı. Karl, bunu anlatmanın aynı zamanda bir piyano istemek olduğunun pekâlâ bilincindeydi, ama dayısının parasını idareli harcamaya kesinlikle ihtiyacı olmadığını bilecek kadar çevresine yeterince göz gezdirmişti. Yine de bu ricası hemen yerine getirilmemiş, ama yaklaşık sekiz gün sonra dayısı gönülsüz bir itirafta bulunurcasına piyanonun az önce ulaştığını, isterse taşınmasına gözcülük edebileceğini söylemişti. Bu kuşkusuz basit bir işti, ama yine de taşımanın kendisinden daha basit değildi, çünkü evin içinde mobilyaların taşınması için özel bir asansör vardı, bu asansöre koca bir mobilya kamyonu bile rahatça sığabilirdi; piyano Karl'ın odasına bu

asansörle çıkarıldı. Aslında Karl, piyano ve nakliyecilerle birlikte aynı asansöre binebilirdi, ancak hemen bitişiğinde normal bir asansör hazır beklediği için Karl buna bindi, bir kol yardımıyla kendini öteki asansörle aynı hizada tuttu ve artık onun malı olan güzel alete cam duvarlardan dikkatle baktı. Piyano odasına yerleştirilip, Karl ilk notaları çaldıktan sonra, öylesine delice bir sevince kapıldı ki, çalmaya devam etmek yerine yerinden fırladı, uzakça bir noktada durup elleri belinde piyanoyu seyretmeyi yeğledi. Odanın akustiği de mükemmeldi ve başlarda Karl'ın hissettiği demirden bir evde yaşadığına dair küçük bir rahatsızlığın bütünüyle kaybolmasını sağlıyordu. Bina dışarıdan istediği kadar demirden görünsün, gerçekten de odanın içindeyken demir yapı malzemeleri zerre kadar fark edilmiyordu ve kimse odanın donanımında noksansız rahatlığı bozabilecek en ufak bir şey gösteremezdi. Karl, piyano çalıyor olmaktan ilk zamanlar çok şey umuyordu ve piyano çalmakla Amerika koşullarını doğrudan etkileyebilme olanağını hiç değilse uykuya dalmadan önce düşünmekten utanmıyordu. Vatanının askerlerinin akşamları kışlalarının pencerelerine uzanmış, karanlık meydana bakarak birbirlerine camdan cama söyledikleri eski bir asker şarkısını, Karl'ın gürültüyle dolmuş havaya doğru açtığı pencerelerin önünde çalması işin doğrusu kulağa tuhaf geliyordu – ama Karl sonra caddeye baktığında cadde değişmemiş ve aslında büyük bir dolaşımın etkin olan bütün güçlerini tanımadan durdurulmaması gereken yalnızca küçük bir parçası oluyordu. Dayı piyano çalınmasına göz yumuyordu, zaten Karl'ı uyardıktan sonra bile delikanlının piyano zevkini kendine ender tattırması nedeniyle olumsuz bir şey söylemiyordu; evet, hatta Karl'a Amerikan marşlarının ve tabii ki ulusal marşın notalarını getirmişti. Ama günün birinde Karl'a bütün ciddiyetiyle keman ya da korno çalmayı öğrenmek isteyip istemediğini sorması, tek başına müzik sevgisiyle açıklanamazdı herhalde.

İngilizceyi öğrenmek Karl'ın elbette birinci ve en önemli göreviydi. Bir ticaret yüksekokulundan genç bir öğretmen her sabah saat yedide Karl'ın odasına geliyor, onu çalışma masasında defterlerinin başında otururken ya da odada volta atarak ezber yaparken buluyordu. Karl ayrıca, İngilizceyi öğrenmek için ne kadar acele etse yetmeyeceğini ve hızlı bir ilerleme kaydederek dayısına olağanüstü bir sevinç yaşatmak için bunun en iyi fırsat olacağını çok iyi anlamıştı. İngilizceyi kullanması başlarda dayısıyla yaptığı konuşmalarda selamlaşma ve vedalaşma sözcükleriyle sınırlı kalırken, gerçekten de çok geçmeden konuşmaların gitgide daha büyük bir bölümünü İngilizceye kaydırmayı başarmış, böylece aynı zamanda samimi konular da görüşülmeye başlanmıştı. Karl'ın bir akşam dayısına ezbere okuyabildiği büyük bir yangını anlatan ilk Amerikan şiiri üzerine, dayısı sevinçten büyük bir ciddiyete bürünmüştü. O gün ikisi de Karl'ın odasındaki pencerelerden birinin önünde durmuştu; dayı dışarıya bakıyor –gökyüzü bütün ışığını kaybetmişti–, dizelerden duygulanarak, ellerini yavaşça ve düzenli birbirine vuruyordu; o sırada Karl onun yanında dimdik durmuş, gözlerini oynatmadan bu çetin şiirin üstesinden gelmeye çalışıyordu.

Karl'ın İngilizcesi ilerledikçe dayısının onu ahbaplarıyla bir araya getirme arzusu daha da artıyordu. Dayı ne olur ne olmaz diye, bu tür buluşmalarda İngilizce öğretmeninin şimdilik hep Karl'ın yakınında bulunması talimatını vermişti. Karl'la bir öğle öncesinde tanıştırılan ilk ahbap, dayının özel iltifatlarla odasına getirdiği zayıf, genç ve inanılmaz derece esnek bir vücuda sahip biriydi. Bu kişi belli ki –Karl'ın anne ve babasının açısından bakıldığında– iyi terbiye almamış birçok milyoner çocuğundan biriydi; yaşamını, sıradan bir insanın bu genç adamın herhangi bir gününü bile acı duymadan izleyemeyeceği şekilde sürdürüyordu. Sanki bunu kendisi biliyor ya da seziyormuş ve gücü yettiğince bununla yüzleşiyormuş gibi, dudaklarında ve gözlerinde sanki kendi-

ne, karşısındakine ve bütün dünyaya yönelik bitmeyen bir mutluluk gülümsemesi vardı.

Bay Mack adındaki bu genç adamla, dayının da kesin onayıyla, sabahları beş buçukta kâh binicilik okulunda kâh açık havada birlikte ata binileceği görüşüldü. Karl onay vermekte duraksadı önce, çünkü daha önce hiç at sırtında oturmamıştı ve at binmeyi önce biraz öğrenmek istiyordu; ama dayısı ve Mack çok ısrar edip, at binmeyi kesinlikle sanat değil, sırf eğlence ve sağlıklı bir idman olarak gösterince, sonunda kabul etti. Ne var ki şimdi dört buçukta yataktan kalkması gerekiyordu, bu da çoğunlukla çok canını sıkıyordu, çünkü burada –herhalde gün boyu sürekli dikkatini harcamak zorunda olduğundan– düpedüz uykusuzluk çekiyor, ama banyosunda sıkıntısı hemen geçiyordu. Duş başlığı küvetin üzerini hem enlemesine hem boylamasına tamamen kaplıyordu –vatanındaki hangi okul arkadaşı, hem de istediği kadar varlıklı olsun, üstelik tek başına kullanabileceği böyle bir şeye sahipti ki–, Karl şimdi uzanmış yatıyordu; bu küvette kollarını açabiliyor, ılık, sıcak, yeniden ılık ve sonunda buz gibi olan gürül gürül suyu canının istediği gibi kısmen ya da tamamen üstüne akıtıyordu. Uykunun hazzı hâlâ biraz daha devam ediyormuş gibi öylesine uzanıp yatıyor, tek tek düşen son damlaları kapalı gözkapaklarıyla yakalamaktan özellikle hoşlanıyordu; damlalar daha sonra çözülüp, yüzünden aşağıya akıyordu.

Dayısının muazzam otomobiliyle binicilik okuluna bırakıldığında, İngilizce öğretmeni onu bekliyor oluyordu; Mack ise istisnasız daha sonra geliyordu. Aslında kaygılanmadan gecikebilirdi de, çünkü biniciliğin asıl canlı bölümü o geldikten sonra başlıyordu. O içeri girdiğinde atlar o ana kadarki uyuklamalarından kurtulup şaha kalkmıyorlar mıydı; kırbaç daha yüksek sesle şaklayıp salonda yankılanmıyor muydu; dairesel galeride insanlar teker teker, izleyiciler, seyis, binicilik öğrencileri, ya da her kimseler ansızın belirmi-

yorlar mıydı? Ama Karl, Mack'in gelişine kadarki zamanı en basitlerinden de olsa biraz biniciliğin ön alıştırmalarını yaparak değerlendiriyordu. En yüksek atın sırtına kolunu bile kaldırmadan uzanabilen, Karl'a her defasında on beş dakika bile sürmeyen bu dersi veren uzun boylu bir adam vardı. Karl'ın bu derslerdeki başarısı pek büyük değildi; Karl sürekli birçok İngilizce yakınma nidası öğreniyor, bunları bu çalışmalar sırasında genelde uykulu bir şekilde kapı kasasına yaslanmış olan İngilizce öğretmenine soluk soluğa söylüyordu. Ama binicilikle ilgili neredeyse bütün sıkıntılar Mack'in gelmesiyle son buluyordu. Uzun boylu adam gönderiliyordu ve hâlâ yarı karanlık olan salonda çok geçmeden dörtnala koşan atların çıkardığı nal seslerinden başka bir şey duyulmuyor ve Mack'in Karl'a bir komut vermek üzere havaya kalkmış kolundan başka neredeyse bir şey görülmüyordu. Böyle uykudaymış gibi geçen yarım saatlik eğlenceden sonra duruyorlardı. Mack'in çok acelesi oluyordu; Karl'la vedalaşıyor, at binmesinden çok memnun kalmışsa bazen yanağına hafifçe vuruyor, acelesinden kapıdan Karl'la birlikte bile çıkmadan gözden kayboluyordu. Karl ardından öğretmeni otomobiline alıyor, çoğunlukla arka yollardan İngilizce dersine gidiyorlardı; çünkü aslında dayısının evinden dosdoğru binicilik okuluna çıkan büyük caddenin trafiğine karışmış olsalar çok fazla zaman kaybederlerdi. Ayrıca hiç değilse İngilizce öğretmeninin refakati çok geçmeden son buldu, çünkü çelimsiz adamı boş yere binicilik okuluna kadar yorduğu için kendini suçlayan Karl –kaldı ki Mack'le İngilizce anlaşması çok kolay olduğundan– öğretmeni bu görevden affetmesi için dayısına ricada bulundu. Dayısı biraz düşündükten sonra bu ricayı kabul etti.

Karl'ın defalarca rica etmesine karşın, dayısının işlerine ucundan kenarından bile olsa göz atmasına izin vermesi oldukça zaman almıştı. Bu bir tür komisyonculuk ve taşımacılık işiydi; Karl'ın anımsayabildiği kadarıyla Avrupa'da

muhtemelen yapılmıyordu. Yapılan iş, bir aracılık ticaretiydi, ancak şirket malları üreticiden tüketiciye ya da satıcıya ulaştırmıyordu; bütün malların ve hammaddelerin büyük fabrika tröstlerine ve onların birbirleri arasında aktarımına aracılık ediyordu. Bu yüzden olağanüstü büyük çaptaki satın alma, depolama, taşıma ve satış işlerinin hepsini kapsayan, ayrıca müşterilerle etraflı, bitmek bilmeyen telefon ve telgraf bağlantıları kurmak zorunda olan bir şirketti. Telgraf salonu Karl'ın doğduğu kentin telgraf idaresinden daha küçük değil, daha büyüktü; Karl bir gün burayı orada tanınan bir okul arkadaşının elinden tutup gezmişti. Telefon salonunda insan nereye bakarsa baksın telefon kabinlerinin kapıları açılıp kapanıyordu ve zil sesleri insanın kafasını karıştırıyordu. Dayısı bu kapılardan bir sonrakini açınca orada yoğun elektrik ışığının altında bir çalışan görüldü; kapılardan gelen gürültülerin hiçbirine aldırmıyor, başına geçirdiği çelik çember, kulaklıkları kulağının içine bastırıyordu. Sağ kolunu çok ağırmış gibi bir sehpaya dayamıştı, kurşunkalem tutan parmakları insanüstü bir eşitlikle ve çabuklukla oynuyordu. Ahizeye söylediği sözler çok kısıtlıydı, hatta çoğu zaman konuşan kişiye muhtemelen itiraz etmek, ona daha ayrıntılı soru sormak istediği anlaşılıyordu; ancak duyduğu belli sözcükler, niyetini uygulamaya koyamadan gözlerini indirip yazı yazmaya zorluyordu onu. Dayısının Karl'a usulca açıkladığı gibi görevlinin konuşmaması gerekiyordu, çünkü bu adamın kaydettiği haberlerin aynısı başka iki çalışan tarafından daha aynı anda kayda alınıyor, yanılgılara olabildiğince meydan vermemek için sonradan karşılaştırılıyordu. Tam dayısıyla Karl'ın kapıdan dışarı çıktıkları sırada bir stajyer süzülerek içeri girdi ve o arada haberin yazılmış olduğu kâğıtla dışarı çıktı. Salonun ortasında ileri geri koşturan insanların oluşturduğu bitmeyen bir trafik vardı. Kimse kimseye selam vermiyordu, selamlaşmak kaldırılmıştı, herkes önünde yürüyenin adımlarına ayak uydurmuş, üzerinde

olabildiğince hızlı ilerlemek istediği zemine bakıyordu, ya da elinde tuttuğu ve her adımında dalgalan kâğıtlardan birkaç sözcüğü ya da rakamı bakışlarıyla yakalıyordu.

"Büyük işler başarmışsın," dedi Karl bir defasında şirkette attığı bu turların birinde; her departmana şöyle bir bakmış olsa bile şirketin tamamını dolaşmak günler sürerdi.

"Ve her şeyi otuz yıl önce tek başıma kurduğumu unutma. O zamanlar liman bölgesinde küçük bir dükkânım vardı; orada günde beş sandık mal indirilirse, bu çok sayılırdı ve ben gururla kasılarak eve giderdim. Bugün limanın üç büyük deposundan birine sahibim, o dükkânsa hamallarımdan altmış beşinci grubun yemekhanesi ve malzeme deposu şimdi."

"Bu tam bir mucize," dedi Karl.

"Burada bütün gelişmeler böyle hızlı olur," dedi dayısı, konuşmayı bitirerek.

Günün birinde, Karl'ın yemeğini her zamanki gibi tek başına yemeyi düşündüğü sırada, yemek saatinden hemen önce dayısı geldi ve Karl'dan onun gibi siyahlar giyip kendisiyle yemeğe gelmesini istedi; yemeğe, birlikte iş yaptığı iki arkadaşı da katılacaktı. Karl bitişikteki odada üzerini değiştirirken dayısı çalışma masasına oturdu, az önce tamamlanmış olan İngilizce ödevini gözden geçirdi, elini masaya vurarak, "Gerçekten mükemmel!" dedi yüksek sesle.

Karl bu övgüyü duyunca giyinme işini kuşkusuz daha iyi başardı, ama İngilizcesinden de gerçekten oldukça emindi artık.

Karl'ın buraya geldiği ilk akşamla ilgili hep belleğinde tuttuğu dayısının yemek odasında uzun boylu, şişman iki bey selam vermek üzere ayağa kalktılar; sofra sohbetinde anlaşıldığı üzere bunlardan birinin adı Green, ötekininse Pollunder idi. Çünkü dayısı ahbaplarıyla ilgili üstünkörü bile olsa konuşmamak gibi bir alışkanlığa sahipti ve gerekli ya da ilginç bilgileri kendi gözlemleriyle bulup çıkarmayı Karl'a bırakırdı. Yemek yendiği sırada yalnızca özel iş ne-

seleleri konuşulduktan sonra –ki bu Karl için ticari kavramlar açısından iyi bir ders anlamına geliyordu– ve Karl'ın her şeyden önce doğru düzgün karnını doyurması gereken küçük bir çocukmuş gibi sessizce yemeğiyle baş başa bırakılmasının ardından, Bay Green Karl'a doğru eğildi ve anlaşılır bir İngilizce konuşmak için gözden kaçmayan bir çaba göstererek, ona Amerika hakkındaki ilk genel izlenimlerini sordu. Karl, çevresini saran ölüm sessizliği içinde dayısına birkaç kez göz ucuyla bakarak oldukça ayrıntılı bir yanıt verdi ve biraz New York aksanına çalan bir konuşma biçimi sayesinde kendini sevimli göstermeye çalıştı. Hatta kullandığı bir ifade üç beyi de epeyce güldürdü ve Karl ağır bir hata yaptığından korktu; ama hayır, Bay Pollunder'ın açıkladığı gibi çok yerinde bir şey söylemişti hatta. Bu Bay Pollunder Karl'dan her anlamda çok hoşlanmış gibiydi; dayısı ve Bay Green yeniden iş konuşmaya döndüklerinde Bay Pollunder Karl'dan sandalyesini kendisine doğru itmesini istedi, ona önce adıyla, kökeniyle ve yolculuğuyla ilgili birçok şey sordu, derken sonunda Karl'ı dinlendirmek için gülerek, öksürerek ve aceleyle kendinden ve kızından söz etti; kızıyla New York yakınlarındaki bir çiftlikte yaşıyordu, gelgelelim burada yalnızca gecelerini geçirebiliyordu, çünkü bankerdi, mesleği onu gün boyu New York'a bağlıyordu. Karl bu çiftliğe hemen içtenlikle davet edildi; Karl gibi çiçeği burnunda bir Amerikalının zaman zaman New York'tan uzaklaşıp dinlenmeye ihtiyacı olmalıydı. Karl bu daveti kabul edebilmek için hemen dayısından izin istedi, dayısı da görünüşe bakılırsa sevinerek onayını verdi, ama Karl'ın ve Bay Pollunder'ın bekledikleri gibi kesin bir tarih vermedi ya da bunun üzerinde düşünülmesine bile fırsat tanımadı.

Ama Karl hemen ertesi gün dayısının ofislerinden birine çağrıldı (dayısının sırf bu binada on farklı ofisi bulunuyordu) ve burada neredeyse hiç konuşmadan berjer koltuklara uzanmış dayısı ve Bay Pollunder'la karşılaştı.

"Bay Pollunder," dedi dayı, odayı saran akşamın loşluğunda pek seçilemiyordu, "Bay Pollunder, dün konuştuğumuz üzere seni çiftliğine götürmeye geldi."

"Hemen bugün olacağını bilmiyordum," diye yanıtladı Karl, "yoksa hazırlanırdım."

"Hazır değilsen, ziyareti başka bir zamana ertelememiz daha iyi olur herhalde," dedi dayısı.

"Ne hazırlığı!" dedi Pollunder sesini yükselterek. "Delikanlılar her zaman hazır olur."

"Mesele kendisi değil," dedi dayısı konuğuna dönerek, "ne de olsa odasına çıkması gerekecek, siz de geciktirilmiş olacaksınız."

"Buna da yetecek bolca zaman var," dedi Bay Pollunder, "olası bir gecikmeyi önceden hesaplayıp işten daha erken ayrıldım."

"Görüyorsun," dedi dayı, "ziyaretin daha şimdiden ne sıkıntılara yol açtı."

"Özür dilerim," dedi Karl hemen fırlayıp gitmeye yeltenerek, "ama birazdan burada olurum."

"Fazla acele etmeyin," dedi Bay Pollunder. "Beni zerre kadar sıkıntıya sokmuyorsunuz, aksine ziyaretiniz beni ziyadesiyle sevindiriyor."

"Yarın binicilik dersini kaçıracaksın, iptal ettin mi?"

"Hayır," dedi Karl, sevinçle karşıladığı bu ziyaret yük olmaya başlamıştı, "haberim yoktu ki–"

"Ama yine de gitmek mi istiyorsun?" diye sormayı sürdürdü dayısı.

Bay Pollunder, bu sevimli insan, imdada yetişti. "Giderken binicilik okulunun önünde durup meseleyi yoluna koyarız."

"Fena fikir değil," dedi dayı. "Mack seni bekleyecektir ama."

"Beklemez," dedi Karl, "ama kesinlikle gelir."

"Ee, şimdi?" dedi dayısı, Karl'ın yanıtı en ufak bir gerekçe olmamış gibi.

Bay Pollunder yine en önemli sözü söyledi: "Ama Klara da," –Bay Pollunder'ın kızıydı bu– "kendisini bekliyor, üstelik bu akşam; umarım Mack'e göre önceliği vardır?"

"Elbette," dedi dayı. "Hadi artık koş odana." Berjer koltuğun kolçağına istemsiz yapıyormuş gibi birkaç kez vurdu. Karl kapıya ulaşmıştı ki, dayısı onu, "Yarın sabah İngilizce dersi için burada olursun herhalde?" sorusuyla durdurdu.

"Fakat!" dedi Pollunder sesini yükselterek ve şişmanlığı elverdiği ölçüde koltuğunda şaşkınlıkla döndü. "Hiç değilse yarını dışarıda geçiremez mi? Öbür gün erkenden geri getirirsem?"

"Asla olmaz," diye yanıtladı dayı. "Eğitim düzenini böyle bozamam. İleride tam anlamıyla düzenli bir meslek yaşamına geçtiğinde, böylesine samimi ve onur verici davete icabet etmesine seve seve ve daha uzun süreliğine izin vereceğim."

'Amma da çelişkili!' diye düşündü Karl.

Bay Pollunder üzülmüştü. "Ama bunlar bir akşam ve bir gece için gerçekten geçerli olmamalı."

"Ben de aynı fikirdeyim zaten," dedi dayı.

"İnsan verileni almalı," dedi Pollunder ve yeniden gülmeye başladı. "O halde bekliyorum!" dedi Karl'a. Karl da, dayısı başka bir şey söylemeyince koşarak uzaklaştı.

Çok geçmeden yola çıkmaya hazır halde geri döndüğünde ofiste yalnızca Bay Pollunder'la karşılaştı, dayısı gitmişti. Bay Pollunder Karl'ın iki elini birden büyük mutluluk içinde tutup sıktı, sanki Karl'ın onunla geleceğinden iyice emin olmak ister gibiydi. Karl'ı aceleden ter basmıştı, o da Bay Pullunder'in ellerini sıktı, gezmeye gideceği için sevinçliydi.

"Dayım gideceğime kızmadı mı?"

"Yok canım! Söylediklerinde ciddi değildi zaten. Sizin eğitiminizi çok önemsiyor işte."

"Önceki sözlerinde ciddi olmadığını size kendi mi söyledi?"

"Öyle tabii," dedi Pollunder sözcükleri yayarak ve bununla yalan söyleyemediğini kanıtladı.

"Sizi ziyaret etmem için böylesine gönülsüz izin vermesi tuhaf, oysa siz dostusunuz."

Bay Pollunder da açıkça itiraf etmese bile bunun bir açıklamasını bulamıyordu; Bay Pollunder'ın otomobiliyle sıcak akşamın içinden geçerek yol alırken, hemen başka konulardan konuşmaya başlasalar da ikisi de bu konu üzerinde uzun süre düşündü.

Dip dibe oturuyorlardı ve Bay Pollunder anlatırken Karl'ın elini avucuna almıştı. Karl, Fräulein Klara hakkında çok şey öğrenmek istiyordu, sanki uzun yolculuktan sabırsızlanıyor ve anlatılanlar sayesinde gerçekte olduğundan daha önce varacaklarını düşünüyormuş gibiydi. Akşam vakti New York caddelerinden daha önce hiç otomobille geçmemiş olmasına ve kasırga misali gürültünün kaldırım ve yol üzerinde, her an yönünü değiştirerek, sanki insan tarafından değil de yabancı bir nesne tarafından yaratılmışçasına savrulmasına rağmen, Bay Pollunder'ın sözlerini eksiksiz aklına yazmaya çalışırken, Bay Pollunder'ın üstünde çaprazlamasına bir zincirin usulca sallandığı koyu renk yeleğinden başka bir şeyle ilgilenmiyordu. Geç kalmaktan büyük ve gizlemedikleri bir korku duyan insanların uçarcasına adımlarla ve son sürat sürülen araçlar içinde tiyatrolara gitmeye uğraştıkları caddelerden ayrılıp, dönüşmekte olan semtler üzerinden banliyölere geldiler; burada otomobilleri atlı polisler tarafından yan caddelere yönlendirildi, çünkü anacaddeler grevde olup gösteri yapan maden işçileri tarafından kapatılmıştı ve kavşaklarda yalnızca zorunlu olan araç trafiğine izin verilebiliyordu. Sonra otomobil daha karanlık, boğuk uğultularla yankılanan sokaklardan çıkıp bu meydanları andıran geniş caddeleri geçti; ardından her iki yana doğru kimselerin sonuna kadar takip edemeyeceği derinlikler belirdi; kaldırımlar, minicik adımlarla ilerleyen, şarkıları tek bir

insan sesinden daha uyumlu olan kitlelerle doluydu. Kimsenin alınmadığı taşıt yolunda arada bir hareketsiz duran bir atın üstüne oturmuş bir polis ya da bayrak taşıyanlar ya da yazılıp caddeye gerilmiş pankartlar ya da çalışma arkadaşları ve yardımcılarıyla çevrili bir işçi lideri ya da yeterince hızlı kaçamadığı için şimdi bomboş ve karanlıklar içinde öylece duran, vatmanıyla biletçisinin sahanlıkta oturduğu elektrikli bir tramvayın vagonu görülüyordu. Meraklıların oluşturduğu küçük gruplar, gerçek göstericilerin epeyce uzağında duruyorlar, asıl meseleleri çözemeseler de yerlerinden ayrılmıyorlardı. Karl ise, Bay Pollunder'ın onu saran koluna keyifle yaslanmıştı; birazdan, ışıklarla donatılmış, duvarlarla çevrili, köpeklerin koruduğu bir çiftlik evinde zevkle ağırlanan bir konuk olacağını bilmesi, ona olağanüstü iyi geliyordu; uykusunun bastırmaya başlamasıyla birlikte Bay Pollunder'ın söylediği her şeyi hatasız ya da en azından kesintisiz algılayamasa da, yine de arada bir kendini toparlayıp, uyukladığını Bay Pollunder'ın fark edip etmediğini bir süreliğine daha anlamak için gözlerini siliyordu; çünkü böyle bir durumu ne pahasına olursa olsun engellemekte kararlıydı.

New York Yakınlarında Bir Çiftlik Evi

Karl'ın tam içinin geçtiği anlardan birinde "Geldik," dedi Bay Pollunder. Otomobilin önünde durduğu çiftlik evi, New York çevresindeki zenginlere ait çiftliklere kıyasla yalnızca bir aile tarafından kullanılmak için gerekenden daha geniş ve daha yüksekti. Evin yalnızca alt bölümü aydınlatılmış olduğundan, yüksekliğini kestirebilmek olanaksızdı. Ön tarafta kestane ağaçları hışırdıyor, aralarından uzanan kısa yol –ki parmaklıklı kapı açılmıştı– evin önündeki geniş merdivenlere gidiyordu. Karl, otomobilden inerken hissettiği yorgunluktan, yolculuğun oldukça uzun sürdüğü duygusuna kapıldığını fark etti. Kestane ağaçlarının arasındaki yolun karanlığında yanı başında bir kız sesi duydu: "Bay Jakob sonunda geldi."

"Adım Rossmann," dedi Karl ve şimdi siluetini seçebildiği kızın ona doğru uzattığı elini tuttu.

"Jakob'un yeğeni yalnızca," diye açıklamada bulundu Bay Pollunder, "adı Karl Rossmann."

"Burada olmasından duyduğumuz sevinci değiştirmez bu," dedi kız, ismin üstünde durmayarak.

Karl, Bay Pollunder ile kızın arasında eve doğru ilerlerken, "Fräulein Klara sizsiniz sanırım?" diye sordu yine de.

"Evet," dedi kız; Karl'a doğru eğdiği yüzüne evden doğru gelen az da olsa ayırıcı bir ışık vurmuştu şimdi. "Ama kendimi size bu karanlıkta tanıtmak istememiştim."

'Yoksa parmaklıklı kapıda mı bekledi bizi?' diye düşündü Karl; yürürken ağır ağır ayılıyordu.

"Ayrıca bu akşam bir konuğumuz daha var," dedi Klara.

"Olamaz!" diye bağırdı Pollunder öfkeyle.

"Bay Green," dedi Klara.

"Ne zaman geldi?" diye sordu Karl, bir şey sezercesine.

"Az önce. Otomobilinin sizinkinin önünden gittiğini duymadınız mı?"

Karl, Pollunder'ın bu işi nasıl değerlendirdiğini anlamak için başını kaldırıp ona baktı, ama Pollunder ellerini pantolon ceplerine sokmuş, yürürken ayağını yere biraz sert vuruyordu, o kadar.

"New York'un biraz dışında oturmak işe yaramıyor, rahatsız edilmekten kurtulamıyor insan. Eve gelebilmek için gecenin yarısı yollarda geçecek olsa bile daha uzaklara taşınmamız gerekecek."

Geniş merdivenlerin önünde durdular.

"Ama Bay Green çoktandır gelmemişti buraya," dedi Klara; belli ki babasıyla bütünüyle aynı fikirdeydi ama onu yine de yatıştırmak istiyordu.

"Neden bula bula bu akşamı bulmuş," dedi Pollunder. Sözleri, boşlukta kalmış ağır bir et parçası gibi kolayca büyük hareketler yapan etli altdudağından öfkeyle kayıp döküldü.

"Hiç sorma!" dedi Klara.

"Belki birazdan gider," dedi Karl, daha düne kadar yabancı olduğu bu insanlarla vardığı fikir birliğine kendi de şaşırarak.

"Öyle olmayacak," dedi Klara, "babama vereceği önemli bir iş varmış, görüşülmesi muhtemelen uzun sürecek; çünkü nazik bir ev sahibesi olmak istiyorsam sabaha kadar otu-

rup dinlemek zorunda olduğum konusunda beni şaka yollu uyardı."

"Bir bu eksikti! O halde geceyi burada geçirecek!" diye sesini yükseltti Pollunder, başına sonunda olabilecek en kötü şey gelmiş gibi. "Canım gerçekten ne istiyor biliyor musunuz," dedi bu yeni düşünceyle yüzü gülerek, "gerçekten Bay Rossmann, şimdi sizi yeniden otomobile oturtup dayınıza geri götürmeyi çok istiyor canım. Bu akşamın huzuru en baştan bozuldu ve Sayın Dayınız sizi bize bir daha ne zaman gönderir, kim bilir. Ama sizi hemen bugün geri götürürsem bir dahaki sefere bizimle olmanıza karşı çıkamaz belki."

Ve planını uygulamak üzere Karl'ı elinden tutmuştu bile. Ama Karl yerinden kımıldamadı; Klara da onu burada bırakması için babasına rica etti, çünkü Bay Green hiç değilse onu ve Karl'ı zerre kadar rahatsız edemezdi; sonunda Bay Pollunder da kararının pek kesin olmadığını fark etti. Bundan başka –belki de en önemlisi buydu– ansızın Bay Green'in merdivenlerin en üst basamağından aşağıya doğru, "Nerede kaldınız?" diye seslendiği duyuldu.

"Gelin," dedi Pollunder, geniş merdivenlere yönelerek. Şimdi ışıkta birbirlerini inceleyen Karl ve Klara onu izlediler.

'Nasıl da kırmızı dudakları var,' dedi Karl kendi kendine; Pollunder'ın dudaklarını ve bu dudakların kızında nasıl güzel bir değişime uğradıklarını düşündü.

"Akşam yemeğinden sonra," dedi kız, "sizin için de uygunsa hemen benim odama geçeriz; babam Bay Green'le ilgilenmek zorunda, ama hiç değilse biz ondan kurtulmuş oluruz. Siz de lütfedip bana piyano çalarsınız, çünkü babam bunu ne kadar iyi yaptığınızı anlattı; ama ben müzik aleti çalmakta ne yazık ki çok yeteneksizim, müziği çok sevsem de piyanoma dokunmuyorum."

Karl, Bay Pollunder'ı da aralarına çekmek istese de, Klara'nın önerisini tamamen kabul etti. Basamakları çıkarken Green'in önlerinde ağır ağır yükselen dev cüssesi karşısında

Karl'ın bu akşam bir yolunu bulup Pollunder'ı bu adamın elinden alma umudu, işin doğrusu tümüyle kaybolup gitmişti.

Bay Green onları, yetiştirilecek çok iş varmış gibi büyük bir telaşla karşıladı, Bay Pollunder'ı kolundan tuttu, Karl ve Klara'yı önüne katıp yemek salonuna doğru itti. Salon, özellikle yan yana sıralı taze yapraklar arasından hafifçe doğrulmuş çiçekler sayesinde son derece şölensi bir havaya bürünmüştü ve oyunbozan Bay Green'in varlığından iki misli üzüntü duyulmasına yol açıyordu. Diğerlerinin yerlerini almasını masanın başında bekleyen Karl, bahçeye açılan büyük cam kapının açık kalacağına tam sevindiği sırada –çünkü içeriye bir kameriyenin içine eser gibi mis gibi yoğun bir koku doluyordu– Bay Green kesik kesik soluyarak bu cam kapıyı kapamaya girişip en alt sürgüye eğildi, sonra yukarıdakine uzandı ve bunları öylesine bir delikanlı çevikliğiyle yaptı ki, koşup gelen uşak yapacak bir şey bulamadı. Bay Green'in masadaki ilk sözleri, Karl'ın bu ziyaret için dayısından izin almasıyla ilgili hayret ifadeleriydi. Green çorbayla dolu kaşığı art arda ağzına götürüyor, sağında oturan Klara'ya ve solunda oturan Pollunder'a dayısının Karl'a böylesine göz kulak olmasına ve Karl'a duyduğu –dayı sevgisi olarak tanımlanamayacak– sevginin büyüklüğüne neden şaştığını anlatıyordu.

'Buraya gereksiz yere sokulması yetmiyormuş gibi bir de dayımla arama giriyor,' diye düşündü Karl ve altın sarısı çorbanın bir yudumu bile boğazından geçmedi. Ama sonra duyduğu rahatsızlığı belli etmemek için çorbasını sessizce kaşıklamaya çalıştı. Yemek bir işkence gibi ağır ilerliyordu. Yalnızca Bay Green ve bir de olsa olsa Klara neşeliydi, arada kısa bir kahkaha atmak için fırsat buluyorlardı. Bay Green işlerden konuşmaya başladığında Bay Pollunder yalnızca birkaç kez konuşmalara katıldı. Derken bu konuşmalara da dahil olmadı ve Bay Green onu bir süre sonra konuşmalarıyla hazırlıksız yakaladı. Green üstüne basarak –o sırada Klara, tehlike kokusu almış gibi kulak kesilen Karl'a

akşam yemeğinde olduklarını ve önünde bir kızartmanın durduğunu anımsatmak zorunda kalmıştı– bu beklenmedik ziyareti yapmaya başta hiç niyeti olmadığını söyledi. Çünkü üzerinde konuşulması gereken işin özel bir aciliyeti olsa da, en azından en önemli bölümü o gün kentte görüşülür, daha az önemli olan bölümleri ertesi güne ya da daha sonraya bırakılabilirdi. İşte bu yüzden paydostan çok önce Bay Pollunder'ın yanına gitmişti gerçekten, onu bulamayınca evine telefon edip, buraya gelmek için geceyi dışarıda geçireceğini söylemek zorunda kalmıştı.

"Bu durumda özür dilemem gerekiyor," dedi Karl yüksek sesle ve kimse yanıt verecek zaman bulamadan, "çünkü Bay Pollunder'ın işinden erken ayrılmasının nedeni benim ve gerçekten çok üzgünüm."

Bay Pollunder yüzünün büyük bir bölümünü peçeteyle örterken, Klara Karl'a gülümsedi; ancak bu, ona katıldığını gösteren değil, onu bir şekilde etkilemek isteyen bir gülümsemeydi.

"Özürlük bir şey yok," dedi Bay Green, bir güvercini keskin darbelerle parçalarken, "aksine, akşamımı böylesine hoş bir topluluk içinde geçirdiğim için mutluyum, yoksa akşam yemeğimi evde tek başıma yiyecektim; evimde bana yaşlı kâhya kadın hizmet eder, öyle yaşlandı ki kapıdan masama gelmekte bile zorlanıyor ve ben onu bu yürüyüşünde izlemek istersem sandalyemde uzun süre arkama yaslanıp oturmak zorunda kalıyorum. Uşağın yemekleri yemek odasının kapısına kadar getirmesini ancak kısa bir süre önce kabul ettirebildim, ama kapıdan masama kadar olan yol kâhya kadınındır, ki bunu anlayabiliyorum."

"Aman Tanrım," dedi Klara yüksek sesle, "bu ne sadakat böyle!"

"Evet, dünyada hâlâ sadakat diye bir şey var," dedi Bay Green ve ağzına bir lokma attı; Karl'ın tesadüfen fark ettiği üzere dili yemeği bir çırpıda kaptı. Midesi bulanır gibi olan

Karl ayağa kalktı. Bay Pollunder ve Klara neredeyse aynı anda onu ellerinden kavradılar.

"Biraz daha oturmalısınız," dedi Klara. Karl yeniden oturduktan sonra kız ona doğru eğilip fısıldadı: "Birazdan birlikte toz oluruz. Sabırlı olun."

Bay Green bu arada kendini sakin sakin yemek yemeye vermişti; midesini bulandırdığı Karl'ı yatıştırmak sanki Bay Pollunder ve Klara'nın en doğal görevleriymiş gibi davranıyordu.

Bay Green'in sofraya getirilen her yemek çeşidini titizlikle incelemesi yüzünden yemek uzadıkça uzuyordu; her yeni yemeği yorulmadan kabul etmeye daima hazır olsa da evindeki yaşlı kâhya kadının yarattığı sıkıntıyı burada iyice üzerinden atmak ister gibi bir izlenim uyandırıyordu gerçekten. Arada bir Fräulein Klara'nın ev idaresindeki becerisini övüyor, bu da kızın açıkça gururunu okşuyordu; bu sırada Karl da adam kıza saldırıyormuş gibi onu geri püskürtmeye çalışıyordu. Ama Bay Green kıza söylediklerıyle yetinmiyor, başını tabağından kaldırmadan sık sık Karl'ın gözden kaçmayan iştahsızlığından duyduğu üzüntüyü dile getiriyordu. Bay Pollunder, ev sahibi olarak Karl'a yemesi için ısrar edeceği yerde, iştahsızlığından dolayı onu korudu. Ve Karl akşam yemeği boyunca maruz kaldığı baskı yüzünden öylesine hassaslaşmıştı ki, aslında gerçeği kavramış olmasına karşın Bay Pollunder'ın bu sözünü nezaketsizlik olarak değerlendirdi. An gelip tamamen uygunsuz bir hızla çok yemesi, ardından yorgun düşüp çatalı ve bıçağı uzun süre elinden bırakması ve sofradakiler arasında en durgun kişi olması Karl'ın içinde bulunduğu durumu yansıtıyordu, ama yemekleri getiren uşak ona nasıl davranacağını kestiremiyordu.

"İştahsızlığınızla Fräulein Klara'yı nasıl kırdığınızı Sayın Senatör'e hemen yarın sabah anlatacağım," dedi Bay Green ve bu sözleri şaka niyetine söylediğini çatal bıçağını kullanma şekliyle ifade etmekle yetindi.

"Şu kıza baksanıza, nasıl da üzgün," diye devam edip Klara'yı çenesinden tuttu. Kız karşı koymayıp gözlerini kapadı.

"Tatlı şey seni," dedi Bay Green yüksek sesle, arkasına yaslandı ve kıpkırmızı olmuş suratıyla karnı doymuş birinin enerjisiyle güldü. Karl, Bay Pollunder'ın tutumuna bir anlam vermeye boş yere uğraştı. Pollunder önünde oturmuş, sanki orada en önemli şeyler oluyormuş gibi tabağına bakıyordu. Karl'ın sandalyesini kendininkine doğru çekmiyor, konuştuğu zaman da herkese hitaben konuşuyordu, ama Karl'a söyleyecek önemli bir şeyi yoktu. Buna karşın, yaşlı, yüzsüz, New Yorklu müzmin bekâr Green'in niyetini apaçık ortaya koyarak Klara'ya dokunmasına, Pollunder'ın konuğu Karl'ı kırmasına ya da en azından ona çocukmuş gibi davranmasına ve kim bilir neler yapmak üzere güç toplayıp öne çıkmasına göz yumuyordu.

Sofranın kaldırılmasının ardından –genel havayı sezer sezmez masadan ilk kalkan Green olmuş ve herkesi de bir anlamda kendisiyle birlikte kaldırmıştı– Karl tek başına yan taraftaki geniş, ince beyaz çıtalarla bölünmüş pencerelerden birinin önüne gitti; pencereler terasa açılıyordu ve Karl yaklaştıkça bunların gerçek birer kapı olduğunu fark etti. Bay Pollunder ve kızının başta Green'e karşı hissettikleri ve Karl'a biraz anlaşılmaz gelen o olumsuz duyguya ne olmuştu? Şimdi Green'le birlikte orada durmuş, ona bakıp başlarını sallıyorlardı. Bay Green'in purosundan –Pollunder'ın ikramıydı ve Karl'ın babasının evlerinde zaman zaman muhtemelen kendi gözleriyle asla görmediği bir olayı anlatırken içtiği puronun kalınlığındaydı– bütün salona yayılan duman, Green'in forsunu şahsen asla giremeyeceği köşe bucak yerlere taşıyordu. Karl epeyce uzakta durmasına karşın, dumandan burnunun gıdıklandığını hissetti; bulunduğu yerden hızla dönüp baktı ve Bay Green'in davranışını alçakça buldu. Dayısının ona bu ziyarete izin vermekte uzun süre diren-

mesinin nedeni, Bay Pollunder'ın zayıf karakterini biliyor olması ve tamamen öngöremese bile onun bu huyu yüzünden Karl'ın bu ziyaret sırasında incineceğini olasılıklar dahilinde tutması Karl'a artık olmayacak bir şey gibi görünmüyordu. Amerikalı kızdan da hoşlanmamıştı, üstelik kızı hayalinde olduğundan daha güzel canlandırmadığı da kesindi. Hatta Bay Green kızla ilgilenmeye başladığından beri, kızın yüzünün aldığı güzellik, özellikle de hareket eden gözlerinin parlaklığı karşısında Karl hayrete düşmüştü. Kızın bedenini sımsıkı saran böylesi dar bir eteği daha önce hiç görmemişti; sarımsı, narin ve sıkı dokunmuş kumaştaki küçük pililer gerilmenin yoğunluğunu açığa çıkarıyordu. Ama Karl kızla yine de hiç ilgilenmiyordu, odasına gitmekten seve seve vazgeçerdi; bunun yerine her ihtimale karşı kolunu tuttuğu kapı açılsa, Karl gidip otomobile binse ya da şoför uyuduysa tek başına geze geze New York'a yürüseydi keşke. Bulutsuz gece, ona doğru eğilmiş dolunayla herkese açıktı, dışarıda, açık havada belki korku duymak Karl'a anlamsız geliyordu. Ertesi sabah –eve yürüyerek daha önce varamazdı– dayısına sürpriz yapmayı düşledi ve kendini bu salonda geldiğinden beri ilk kez iyi hissetti. Gerçi dayısının yatak odasına hiç girmemişti, nerede olduğunu da bilmiyordu, ama sorup öğrenirdi. Sonra kapıya vurmak, resmi "Girin!" sözünü duyduktan sonra içeri koşmak, her zaman boğazına kadar kapalı ve iliklenmiş gömlekler içinde tanıdığı sevgili dayısına –ki dayısı yatakta oturmuş, gözlerini şaşkınlıkla kapıya çevirmiş olurdu– üstündeki geceliğiyle sürpriz yapmak istiyordu. Aslına bakılırsa bu çok bir şey değildi, ama doğuracağı sonuçları düşünmeliydi insan. Belki dayısıyla ilk kez birlikte kahvaltı ederlerdi; dayısı yatakta, o bir koltukta, kahvaltı da ikisinin ortasındaki bir sehpada olurdu, belki bu ortak kahvaltı sürekli bir alışkanlığa dönüşürdü; belki böyle bir kahvaltı sayesinde –hatta böyle olması kaçınılmazdı– şimdiye kadar olduğu gibi günde yalnızca bir kez değil, daha sık bir araya

gelirler ve doğal olarak birbirleriyle daha açık konuşurlardı. Dayısına karşı bugün biraz itaatsiz ya da daha doğrusu dik başlı davranmasının tek nedeni bu açık konuşma olanağının olmayışıydı. Eğer geceyi burada geçirecekse –onu pencere önünde öylece bırakıp, kendi kendine konuşmaya terk etmiş olsalar da böyle görünüyordu ne yazık ki– bu talihsiz ziyaret belki dayısıyla ilişkilerinin olumlu yönde değişmesi açısından bir dönüm noktası olurdu; belki de dayısı yatak odasında o akşam benzer şeyleri aklından geçiriyordu.

Biraz teselli bulmuş halde arkasına döndü. Klara karşısına dikilmişti. "Evimizden hoşlanmadınız mı? Kendinizi burada biraz olsun evinizde hissetmek istemez misiniz? Gelin, son bir kez denemek istiyorum," dedi.

Karl'ı salondan geçirip kapıya götürdü. İki bey yandaki bir masaya oturmuşlardı, önlerinde duran yüksek ayaklı kadehlere doldurulmuş içkileri hafifçe köpürmüştü; Karl tanımadığı bu içkilerin tadına bakmayı çok isterdi. Bay Green bir dirseğini masaya yaslamış, yüzünü olabildiğince Bay Pollunder'a yaklaştırmıştı; insan Bay Pollunder'ı tanımasa, burada iş yapılmadığını, yasadışı işler konuşulduğunu düşünürdü rahatlıkla. Bay Pollunder Karl'ın kapıya gidişini samimi bakışlarla izlerken, Green dönüp Karl'a bir an bile bakmadı, oysa insan istemsizce de olsa karşısında oturan kişinin bakışlarına katılırdı; Green'in bu davranışı, her birinin, Karl'ın ve Green'in kendi yetenekleriyle durumu idare etmeye çalışmaları gerektiğine ve aralarındaki zorunlu sosyal bağın zamanla ikisinden birinin zaferi ya da yok oluşuyla kurulacağına dair bir tür inancının ifadesi gibiydi.

'Eğer böyle düşünüyorsa,' dedi Karl kendi kendine, 'kaçık demektir. Ondan gerçekten bir şey istemiyorum, beni rahat bıraksın.'

Koridora çıkar çıkmaz kaba davranmış olabileceği aklına geldi, çünkü gözlerini Green'e dikmiş ve Klara'nın onu sürükler gibi odadan çıkarmasına izin vermişti. Oysa şimdi

kızın yanında bir o kadar istekli yürüyordu. Koridorlardan geçerken yirmi adımda bir, gösterişli üniformalar giymiş, ellerindeki şamdanların kalın gövdesini iki eliyle kavramış öylece duran uşaklar görünce önce gözlerine inanamadı.

"Yeni elektrik hattı şimdilik yemek odasına kadar çekilebildi," diye açıkladı Klara. "Bu evi kısa bir süre önce satın alıp, kendine özgü mimariye sahip eski ev izin verdiği ölçüde tamamen tadilata soktuk."

"Demek artık Amerika'da da eski binalar var," dedi Karl.

"Elbette," dedi Klara gülerek ve Karl'ı çekiştirmeyi sürdürdü. "Amerika'yla ilgili tuhaf görüşleriniz var."

"Benimle alay etmeyin," dedi Karl kızarak. O artık hem Avrupa'yı hem de Amerika'yı tanıyan biriydi, kız ise yalnızca Amerika'yı biliyordu.

Önünden geçerlerken Klara elini hafifçe uzatıp bir kapıyı itti ve yürümeye devam ederken, "Burada kalacaksınız," dedi.

Karl elbette odaya hemen bakmak istedi, ama Klara sabırsızca ve bağırır gibi buna daha zaman olduğunu, önce onu izlemesini söyledi. Koridorda birbirlerini oraya buraya çekiştirdiler biraz, sonunda Karl her konuda Klara'ya uymak zorunda olmadığını söyleyip, kızın elinden kurtuldu ve odaya girdi. Pencerenin önündeki beklenmedik karanlığın nedeni, orada bütün ihtişamıyla salınan bir ağaç tepesiydi. Kuş cıvıltıları duyuluyordu. Ay ışığının henüz vurmadığı odada hiçbir şey seçilemiyordu. Karl, dayısının ona armağan ettiği el fenerini getirmediğine üzüldü. Bu evde bir el feneri olmazsa olmazdı, bu fenerlerden birkaç tane edinilmiş olsaydı, uşaklar yatmaya gönderilebilirdi. Karl pencere pervazına oturdu, dışarıya bakındı ve kulak kabarttı. Ürkmüş bir kuş yaşlı ağacın yaprakları arasına girmeye çalışıyor gibiydi. Arazinin bir yerlerinde, New York banliyöleri arasında çalışan bir trenin düdüğü yükseldi. Bunun dışında ortalık sessizdi.

Ama uzun sürmedi bu, çünkü Klara hızla içeri girdi. Kızdığı belli oluyordu. "Bu ne demek şimdi?" diye bağırıp ellerini eteğine vurdu. Karl, kız kabalığı elden bırakmadan yanıt vermek istemiyordu. Ama Klara adımlarını açarak Karl'ın üstüne yürüdü, "Benimle gelecek misiniz, gelmeyecek misiniz?" diye bağırdı ve kasten ya da öfkeye kapılıp Karl'ı göğsünden öylesine itti ki, Karl pencere pervazından kayarken son anda ayaklarıyla odanın zeminine basmasaydı az kalsın pencereden aşağıya düşecekti.

"Az kalsın düşüyordum," dedi Karl sitemle.

"Düşmediğinize yazık oldu. Neden bu kadar terbiyesizsiniz? Bir kez daha iteceğim sizi."

Ve gerçekten de kız yaptığı sporlarla çelik gibi olmuş bedeniyle Karl'ı kucaklayıp –Karl şaşkınlıktan ağırlığını yere vermeyi unutmuştu önce– neredeyse pencerenin önüne kadar taşıdı. Ama Karl orada kendine geldi, kalçalarını çevirip kendini kurtardı ve kızı kavradı.

"Of, canımı acıtıyorsunuz," dedi kız hemen.

Ama Karl artık onu bırakmaması gerektiğini anlamıştı. Kıza istediği gibi adım atma özgürlüğünü tanıdı gerçi, ama peşinden gitti ve onu bırakmadı. Kızı daracık elbisesiyle kavramak kolaydı zaten.

"Bırakın beni," diye fısıldadı kız, ateş gibi yanan yüzünü Karl'ınkine yaklaştırarak; o kadar ki onu görebilmek için Karl'ın çaba harcaması gerekiyordu. "Bırakın beni, size güzel bir şey vereceğim." – 'Neden böyle inliyor ki,' diye düşündü Karl, 'canı acıyor olamaz, sıkmıyorum onu.' Ve kızı hâlâ bırakmıyordu. Ama ansızın, dalgın ve suskun orada dururken bir anda kızın şiddetlenen gücünü bedeninde hissetti yeniden; şimdi kız onun elinden kurtuldu, fırsatını bulup, kollarını Karl'ın üst bedenine doladı; tuhaf bir dövüş tekniğinin çelmeleriyle Karl'ın bacaklarını etkisiz duruma getirdi ve müthiş düzenli soluklar alıp vererek Karl'ı duvara doğru itti. Ama orada bir kanepe duruyordu; Karl'ı üzerine

yatırıp, ona doğru fazla eğilmeden, "Beceriyorsan şimdi kımılda bakalım," dedi.

"Kedi, azgın kedi," diye bağırabildi Karl ancak; öfke ve utanç karışımı duygular içindeydi. "Çılgınsın sen, azgın kedi!"

"Sözlerine dikkat et," dedi kız ve bir elini Karl'ın boynuna götürüp öylesine şiddetli sıkmaya başladı ki, Karl soluk almaya çabalamaktan başka bir şey yapamadı. O sırada Klara öteki elini Karl'ın yanağında gezdiriyor, denemek ister gibi yanağına dokunuyor, sonra sanki her an tokat atmak üzere indirecekmiş gibi elini tekrar tekrar kaldırıyordu.

Bunu yaparken "Bir hanımefendiye böyle davrandığın için ceza olsun diye sana okkalı bir tokat indirip, eve öyle yollasam nasıl olurdu acaba?" diye sordu. "Güzel bir anı olmasa da, ileriki yaşamında işine yarardı belki. Sana acıyorum, tahammül edilebilir, yakışıklı bir çocuksun, jiu-jitsu öğrenmiş olsaydın, herhalde iyice pataklardın beni. Yine de, ama yine de seni şurada öylece yatarken görünce seni tokatlamak için deli gibi iştahım kabarıyor. Herhalde pişmanlık duyacağım, ama yapacak olursam şimdiden bil ki, bunu irademe karşı yapacağım. O zaman tabii tek tokatla yetinmeyip, yanakların şişinceye kadar bir sağa bir sola vuracağım. Belki onurlu bir adamsındır --öyle olduğuna inanasım geliyor– ve yediğin tokatlardan sonra yaşamak istemez ve dünyadan çekip gidersin. Ama bana karşı neden bu kadar tavır aldın? Beni beğenmedin mi? Odama gelmene değmez mi? Dikkat! Az kalsın istemeden indiriyordum sana tokadı. Bugün yine de kurtulmak istiyorsan, bir dahaki sefere daha nazik davran. Diklenebileceğin dayın değilim ben senin. Ayrıca dikkatini çekmek isterim ki, seni tokatlamadan bırakırsam, şimdiki durumunun ve gerçekten tokatlanmanın onur açısından aynı şeyler olduğunu sanma sakın. Böyle olduğunu sanıyorsan, seni gerçekten tokatlamayı yeğlerim. Bütün bunları Mack'e anlatsam ne der acaba?"

Mack'i anımsayınca Karl'ı bıraktı kız; karmaşık düşüncelerinde Mack Karl'a kurtarıcı gibi görünmüştü. Klara'nın elini bir an daha boğazında hissetti, bu yüzden yönünü biraz değiştirdi, sonra hareketsiz yattı.

Klara ondan kalkmasını istedi, Karl yanıt vermedi ve kıpırdamadı. Kız bir yerlerde bir mum yaktı, oda aydınlandı, tavanda mavi renkte zikzaklı bir desen belirdi; ama Karl, Klara'nın onu yatırdığı gibi başı koltuğun yastığına yaslanmış halde yatıyordu ve bir parmak bile kımıldamıyordu. Klara odanın içinde dolaşıp duruyor, bacaklarına dolanan eteği hışırdıyordu; kız galiba pencerenin önünde bir süre durdu.

"Geçti mi inadın?" diye sorduğu duyuldu kızın.

Bay Pollunder'ın bu gece için ona tahsis ettiği bu odada huzur bulamamak Karl'ın zoruna gidiyordu. Şu kız dolanıp duruyor, sonra durup konuşuyordu; Karl ondan ifade edemeyeceği kadar bıkmıştı. Tek isteği hemen uyumak ve buradan çekip gitmekti. Aslında yatağa yatmadan burada, kanepede kalmak istiyordu. Kızın gitmesini kolluyordu, arkasından hemen koşup kapıyı sürgüleyecek, sonra kendini yeniden kanepeye atacaktı. Gerinip esnemeye çok ihtiyacı vardı, ama bunu Klara'nın önünde yapmak istemiyordu. Böylece yatmış, gözlerini tavana dikmişti, yüzünün gitgide hareketsizleştiğini hissetti; çevresinde daireler çizerek uçuşan bir sinek, gözlerinin önünde titreşti ve Karl bunun ne olduğunu tam olarak anlayamadı.

Klara yeniden yanına geldi, baktığı yöne doğru eğildi; Karl gayret etmese ona bakmak zorunda kalacaktı.

"Gidiyorum şimdi," dedi Klara. "Belki canın daha sonra odama gelmek ister. Odam koridorun bu sırasında, bu kapıdan sayınca dördüncü kapı. Yani üç kapıyı geç, ondan sonra doğru kapının önüne gelirsin. Artık salona inmeyip, odamda kalacağım. Beni adamakıllı yordun zaten. Oturup seni beklemeyeceğim, ama canın gelmek isterse gel. Bana piyano

çalacağına söz verdiğini unutma. Ama belki sinirlerini çok yıpratmışımdır, kıpırdayamıyorsundur; o zaman kal ve bir güzel uyu. Babama şimdilik kavgamızdan söz etmeyeceğim, olur da canını buna sıkarsın diye söylüyorum." Ardından sözde uykusu olmasına karşın iki sıçrayışta odadan çıktı.

Karl hemen doğrulup oturdu, yatmak dayanılmaz olmuştu zaten. Biraz hareket etmiş olmak için kapıya gidip koridoru seyretti. Nasıl da karanlıktı orası öyle! Kapıyı kapatıp kilitledi ve yeniden mum ışığının aydınlattığı masasının başına dönünce rahatladı. Kararı, bu evde daha fazla kalmayıp, aşağıya Bay Pollunder'ın yanına inmek, Klara'nın ona nasıl davrandığını açıkça anlatmak –kendi yenilgisini itiraf edecek olması umurunda değildi– ve herhalde yeterli olacak bu gerekçeye dayanarak evine gitmek için –otomobille ya da yürüyerek– izin istemekti. Hemen eve dönmesine Bay Pollunder karşı çıkacak olursa, Karl hiç değilse onu bir uşakla civardaki en yakın otele göndermesini rica edecekti. Normal koşullarda, nazik ev sahiplerine karşı Karl'ın planladığı gibi davranılmazdı, ama konuklara Klara'nın davrandığı gibi hiç davranılmazdı. Kız, kavgalarından Bay Pollunder'a şimdilik söz etmemeye söz vermeyi nezaket saymıştı, oysa korkunçtu bu. Hem Karl güreşe mi davet edilmişti ki, yaşamının muhtemelen büyük bir bölümünü güreş numaraları öğrenmekle geçirmiş bir kız tarafından yere serilmekten utansındı? Hatta sonunda Mack'ten de ders almıştı belki. Kız ona isterse her şeyi anlatsındı; Mack kesinlikle izanlı biriydi, Karl bunun ayrıntılarını öğrenme fırsatını hiç bulamamış olsa da bunu biliyordu. Karl şunu da biliyordu, Mack'ten kendisi ders almış olsa, Klara'dan çok daha fazla ilerleme kaydederdi; o zaman bir gün –büyük olasılıkla davet edilmeden– buraya yeniden gelirdi, tabii önce ortamı kolaçan ederdi, çünkü orayı etraflıca tanıması Klara için büyük avantaj olmuştu; sonra o Klara denen kızı yakalar, kendisini bugün üstüne attığı küçük kanepenin tozunu onunla çırpardı.

Şimdi tek mesele, salonun yolunu bulmaktı, düştüğü ilk dalgınlıkla şapkasını salonun olmadık bir yerine koymuş olmalıydı. Mumu elbette yanına alacaktı, ama neyin nerede olduğunu bulmak aydınlıkta bile güçtü. Örneğin bu odanın salonla aynı katta olup olmadığını bile bilmiyordu. Klara onu buraya getirirken sürekli çekiştirip durduğu için çevresine hiç bakınamamıştı. Aklı Bay Green'e ve şamdan taşıyan uşaklara da takılmıştı: Kısacası bir ya da iki merdiven mi çıkmışlardı, ya da hiç merdiven kullanmamışlar mıydı, gerçekten bunu bile bilmiyordu. Manzaraya bakılırsa, oda oldukça yüksekteydi; Karl bu yüzden merdiven çıktıklarını gözünün önüne getirmeye çalıştı; hem evin kapısına bile merdivenle çıkıldığına göre, evin bu tarafı da neden yükseltilmiş olmasındı ki? Ama hiç değilse koridorda kapının birinden bir ışık sızmış olsaydı ya da uzaktan bir ses çok alçak da olsa duyulabilseydi keşke!

Dayısının armağanı olan köstekli saat on biri gösteriyordu; Karl mumu alıp koridora çıktı. Aramasının sonuçsuz kalma olasılığına karşı kapıyı açık bıraktı, hiç değilse odasını, sonrasında da çok acil durumda Klara'nın odasının kapısını bulabilmeliydi. Kapının kendiliğinden kapanmayacağını güvence altına almak için önüne bir sandalye dayadı. Koridorda tatsız bir durumla karşılaştı; Karl'a karşıdan vuran bir hava akımı –Karl tabii Klara'nın kapısından uzaklaşıp sola dönmüştü– gerçi oldukça hafifti, ama mumu kolayca söndürebilirdi; Karl böylece aleve elini siper etmek, bunun dışında baskılanan alev kendini toparlasın diye sık sık durmak zorunda kaldı. Bu, ağır bir ilerlemeydi ve yol ona bu yüzden iki misli uzunmuş gibi geldi. Karl tamamen kapısız, uzadıkça uzayan duvarların önünden geçti, bunların ardında neler olduğunu insan gözünün önüne getiremiyordu. Sonra yan yana dizili kapılar göründü; Karl birkaçını açmaya çalıştı; kilitliydiler, odalar da boş olmalıydı. Eşi benzeri olmayan bir oda israfıydı bu; Karl'ın aklına, dayısının ona göstermeye

söz verdiği New York'un doğusundaki mahalleler geldi; orada sözümona küçük bir odada birkaç aile yaşıyordu ve bir ailenin evi çocukların anne ve babalarının çevresinde toplandıkları bir oda köşesinden ibaretti. Buradaysa onca oda, kapıya vurulduğunda kof sesler çıkarsın diye boş duruyordu. Karl'a göre Bay Pollunder yanlış dostlar yüzünden yolunu şaşırmıştı ve kızına olan aşırı tutkusu nedeniyle bozulmuştu. Dayısı Pollunder'ı mutlaka doğru değerlendirmiş; bu ziyaretin ve Karl'ın koridorlarda gezinmesinin tek suçlusu, Karl'ın insanlarla ilgili varacağı yargıya dayısının etki etmeme ilkesiydi. Karl bunu dayısına yarın hemen söylemek istiyordu, çünkü dayısı sahip olduğu ilkeye göre yeğeninin kendisiyle ilgili yargısını da seve seve ve sessizce dinlerdi. Ayrıca Karl'ın dayısında beğenmediği tek şey bu ilkeydi belki de, üstelik bu beğenmeme durumu bile kesin değildi.

Koridorun bir yanındaki duvar ansızın bitti, yerine buz gibi mermer bir parmaklık belirdi. Karl mumu yanına koyup dikkatle aşağıya doğru eğildi. Yüzüne karanlık bir boşluk vurdu. Evin ana holü burasıysa –mum ışığında kubbemsi bir tavanın bir parçası seçilebiliyordu– eve neden bu holden girilmemişti? Bu geniş ve derin mekân ne işe yarıyordu acaba? İnsan burada bir kilisenin galerisindeymiş gibi tepede duruyordu. Karl, bu evde sabaha kadar kalamadığına üzülür gibi oldu; gün ışığında Bay Pollunder'dan evin her yerini gezdirmesini ister ve her şey hakkında bilgi alırdı.

Parmaklık esasen uzun değildi ve Karl kendini çok geçmeden yine kapalı koridorun içinde buldu. Koridorda önüne aniden çıkan bir dönemeçte Karl var gücüyle duvara çarptı ve mumu tutmada gösterdiği kesintisiz titizlik sayesinde düşüp sönmekten neyse ki korudu. Koridor bitmek bilmediğinden, hiçbir yerde pencere ve dışarıya bakacak bir yer olmadığından, ne yukarıda ne aşağıda bir şey kımıldamadığından, Karl durmaksızın daire içinde döndüğü hissine kapıldı ve odasının açık kapısını belki yeniden

bulmayı umdu, gelgelelim karşısına bir daha ne kapı ne de parmaklık çıktı. Karl bağırmamak için kendini o ana kadar tutmuştu, çünkü yabancı bir evde böyle geç bir saatte gürültü çıkarmak istemiyordu, ama bu aydınlatılmamış evde bunu yapmanın yanlış olmadığını anladı; tam koridorun iki yanına doğru var gücüyle "Hey!" diye bağırmaya hazırlandığı sırada, kendisinin geldiği yönden yaklaşan cılız bir ışık fark etti. Dümdüz koridorun uzunluğunu ancak şimdi kestirebildi; bina villa değil, kaleydi. Karl, bu kurtarıcı ışığı görünce öyle sevinmişti ki, her türlü dikkati bırakıp ışığa doğru koştu; henüz ilk sıçrayışlarında mum söndü. Bunun üstünde durmadı, çünkü ona ihtiyacı yoktu artık; yaşlı bir uşak elinde fenerle ona doğru geliyordu, doğru yolu ona gösterirdi nasılsa.

"Kimsiniz siz?" diye sordu uşak ve feneri Karl'ın yüzüne tuttu, böylece kendi yüzü de aydınlanmıştı. Ancak göğsüne indikten sonra ipeksi kıvrımlara dönüşen büyük ve beyaz sakalı yüzüne biraz sert bir hava vermişti. 'Böyle bir sakal bırakmasına izin verildiğine göre emektar bir uşak olmalı,' diye düşündü Karl ve kendinin de izlendiğinden rahatsızlık duymadan bu sakalı uzun süre enine boyuna inceledi. Ayrıca hemen yanıt vererek, Bay Pollunder'ın konuğu olduğunu, odasından çıkıp yemek odasına gitmek istediğini ancak orayı bulamadığını söyledi.

"Demek öyle," dedi uşak, "elektriği henüz bağlatmadık."

"Biliyorum," dedi Karl.

"Mumunuzu fenerimden yakmak istemez misiniz?" diye sordu uşak.

"Lütfen," dedi Karl ve denileni yaptı.

"Koridorlar çok esintili," dedi uşak, "mum kolayca sönüyor, bu yüzden fenerim var."

"Evet, fener çok daha kullanışlı," dedi Karl.

"Üstünüze başınıza mum damlamış," dedi uşak ve mumla Karl'ın elbisesini aydınlattı.

"Hiç fark etmemişim!" dedi Karl sesini yükselterek; bunun dayısının üstüne hepsinden en iyi oturduğunu söylediği siyah elbisesi olmasına Karl çok üzüldü. Klara'yla boğuşmalarının da elbiseye zarar vermiş olabileceğini anımsadı Karl. Uşak nazik biriydi, elbiseyi aceleyle olabildiğince temizledi; Karl uşağın önünde dönüp duruyor, kâh şurada kâh burada kalan lekeleri gösteriyor, o da bunları itaatle temizliyordu.

"Burası neden bu kadar esintili?" diye sordu Karl, yürümeye başladıkları sırada.

"Çünkü buranın daha çok inşaat işi var," dedi uşak, "gerçi tadilata başlandı, ama çok ağır ilerliyor. Şimdi bir de inşaat işçileri greve girdi, duymuşsunuzdur belki. Böyle bir inşaatın sıkıntısı da bitmez. Şurada birkaç büyük gedik açtılar, kimse de örmüyor ve esinti bütün eve yayılıyor. Kulaklarımı pamukla tıkamasam, mahvolmuştum."

"Bu durumda daha yüksek sesle mi konuşayım?" diye sordu Karl.

"Hayır, berrak bir sesiniz var," dedi uşak. "Yeniden şu inşaata dönersek, özellikle burada, şapelin yakınlarında –ki ileride mutlaka evden ayrılması gerekir– esinti dayanılır gibi değildir."

"Yani bu koridorda önünden geçilen parmaklık bir şapele mi açılıyor?"

"Evet."

"Hemen tahmin etmiştim zaten," dedi Karl.

"Görülmeye gerçekten değerdir," dedi uşak. "Şapel olmasaydı, Bay Mack evi satın almazdı herhalde."

"Bay Mack mi?" diye sordu Karl. "Evin Bay Pollunder'a ait olduğunu sanıyordum."

"Elbette öyle," dedi uşak, "ama buranın alınmasında Bay Mack etkin olmuştur. Bay Mack'le tanışmıyor musunuz?"

"Tanışıyorum tabii," dedi Karl. "Bay Mack'in Bay Pollunder'la ilişkisi nedir?"

"Küçükhanımın nişanlısıdır."

"Bunu bilmiyordum tabii," dedi Karl ve durdu.

"Bu kadar çok mu şaşırttı bu sizi?" diye sordu uşak.

"Kafamda yerli yerine oturtmaya çalışıyorum. İnsan bu ilişkilerden haberi olmayınca çok büyük hatalar yapabilir," diye karşılık verdi Karl.

"Bunun size anlatılmamış olmasına şaşırdım doğrusu," dedi uşak.

"Evet, gerçekten," dedi Karl utanarak.

"Belki bildiğinizi düşünmüşlerdir," dedi uşak, "yeni bir haber değil sonuçta. Bu arada geldik." Bir kapıyı açtı, arkasında bir merdiven vardı, eve geldiklerinde olduğu gibi ışıl ışıl aydınlatılmış yemek salonunun arka kapısına dikine iniyordu.

Karl, Bay Pollunder ve Bay Green'in seslerinin aynen iki saat öncesindeki gibi duyulduğu yemek salonuna ayak basmadan uşak, "Arzu ederseniz sizi burada beklerim," dedi, "sonra da odanıza götürürüm. Buranın her yerini ilk akşamdan öğrenmek her zaman zor olur."

"Odama dönmeyeceğim artık," dedi Karl ve bu açıklamayı yaparken neden üzüldüğünü bilmiyordu.

"O kadar ağır olmayacak," dedi uşak, biraz üstten bakan bir gülümsemeyle ve Karl'ın koluna hafifçe vurdu. Karl'ın sözlerini, onun bütün gece yemek salonunda kalmayı, beylerle sohbet edip içki içmeyi tasarladığına yormuştu muhtemelen. Karl şimdi açıklamada bulunmak istemiyordu, ayrıca uşağın –onu buradaki uşakların hepsinden daha çok beğenmişti– ona New York'a hangi yoldan gidileceğini gösterebileceğini düşündü ve bu nedenle, "Burada beklemek isterseniz, kuşkusuz büyük bir nezaket göstermiş olursunuz ve memnuniyetle kabul ederim," dedi. "Her durumda salondan kısa bir süre içinde çıkacağım ve size sonrasında ne yapacağımı söyleyeceğim. Yardımınıza ihtiyacım olacağını düşünüyorum." – "İyi," dedi uşak, feneri yere bıraktı,

muhtemelen evdeki tadilat nedeniyle boş kalmış bir kaidenin üstüne oturdu. "O halde burada bekleyeceğim." Sonra Karl'ın elinde yanan mumla salona girmek istediğini görünce, "Mumu bana bırakabilirsiniz," dedi.

"Amma da dalgınım," dedi Karl ve mumu uşağa uzattı; uşak ona yalnızca başını salladı, ama adamın bunu bilerek mi yaptığı, yoksa bu hareketinin eliyle sakalını sıvazlamasının bir sonucu mu olduğu anlaşılmamıştı.

Karl kapıyı açarken kapı gürültüyle zangırdadı, bunda Karl'ın suçu yoktu, çünkü kapı tek parça camdan yapılmıştı, hızla açılıp, kapı kolunun tutulmasıyla birlikte bükülür gibi oluyordu. Karl irkilerek kapıyı bıraktı, çünkü özellikle usulca içeri girmek istemişti. Arkasına dönüp bakmadan, uşağın belli ki oturduğu kaideden inip, dikkatle çıt çıkarmadan kapıyı kapadığını fark etti.

"Rahatsız ettiğim için özür dilerim," dedi Karl, ona iri iri açılmış ve şaşkın gözlerle bakan iki beye. Aynı anda bakışlarıyla salonu taradı, şapkasını hemen bir yerde bulur mu diye baktı. Ama şapka ortalarda yoktu; sofra tamamen kaldırılmıştı; belki de tatsız bir şey olmuş, şapka mutfağa götürülmüştü.

"Klara'yı ne yaptınız?" diye sordu Bay Pollunder, ayrıca rahatsız edilmekten sıkıntı duyuyormuş gibi görünmüyordu, çünkü oturduğu berjer koltukta pozisyonunu değiştirip tümüyle Karl'a doğru döndü. Bay Green olanlara katılmıyormuş gibi yaptı, cebinden boyutu ve kalınlığıyla devasa ölçülerde bir cüzdan çıkarıp, bütün ceplerinde belli bir şey arıyormuş havasını uyandırdı, ama ararken o sırada eline geçen eski kâğıtları da okudu.

"Sizden bir ricam var, ama yanlış anlamayın," dedi Karl, aceleyle Bay Pollunder'ın yanına gitti ve ona iyice yaklaşabilmek için elini berjer koltuğun kolçağına dayadı.

"Bu ne ricasıymış böyle?" diye sordu Bay Pollunder, Karl'a açık ve önyargısız gözlerle bakarak. "Şimdiden yeri-

ne getirilmiştir elbette." Kolunu Karl'ın beline dolayıp, onu bacaklarının arasına doğru kendine çekti. Karl genelde böyle bir davranış için fazlasıyla büyüdüğünü hissetse de, buna gönüllü olarak katlandı. Ancak ricasını dile getirmesi doğal olarak güçleşmişti.

"Bizim buraları beğendiniz mi bakalım?" diye sordu Bay Pollunder. "İnsan kentten çıkınca taşrada özgürleşir gibi olmuyor mu sizce de? Genelde," –Karl biraz önünü kapatsa da Bay Green'e yanlış anlaşılamayacak şekilde göz ucuyla baktı– "genelde bu duyguya tekrar tekrar, her akşam kapılırım."

'Öyle bir konuşuyor ki,' diye düşündü Karl, 'bu koca evden, sonu gelmeyen koridorlardan, şapelden, boş duran odalardan, her yeri saran karanlıktan hiç haberi yok sanki.'

"Evet," dedi Bay Pollunder, "gelelim ricaya." Konuşmadan öylece duran Karl'ı dostça silkeledi.

"Rica ederim," dedi Karl; sesini ne kadar alçaltırsa alçaltsın, yanı başında oturan Green her şeyi duyuyordu; Karl, Pollunder'ın muhtemelen hakaret olarak algılayacağı ricasını Green'den gizlemek isterdi oysa. "Rica ederim, şimdi, hemen bu gece eve gitmeme izin verin."

En zor olanı telaffuz ettikten sonra, ötekiler hızla ağzından dökülüverdi; en ufak bir yalana başvurmadan aslında daha önce hiç düşünmediği şeyler söyledi. "Bir an önce eve gitmek istiyorum. Memnuniyetle yeniden geleceğim, çünkü sizin bulunduğunuz yerde bulunmaktan zevk duyuyorum Bay Pollunder. Ancak bugün burada kalamam. Biliyorsunuz, dayım bu ziyaretime pek gönülden onay vermemişti. Mutlaka kendine göre nedenleri vardı, tıpkı yaptığı her şeyde olduğu gibi; bense onun daha güçlü sezgileri olmasına karşın izni adeta zorla koparma cüretinde bulundum. Bana olan sevgisini açıkça kötüye kullandım. Bu ziyarete karşı hangi çekinceleri olduğu şu an için önemsiz, ama kesin olarak biliyorum ki, bu çekincede dayımın en yakın dostu olarak sizi gücendirebile-

cek hiçbir şey yoktu. Onunla dostluk konusunda kimse sizinle zerre kadar boy ölçüşemez. Benim itaatsizliğimin tek özrü de bu zaten, ama yeterli değil. Dayımla ilişkimiz konusunda tam bilgi sahibi değilsiniz belki, bu yüzden yalnızca en aşikâr olandan söz edeceğim. İngilizce derslerimi tamamlamadığım ve ticari uygulamalar konusunda yeterince deneyim kazanmadığım sürece, dayımın lütfuna muhtaç durumdayım ki aramızdaki kan bağı nedeniyle bundan yararlanabiliyordum. Şimdiden bir yolunu bulup ekmeğimi namusumla –başka türlüsünden Tanrı beni korusun– kazandığımı sanmayın sakın. Aldığım eğitim buna uygun değil ne yazık ki. Bir Avrupa lisesinin dört sınıfını sıradan bir öğrenci olarak okudum, bu da para kazanmak açısından hiçbir şey ifade etmiyor, çünkü bizim liselerimiz ders programları bakımından çok geridir. Öğrendiklerimi size anlatsam gülerdiniz. İnsan okumaya devam edip liseyi bitirirse ve üniversiteye giderse o zaman her şey bir şekilde dengelenir ve sonunda bir işe yarayan ve insana para kazanma kararlılığı veren düzenli bir eğitim almış olur. Ama ben bu birbiriyle bağlantılı eğitimden koparıldım; bazen hiçbir şey bilmediğim duygusuna kapılıyorum, ayrıca ne bilirsem bileyim Amerikalılar için hâlâ yetersiz olacaktır. Son zamanlarda ülkemin kimi yerlerinde modern dillerin ve belki de ticari bilimlerin okutulduğu çağdaş liseler kuruluyor; ben ilköğretimden mezun olduğumda bunlar henüz yoktu. Gerçi babam bana İngilizce eğitimi aldırmak istiyordu; birincisi başıma nasıl bir felaket gelip de İngilizceye ihtiyacım olacağını bilemezdim, ikincisi de lisede çok ders çalışmak zorunda kalır ve başka uğraşlara pek zaman bulamazdım. – Bunları size, dayıma ne kadar bağımlı olduğumu ve dolayısıyla ona karşı nasıl bir sorumluluk taşıdığımı göstermek için anlatıyorum. Siz de kuşkusuz kabul edersiniz ki, bu koşullarda dayımın isteğine –bunu yalnızca sezsem bile– hiçbir şekilde karşı çıkamam. Ve bu yüzden ona karşı işlediğim hatayı kısmen de olsa düzeltebilmek için derhal eve gitmeliyim."

Karl bu uzun konuşmayı yaparken Bay Pollunder onu dikkatle dinlemiş, sıklıkla, özellikle Karl'ın dayısından söz ettiğinde onu belli belirsiz de olsa bağrına basmış ve birkaç kez ciddi bir ifadeyle ve beklentiyle, hâlâ cüzdanıyla uğraşan Green'e doğru bakmıştı. Konuştukça dayısının karşısındaki konumunu daha çok kavrayan Karl, gitgide daha çok tedirgin olmuş, kendini istemsiz olarak Pollunder'ın kolundan kurtarmaya çalışmıştı. Buradaki her şey onu bunaltıyordu; cam kapıdan geçip, merdivenden inerek dayısına giden, ağaçlı yolları, karayolunu, banliyöleri aşan ve dayısının evine bağlanan geniş anayolu geride bırakan yol, Karl'a katı bir şekilde birbirine bağlı bir şeymiş gibi göründü; sanki bomboş, dümdüz ve onun için hazırlanmış gibi duruyordu ve güçlü bir sesle onu çağırıyordu. Bay Pollunder'ın şefkati ve Bay Green'in iğrençliği silinmişti ve Karl'ın bu duman kaplı odada kendisi için istediği tek şey vedalaşma izni almaktan başka bir şey değildi. Kendini Bay Pollunder karşısında işi bitmiş, Bay Green karşısında ise savaşa hazır hissetse de, içini belirsiz bir korku sarmış, bu korkunun darbeleri gözlerinin ferini almıştı.

Bir adım geriye çekildi, şimdi Bay Pollunder ve Bay Green'e eşit uzaklıkta duruyordu.

"Ona bir şey söylemek istemiyor muydunuz?" diye sordu Bay Pollunder ve Bay Green'in yalvarırcasına elini tuttu.

"Ona ne söyleyebilirim ki," dedi Bay Green ve sonunda cebinden bir mektup çıkarıp önündeki masanın üstüne koydu.

"Dayısının yanına dönmek istemesi gerçekten övülecek bir durum ve insani öngörü açısından gitmekle dayısını çok sevindirmek istediği anlaşılıyor. Demek ki itaatsizliğiyle dayısını çok kızdırmış, bu da olası zaten. Ne var ki böyle bir durumda burada kalması daha iyi olur. Kesin bir şey söylemek zor; gerçi ikimiz de dayısının dostlarıyız, benim ve Bay Pollunder'ın dostluğu arasında derece farkı görebilmek güç

olmalı, ancak dayının içine bakamayız, hele New York'la aramızdaki onca kilometre varken bu hiç olmaz."

"Lütfen, Bay Green," dedi Karl ve kendine hâkim olarak Bay Green'e yaklaştı. "Sözlerinizden, sizce de en doğrusunun hemen eve dönmem olduğunu çıkarıyorum."

"Kesinlikle böyle bir şey söylemedim," dedi Bay Green ve iki parmağını kenarlarında gezdirdiği mektuba daldı yine. Belli ki bu hareketiyle, kendisine Bay Pollunder tarafından bir soru yöneltildiğini, sorusunu yanıtladığını, Karl'la ise işi olmadığını ima ediyordu.

Bu arada Bay Pollunder Karl'ın yanına gelmiş ve onu hafifçe Bay Green'den uzaklaştırıp büyük pencerelerden birinin önüne çekmişti. "Sevgili Bay Rossmann," dedi, Karl'ın kulağına eğilerek ve hazırlık amacıyla mendille yüzünü sildi, burnuna gelince durup sümkürdü. "Sizi burada zorla alıkoyacağımı düşündüğünüzü hiç sanmıyorum. Bu söz konusu olamaz. Gerçi otomobilimi hizmetinize sunamam, buradan uzakta umuma açık bir garajda duruyor, çünkü her şeyin yapım aşamasında olduğu bu süreçte buraya özel garaj yaptırmaya zaman bulamadım. Öte yandan şoför bu evde değil, garaj yakınlarında bir yerde kalıyor, neresi olduğunu ben bile bilmiyorum. Ayrıca görevi bu saatte burada olmak değil, görevi sabahları tam vaktinde otomobili evin önüne getirmek. Ama bütün bunlar sizin derhal eve dönmenize engel değil, çünkü gitmekte ısrarlıysanız, size hemen en yakın banliyö istasyonuna kadar eşlik ederim; ancak istasyon öyle uzak ki, eve varma saatiniz, yarın sabah –biz yedide yola çıkıyoruz– otomobilimle gitmenizden daha erken olmaz."

"O halde Bay Pollunder, banliyö treniyle gitmeyi yeğlerim," dedi Karl. "Banliyö treni hiç aklıma gelmemişti. Banliyö treniyle gidersem, yarın sabah otomobilinize binmekten daha erken varacağımı kendiniz söylediniz."

"Aradaki fark çok az ama."

"Olsun, olsun, Bay Pollunder," dedi Karl. "Dostane tavrınızı unutmayıp, buraya daima seve seve geleceğim, bugünkü davranışımdan sonra beni davet etmeyi hâlâ istemeniz koşuluyla tabii; bugün dayımı bir an önce görmenin neden bu kadar önemli olduğunu bir sonraki gelişimde belki daha iyi ifade edebilirim." Gitme iznini sanki almış gibi ekledi: "Ama bana eşlik etmenizi asla kabul etmem. Hiç gereği yok zaten. Dışarıda beni seve seve istasyona götürmeye hazır bir uşak var. Şimdi bir tek şapkamı aramak kaldı." Son sözlerle birlikte odayı aceleyle boydan boya dolaşmaya başladı, şapkasını belki bulabilmek için son bir deneme daha yapmak istiyordu.

"Size bir kasket vererek yardımcı olabilir miyim?" dedi Bay Green ve cebinden bir kasket çekip çıkardı. "Bakarsınız uyar size."

Karl şaşkınlıkla durup, "Sizden kasketinizi alacak halim yok," dedi. "Başım açık olarak da gidebilirim. Hiçbir şeye ihtiyacım yok."

"Benim kasketim değil! Alın hadi!"

"Öyleyse teşekkür ederim," dedi Karl ve oyalanmamak için kasketi aldı. Taktı, başına tam oturduğu için önce güldü, sonra yeniden eline alıp incelemeye başladı, ancak kaskette aradığı özel şeyi bulamadı; yepyeni bir kasketti bu. "Tam uydu!" dedi Karl.

"Demek uydu," dedi Bay Green sesini yükselterek ve masaya vurdu.

Karl, uşağı getirmek için kapıya doğru giderken, Bay Green yerinden doğruldu, çokça yemeğin ve bolca dinlenmenin üstüne gerindi, sertçe göğsüne vurup öğüt ve komut arası bir tonla şöyle dedi: "Gitmeden önce Fräulein Klara'yla vedalaşmanız gerekir."

Bay Pollunder da, "Bunu yapmalısınız," dedi; o da ayağa kalkmıştı. Bu sözleri yürekten söylemediği sesinden anlaşılıyordu, ellerini hafifçe pantolonunun yan dikişlerine vurdu ve ceketinin düğmelerini sürekli bir ilikleyip bir çözdü; ce-

ket, günün modasına uygun olarak çok kısaydı, kalçalara kadar bile inmiyordu ve Bay Pollunder gibi şişman insanlara yakışmıyordu. Ayrıca insan Bay Green'in yanında durunca, Bay Pollunder'ın kilolarının sağlıksız olduğunu açıkça fark ediyordu; sırtı olduğu gibi biraz kamburlaşmıştı, göbeği sarkıktı ve kontrolden çıkmıştı, gerçek bir yüktü, yüzü ise solgun ve sıkıntılı görünüyordu. Yanında duran Bay Green belki Bay Pollunder'dan biraz daha kiloluydu, ancak bu tutarlı ve dengeli bir şişmanlıktı; ayaklarını asker gibi kavuşturmuştu, dik tuttuğu başını sallayıp duruyordu; büyük bir jimnastikçi, arkadan gelenlere örnek hareketler yapan bir jimnastikçi havasındaydı.

"O halde önce Fräulein Klara'nın yanına gidin," diye devam etti Bay Green. "Bu mutlaka hoşunuza gidecektir, benim de zamanlamama uyar. Çünkü gerçekten de siz buradan ayrılmadan size söyleyeceğim ilginç ve dönüşünüz için de muhtemelen önemli olabilecek bir şey var. Yüksek yerden aldığım bir emir elimi kolumu bağlıyor, bunu size gece yarısından önce söyleyemem ne yazık ki. Buna üzüldüğümü tahmin edebilirsiniz, çünkü gidip yatmama engel oluyor, ama bana verilen göreve uyacağım. Saat şimdi on biri çeyrek geçiyor, bu durumda Bay Pollunder'la iş görüşmemi tamamlayabilirim, ama sizin varlığınız bizi rahatsız edecektir; siz de Fräulein Klara'yla biraz hoş zaman geçirebilirsiniz. Saat tam on ikide burada olun ki önemli şeyleri öğrenin."

Konunun asıl muhatabı olan Bay Pollunder sözleri ve bakışlarıyla olabildiğince çekimser dururken, Bay Pollunder'a yönelik zerre kadar nezaket ve şükran içermeyen, üstelik hiç ilgisi olmayan, son derece kaba bir adamdan gelen bu talebi Karl geri çevirebilir miydi? Ancak gece yarısı öğrenebileceği şu ilginç şey neydi? O ilginç şey, kırk beş dakika ertelenen eve dönüşünü hiç değilse bu süre kadar hızlandırmayacaksa, umurunda değildi. Ama en büyük kaygısı, Klara'nın yanına gidip gidemeyeceğiydi, kız düşmanıydı çünkü. Da-

yısının ona armağan ettiği demirden kâğıt ağırlığı yanında olsaydı keşke! Klara'nın odası çok tehlikeli bir in olabilirdi. Gelgelelim, Klara aleyhine burada tek bir söz söylemek bile son derece olanaksızdı, çünkü kız Pollunder'ın kızı ve şimdi öğrendiği üzere Mack'in nişanlısıydı. Kız ona karşı bir nebze farklı davranmış olsaydı, ilişkilerinden dolayı Karl ona açıkça hayranlık duyardı. Hâlâ bunları düşünürken, ondan düşünmesinin beklenmediğini anlayıverdi; çünkü Green kapıyı açtı ve kaideden aşağıya atlayan uşağa, "Bu delikanlıyı Fräulein Klara'ya götürün," dedi.

Uşak onu neredeyse koşarak, yaşlılığın verdiği güçsüzlükle inleyerek çok kısa bir yoldan Klara'nın odasına doğru çekiştirirken, 'Emirler böyle yerine getiriliyor demek,' diye düşündü Karl. Karl, kapısı hâlâ açık duran odasının önünden geçerken, belki de sakinleşmek için bir an içeri girmek istedi. Ancak uşak buna izin vermedi.

"Hayır," dedi uşak, "Fräulein Klara'nın yanına gitmek zorundasınız. Kendiniz duydunuz zaten."

"İçeride yalnızca bir an kalacaktım," dedi Karl ve gece yarısına kadar zamanın daha çabuk geçmesi için kendini değişiklik olsun diye kanepenin üstüne atmayı düşündü.

"Görevimi yerine getirmemi güçleştirmeyin," dedi uşak.

'Fräulein Klara'nın yanına gitmek zorunda oluşumu ceza addediyor anlaşılan,' diye düşündü Karl; birkaç adım attı, ama sonra inatla yeniden durdu.

"Madem artık buradasınız delikanlı," dedi, uşak, "gelsenize. Biliyorum, geceden gitmek istiyordunuz, ama her şey insanın arzuladığı gibi olmuyor, bunun pek mümkün olamayacağını size söylemiştim zaten."

"Evet, gitmek istiyorum, gideceğim de," dedi Karl, "şimdi tek arzum Fräulein Klara'yla vedalaşmak."

"Öyle mi?" dedi uşak; tek sözüne bile inanmadığını Karl onun yüzünden açıkça okuyordu. "O halde vedalaşmaktan niçin çekiniyorsunuz; gelin hadi."

"Kim var koridorda?" diye Klara'nın sesi yükseldi; yakındaki bir kapıdan öne doğru eğildiği görüldü, elinde kırmızı abajurlu büyük bir masa lambası tutuyordu. Uşak hemen yanına koşup haberi iletti. Karl ağır ağır onun peşi sıra yürüdü.

"Geç vakitte geliyorsunuz," dedi Klara.

Karl kıza şimdilik yanıt vermeden uşağa usulca, ama onun huyunu artık tanıdığı için sertçe emir verircesine, "Beni tam bu kapının önünde bekleyin!" dedi.

"Yatmak üzereydim," dedi Klara ve lambayı masanın üzerine bıraktı. Tıpkı aşağıdaki yemek salonunda yaptığı gibi uşak burada da kapıyı dışarıdan usulca kapadı. "Saat on bir buçuğu geçti."

"On bir buçuğu geçti mi?" diye tekrarlayarak sordu Karl, sanki bu sayıdan ürkmüş gibi. "O halde hemen veda etmeliyim," dedi Karl, "çünkü tam on ikide aşağıda, yemek salonunda olmalıyım."

"Ne acil işleriniz var böyle!" dedi Klara, dalgın bir ifadeyle geniş geceliğinin kırışıklıklarını düzelterek. Yüzü alev alev yanıyor ve sürekli gülümsüyordu. Karl, Klara'yla yeniden tartışmaya girme tehlikesinin bulunmadığını anladı. "Dün babamın, bugün sizin bizzat söz verdiğiniz üzere bana biraz olsun piyano çalamaz mısınız?"

"Ama geç olmadı mı?" diye sordu Karl. Karl onu sevindirmeyi seve seve isterdi çünkü kız öncekinden çok farklıydı, bir şekilde Pollunder'ın ve Mack'in düzeylerine yükselmiş gibiydi.

"Evet, geç oldu tabii," dedi kız, müzik dinleme hevesi geçmiş gibi duruyordu artık. "O zaman her nota bütün evde yankılanır ve siz çalarken yukarıda tavan arasında kalan bütün hizmetçiler uyanır, hiç kuşkum yok."

"O halde çalmayayım, zaten mutlaka yeniden gelmeyi umuyorum; ayrıca eğer size zahmet vermeyecekse, bir ara dayımı ziyaret edin ve gelmişken de benim odama bakın. Muhteşem bir piyanom var. Dayım armağan etti bana. Si-

zin için uygunsa o zaman size bütün parçalarımı çalarım; ne yazık ki çok değiller ve yalnızca virtüözlerin çıkardığı tınılara yakışan böylesine büyük enstrümana da uygun değiller. Ziyaretinizden önce beni bilgilendirirseniz bu zevki de yaşayabilirsiniz, çünkü dayım bana yakında ünlü bir hoca tutmak istiyor –buna nasıl sevindiğimi tahmin edebilirsiniz–, o hocanın piyano çalışını dinlemek, ancak beni ders saatinde ziyaret etmekle mümkün olacak. Doğruyu söylemem gerekirse, piyano çalmam için saatin geç olduğuna sevindim, çünkü henüz hiçbir şey bilmiyorum, ne kadar az şey becerebildiğime şaşırıp kalırdınız. Şimdi size veda etmeme izin verin, ne de olsa uyku zamanı." Klara ona dostça baktığı ve boğuşma yüzünden ona kinlenmemiş gibi durduğu için, Karl elini kıza uzatırken gülümseyerek ekledi: "Vatanımda 'İyi uykular, tatlı rüyalar,' denir."

"Bekleyin," dedi kız, uzatılan eli tutmayıp, "belki yine de çalmalısınız." Piyanonun yanında bulunan küçük bir kapıdan içeri daldı.

'Ne bu şimdi?' diye düşündü Karl. 'Kız istediği kadar sevimli olsun, uzun süre bekleyemem.' Koridora açılan kapı vuruldu, kapıyı açmaya cesaret edemeyen uşak ufak bir aralıktan, "Özür dilerim," diye fısıldadı, "az önce çağrıldım, artık bekleyemeyeceğim."

"Gidin siz," dedi Karl; yemek salonunun yolunu tek başına bulacağına güveniyordu şimdi. "Feneri kapının önüne bırakın yeter. Bu arada saat kaç?"

"Neredeyse on ikiye çeyrek var," dedi uşak.

"Zaman ne kadar da yavaş ilerliyor!" dedi Karl. Uşak kapıyı kapayacaktı ki, Karl ona henüz bahşiş vermediğini hatırladı, pantolon cebinden bir şilin çıkardı –üstünde artık sürekli bozuk para bulunduruyor, bozuk paralarını Amerikan âdetlerine göre pantolon cebinde boşlukta şıngırdatarak taşıyordu, banknotlar ise yelek cebindeydi– ve uşağa uzatıp, "Verdiğiniz iyi hizmet için," dedi.

Klara, ellerini sımsıkı taranmış saçlarına koyup içeri girdiği sırada, Karl uşağı şimdiden göndermekle hata yaptığını anımsadı; öyle ya, onu banliyö tren istasyonuna kim götürecekti şimdi? Eh, Bay Pollunder ona bir uşak bulurdu herhalde, hem belki deminki uşak yemek salonuna çağrılmıştı ve emrine verilirdi.

"Sizden biraz olsun çalmanızı rica ediyorum yine de. Burada öyle ender müzik dinleniyor ki, insan dinleme fırsatı yakalayınca kaçırmak istemiyor."

"Zaman kaybetmeyelim o halde," dedi Karl ve başka bir şey düşünmeden hemen piyanonun başına oturdu.

"Nota ister misiniz?" diye sordu Klara.

"Teşekkür ederim, notaları doğru düzgün okuyamıyorum bile," diye yanıt verdi Karl ve çalmaya başlamıştı bile. Çaldığı kısa bir şarkıydı, Karl'ın çok iyi bildiği gibi özellikle parçayı tanımayanların anlayabilmesi için oldukça yavaş çalınması gerekiyordu, ama Karl en hızlısından marş temposuyla üstünkörü çalıp geçti. Şarkı bittikten sonra evin bozulan sessizliği, adeta büyük itiş kakışlarla yeniden özüne döndü. Sersemlemiş gibi oturmuş, kıpırdamıyorlardı.

"Çok güzel," dedi Klara, ama hiçbir nezaket sözcüğü bu çalışın ardından Karl'ın gururunu okşayamazdı.

"Saat kaç?" diye sordu Karl.

"On ikiye çeyrek var."

"Demek ki birazcık daha zamanım var," dedi Karl ve içinden şöyle düşündü: 'Ne olursa olsun. Bildiğim on parçayı da çalmak zorunda değilim nasılsa, ama birini elverdiğince iyi çalabilirim.' Ve en sevdiği asker şarkısına başladı. Öyle yavaş çalıyordu ki, dinleyenin huzursuz talebi Karl'ın geciktirdiği ve güçlükle çıkarabildiği bir sonraki notaya uzanıyordu. Karl her şarkıda gerekli notaları gözleriyle seçip derlemek zorundaydı gerçekten, ayrıca içinde bir acının oluştuğunu hissetti; bu acı, parçanın sonunun da ötesinde başka bir son arıyor ve bulamıyordu.

"Hiçbir şey beceremiyorum," dedi Karl, şarkının bitiminde ve gözünde yaşlarla Klara'ya baktı.

O sırada yan odadan güçlü alkış sesleri yükseldi. "Biri daha dinliyormuş!" diye bağırdı Karl sarsılarak.

"Mack," dedi Klara usulca. Derken Mack'in seslendiği duyuldu: "Karl Rossmann, Karl Rossmann!"

Karl iki ayağıyla birden piyano taburesinin üzerinden atladı ve kapıyı açtı. Mack'i orada kocaman kubbeli bir yatakta yarı yatar halde otururken gördü, yorgan ayaklarının üzerine doğru atılmıştı. Mavi ipek cibinlik, kalın ağaçtan yapılmış köşeli sade yatağın genç kızlara özgü tek görkemini oluşturuyordu. Komodinin üzerinde tek bir mum yanıyordu, ama yatak çarşafları ve Mack'in gömleği öylesine beyazdı ki, üzerlerine düşen mum ışığı neredeyse göz kamaştırıcı bir yansımayla ışıyordu; cibinlik de –en azından kenarı öyleydi– hafif dalgalı, fazlaca gerilmemiş olan ipeğiyle parlıyordu. Mack'in hemen arkasında hem yatak hem de her yer derin bir karanlığa gömülmüştü. Klara karyolanın kenarına yaslanmıştı ve gözü Mack'ten başkasını görmüyordu.

"Selam," dedi Mack ve Karl'a elini uzattı. "Oldukça iyi çalıyorsunuz, oysa şimdiye kadar binicilikteki becerilerinizi biliyordum yalnızca."

"İkisinde de kötüyüm," dedi Karl. "Dinlediğinizi bilseydim kesinlikle çalmazdım. Ama sizin Fräulein," – sözünü yarıda kesti, "nişanlınız" demekten çekindi, çünkü belli ki birbirleriyle yatıp kalkıyorlardı.

"Seziyordum zaten," dedi Mack, "Klara sizi bu yüzden New York'tan buraya gelmeniz için kışkırtmak zorunda kaldı, yoksa piyano çalışınızı dinleyemezdim. Fazlasıyla acemice, üzerinde çalıştığınız ve çok basit olan parçalarda bile bazı hatalar yaptınız, ama yine de çok memnun oldum, kaldı ki kimsenin çalışını küçümsemem. Ama biraz oturup, bir süre daha bizimle olmak istemez misiniz? Klara ona bir sandalye versene."

"Teşekkür ederim," dedi Karl kekeleyerek. "Burada kalmayı çok istiyor olsam da kalamam. Bu evde böylesine konforlu odalar olduğunu öğrenmekte geç kaldım."

"Her yere bu tarzda tadilat yaptırıyorum," dedi Mack.

O sırada on iki kez çan sesi duyuldu; sesler süratle peş peşe gelmiş, biri diğerinin gürültüsünü bastırmıştı. Karl bu çanların geniş hareketlerle esintisini yanaklarında hissetti. Böylesine çanları olduğuna göre, nasıl bir köydü ki bu!

"Gitme vaktim çoktan geldi," dedi Karl, onlarınkini tutmadan ellerini Mack ve Klara'ya doğru uzattı ve koridora çıktı. Feneri orada bulamayınca uşağa bahşişi erken verdiğine pişman oldu.

Duvara dokunup el yordamıyla odasının açık duran kapısını bulmak istiyordu, ama yolu daha yarılamadan elindeki mumu havaya kaldırmış olan Bay Green'in hızlı hızlı yalpalayarak geldiğini gördü. Mumu tuttuğu elinde bir de mektup vardı.

"Rossmann, neden gelmiyorsunuz? Neden bekletiyorsunuz beni? Fräulein Klara'nın yanında ne işler karıştırdınız?"

'Yığınla soru' diye düşündü Karl, 'şimdi beni bir de duvara sıkıştıracak.' Çünkü Green gerçekten de sırtı duvara yaslı olan Karl'ın tam önünde dikiliyordu. Green bu koridorda gülünç bir boyuta ulaşmıştı; Karl eğlence olsun diye, adamın kıymetli Bay Pollunder'ı yutmuş olabileceğini düşündü.

"Sözünüzün eri değilmişsiniz gerçekten. On ikide aşağıya ineceğine söz ver, sonra da Fräulein Klara'nın kapısının önünde gizlice dolanıp dur! Oysa ben size gece yarısı için ilginç bir şey vaadinde bulunmuştum ve bunun için buradayım işte."

Bunları söyleyip mektubu Karl'a uzattı. Zarfın üzerinde, "Karl Rossmann'ın şahsına, gece yarısı nerede rastlanırsa orada verilmek üzere" yazılıydı.

"Ne de olsa," dedi Bay Green, Karl mektubu açarken, "New York'tan sırf sizin için buraya gelmiş olmam övgüye

değerdir diye düşünüyorum, bu durumda beni bir de koridorlarda peşinizden koşturmanız kesinlikle gerekmiyor."

"Dayımdan!" dedi Karl, zarfın içine bakar bakmaz. "Bekliyordum," dedi, Bay Green'e dönerek.

"Beklemiş olmanız ya da olmamanız zerre kadar umurumda değil. Okuyun hadi," dedi Bay Green ve mumu Karl'a doğru tuttu.

Karl mumun ışığında okumaya başladı:

"Sevgili yeğenim! Ne yazık ki çok kısa süren ortak yaşamımız süresince anlamış olacağın üzere son derece ilke sahibi bir adamım. Bu, yalnızca çevrem için değil, kendim için de çok can sıkıcı ve üzücü, ama beni ben yapan her şeyi ilkelerime borçluyum ve kendimi inkâr etmemi kimse benden bekleyemez; kimse, sen bile, bir gün kendime bu konuda saldırmaya kalkacak olsam, sıranın en başında yer alacak olan sen sevgili yeğenim bile. O zaman, kâğıdı tuttuğum ve üstüne yazdığım bu ellerimle özellikle de seni yakalayıp havaya kaldırmayı yeğlerdim. Ama şimdilik bunun olacağına dair hiçbir işaret bulunmadığından, bugünkü olaydan sonra seni mutlaka yanımdan göndermeliyim; yanıma gelmemeni ve mektup ya da aracılarla benimle iletişime geçmenin yolunu aramamanı ısrarla rica ediyorum. Benim isteğime karşı gelip bu akşam yanımdan gitmeye karar verdin, o halde yaşamın boyunca kararını değiştirme; o zaman bu erkekçe bir karar olacaktır. Bu haberi sana getirmesi için Bay Green'i, en yakın dostumu seçtim, şu an gerçekten aklıma gelmeyen özenli sözlerden o sana yeterince bulacaktır mutlaka. Çok nüfuzlu bir adamdır ve seni –öncelikle benim hatırım için– ilk bağımsız adımlarında koruyup kollayacaktır. Ayrılığımızı kavramak için –ki mektubun sonunda bana yine akıl almaz geliyor– kendime şu sıralar hep şunu söylüyorum: Senin ailenden Karl, iyilik gelmez. Bay Green sana bavulunu ve şemsiyeni vermeyi unutursa, ona bunu anımsat. Esenlikler içinde yaşaman dileğiyle.

Vefakâr dayın Jakob."

"Bitirdiniz mi?" diye sordu Green.

"Evet," dedi Karl. "Bavulumla şemsiyemi getirdiniz mi?"

"Burada," dedi Green ve o ana kadar sol eliyle arkasına sakladığı Karl'ın eski bavulunu Karl'ın yanına yere bıraktı.

"Ya şemsiye?" diye sordu Karl.

"Her şey burada," dedi Green ve pantolon cebine asmış olduğu şemsiyeyi de çekip çıkardı. "Eşyaları, Hamburg-Amerika hattında çarkçıbaşılık yapan Schubal diye biri getirdi, söylediğine göre bunları gemide bulmuş. Fırsatını bulduğunuzda teşekkür edersiniz ona."

"Şimdi hiç değilse eski eşyalarıma kavuştum," dedi Karl ve şemsiyeyi bavulun üstüne koydu.

"Sayın Senatör, gelecekte eşyalarınıza daha iyi göz kulak olmanız gerektiğini söylememi istedi," dedi Bay Green ve sonra belli ki kendi merak ettiği için sordu: "Bu tuhaf bavul neyin nesi böyle?"

"Vatanımda askerlerin teslim olmaya giderken yanlarında götürdüğü bavuldur bu," diye yanıt verdi Karl, "babamın eski asker bavuludur. Ama çok kullanışlıdır," diye ekledi gülümseyerek, "tabii bir yerlerde bırakıp gitmemek koşuluyla."

"Ne de olsa yeterince ders aldınız," dedi Green, "Amerika'da ikinci bir dayınız da yoktur muhtemelen. Size bir de San Francisco'ya üçüncü sınıf bilet veriyorum. Sizin için bu yolculuğu kararlaştırdım; çünkü birincisi sizin için doğuda daha geniş iş olanakları var, ikincisi burada sizin için uygun olabilecek her işte dayınızın parmağı var ve karşılaşmanızın mutlaka önlenmesi gerekiyor. Frisco'da rahatsız edilmeden çalışabilirsiniz; hiç çekinmeden en alttan başlayın ve ağır ağır yükselmeye çalışın."

Karl bu sözlerde bir hainlik algılayamadı; Green'in gece boyunca içinde tuttuğu yerine ulaşmıştı ve Green şu andan başlayarak, belki başka herkesten daha açık konuşabilecek zararsız biri gibi görünüyordu. Kendi suçu olmaksızın

böylesine gizli ve üzücü bir haberi ulaştırmak üzere seçilmiş en iyi insanın bile, haberi kendine sakladığı sürece kuşku uyandırması kaçınılmazdı. "Bu evi," dedi Karl, deneyimli bir adamın onayını bekleyerek, "derhal terk edeceğim, çünkü buraya dayımın yeğeni olarak kabul edildim, bir yabancı kimliğiyle burada işim yok. Rica etsem bana çıkışı gösterip, en yakın otele giden yolu tarif etme nezaketinde bulunur musunuz?"

"Çabuk olun o halde," dedi Green. "Başımı az derde sokmuyorsunuz!"

Green'in hemen büyük bir adım attığını görünce Karl duraksadı, bu kuşkulu bir acelecilikti, Green'i ceketinin eteğinden tuttu ve işin gerçek yüzünü ansızın kavrayarak, "Bana bir şeyi daha açıklamanız gerekiyor," dedi, "bana iletmenizin istendiği zarfın üstüne, nerede rastlanırsam rastlanayım, mektubun bana gece yarısına doğru verilmesi yazıyor yalnızca. On biri çeyrek geçe buradan gitmek istediğimde bu mektubu bahane edip beni neden burada alıkoydunuz peki? Görevinizin sınırını aştınız böylelikle."

Green, yanıtına Karl'ın sözlerinin lüzumsuzluğunu abartılı bir şekilde vurgulayan bir el hareketiyle başladıktan sonra, "Yoksa zarfın üstüne sizin yüzünüzden ölümüne koşturmam gerektiği mi yazıyor?" dedi. "Ve de mektubun içeriğinden zarfın üstündeki yazı böyle mi anlaşılıyor? Sizi durdurmasaydım, o zaman mektubu size gece yarısı anayolda vermem gerekecekti."

"Hayır," dedi Karl düşüncesinde ısrar ederek, "tam olarak öyle değil. Zarfın üstünde şöyle yazıyor: 'Gece yarısı verilmek üzere.' Çok uykunuz gelmiş olsaydı, belki peşim sıra gelemezdiniz, ya da ben –ama Bay Pollunder bile kabul etmemişti– gece yarısı amcamın yanına varmış olurdum, ya da beni otomobilinizle –nedense bundan ansızın söz edilmez oldu– ısrarla talep ettiğim gibi dayımın yanına götürmek sonuçta sizin göreviniz olurdu. Gece yarısının benim için

verilen sürenin sonu olduğunu zarfın üstündeki yazı açıkça anlatmıyor mu? Bu süreyi kaçırmamın suçlusu sizsiniz."

Karl Green'i sert bakışlarla süzdü ve foyasının ortaya çıkmasının verdiği utançla amacına ulaşmış olmanın keyfinin adamın içinde birbirleriyle çatıştığını gördü. Green sonunda kendini toparladı ve epeydir susan Karl'ın sanki sözünü kesermiş gibi bir tonda, "Tek kelime daha istemiyorum!" dedi ve bavuluyla şemsiyesini eline almış olan Karl'ı önüne geçip açtığı küçük kapıdan dışarı itti.

Karl şaşkınlık içinde dışarıda duruyordu şimdi. Önünde, eve sabitlenmiş tırabzansız bir merdiven aşağıya doğru uzanıyordu. Tek yapması gereken aşağıya inmek, hafifçe sağa dönüp, anayola giden ağaçlıklı yola sapmaktı. Mehtabın parlak ışığında insan yolunu şaşıramazdı. Aşağıdaki bahçeden tasmaları çözülmüş, karanlıkta ağaçların çevresinde dolanan köpeklerin havlamaları kulağına geldi. Bunun dışında her yer sessiz olduğundan köpeklerin yükseğe sıçradıktan sonra çimlerin arasına çarpma sesleri açıkça duyuluyordu.

Karl bu köpekler tarafından rahatsız edilmeden bahçeden çıktığına sevinmişti. New York'un yönünü tam olarak kestiremedi. Buraya gelirken ayrıntılara yeterince dikkat etmemişti, oysa şimdi işine yarayacaklardı. Sonunda, illa da New York'a gitmesi gerekmediğini, nasılsa onu orada kimsenin beklemediğini, hele ki bir kişinin kesinlikle beklemediğini kendi kendine söyledi. Böylece gelişigüzel bir yön seçip yola koyuldu.

Ramses Yolu

Karl'ın kısa bir süre yürüdükten sonra vardığı otel, aslında New York kamyon trafiğinin küçük bir son durağını oluşturuyordu ve bu yüzden geceleme için pek kullanılmıyordu; Karl burada olabilecek en ucuz odayı istedi, çünkü parasını idareli kullanmaya hemen başlaması gerektiğini düşünüyordu. İsteğine uygun olarak otelci ona sanki çalışanıymış gibi bir el işaretiyle merdivenleri çıkması gerektiğini gösterdi; Karl'ı orada saçı başı dağılmış yaşlı, uykusundan edildiği için sinirlenmiş bir kadın karşıladı ve onu neredeyse hiç dinlemeden sessiz olmasına yönelik uyarıları art arda sıralayarak bir odaya götürdü ve odasının kapısını fısıltıyla "Şşşşt!" dedikten sonra kapadı.

İçerisi öyle karanlıktı ki, perdeler mi kapalıydı, yoksa odanın pencereleri mi yoktu Karl önce anlayamadı; sonunda önü örtülü küçük bir tavan arası penceresi fark etti, örtüyü çekip almasıyla birlikte içeriye biraz ışık girdi. Odada iki yatak vardı, ama ikisi de doluydu. Karl yataklarda yatan iki genç adam gördü, derin uykudaydılar, ama güven vermiyor olmalarının başlıca nedeni, anlaşılmaz bir nedenden giysileriyle yatmalarıydı; hatta birinin çizmeleri bile ayağındaydı.

Karl tavan arası penceresinin önünü açar açmaz, uyuyanlardan biri kollarını ve bacaklarını havaya kaldırdı ve ortaya öyle bir manzara çıktı ki, Karl bütün sıkıntılarına karşın içinden güldü.

Uyunacak başka bir yer, ne kanepe ne de divan bulunmaması bir yana, zaten uyuyamayacağını çok geçmeden anlamıştı; çünkü az önce yeni kavuştuğu bavulunu ve üstünde taşıdığı parasını tehlikeye atamazdı. Çekip gitmek istemiyordu, çünkü odacı kadınla otelcinin önlerinden geçip binayı hemen terk etmeye cesareti yoktu. Ne de olsa burası anayoldan daha güvensiz olamazdı elbet. Yarı karanlıkta seçilebildiği kadarıyla odanın hiçbir yerinde tek bir yolcu eşyasının olmaması dikkat çekiciydi tabii. Ama iki genç adam belki –hatta büyük olasılıkla– binanın hizmetlisiydi, müşteriler için birazdan kalkmaları gerektiği için giysileriyle uyuyorlardı. Bu durumda onlarla aynı odada uyumak pek onur verici değildi, ama bir o kadar da tehlikesizdi. Ancak tehlike kuşkusu devam ettiği sürece asla yatıp uyuyamazdı.

Yatağın altında mum ve küçük bir kibrit vardı, Karl usulca yaklaşıp bunları aldı. Odayı aydınlatmaktan çekinmiyordu, çünkü oda otelcinin düzenlemesine göre öteki iki kişiye olduğu kadar ona da aitti; üstelik onlar gecenin yarısını uyuyarak geçirmişler ve yataklara sahip olarak Karl'a karşı karşılaştırılamaz bir üstünlük elde etmişlerdi. Karl bunun dışında odada dolanırken ve bir şeyler yaparken elbette dikkatli davranıyor, adamları uyandırmamaya çaba harcıyordu.

Önce bavulunu karıştırıp, neyi var neyi yok bakmak istiyordu; hayal meyal anımsadığı eşyalarının en değerlileri mutlaka çoktan kaybolmuş olmalıydı. Çünkü Schubal'in elinin değdiği bir şeyi sağlam geri alma umudu çok zayıftı. Her ne kadar dayısından yüklü bir bahşiş beklese de, öte yandan bazı eşyaların eksik oluşunu bavulun başında asıl bekleyen kişiye, Bay Butterbaum'a yükleyebilirdi.

Karl bavulu açtığında karşılaştığı ilk görüntü karşısında dehşete düştü. Gemiyle okyanusu aşarken bavulu düzenlemek, sonra yeni baştan tekrar düzenlemek için saatlerini harcamıştı; oysa şimdi her şey karman çorman bavulun içine tıkılmıştı, öyle ki kilit açılırken kapak kendiliğinden havaya fırladı.

Karl çok geçmeden karışıklığın nedenini öğrenince sevindi; yolculuk sırasında giydiği ve bavula yerleştirileceği elbette hesaba katılmamış olan elbisesi sonradan bavulun içine konmuştu. Eksik olan hiçbir şey yoktu. Ceketinin gizli cebinde yalnızca pasaportu değil, evden getirdiği para da duruyordu; Karl üzerindekini de buna ekleyince bolca parası olacaktı. Amerika'ya vardığında üstünde olan çamaşırları da şimdi tertemiz yıkanmış ve ütülenmiş olarak önündeydi. Hemen saati ve parayı da değerini kabul ettirmiş gizli cebe yerleştirdi. Can sıkıcı tek şey, Verona salamının –ki o da yerindeydi– kokusunun bütün eşyalara sinmiş olmasıydı. Eğer bu koku herhangi bir maddeyle dağıtılamazsa, Karl aylarca bu kokuya bürünmüş olarak gezip dolaşacaktı.

Bavulun en altında duran eşyalarını bulup çıkarmaya çalışırken –bunlar cep Kutsal Kitabı, mektup kâğıdı ve annesiyle babasının fotoğraflarıydı– kasketi başından bavulun içine düştü. Bildik eski çevrede Karl hemen tanıdı onu, kendi kasketiydi, annesinin yolculuk için yanına verdiği kasketti. Ne olur ne olmaz diye bu kasketi gemi yolculuğu sırasında takmamıştı, çünkü Amerika'da şapka yerine genelde kasket takıldığını biliyordu, bu yüzden kendininkini varıştan önce eskitmek istemiyordu. Ancak Bay Green şimdi kalkmış Karl'ın sırtından kendini eğlendirmek için kullanmıştı kasketi. Yoksa dayısı bu görevi de mi vermişti ona? Kasıtlı olmayan hiddetli bir hareketle tuttuğu bavul kapağı gürültüyle kapandı.

Artık yapılacak bir şey yoktu, uyuyan iki adam uyanmıştı. Önce biri gerinip esnedi, onu hemen diğeri izledi. Bu arada bavulun içindekilerin neredeyse tamamı masanın üstüne boşaltılmıştı; adamlar hırsızsa, gelip istediklerini seçmeleri yetecekti. Karl, hem bu olasılığın önüne geçmek, hem de durumu hemen anlamak için elinde mumla yatakların yanına gidip, hangi hakka dayanarak orada olduğunu açıkladı. Adamlar bu açıklamayı hiç beklemiyor gibiydiler, çünkü konuşamayacak kadar uykulu bir halde Karl'a hiç şaşkınlık

göstermeden öylece baktılar. İkisi de çok gençti, ancak çalıştıkları ağır işlerden ya da yoksulluktan yüzlerindeki kemikler zamansız belirginleşmişti; çenelerinden bakımsız sakallar sarkıyordu, uzun zamandır kesilmemiş saçları başlarını karmakarışık sarmıştı, çukurlaşmış gözlerini parmak kemikleriyle uykulu uykulu ovuşturup bastırıyorlardı.

Karl onların anlık halsizliklerinden yararlanmak isteyip, "Adım Karl Rossmann, Almanım," dedi. "Aynı odayı paylaştığımıza göre, bana lütfen siz de adınızı ve uyruğunuzu söyleyin. Hemen söylemiş olayım, çok geç geldiğim için bir yatak talebim yok ve kesinlikle uyumak niyetinde değilim. Ayrıca güzel giysilerimden rahatsızlık duymayın, meteliksizim ve hiçbir beklentim yok."

İki adamdan daha kısa boylusu –çizmelerini çıkarmamış olan– kolları, bacakları ve mimikleriyle bunların onu hiç ilgilendirmediğini ve bu tür konuşmalara ayıracak hiç zamanı olmadığını anlattı, yatağa uzandı ve hemen uyudu; esmer tenli olan öteki adam da yeniden yatağa yattı, uykuya dalmak üzereyken elini kayıtsızca uzatarak, "Bunun adı Robinson, İrlandalıdır," dedi, "benim adım Delamarche, Fransızım ve şimdi lütfen sessizlik istiyorum."

Sözünü bitirir bitirmez derin bir soluk alıp Karl'ın mumunu gayretle üfledi ve başını yeniden yastığa bıraktı.

'Bu tehlike şimdilik defedildi,' dedi Karl kendi kendine ve masanın başına döndü. Adamların uyuşuklukları göstermelik değilse her şey yolundaydı. Birinin İrlandalı olması tatsızdı yalnız. Karl evdeyken hangi kitapta okumuştu tam olarak anımsamıyordu, Amerika'da İrlandalılardan sakınılması gerekiyordu. Dayısının yanında kaldığı süre içinde İrlandalıların tehlikeli olduklarıyla ilgili konuyu enine boyuna araştırmak için fırsatı vardı elbette, ama sonsuza kadar emin ellerde olacağını sandığı için bu fırsatı kaçırmıştı. Şimdi yeniden yaktığı mumla hiç değilse İrlandalıyı daha yakından incelemek istedi ve onun Fransızdan daha katlanılır bir gö-

rüntüsü olduğunu saptadı. Hatta Karl'ın epeyce uzaktan ayak parmakları üzerinde yükselerek görebildiği kadarıyla adamın yanakları biraz dolguncaydı ve uykusunda sevimli sevimli gülümsüyordu.

Karl yine de uyumama konusunda kesin kararlı olarak odadaki tek sandalyeye oturdu, bavul toparlamayı şimdilik erteledi; nasılsa bütün bir geceyi bu iş için kullanabilirdi ve Kutsal Kitap'ın sayfalarını okumadan biraz karıştırdı. Sonra annesiyle babasının fotoğrafını eline aldı; ufak tefek bir adam olan babası bu fotoğrafta upuzun dikiliyordu, annesiyse onun önündeki berjer koltuğa biraz gömülmüş halde oturmuştu. Babası bir elini berjerin arkalığına yaslamıştı, yumruk yaptığı diğer elini yan tarafındaki ince hatlı sehpanın üstünde açık olarak duran resimli kitaba dayamıştı. Karl'ı anne ve babasıyla birlikte gösteren bir başka fotoğraf daha vardı. Bu fotoğrafta annesiyle babası onu sert bir ifadeyle süzüyordu, oysa Karl fotoğrafçının talimatıyla cihaza bakmak zorunda kalmıştı. Karl bu fotoğrafı yolculuğa çıkarken yanına almamıştı.

Karl önünde duran fotoğrafı olabildiğince dikkatle inceleyip, babasının bakışını çeşitli açılardan yakalamaya çalıştı. Gelgelelim Karl mumu değişik yerlere koyarak görünümü değiştirse de babası bir türlü canlı haline bürünmek istemiyordu; babasının yatay, gür bıyığı da gerçeğine benzemiyordu; iyi çekilmiş bir fotoğraf değildi bu. Buna karşın annesi daha iyi çıkmıştı; ağzını, sanki biri canını yakmış, o da gülümsemeye çalışıyormuş gibi büzmüştü. Karl'a bu durum fotoğrafa bakan herkesin dikkatini çok çekermiş gibi geldi, öyle ki bir an sonra bu etkinin açıklığının çok güçlü hatta neredeyse saçma olduğu hissine kapıldı. İnsan nasıl olur da bir fotoğraftan, fotoğrafta görülen kişinin gizli bir duygusuyla ilgili böylesine kesin bir kanıya varabilirdi! Karl kısa bir süre fotoğrafa bakmadı. Bakışlarını yeniden oraya çevirdiğinde annesinin berjer koltuğun kolçağından aşağıya sarkan eli

dikkatini çekti; el öpülecek kadar yakındı. Annesiyle babasına onların da gerçekten istedikleri gibi mektup yazmanın (son olarak babası Hamburg'da sert bir dille ifade etmişti) belki iyi olabileceğini düşündü. Gerçi annesinin pencerenin önünde dururken Amerika'ya gideceğini ona haber verdiği o korkunç akşamda Karl asla mektup yazmayacağına kesinkes yemin etmişti, ancak toy bir delikanlının yemininin buradaki yeni koşullarda ne hükmü olabilirdi! Keza, Amerika'da iki ay kaldıktan sonra Amerikan ordusunda general olacağına da yemin edebilirdi o gün; oysa gerçekte New York banliyösündeki bir otelin tavan arasındaki bir odada iki sefille birlikteydi, ayrıca burasının geçekten hak ettiği yer olduğunu itiraf etmek zorundaydı. Ve annesiyle babasının yüzlerini, oğullarından haber almayı hâlâ isteyip istemedikleri sanki bu yüzlerden anlaşılabilirmiş gibi gülümseyerek inceledi.

Bu bakma sırasında, çok yorgun olduğunu ve geceyi ayakta geçiremeyeceğini çok geçmeden anladı. Fotoğraf elinden kaydı, sonra yüzünü fotoğrafın üzerine koydu –serinliği yanağına iyi gelmişti– ve rahatlatan bir duyguyla uykuya daldı.

Sabah koltuğunun altından gıdıklanarak erkenden uyandırıldı. Bu sırnaşıklığı yapmaktan çekinmeyen Fransızdı. Ama İrlandalı da Karl'ın masasının önünde durmuştu ve iki adam da en az Karl'ın onlara gece baktığı kadar merakla onu süzüyordu. Onların yataktan kalkmasının onu uyandırmamış olmasına Karl şaşırmadı; adamlar asla kötü niyet beslemeden çok sessiz hareket etmiş olmalıydılar, çünkü Karl derin bir uykudaydı; ayrıca giyinmeleri ve belli ki yıkanmaları adamları çok uğraştırmamıştı.

Şimdi birbirleriyle doğru düzgün ve belli bir resmiyet içinde selamlaştılar ve Karl adamların ikisinin de tesviyeci olduğunu, New York'ta uzun zamandır iş bulamadıklarını ve bu yüzden epeyce sefil olduklarını öğrendi. Robinson bunu kanıtlamak için ceketinin önünü açtı; üstünde gömleğinin

olmadığı görülebiliyordu, ama bu zaten ceketin arkasına tutturulmuş, gevşek yakadan da anlaşılabiliyordu. Adamların niyeti, New York'tan iki günlük yolculuk uzaklığındaki Butterford kasabasına yürüyerek gitmekti, orada sözümona eleman arayan işyerleri vardı. Karl'ın onlarla gelmesinde bir sakınca görmüyorlardı; ona birincisi arada sırada bavulunu taşıyacaklarına, ikincisi de kendileri iş bulabilecek olurlarsa ona da bir çıraklık işi ayarlayacaklarına söz verdiler; iş varsa, bu kolaydı zaten. Karl tam kabul etmişti ki, şık elbisesini çıkarmasını ona hemen dostça öğütlediler, çünkü elbise her iş görüşmesinde engel oluşturacaktı. Özellikle bu otel, elbiseden kurtulması için iyi bir fırsattı, çünkü odacı kadın elbise alım satımıyla uğraşıyordu. Adamlar, elbise konusunda henüz tam bir karar vermemiş olan Karl'a elbisesini çıkarmasında yardımcı oldular ve elbiseyi odadan alıp götürdüler. Yalnız kalan Karl eski yolculuk elbisesini uyku sersemliğiyle ağır ağır üstüne giyerken, elbiseyi sattığı için kendine kızdı; elbise belki çıraklık işine başvurduğunda ona zarar verebilirdi, ama daha üst bir pozisyonda kesinlikle fayda sağlardı; Karl adamları çağırmak için kapıyı açtığında onlarla çarpıştı; adamlar satış bedeli olarak yarım doları masanın üstüne koyarken yüzlerinde öyle bir neşe vardı ki, onların satıştan kendilerine –üstelik can sıkacak kadar büyük– bir pay ayırmadıklarına insan ikna olamazdı.

Ne var ki bu konuyu görüşmeye zaman yoktu, çünkü otelci kadın içeri girdi; hâlâ geceki kadar uykuluydu; odanın yeni müşteriler için hazırlanacağı gerekçesiyle üçünü de koridora kovaladı. Ama böyle bir şey söz konusu değildi elbette, kadın hainliğinden böyle davranıyordu. Karl tam bavulunu düzenlemek istediği sırada, kadının onun eşyalarını iki eliyle yakalayıp, sanki eşyalar susturulmaları gereken birtakım hayvanlarmış gibi var gücüyle bavulun içine fırlatmasını izlemek zorunda kaldı. Gerçi iki tesviyeci, kadınla uğraşıp duruyordu, eteğini çekiştirip, sırtına hafif hafif vuruyorlardı;

ancak bununla Karl'a yardım etmeyi hedefliyorlarsa, tamamen yanlış yoldaydılar. Kadın bavulun kapağını kapayıp, sapını Karl'ın eline tutuşturdu, tesviyecileri başından savdı ve sözünü dinlemezlerse kahve içemeyecekleri tehdidini savurarak üçünü birden odadan attı. Karl'ın en baştan beri tesviyecilerin yanında olmadığını kadın anlaşılan tamamen unutmuştu, çünkü onlara basbayağı bir çeteymiş gibi davranıyordu. Gerçi tesviyeciler Karl'ın elbisesini kadına satarak bir tür ortaklık sergilemişlerdi.

Koridorda uzun süre bir aşağı bir yukarı gidip gelmek zorunda kaldılar, özellikle de Karl'ın koluna girmiş olan Fransız durmaksızın sövüyor, eğer ortaya çıkma cesaretini gösterirse otelciyi yumrukla yere sereceği tehdidinde bulunuyordu; sıkılmış yumruklarını hızlı hızlı birbirine sürtmesi bunun hazırlığı gibiydi. Sonunda masum küçük bir oğlan geldi, Fransıza kahve demliğini verirken uzanmak zorunda kaldı. Ne yazık ki yalnızca demlik vardı, bardak da istenildiği çocuğa bir türlü anlatılamıyordu. Şu durumda yalnızca biri içebiliyor, diğer ikisi onun önünde durup bekliyordu. Karl'ın canı kahve içmek istemedi, ama ötekileri kırmak istemediği için sırası geldiğinde demliği dudaklarına götürüp hiçbir şey yapmadan durdu.

İrlandalı giderken demliği taş döşemelere fırlattı. Kimseye görünmeden binadan çıkıp yoğun, sarımsı sabah sisinin içine daldılar. Çoğu zaman konuşmadan yolun kenarından yan yana yürüdüler; Karl bavulunu taşımak zorundaydı, ötekiler muhtemelen rica üzerine görevi devralacaklardı; sislerin içinden arada bir fırlayan, çoğunlukla devasa otomobillerin ardından üçü de başlarını çevirip bakıyordu; otomobillerin modelleri çok dikkat çekiciydi, ama göründükleri süre çok kısaydı, öyle ki içlerinde birilerinin olup olmadığını seçmeye zaman kalmıyordu. Sonra kamyon konvoyları belirmeye başladı; New York'a gıda taşıyorlardı ve bütün caddeyi kaplayan beş sıra halinde öylesine kesintisiz ilerliyorlardı ki,

kimse karşıdan karşıya geçemezdi. Cadde zaman zaman genişleyip bir meydana dönüşüyordu; ortasındaki kule benzeri bir yükseltinin üzerinde duran bir polis her şeye hâkim olabilmek ve elindeki değnekle hem anacaddenin trafiğini hem de yan caddelerden buraya akan trafiği düzenleyebilmek için bir ileri bir geri gidip geliyordu; trafik bir sonraki meydana ve bir sonraki polise kadar gözetimsiz kalıyor, ancak konuşmayan dikkatli faytoncular ve sürücüler tarafından gönüllü olarak yeterli bir düzen içinde tutuluyordu. Karl en çok ortalığın genel sessizliğine şaşırdı. Kayıtsız kasaplık hayvanların böğürmeleri de olmasa, insan belki de nalların takırtısından ve tekerlek lastiklerinin uğultusundan başka bir şey duymayacaktı. Oysa sürüş hızı sürekli aynı değildi elbette. Yanlardan gelen yoğun trafik nedeniyle bazı meydanlarda geniş düzenlemeler yapılması gerektiğinde, şeritler boydan boya tıkanıyor, yalnızca adım adım ilerliyordu; ama sonra çok kısa bir süre için her şeyin –ta ki tek bir fren tarafından yönetilirmiş gibi yeniden yavaşlayana kadar– yıldırım hızıyla akıp geçtiği de oluyordu. Bunlar olurken caddeden en ufak bir toz kalkmıyor, her şey olabilecek en berrak havada gerçekleşiyordu. Yaya yoktu, Karl'ın vatanında olduğu gibi burada pazarcı kadınlar tek başlarına kente doğru yol almıyordu, ama yine de içinde sırtlarında küfeleriyle yirmi kadar kadının olduğu basık araçlar ötede beride görülüyordu; bunlar demek ki yine de pazarcı kadınlardı, ayakta durmuş trafiğin durumunu görebilmek ve daha hızlı gidebileceklerine dair umutlanabilmek için boyunlarını uzatmışlardı. Sonra, içlerinde ellerini ceplerine sokmuş kimi adamların gezindiği benzer araçlar belirdi. Üzerlerinde çeşitli yazılar taşıyan bu araçlardan birinde Karl küçük bir çığlık atarak şunu okudu: "Jakob Nakliyat'a liman işçileri alınacaktır." Araç o sırada çok ağır ilerliyordu ve aracın basamaklarında duran kısa boylu, kamburu çıkmış, atik bir adam, yürümekte olan üç adamı araca binmeye davet etti. Karl, araçta belki

dayısı olur da onu görür diye tesviyecilerin ardına gizlendi. İkisinin daveti geri çevirmelerine sevindi, ama bunu yaparlarken yüzlerinde beliren kibirli ifade ağırına gitti. Bu adamların dayısının emrinde çalışmayacak kadar üstün olduklarını sanmaları yanlıştı. Bu duygusunu elbette doğrudan ifade etmese de adamların anlamalarını sağladı. Bunun üzerine Delamarche Karl'dan anlamadığı konulara lütfen karışmamasını rica etti; ona göre insanları bu yolla işe almak alçakça bir dolandırıcılıktı, Jakob firmasının adı bütün Birleşik Devletler'de kötüye çıkmıştı. Karl yanıt vermedi, ama o andan sonra daha çok İrlandalıya ayak uydurdu, ayrıca ondan bavulunu biraz taşımasını rica etti, Karl ricasını birkaç kez tekrarladıktan sonra o da bunu yaptı. İrlandalı durmaksızın bavulun ağırlığından yakınıyordu; derken niyeti anlaşıldı, bavulu muhtemelen otelde görüp canının çektiği Verona salamının ağırlığından kurtarmak istiyordu. Karl salamı bavuldan çıkarmak zorunda kaldı; Fransız salamı aldı, hançere benzeyen bir bıçakla işleme tabi tutup neredeyse tek başına yemek istiyordu. Robinson'a ara sıra bir dilim verdi; bavulu anayolda bırakmak istemediğine göre yeniden taşımak zorunda kalan Karl'a ise sanki payını önceden almış gibi salamdan hiçbir şey düşmedi. Küçük bir parça için yalvarmak Karl'a basitlikmiş gibi geldi, ancak içinden sinirlendi.

Sis tamamen dağılmıştı; uzaklarda yüksek bir sıradağ ışıldıyor, dalgalı yamacı güneşin daha da uzaklardaki buğusuna uzanıyordu. Yol kenarında gelişigüzel işlenmiş tarlalar vardı, kapkara dumanlara boğulmuş olarak açık arazide duran büyük fabrikaları çevreliyorlardı. Rastgele dikilmiş tek tük kiralık binanın pencereleri muhtelif devinim ve ışıkla titreşiyordu; küçük ve çürük balkonların hepsinde kadınlar ve çocuklar işe güce dalmışken, çevrelerinde ipe serili ya da bir yere bırakılmış bezler ve çamaşırlar onları bir örtüp bir açığa çıkararak sabah esintisinde dalgalanıyor, kabardıkça kabarıyordu. Bakışlar evlerin üzerinden uzaklaştığında gök-

yüzünde yükseklerde uçan tarlakuşlarını, alçaklarda da yoldan geçenlerin başlarının hemen üzerinde uçan kırlangıçları görüyordu insan.

Karl birçok şeyle vatanını anımsıyordu ve New York'tan ayrılıp ülkenin içlerine gitmekle doğru yapıp yapmadığını kestiremiyordu. New York'ta deniz ve her zaman vatana dönme olanağı vardı. Böylece durdu ve iki yoldaşına içinden yine New York'ta kalmak geldiğini söyledi. Delamarche onu iterek götürmek istediğinde, kendini ittirmedi ve kendiyle ilgili karar verme hakkına sahip olduğunu söyledi. Karl ancak, İrlandalı, Butterford'un New York'tan çok daha güzel olduğunu anlattıktan ve iki adam ona epeyce yalvardıktan sonra yoluna devam etti. Eğer vatanına dönme olanağının pek kolay elde edilemeyeceği bir yere gitmenin onun için belki daha iyi olacağını kendi kendine söylemeseydi, bunlardan sonra bile yürümeyi sürdürmezdi. Boş düşünceler onu engelleyemeyeceği için orada mutlaka daha iyi çalışacak ve ilerleyecekti.

Artık iki adamı çekiştiren oydu ve adamlar Karl'ın gayretinden öylesine mutluydular ki kendilerine yalvarılmasına fırsat bırakmadan bavulu dönüşümlü olarak taşıdılar ve Karl bu sevince yol açacak ne yaptığını anlayamadı. Yokuşlu bir civara geldiler; arada bir durup arkalarına baktıklarında New York'un ve liman panoramasının gitgide yayılarak geliştiğini gördüler. New York'u Brooklyn'e bağlayan köprü, East River üzerinde zarafetle asılıydı ve insan gözlerini kıstığında köprü titreşiyordu. Üzerinde hiç trafik yokmuş gibiydi, altındaysa ıssız ve dümdüz suyolu uzanıyordu. İki dev kentteki her şey bomboş ve amaçsızca kondurulmuş gibiydi. Binaların arasında küçük ve büyük ayrımı yok gibiydi. Caddelerin görülemeyen derinliklerinde yaşam muhtemelen kendince sürüp gidiyordu, ancak üzerlerinde hafif bir buğu dışında hiçbir şey görünmüyordu, bu buğu hareket etmese de zahmetsizce uzaklaştırılabilir gibi duruyordu. Dünyanın

en büyüğü olan limana bile sessizlik çökmüştü; insan arada sırada –eskiden yakından gördüğü bir manzarayı anımsamasından olsa gerek– kısa bir mesafe yol alan bir gemi gördüğünü sanıyordu. Ama onu uzun süre takip edemiyordu, gemi gözden kayboluyor ve bir daha da ortaya çıkmıyordu.

Ne var ki Delamarche ve Robinson belli ki çok daha fazlasını görüyorlardı; sağı solu gösterip, uzattıkları elleriyle meydan ve bahçelerin üzerinde kavisler çiziyor, bunların adlarını söylüyorlardı. Karl'ın iki ayı aşkın bir süre New York'ta yaşayıp da kentin bir caddesinden başka bir şey görmemiş olmasını akılları almıyordu. Karl'a söz verdiler, Butterford'da yeterince para kazandıklarında onunla New York'a gidecek ve ona görülmeye değer her şeyi, özellikle de insanın mutluluktan sarhoş olana kadar eğlenebildiği yerleri mutlaka göstereceklerdi. Robinson bunun arkasından bağıra çağıra şarkı söylemeye başladı, Delamarche ona el çırparak eşlik etti; Karl bunun vatanından tanıdığı bir operet ezgisi olduğunu anladı, İngilizce sözlerle vatanında olduğundan çok daha hoşuna gitmişti şimdi. Böylece açık havada hepsinin katıldığı küçük bir gösteri düzenlenmiş oldu; ama sözümona bu ezgiyle eğlenen aşağıdaki kent gösterinin farkında bile değildi sanki.

Karl bir defasında Jakob Nakliyat'ın nerede olduğunu sordu, Delamarche ve Robinson'ın işaretparmaklarını uzatıp belki aynı, belki de birbirlerinden millerce uzak noktalara yönelttiklerini derhal gördü. Sonra yeniden yola koyulduklarında Karl, yeterince para kazanıp New York'a en erken ne zaman dönebileceklerini sordu. Delamarche bunun bir ay içinde rahatlıkla olabileceğini söyledi, çünkü Butterford'da işçi açığı vardı ve maaşlar yüksekti. Paralarını elbette ortak bir kasaya koyacaklardı, böylece kazançlardaki olası fark arkadaşça giderilmiş olacaktı. Karl bir çırak olarak kalifiye işçilerden elbette daha az kazanacak olsa da bu ortak kasa işi hoşuna gitmedi. Robinson bundan başka, Butterford'da

iş bulamamaları durumunda yola devam etmek zorunda kalacaklarını söyledi; ya tarım işçileri olarak bir yerde barınmaya bakacaklar ya da altın aramaya California'ya gideceklerdi, Robinson'ın ayrıntılı anlatımlarından en çok yeğlediği planın bu olduğu anlaşılıyordu.

"Madem altın arama işine girmek isteyecektiniz, neden tesviyeci oldunuz ki?" diye sordu Karl; böylesine uzun ve tekinsiz yolculukların gerekliliğini duymak hoşuna gitmiyordu.

"Neden mi tesviyeci oldum?" dedi Robinson. "Anamın oğlu açlıktan ölsün diye olmadığım kesin elbette. Altın arama işinde iyi para var."

"Bir zamanlar öyleydi," dedi Delamarche.

"Hâlâ öyle," dedi Robinson ve bu işten zengin olmuş birçok tanıdığından söz etti; onlar hâlâ oradaydılar, ama artık parmaklarını bile oynatmıyorlardı, ancak dostluk hatırına onun ve elbette arkadaşlarının da zengin olmalarına yardımcı olurlardı.

"Butterford'da uğraşıp iş buluruz elbet," dedi Delamarche, Karl'ın içinden geçenleri dile getirerek, ama bu güvenilir bir ifade biçimi değildi.

Gün içinde yalnızca bir kez bir lokantada mola verdiler, önünde durup açık havada, Karl'a demirdenmiş gibi görünen bir masada neredeyse çiğ bir et yediler; et çatal ve bıçakla kesilemiyor, ancak kopartılabiliyordu. Ekmekler silindir biçimindeydi ve her somunun içine uzun bir bıçak sokulmuştu. Bu yemeğin yanında boğazı yakan, kara bir sıvı ikram edildi. Ama tadı Delamarche ve Robinson'ın hoşuna gitmişti, kadehlerini dileklerinin yerine gelmesi şerefine sık sık kaldırıp tokuşturuyorlar, birbirlerine bitişik olarak kısa bir süre havada tutuyorlardı. Yan masada gömlekleri kirece bulanmış işçiler oturuyor, hepsi de aynı içeceği içiyordu. Önlerinden geçip giden bir sürü otomobil, masaların üstüne yığınla toz saçıyordu. Kocaman gazete sayfaları elden dolaştırılıyor, he-

yecanla inşaat işçilerinin grevi konuşuluyor, sık sık Mack adı geçiyordu. Karl onun hakkında bilgi aldı ve kendisinin tanıdığı Mack'in babası ve de New York'un en büyük inşaat şirketinin sahibi olduğunu öğrendi. Grev ona milyonlara mal olmuştu ve muhtemelen ticari konumunu tehdit ediyordu. Karl, doğru düzgün bilgisi olmayan ve art niyetli bu insanların yaptığı lakırdının tek sözcüğüne bile inanmadı.

Karl'a yediği yemeği zehir eden bir başka konu, yemeğin parasının nasıl karşılanacağının belirsiz olmasıydı. Aslında doğal olan, herkesin payına düşeni ödemesiydi, ama hem Delamarche hem de Robinson son konaklama için son paralarını harcadıklarını tesadüfen fark etmişlerdi. Üzerlerinde saat, yüzük ya da satılabilecek başka bir şey görülmüyordu. Hem Karl elbisesinin satışından kâr elde etmiş olmakla onları itham edemezdi, bu hakaret ve temelli bir ayrılık olurdu. Ama işin şaşırtıcı yanı, gerek Delamarche'ın gerekse Robinson'ın hesabın ödenmesini hiçbir şekilde dert etmemesiydi; aksine, kasılarak ve ağır ağır yürüyerek masalar arasında gidip gelen garson kızla olabildiğince sık iletişime geçmeye uğraşacak kadar neşeleri yerindeydi. Kızın saçları yandan hafifçe çözülüp alnına ve yanaklarına dökülmüştü, sık sık elini altından geçirip, arkaya doğru atıyordu kız. Sonunda, ondan belki de ilk samimi sözcüğü bekledikleri sırada masaya geldi, iki elini masanın üstüne koyup, "Kim ödeyecek?" diye sordu. Hiçbir el, şimdi Delamarche ve Robinson'ın Karl'ı gösteren elleri kadar hızla havaya kalkmamıştı. Karl bundan ürkmedi, kendilerinden fayda da beklediği arkadaşlarının bazı ufak tefek şeyleri ona ödeteceğini önceden kestirmişti ve bunda bir kötülük görmüyordu, ama bu konunun son an gelmeden açıkça konuşulması yine de daha uygun olurdu. İşin tek can sıkıcı yanı, parayı gizli cebinden çıkaracak olmasıydı. Baştaki niyeti parayı son ana kadar acil durum için saklamak ve şimdilik arkadaşlarıyla aynı seviyede yer almaktı. Bu parayla ve özellikle de ona sahip

olduğunu arkadaşlarından gizleyerek elde ettiği avantaj, onların çocukluklarından beri Amerika'da yaşamaları, para kazanma konusunda yeterince bilgi ve deneyime sahip olmaları ve bir de şu ankinden daha üstün yaşam koşullarına alışkın olmamaları karşısında büyük ölçüde dengeleniyordu. Karl'ın parasıyla ilgili beslediği o ana kadarki hedefinin aslına bakılırsa bu ödemeyle sarsılmaması gerekirdi, çünkü bir çeyrek doları ne de olsa gözden çıkarabilirdi; bu yüzden de bir çeyrek doları masanın üstüne koyup, bütün varının yoğunun bu olduğunu ve Butterford'a yaptıkları ortak yolculuk uğruna bunu feda etmeye hazır olduğunu açıklayabilirdi. Yayan yolculuk için böyle bir miktar rahatlıkla yeterdi. Ama yeterince bozuk parası olup olmadığını bilmiyordu, ayrıca bu para ve katlanmış banknotlar gizli cebin derinlerinde bir yerlerdeydi, bu cepte bir şey bulabilmek için içindekilerin tamamının masanın üstüne boşaltılması gerekiyordu. Hem arkadaşlarının bu gizli cebi öğrenmeleri son derece gereksizdi. Şansına arkadaşları o sırada Karl'ın hesabı ödeyecek parayı nereden bulup denkleştireceğiyle değil, hâlâ garson kızla ilgileniyor gibiydiler. Delamarche, hesabı çıkarması isteğini bahane edip garson kızı kendiyle Robinson'ın arasına aldı ve kız bu iki adamın sırnaşıklığından ya birinin ya ötekinin yüzüne elini yapıştırıp onu iterek kendini korudu. Bu arada Karl, uğraşmaktan ateş gibi yanarken, bir eliyle gizli cepten tek tek bulup çıkardığı paraları masanın altında öteki elinde topluyordu. Sonunda, Amerikan parasını henüz tam olarak tanımasa da hiç değilse elindeki bozuk paranın miktarına dayanarak yeterli tutarı topladığını düşünüp masanın üstüne koydu. Paranın şıkırtısıyla bütün şakalaşmalar kesildi. Masada neredeyse bir doların olduğunun ortaya çıkmasıyla Karl sinirlendi ve genel bir şaşkınlık yaşandı. Butterford'a rahat bir tren yolculuğu yapmaya yetecek olan bu paradan daha önce neden söz etmediğini Karl'a gerçi kimse sormadı, ama Karl yine de büyük bir mahcubiyet yaşıyordu.

Karl hesabı ödedikten sonra parayı masadan usulca topladı; Delamarche garson kıza bahşiş olarak vermek üzere Karl'ın elinden bir bozukluk aldı, kıza sarıldı, onu kendine doğru bastırdı, sonra ona öteki taraftan parayı uzattı.

Tekrar yola koyulduklarında adamlar parayla ilgili yorum yapmadıkları için Karl onlara minnettardı, hatta bir ara bütün servetini onlara itiraf etmeyi düşünüp, uygun ortam bulamadığı için vazgeçti. Akşama doğru daha çok kırsal ve verimli bir bölgeye geldiler. Etrafta baharın ilk yeşilleri içinde hafif tepelere yayılmış bölünmemiş tarlalar vardı, yolu zengin malikâneler çevreliyordu; bahçelerin altın yaldızlı parmaklıkları arasından saatlerce yürüdüler, usulca akan aynı nehri birkaç kez geçtiler ve yüksekte salınan viyadüklerden gümbürtüyle geçen trenleri tepelerinde birçok kez duydular.

Güneş, uzaklardaki ormanların dümdüz çizgisi altında battığı sırada, yorgunluklarını üzerlerinden atmak için tepelik bir alanda kendilerini birkaç ağacın bulunduğu yerin tam ortasına bıraktılar. Delamarche ve Robinson öylece uzanmış, var güçleriyle geriniyorlardı. Karl dimdik oturup, birkaç metre aşağıdan geçen yola baktı; gün boyunca olduğu gibi yolda otomobiller sürekli birbirlerinin yanından yavaşça geçip gidiyorlardı, sanki uzaklardan belli bir sayıda sürekli gönderiliyor ve bir başka uzak yerde aynı sayıda bekleniyor gibiydiler. Karl sabahtan beri gün boyunca ne bir otomobilin durduğunu ne de bir yolcunun indiğini görmüştü.

Robinson geceyi burada geçirmeyi önerdi, çünkü hepsinin epeyce uykusu gelmişti, çünkü sabah o nispette erken yola çıkarlardı, çünkü sonuçta hava iyice kararmadan daha ucuz ve daha iyi konumda geceleyecek bir yer bulamazlardı. Delamarche razı oldu, yalnızca Karl hepsinin bir otelde de gecelemesini karşılayacak kadar parası olduğunu söylemeye kendini zorunlu hissetti. Delamarche bu paraya daha sonra ihtiyaçları olacağını, iyice saklamasını söyledi. Delamarche, Karl'ın parasına güvendiklerini zerre kadar gizlemiyordu.

Robinson, ilk önerisi kabul edildiği için açıklamalarına devam ederek, ertesi gün güçlü olabilmek için yatmadan önce sağlam bir yemek yemeleri gerektiğini, içlerinden birinin anayolun biraz ilerisindeki, ışıklı tabelasında "Hotel Occidental" yazan otelden gidip hepsi için yemek almasını belirtti. Karl, hem en gençleri olduğundan hem de bu işe kimse talip olmadığından, duraksamadan görevi üstlendi ve pastırma, ekmek ve bira siparişlerini aldıktan sonra karşıdaki otele gitti.

Yakınlarda büyük bir kent olmalıydı, çünkü otelin Karl'ın girdiği ilk salonunu gürültülü bir kalabalık doldurmuştu; salonun uzun duvarlarından biri ve iki yan duvarı boyunca uzanan büfede göğüslerine beyaz önlükler takmış bir sürü garson durmaksızın koşturuyor ve sabırsız müşterileri yine de mutlu edemiyorlardı, çünkü çeşitli yerlerden sövgüler ve masaya inen yumruk sesleri duyuluyordu. Karl'la ilgilenen yoktu; salonda servis yapan biri yoktu; üç kişinin toplanmasıyla kaybolan ufacık masalarda oturan müşteriler, diledikleri her şeyi büfeden kendileri alıyorlardı. Bütün masaların üzerinde içinde yağ, sirke ve benzeri malzeme bulunan büyük bir şişe duruyordu; büfeden getirilen bütün yiyeceklerin üstüne yenmeden önce bu şişenin içindekinden dökülüyordu. Karl önce büfeye ulaşmak istiyorsa –ki özellikle de büyük siparişi yüzünden sorunlar muhtemelen asıl o zaman başlayacaktı– bir yığın masanın arasından sıkışarak geçmesi gerekiyordu, ne kadar dikkat ederse etsin müşterileri kaba bir şekilde rahatsız etmeden elbette yapılamazdı bu; ancak müşteriler bu rahatsızlığı adeta duygusuzca karşıladılar; hatta Karl bir defasında –tabii yine bir müşteri tarafından– bir masaya doğru itilip masayı az kalsın devirecek duruma geldiğinde de tavırları aynıydı. Gerçi Karl özür diledi, ama belli ki ne dediği anlaşılmamıştı, ayrıca ona yüksek sesle söylenenleri o da zerre kadar anlamadı.

Büfenin önünde güçlükle küçücük boş bir yer bulabildi; burada masa komşularının yaslanmış dirsekleri yüzünden

görüş alanı uzunca bir süre kapalı kaldı. Dirsekleri yaslayıp, yumruğu şakağa dayamak anlaşılan âdetti burada; Karl, Latince öğretmeni Dr. Kumpal'in özellikle bu duruştan nasıl nefret ettiğini ve hep ansızın usulca yanaşıp, aniden ortaya çıkardığı bir cetvelle dirsekleri şaka yollu bir hamleyle masadan indirmesini anımsadı.

Karl büfenin önünde sıkışmış duruyordu, çünkü tam sıraya girmişti ki, arkasına bir masa konmuştu ve buraya oturan müşterilerden biri konuşurken hafifçe arkaya doğru yaslandığında kocaman şapkası Karl'ın sırtına sertçe sürtüyordu. Ayrıca, iki hantal masa komşusu memnun edilip gittikten sonra bile garsondan bir şey alabilme umudu çok azdı. Karl birkaç kez masanın üzerinden bir garsonun önlüğüne yapışmış, ama garson her defasında yüzünü buruşturup kendini kurtarmıştı. Hiçbiri durdurulacak gibi değildi, koşturdukça koşturuyorlardı. Hiç değilse Karl'ın yakınında yiyip içebilecek uygun bir şeyler olsaydı bari; alır, fiyatını sorar, parayı bırakır ve sevinerek çıkıp giderdi. Ama tam da onun önünde içinde siyah pullarının uçları altın gibi parlayan ringa benzeri balıkların olduğu çanaklar vardı yalnızca. Bunlar çok pahalı olabilirdi ve muhtemelen kimseyi doyurmazdı. Ayrıca Karl'ın ulaşabileceği bir yerde küçük rom fıçıları duruyordu, ama arkadaşlarına rom götürmek istemiyordu; onlar zaten her fırsatta alkol oranı en yüksek içkilerin peşindeymiş gibiydiler; Karl onları bu konuda bir de desteklemek istemezdi.

Bu durumda Karl'ın başka bir yer aramaktan ve çabalarına baştan başlamaktan başka bir seçeneği kalmamıştı. Ancak bu arada zaman da çok ilerlemişti. Dumanın içinden keskin gözle bakıldığında ibreleri ancak seçilebilen, salonun diğer ucunda bulunan saat, saatin dokuzu geçtiğini gösteriyordu. Ancak büfeden başka yerlerdeki izdiham, biraz kenarda kalmış önceki yere göre daha büyüktü. Ayrıca saat ilerledikçe salon daha da doluyordu. Ana kapıdan yüksek

sesle selam vererek sürekli yeni müşteriler giriyordu. Bazı yerlerde müşteriler başlarına buyruk davranıp büfedekileri kaldırıyor, tezgâhın üzerine oturuyor ve birbirlerine kadeh kaldırarak içiyorlardı; bunlar en iyi yerlerdi, bütün salon olduğu gibi görülüyordu.

Karl gerçi kalabalıkta ilerlemeyi sürdürdü, ama bir şeylere ulaşabilmek gibi bir umudu kalmamıştı aslında. Buranın koşullarını tanımayan biri olarak bu alışveriş işine talip olduğu için kendine kızdı. Arkadaşları haklı olarak ona bağırıp çağıracak, hatta sırf parası cebinde kalsın diye bir şey getirmediğini düşüneceklerdi. Şimdi, çevresindeki masalarda sıcak et yemeklerinin güzel, sapsarı patateslerle yendiği bir yerde duruyordu; insanların bunları nasıl elde edebildiklerini kavrayamadı.

Derken birkaç adım önünde otel personeliymiş gibi duran, bir müşteriyle gülerek konuşan yaşlıca bir kadın gördü. Kadın konuşurken elindeki firketeyle durmadan saçını karıştırıyordu. Karl hemen siparişini bu kadına vermeyi kararlaştırdı, çünkü kadın ona hem salondaki genel gürültü ve koşuşturmanın dışında kalmış gibi gelmişti hem de kararının basit bir nedeni vardı; kadın ulaşabileceği tek otel görevlisiydi – ama Karl'ın ona yönelteceği tek sözcükle birlikte iş bahanesiyle çekip gitmemesi koşuluyla tabii. Ancak tam tersi oldu. Karl kadına henüz bir şey söylemeyip onu gözüyle izlerken, kadın –hani insanın konuşurken bazen yana bakması gibi– bakışlarını Karl'a çevirdi ve konuşmasını yarıda keserek ona dostça ve tertemiz bir İngilizceyle bir şey mi istediğini sordu.

"Evet, öyle," dedi Karl, "burada hiçbir şey alamıyorum."

"O halde benimle gelin, ufaklık," dedi kadın, tanıdığıyla vedalaştı, adam şapkasını çıkardı –bu burada olağanüstü bir nezaketmiş gibi göründü–; kadın Karl'ı elinden tuttu, büfeye yürüdü, bir müşteriyi kenara itti, tezgâhın kapaklı kapısını açtı, tezgâhın arkasındaki koridoru –yorulmak nedir bilme-

den koşuşturan garsonlardan kendini sakınarak– boydan boya geçti, duvar kâğıdıyla gizlenmiş ikinci bir kapıyı açtı ve derken geniş ve serin kilere girdiler. 'Demek ki işleyişi bilmek gerekiyor,' dedi Karl kendi kendine.

"Evet, ne istiyorsunuz bakalım?" diye sordu kadın ve hizmete hazır bir şekilde Karl'a doğru eğildi. Kadın çok şişmandı, gövdesi sallanıyordu, ancak yüzünün, tabii nispeten zarif denebilecek bir yapısı vardı. Karl, raflara ve masalara özenle yerleştirilmiş olan onca yiyeceği görünce ve özellikle de bu nüfuzlu kadından daha ucuza alışveriş edebileceğini umunca az kalsın siparişinin yerine kafasından leziz bir akşam yemeği uydurmayı deneyecekti, ama sonunda aklına uygun bir şey gelmediği için yine de yalnızca pastırma, ekmek ve bira istediğini söyledi.

"Başka bir şey yok mu?" diye sordu kadın.

"Hayır, teşekkür ederim," dedi Karl, "ama üç kişilik."

Kadının diğer ikisini sorması üzerine Karl birkaç kısa sözle arkadaşlarını anlattı; ona biraz soru sorulması hoşuna gitmişti.

"Ama bu tam mahkûm yiyeceği," dedi kadın ve Karl'dan açıkça başka siparişler bekledi. Karl ise şimdi kadının ona bunları armağan edip para almak istememesinden korktuğu için susuyordu. "Hemen hazırlarız," dedi kadın, şişmanlığına karşın hayranlık uyandırıcı bir kıvraklıkla bir masaya gitti; uzun, ince ve testere benzeri bir bıçakla bol etli pastırmadan koca bir parça kesti, bir raftan bir somun ekmek, yerden de uzanıp üç şişe bira aldı ve hepsini hafif bir hasır sepete koyup Karl'a uzattı. Bir yandan da Karl'a, yukarıdaki büfede duran yiyecekler çabuk tüketilseler bile sigara dumanından ve bir sürü buharın içinde tazeliklerini yitirdikleri için onu buraya getirdiğini anlattı. Ama dışarıdaki insanlar için her şey yeterince iyiydi. Karl artık sesini çıkarmadı, çünkü ona değer veren bu tutumu ne yapıp da hak ettiğini bilmiyordu. Arkadaşlarını düşündü, Amerika'yı bu

kadar iyi tanımalarına karşın herhalde bu kilere kadar giremez ve büfedeki bozulmuş yiyeceklerle yetinmek zorunda kalırlardı. Burada salondan hiç ses gelmiyordu, bu mahzeni yeterince serin tutabilmek için duvarlar çok kalın olmalıydı. Karl hasır sepeti eline alalı kısa bir süre olmuştu, ama para ödemeyi düşünmüyor ve kımıldamıyordu da. Ancak kadın sepete sonradan dışarıdaki masalarda duranlara benzeyen bir şişe koymak isteyince Karl irkilerek teşekkür etti.

"Yolunuz çok mu daha?" diye sordu kadın.

"Butterford'a kadar," diye yanıt verdi Karl.

"Epeyce uzak," dedi kadın.

"Bir günlük yol," dedi Karl.

"Daha fazla değil mi?" diye sordu kadın.

"Yoo, hayır," dedi Karl.

Kadın masaların üstüne bir şeyler hazırladı, içeri bir garson girdi, arayan gözlerle çevresine bakındı; sonra kadın ona içinde üzerine biraz maydanoz serpiştirilmiş koca bir sardalye yığınının olduğu çanağı gösterdi ve garson çanağı havaya kaldırdığı ellerinde salona taşıdı.

"Neden dışarıda gecelemek istiyorsunuz ki?" diye sordu kadın. "Burada yeterince yerimiz var. Otelimizde kalın."

Bu, özellikle de önceki geceyi çok kötü geçirdiği için Karl'a çok cazip gelmişti.

"Bavulum dışarıda," dedi Karl duraksayarak ve biraz da kibirle.

"Getirin buraya öyleyse," dedi kadın, "bu engel değil."

"Ama arkadaşlarım!" dedi Karl ve onların pekâlâ engel olduklarını hemen fark etti.

"Onlar da burada geceleyebilir elbette," dedi kadın.

"Gelin hadi! Yalvartmayın böyle kendinize."

"Ayrıca arkadaşlarım mert insanlardır," dedi Karl, "ama temiz değiller."

"Salondaki pisliği görmediniz mi?" diye sordu kadın yüzünü buruşturarak. "Bize gerçekten en berbatı gelebilir. He-

men üç yatak hazırlatacağım. Ama yalnızca tavan arasında, çünkü otel tamamen dolu, ben de tavan arasına taşındım, ama sokaktan iyi olduğu kesindir."

"Arkadaşlarımı getiremem," dedi Karl. İki adamın bu şık otelin koridorlarında çıkaracağı gürültüleri düşündü; Robinson her yeri kirletir, Delamarche da kuşkusuz bu kadına sarkıntılık ederdi.

"Bu neden olanaksızmış anlayamadım," dedi kadın, "ama madem öyle istiyorsunuz, o halde arkadaşlarınızı dışarıda bırakıp bize tek başınıza gelin."

"Bu olmaz, bu olmaz," dedi Karl, "onlar arkadaşım ve ben onlarla kalmalıyım."

"Dik kafalısınız," dedi kadın ve bakışlarını başka yöne çevirdi, "iyiliğinizi düşünüyorum, size yardımcı olmak istiyorum ve siz var gücünüzle karşı koyuyorsunuz."

Karl bunların hepsini anlıyor, ama bir çıkış yolu bulamıyordu, bu yüzden yalnızca, "Nezaketiniz için sonsuz teşekkürler," dedi.

Sonra henüz ödeme yapmadığını anımsadı ve ne kadar borcu olduğunu sordu.

"Bana hasır sepeti geri getirdiğinizde ödeme yaparsınız," dedi kadın. "En geç yarın sabah sepet bende olmalı."

"Tabii," dedi Karl. Kadın, doğrudan sokağa açılan bir kapıyı açtı, Karl reverans yaparak dışarı çıktığı sırada kadın son olarak şöyle dedi: "İyi geceler, ama hiç doğru yapmıyorsunuz." Karl birkaç adım uzaklaştıktan sonra kadın arkasından seslendi: "Sabaha görüşmek üzere!"

Karl dışarı adımını atar atmaz salonun azalmamış olan gürültüsünü duydu yeniden, gürültüye şimdi bir de üflemeli çalgılar orkestrasının sesleri karışmıştı. Salondan geçerek dışarı çıkmadığına sevindi. Şimdi beş katında da ışıklar yanan otel, önündeki sokağı boylu boyunca aydınlatıyordu. Dışarıda hâlâ –artık ara vererek de olsa– otomobiller geçiyordu; gündüze göre uzaktan daha hızlı yaklaşarak farlarının beyaz

ışıklarıyla yolun zeminini yokluyor, soluklaşmış farlarıyla otelin ışıklı bölgesine giriyor ve farlarını güçlendirerek uzaktaki karanlığa doğru hızla dalıyorlardı.

Karl arkadaşlarını derin bir uykuya dalmış halde buldu, ama o da uzunca zaman gözükmemişti hani. Yanında getirdiklerini sepette bulduğu kâğıdın üzerine iştah açacak bir şekilde yaymayı ve her şey hazır olduktan sonra arkadaşlarını uyandırmayı düşündüğü sırada orada kilitli bıraktığı, anahtarını da cebinde taşıdığı bavulunun tamamen açılmış ve içindekilerin yarısının çevredeki çimlere saçılmış olduğunu dehşetle gördü.

"Kalkın!" diye bağırdı. "Siz uyurken buraya hırsızlar gelmiş."

"Eksilen bir şey var mı?" diye sordu Delamarche. Robinson tam anlamıyla uyanmadan yine biraya uzandı.

"Bilmiyorum," dedi Karl, "ama bavulum açık. Bavulu ortada öylece bırakıp yatmak dikkatsizliktir."

Delamarche ve Robinson güldüler, Delamarche şöyle dedi: "Siz de bir dahaki sefere bu kadar uzun süre kalmazsınız. Otel on adım ötede, sizse üç saatte gidip geliyorsunuz. Acıktık, bavulunuzda yiyecek bir şeylerinizin olabileceğini düşündük ve kilidi kendiliğinden açılana kadar gıdıkladık. Ayrıca içinde hiçbir şey yoktu, rahatça toplayabilirsiniz hepsini."

"Demek öyle," dedi Karl, gözlerini hızla boşalan sepete dikti ve Robinson'ın içerken çıkardığı tuhaf sese kulak verdi; çünkü sıvı Robinson'ın önce gırtlağına iyice doluyor, ardından ıslık benzeri bir sesle geri fırlıyor ve ancak ondan sonra büyük bir boşalmayla derinlere akıyordu.

"Yemeniz bitti mi?" diye sordu Karl, adamlar bir an soluklanırken.

"Siz otelde yemediniz mi?" diye sordu Delamarche, Karl'ın kendi payını istediğini sanarak.

"Daha yiyecekseniz, acele edin o zaman," dedi Karl ve bavulunun başına gitti.

"Kaprisli birine benziyor," dedi Delamarche Robinson'a.

"Kaprisim yoktur benim," dedi Karl. "Ama yokluğumda bavulumun kilidini kırıp, eşyalarımı etrafa atmak doğru bir şey midir? Biliyorum, arkadaşlar arasında insanın bazı şeylere göz yumması gerekir, buna kendimi hazırlamıştım, ama bu kadarı fazla. Otelde geceleyeceğim ve Butterford'a gitmiyorum. Ne varsa çabuk yiyip bitirin, sepeti geri götürmem gerekiyor."

"Görüyor musun Robinson, konuşmak dediğin budur," dedi Delamarche, "bu, kibar konuşma tarzıdır. O ne de olsa bir Alman. Beni onunla ilgili vakitlice uyardın, ama ben sersemin biri olduğum için onu yine de yanımıza aldım. Ona güvendik, gün boyu yanımızda taşıdık, bu yüzden en az yarım gün kaybettik ve şimdi –otelde onu kim ayarttıysa– bizimle vedalaşıyor, öylece vedalaşıyor. Ama hain bir Alman olduğundan bunu açıkça yapmayıp bavul bahanesine sığınıyor ve de kaba bir Alman olduğundan, bavuluyla ufak bir şaka yaptık diye bizim onurumuzu incitmeden ve bize hırsız demeden gidemiyor."

Eşyalarını toplamakta olan Karl arkasına dönmeden, "Böyle konuşmaya devam edin ve gitmemi kolaylaştırın," dedi. "Arkadaşlığın ne demek olduğunu ben çok iyi bilirim. Avrupa'da da arkadaşlarım vardı ve beni hiçbiri onlara karşı hain ya da alçakça davranmakla suçlayamaz. Şimdi doğal olarak bağlantımız koptu, ama bir gün Avrupa'ya geri dönecek olursam hepsi beni iyi karşılayacak ve derhal arkadaşlığa kabul edecektir. Ve siz Robinson ve siz Delamarche, beni kabul etme ve Butterford'da bana bir çıraklık işi bulmayı vaat etme nezaketi göstermişken –ki bunu asla yok sayamam– size mi hainlik edeceğim? Ama mesele başka. Hiçbir şeyiniz yok ve bu sizleri benim gözümde zerre kadar alçaltmıyor; oysa siz benim küçücük malımı bana çok görüyor ve beni bu yüzden küçük düşürmeye çalışıyorsunuz, ben buna dayanamam. Şimdi bavulumu zorla açtık-

tan sonra, tek sözcükle özür dilemediğiniz gibi bir de bana ve ulusuma hakaret ediyorsunuz – bununla da yanınızda kalma olasılığımı tamamen yok ediyorsunuz. Ayrıca Robinson, aslında bunların tümü sizin için geçerli değil. Sizin karakterinizde itiraz ettiğim tek nokta, Delamarche'a fazla bağımlı olmanızdır."

"Böylece görmüş oluyoruz," dedi Delamarche, Karl'ın yanına gelip dikkatini çekmek istercesine onu hafifçe iterek, "gerçek yüzünüzün nasıl ortaya çıktığını böylece görmüş oluyoruz. Gün boyunca peşimden geldiniz, ceketimden tutup her hareketimi taklit ettiniz ve küçük bir fare gibi hiç sesiniz çıkmadı. Ama şimdi otelde bir şekilde bir dayanak hissettiğinizden büyük konuşmalar yapmaya başladınız. Siz küçük bir kurnazsınız, bunu böyle sessizce sineye çeker miyiz, bilmiyorum. Gün boyu bize bakarak öğrendikleriniz için ders parası isteriz belki. Hey Robinson, eşyası var diye onu kıskandığımızı sanıyor. Butterford'da bir gün çalışalım –California'nın sözünü bile etmiyorum– bize gösterdiğinizin ve de ceketinizin astarının içinde gizlemiş olabileceğinizin on katını elde ederiz biz. Yani çenene sahip çık!"

Karl bavulun başından kalktığında uykulu, ama biranın etkisiyle biraz canlanmış Robinson'ın da yanına geldiğini gördü. "Burada biraz daha kalırsam," dedi, "muhtemelen başka sürprizler de yaşayabilirim. Beni evire çevire dövmek ister gibisiniz."

"Her sabrın bir sonu vardır," dedi Robinson.

"Sussanız iyi edersiniz, Robinson," dedi Karl, gözünü Delamarche'tan ayırmadan, "aslında içinizden bana hak veriyorsunuz, ancak dışarıya karşı Delamarche'a ayak uydurmanız gerekiyor!"

"Onu satın mı almak istiyorsunuz yoksa?" diye sordu Delamarche.

"Hiç öyle bir derdim yok," dedi Karl. "Gideceğim için seviniyorum ve ikinizle de herhangi bir bağlantı istemiyo-

rum artık. Bir şey daha söylemek isterim; param olduğunu ve bunu sizden sakladığımı savundunuz. Diyelim ki doğru, ama birkaç saattir tanıdığım insanlara karşı çok yerinde davranmış sayılmam mı? Hem şu tutumunuzla bu tür bir davranışın doğruluğunu onaylamış olmuyor musunuz?"

"Sakin ol," dedi Delamarche Robinson'a, oysa Robinson kıpırdamamıştı. Sonra Karl'a sordu: "Madem arsızlık ölçüsünde namuslusunuz, şurada rahat rahat birlikte otururken namusluluğunuzu daha da ileri götürüp neden otele gitmek istediğinizi itiraf edin." Delamarche ona o kadar yaklaşmıştı ki, Karl bavulunun üzerinden atlayıp bir adım geri çekilmek zorunda kaldı. Ama Delamarche bildiğinden şaşmadı, bavulu yana itip, öne doğru bir adım attı, ayağını çimlerin üzerinde kalmış beyaz bir gömleğin üzerine koyup sorusunu yineledi.

Elinde parlak ışıklı bir el feneri tutan bir adam caddeden yanıt verircesine tırmanıp grubun yanına geldi. Otelden bir garsondu bu. Karl'ı görür görmez, "Sizi neredeyse yarım saattir arıyorum. Yolun iki yanındaki bayırları arayıp taradım. Aşçıbaşı Hanım size ödünç verdiği sepete acilen ihtiyacı olduğunu söylememi istedi çünkü," dedi.

"Burada işte, alın," dedi Karl heyecandan titreyen bir sesle. Delamarche ve Robinson, yabancı ve iyi konumdaki kişilerin yanında her zaman yaptıkları gibi göstermelik bir alçakgönüllülükle kenara çekilmişlerdi. Garson sepeti alıp şöyle dedi: "Aşçıbaşı Hanım bir de acaba otelde gecelemeye karar vermiş olabilir misiniz diye soruyor. Yanınıza almak isterseniz bu iki bey de sefa getirirlermiş. Yataklar hazırlandı bile. Hava bu gece sıcak, ama burada, bu yamaçta uyumak kesinlikle tehlikesiz değil, sık sık yılan çıkar."

"Aşçıbaşı Hanım böyle bir nezaket gösterdiğine göre davetini elbette kabul edeceğim," dedi Karl ve arkadaşlarının fikirlerini söylemelerini bekledi. Ama Robinson donuk bir ifadeyle dikiliyordu, Delamarche ise elleri pantolon ceple-

rinde tepedeki yıldızlara bakıyordu. Belli ki ikisi de Karl'ın onları yanında götüreceğine güveniyordu.

"Bu durumda," dedi garson, "sizi otele götürmek ve bagajınızı taşımakla görevlendirildim."

"O halde, lütfen bir saniye daha bekleyin," dedi Karl ve hâlâ yerde duran birkaç parça eşyasını bavula koymak üzere eğildi.

Ansızın doğruldu. Fotoğraf yoktu, bavulun en üstüne koymuştu ama şimdi hiçbir yerde bulamıyordu. Her şey tamamdı, yalnızca fotoğraf yoktu. "Fotoğrafı bulamıyorum," dedi yalvarırcasına Delamarche'a.

"Hangi fotoğrafı?" diye sordu Delamarche.

"Annemle babamın fotoğrafı," dedi Karl.

"Fotoğraf görmedik biz," dedi Delamarche.

"İçinde fotoğraf yoktu, Bay Rossmann," diye Robinson da kendi açısından onayladı.

"Ama olamaz bu," dedi Karl ve yardım arayan bakışları garsonu ona yaklaştırdı. "Fotoğraf en üstte duruyordu ve şimdi yok. Şu bavulla eğlenme işine keşke kalkışmamış olsaydınız!"

"Yanılmamız söz konusu değil," dedi Delamarche, "bavulda fotoğraf yoktu."

"Bavuldaki her şeyden daha önemliydi benim için," dedi Karl, etrafta dolaşıp, çimenleri arayan garsona. "Çünkü telafisi mümkün değil, bir ikincisi geçemez elime." Garson umutsuz arayışı bıraktıktan sonra Karl ekledi: "Annemle babama ait sahip olduğum tek fotoğraftı."

Bunun üzerine garson yüksek sesle ve lafı evirip çevirmeden "Beylerin ceplerini arayabiliriz belki," dedi.

"Evet," dedi Karl hemen, "fotoğrafı bulmalıyım. Ama cepleri aramadan önce şunu söylüyorum: Fotoğrafı bana kim kendi rızasıyla verirse dolu bavul onun olacak." Bir anki genel suskunluktan sonra Karl garsona, "Arkadaşlarım anlaşılan ceplerinin aranmasını istiyorlar," dedi. "Ama ben,

cebinde fotoğraf bulunacak olan kişiye bile bütün bavulu vaat ediyorum. Fazlasını yapamam."

Garson hemen, başa çıkması zor gibi duran Delamarche'ın üzerini aramaya girişti, Robinson'ı da Karl'a bıraktı. İkisinin üzerinin aynı anda aranması gerektiğine Karl'ın dikkatini çekti, yoksa biri izlenmediği sırada fotoğrafı bir kenara saklayabilirdi. Karl elini Robinson'ın cebine atar atmaz kendine ait bir kravat buldu, ama almadı ve garsona seslendi: "Delamarche'ın üzerinde ne bulursanız bulun, bırakın onda kalsın lütfen. Ben fotoğraftan başka bir şey istemiyorum, yalnızca fotoğraf."

Karl göğüs ceplerini ararken eli Robinson'ın sıcak ve yağlı göğsüne değdi ve arkadaşlarına belki de büyük bir haksızlık yaptığını idrak etti. Şimdi olabildiğince acele ediyordu. Ayrıca her şey boşunaydı, fotoğraf ne Robinson'dan ne de Delamarche'tan çıkmıştı.

"Yararı yok," dedi garson.

"Fotoğrafı yırtıp parçalarını da attılar herhalde," dedi Karl. "Onları dost sanmıştım, ama gizliden gizliye bana zarar vermek istemişler. Aslında Robinson'ı kastetmiyorum, fotoğrafın benim için böylesine değerli olduğu onun aklına bile gelmemiştir, ama Delamarche'ın ziyadesiyle gelir." Karl karşısında, elindeki feneri küçük bir daireyi aydınlatan garsonu görebiliyordu yalnızca, onun dışında her şey, Delamarche ve Robinson da derin bir karanlığa gömülmüştü.

İki adamın otele götürülebilmesi artık söz konusu bile değildi. Garson bavulu omzuna vurdu, Karl hasır sepeti aldı ve yürüdüler. Karl artık caddeye çıkmıştı ki, düşüncelerini yarıda keserek durdu ve yukarıdaki karanlığa doğru seslendi: "Dinleyin hele, fotoğraf yine de ikinizden birinin elindeyse ve otele gelip bana vermek istiyorsa – bavul onundur ve yemin ediyorum ondan şikâyetçi olmayacağım." Aşağıya tam bir yanıt gelmedi, yalnızca kopuk bir sözcük

duyulabildi, Robinson'ın seslenişinin başlangıcıydı, ama anlaşılan Delamarche onun ağzını kapamıştı hemen. Karl, yukarıdakiler belki kararlarını değiştirirler diye uzunca bir süre daha bekledi. Aralıklarla iki kez seslendi: "Hâlâ buradayım!" Ama tek yanıt gelmedi, yalnızca bir keresinde yamaçtan aşağıya bir taş yuvarlandı; belki bir rastlantıydı, belki de hedefini şaşıran bir atış.

Otel Occidental

Karl otelde hemen büro benzeri bir yere götürüldü; burada aşçıbaşı kadın eline bir not defteri almış, genç bir daktilocu kıza bir mektup yazdırıyordu. Son derece titizlikle yapılan yazdırma, işine hâkim ve esnek şekilde tuşlara dokunma, neredeyse on bir buçuğu gösteren duvar saatinin arada sırada fark edilebilen tik tak seslerinin yanından hızla geçip gidiyordu. "Evet!" dedi aşçıbaşı, not defterini kapadı, daktilocu ayağa fırlayıp ahşap kapağı yazı makinesinin üstüne örttü; bu mekanik işi yaparken gözünü Karl'dan ayırmadı. Kız henüz öğrenciymiş gibi görünüyordu, önlüğü büyük bir özenle ütülenmişti, örneğin omuzları dalga dalgaydı; saç modeli çok kabarıktı; bu ayrıntılardan sonra onun ciddi yüzünü görünce insan biraz şaşırıyordu. Önce aşçıbaşının, sonra Karl'ın önünde eğildikten sonra uzaklaştı ve Karl elinde olmadan aşçıbaşına soran gözlerle baktı.

"Gelmekle ne iyi ettiniz," dedi aşçıbaşı. "Ya arkadaşlarınız?"

"Onları getirmedim," dedi Karl.

"Herhalde çok erken yola düşecekler," dedi aşçıbaşı, durumu kendine açıklar gibi.

'Benim de onlarla birlikte yola düşeceğimi düşünür mü acaba?' diye kendine sordu Karl ve her türlü kuşkuyu ortadan kaldırmak için, "Biz kavgalı ayrıldık," dedi.

Aşçıbaşı bunu iyi bir haber olarak değerlendirmiş gibiydi. "O halde özgürsünüz demek?" diye sordu.

"Evet, özgürüm," dedi Karl, sanki gözünde hiçbir şey bundan daha değersiz değilmiş gibi.

"Bakın ne diyeceğim, bu otelde işe başlamak istemez misiniz?" diye sordu aşçıbaşı.

"Seve seve," dedi Karl. "Ama korkunç derecede az şey biliyorum. Örneğin daktilo kullanmayı bile bilmiyorum."

"Bu o kadar önemli değil," dedi aşçıbaşı. "Şimdilik yalnızca ufak bir görev üstlenirsiniz, sonra çalışkanlık ve itinayla yükselmeye bakarsınız. Ne olursa olsun dünyayı böyle dolaşıp durmaktansa bir yere yerleşmenin sizin için daha iyi ve uygun olduğunu düşünüyorum. Boş gezmek için yaratılmış biri değilsiniz bence."

'Bunların hepsinin altına dayım da imzasını atardı,' dedi Karl kendi kendine ve onaylarcasına başını salladı. Aynı anda, bunca ilgi gösterilen biri olarak kendini henüz tanıtmadığını anımsadı. "Lütfen kusuruma bakmayın," dedi, "kendimi tanıtmadım henüz, adım Karl Rossmann."

"Almansınız, değil mi?"

"Evet," dedi Karl, "Amerika'ya geleli çok olmadı."

"Neredensiniz?"

"Bohemya'danım, Praglıyım."

"Bakın hele," diye bağırdı aşçıbaşı, İngilizce vurgunun ağır bastığı bir Almancayla ve kollarını açar gibi yapıp, "o zaman hemşeriyiz, adım Grete Mitzelbach, Viyanalıyım. Prag'ı da çok iyi bilirim, Wenzel Meydanı'ndaki Goldene Gans'da altı ay çalıştım. Düşünsenize!"

"Ne zamandı bu?" diye sordu Karl.

"Uzun, uzun yıllar önce."

"Eski Goldene Gans," dedi Karl, "iki yıl önce yıkıldı."

"Evet, tabii," dedi aşçıbaşı eski zamanları düşünmeye dalarak.

Ama bir anda yeniden canlandı, Karl'ın ellerinden tutup bağırdı: "Şimdi hemşerim olduğunuz ortaya çıktığına göre ne

pahasına olursa olsun buradan gidemezsiniz. Bana bunu yapamazsınız. Örneğin asansörcü olmak ister misiniz? Evet deyin ve oldunuz bilin. Biraz gezip dolaştıysanız bilirsiniz, böyle işler bulmak kolay değildir, çünkü insanın aklına gelebilecek en iyi başlangıçtır bunlar. Bütün müşterilerle bir araya gelirsiniz, her zaman gözlerinin önünde olursunuz, size ufak tefek işler verirler; kısacası daha iyi bir yere gelebilmek için her gün fırsatınız vardır. Gerisini bana bırakın, ben halledeyim."

"Asansörcü olmayı çok isterim," dedi Karl kısa bir duraksamadan sonra. Beş yıl lisede okudu diye asansörcülük işine kararsızlıkla yaklaşmak büyük bir saçmalık olurdu. Hele burada, Amerika'da, lisede beş yıl okumuş olmak utanç nedeni sayılırdı. Ayrıca Karl asansörcüleri oldum olası beğenmişti, otelin süsü gibi görünmüşlerdi ona.

"Dil bilmek gerekmez mi?" diye soru sonra Karl.

"Almanca ve güzel bir İngilizce konuşuyorsunuz, tamamen yeterlidir."

"İngilizceyi Amerika'ya geldikten sonra iki buçuk ayda öğrendim," dedi Karl, tek üstünlüğünü saklamaması gerektiğine inanıyordu. "Bu bile yeterince lehinize," dedi aşçıbaşı kadın. "İngilizcede ne kadar zorlandığım geliyor şimdi aklıma. Gerçi otuz yıl önceydi. Daha dün bundan söz etmiştim. Dün ellinci yaş günümdü de." Bu yaşın onurunun Karl'da yarattığı etkiyi onun yüzünden gülümseyerek okumaya çalıştı.

"Öyleyse size bol şans dilerim," dedi Karl.

"İnsanın buna her zaman ihtiyacı var," dedi kadın Karl'ın elini sıkarak; Almanca konuşurken oracıkta aklına gelen vatanına dair bu eski deyiş onu yeniden kederlendirdi biraz.

"Ama size engel oluyorum," diye seslendi sonra kadın. "Kuşkusuz çok yorgunsunuzdur, her şeyi gündüz gözüyle daha iyi konuşuruz. Bir hemşerisine rastlamanın sevinciyle iyice düşüncesiz oluyor insan. Gelin, sizi odanıza götüreyim."

"Bir ricam daha var, Aşçıbaşı Hanım," dedi Karl, masanın üzerinde duran telefonu görünce, "eski arkadaşlarım ya-

rın, belki de çok erken bir saatte bana acilen ihtiyacım olan bir fotoğrafı getirebilirler. Çok rica etsem kapı görevlisinin bu kişileri bana yollamasını ya da fotoğrafı gidip almam için beni çağırmasını telefonla kendisine söyleyebilir misiniz?"

"Elbette," dedi kadın, "ama ellerinden fotoğrafı alması yeterli olmaz mı? Ne fotoğrafıdır bu, sorabilir miyim?"

"Annemle babamın fotoğrafı," dedi Karl. "Hayır, o kişilerle kendim görüşmeliyim." Aşçıbaşı başka bir şey söylemeden bekçi kulübesine gerekli emri verdi ve Karl'ın oda numarasını 536 olarak bildirdi.

Böylece giriş kapısının karşısında bulunan bir kapıdan geçerek küçük bir koridora çıktılar; burada küçük bir asansörcü oğlan asansörün parmaklığına yaslanmış uyuyordu. "Kendi işimizi kendimiz görebiliriz," dedi aşçıbaşı usulca ve Karl'ın asansöre binmesine yardımcı oldu. "On, on iki saatlik mesai bu kadar bir çocuk için biraz fazla tabii," dedi kadın sonra yukarıya çıkarlarken. "Ama Amerika'ya özgü bir şeydir bu. Örneğin bu küçük çocuk da buraya ailesiyle birlikte henüz altı ay önce geldi, kendisi İtalyandır. Şimdi bu işe asla dayanamıyormuş gibi görünüyor, yüzü bir deri bir kemik, görev başında uyukluyor, oysa azimli bir mizaca sahip; burada ya da Amerika'nın herhangi bir yerinde yalnızca altı ay daha çalışsın, her şeye kolayca katlanacaktır, beş yıl içinde de güçlü bir adam olur. Size bu örneklerden saatlerce anlatabilirim. Bunu söylerken sizi düşünmüyorum hiç, çünkü siz güçlü kuvvetli bir delikanlısınız; on yedi yaşındasınız, değil mi?"

"Gelecek ay on altıma basacağım," diye yanıt verdi Karl.

"Hatta henüz on altı!" dedi aşçıbaşı. "Cesur olun yeter!"

Yukarıda Karl'ı bir odaya soktu, gerçi tavan arası odası olarak eğimli bir duvarı vardı, ama onun dışında iki ampulle aydınlatılmıştı ve çok konforlu duruyordu.

"Döşeme tarzı sizi ürkütmesin," dedi aşçıbaşı, "çünkü burası bir otel odası değil, üç odalı evimin bir odası, yani

beni zerre kadar rahatsız etmezsiniz. Çekinmeden kalabilmeniz için ara kapıyı kilitleyeceğim. Yarın, otel çalışanı olarak kendi küçük odanız verilecek size elbette. Arkadaşlarınızla birlikte gelmiş olsaydınız, yataklarınızı hizmetlilerin ortak yatak odasında hazırlatacaktım, ama yalnız olduğunuza göre, yalnızca kanepe üzerinde yatmak zorunda olsanız bile buranın size daha uygun olduğunu düşünüyorum. Şimdi güzelce uyuyun ki görev için güç toplayın. İşiniz yarın pek yorucu olmayacaktır henüz."

"Nezaketiniz için çok çok teşekkür ederim."

"Bekleyin," dedi aşçıbaşı, kapı önünde durup, "az kalsın birazdan uyandırılacaktınız." Sonra odadaki yan kapıya gitti, kapıyı tıklattı ve "Therese!" diye seslendi.

"Buyurun, Aşçıbaşı Hanım," diye küçük daktilocu kızın sesi duyuldu.

"Beni erkenden uyandırmaya gelirken, koridordan geç, bu odada bir konuk uyuyor. Ölü gibi yorgun." Bunu söylerken Karl'a bakıp gülümsedi. "Anladın mı?"

"Evet, Aşçıbaşı Hanım."

"Hadi o zaman, iyi geceler."

"Ben de iyi geceler dilerim."

"Çünkü," diye bir açıklama yaptı aşçıbaşı kadın, "birkaç yıldır uykularım çok berbat. Şimdi konumumdan memnunum artık, üzülecek bir şeyim de kalmadı aslında. Ama bu uykusuzluğum eski sıkıntılarımın bir sonucu olsa gerek. Sabahın üçünde uyuyabilirsem seviniyorum. Ancak beşte, en geç beş buçukta işimin başında olmak zorundayım, bu yüzden birinin beni uyandırmasını istiyorum, ama olduğumdan daha da sinirli olmamam için bu işin çok dikkatli yapılması gerekiyor. İşte beni Therese uyandırıyor. Ama şimdi gerçekten her şeyi öğrendiniz, bense gidemiyorum. İyi geceler!" Kadın koca cüssesine karşın süzülür gibi odadan çıktı.

Karl uyuyacağı için sevinçliydi, çünkü yaşanan gün onu çok sarsmıştı. Uzun ve rahat bir uyku için daha rahat bir or-

tam düşleyemezdi. Gerçi oda yatak odası olarak düzenlenmemişti, daha çok bir oturma odasıydı, ya da daha doğrusu aşçıbaşı kadının görüşme odasıydı; odaya Karl'ın hatırına özel olarak o akşam için bir leğen konmuştu, ama Karl kendini yine de davetsiz misafir olarak değil, ihtiyaçları daha büyük özenle karşılanan biri olarak görüyordu. Bavulu getirilip doğru yere bırakılmıştı ve hiç olmadığı kadar güvendeydi. Önüne iri ilmeklerle örülmüş bir yün örtünün gerili olduğu çekmeceli alçak bir dolabın üzerinde kimi çerçeveli kimi de camın altında olan çeşitli fotoğraflar vardı; Karl odayı incelerken orada durup fotoğraflara baktı. Çoğu eski fotoğraflardı ve çoğunlukla küçük kızları gösteriyordu, üstlerine modası geçmiş, rahatsız elbiseler giymişler, başlarına gevşekçe küçük ama yüksek şapkalar kondurmuşlardı, sağ ellerini bir şemsiyeye dayamışlardı, fotoğrafa bakana dönüktüler ama bakışlarını kaçırıyorlardı. Erkek fotoğrafları arasında özellikle genç bir askerinki Karl'ın dikkatini çekmişti; asker kepini küçük masaya koymuş, gür ve dağınık saçlarıyla çakı gibi duruyordu; yüzünde onurlu, ama bastırılmış yoğun bir gülümseme vardı. Üniformasının düğmelerine fotoğrafın üstünde sonradan yaldız sürülmüştü. Bu fotoğrafların herhalde hepsi Avrupa'dandı, muhtemelen arkalarında ayrıntılı bilgiler yazılıydı, ancak Karl bunları eline almak istemedi. Tıpkı burada duran fotoğraflar gibi o da annesiyle babasının fotoğraflarını ileride odasına koymak isterdi.

Komşu kızı rahatsız etmemek için büyük bir sessizlik içinde davranmaya özen göstererek bütün bedenini iyice yıkadığı banyodan sonra uyku öncesi hazzı içinde tam kanepeye uzanıyordu ki, kapıya hafifçe vurulduğunu duyar gibi oldu. Hangi kapıdan geldiğini hemen anlamak zordu, bu herhangi bir gürültü de olabilirdi. Vurulma sesinin arkası hemen gelmedi ve yeniden duyulduğunda Karl uykuya dalmak üzereydi. Ama artık kuşkusu kalmamıştı, kapıya vuruluyordu ve ses daktilocu kızın kapısından geliyordu.

Karl parmak uçlarına basarak kapıya gitti ve yanda yine de uyuyan biri varsa uyanmasın diye usulca sordu: "Bir şey mi istiyorsunuz?"

Yanıt hemen ve aynı şekilde usulca geldi: "Kapıyı açar mısınız? Anahtar sizin tarafınızda takılı."

"Lütfen," dedi Karl, "önce giyinmeliyim yalnızca."

Kısa bir sessizlik oldu, sonra şöyle dendi: "Gerek yok. Kapıyı açıp yatağa uzanın, ben biraz beklerim."

"İyi," dedi Karl ve söyleneni yaptı, ama fazladan bir de ışığı açtı. "Yataktayım," dedi sonra sesini biraz yükselterek. Derken daktilocu küçük kız karanlık odasından çıktı, aşağıdaki büroda olduğu gibi giyinikti aynen, anlaşılan onca zamandır uyumayı aklından geçirmemişti.

"Çok özür dilerim," dedi kız, Karl'ın yatağının önünde hafif eğilmiş halde durarak, "beni lütfen ele vermeyin. Sizi uzun süreli rahatsız etmek niyetinde değilim, ölü gibi yorgun olduğunuzu biliyorum."

"O kadar kötü değil," dedi Karl, "ama üstümü giyinseydim daha iyi olacaktı." Boynuna kadar örtünebilmek için –çünkü geceliği yoktu– yatağa boylu boyunca uzanması gerekiyordu.

"Hemen gidiyorum zaten," dedi kız ve bir sandalyeye doğru uzandı. "Kanepeye oturabilir miyim?"

Karl başını salladı, kız kanepeye öylesine sokuldu ki Karl başını kaldırıp ona bakabilmek için duvara kadar kaymak zorunda kaldı. Kızın yuvarlak, muntazam bir yüzü vardı, sadece alnı alışılmadık biçimde genişti, ama bu ona pek yakışmayan saç modelinden kaynaklanıyor olabilirdi. Elbisesi çok temiz ve özenliydi. Sol elinde bir mendili sıkıp duruyordu.

"Burada çok kalacak mısınız?" diye sordu kız.

"Henüz tam belli değil," diye yanıtladı Karl, "ama sanırım kalacağım."

"Bu çok iyi olurdu çünkü," dedi kız ve mendille yüzünü sildi, "çünkü burada çok yalnızım."

"Buna şaşırdım," dedi Karl. "Aşçıbaşı Hanım size karşı çok candan. Size hiç çalışan gibi davranmıyor. Hatta akraba olduğunuzu bile düşündüm."

"Yoo hayır," dedi kız, "adım Therese Berchtold, Pomeranyalıyım."

Karl da kendini tanıttı. Kız bunun üstüne, sanki ismini söylemesiyle Karl ona biraz daha yabancılaşmış gibi ilk kez dikkatle baktı. Kısa bir süre sustular. Sonra kız konuştu: "Nankör biri olduğumu sanmayın sakın. Aşçıbaşı Hanım olmasa çok daha kötü durumda olurdum. Eskiden bu otelin mutfağında çalışıyordum ve kovulma riskim çok yüksekti çünkü ağır işin altından kalkamıyordum. Burada beklentiler yüksektir. Mutfaktaki kızlardan biri bir ay önce aşırı yorgunluktan bayıldı ve iki hafta hastanede yattı. Ben de güçlü kuvvetli değilim, eskiden çok sıkıntılar çektim, bu yüzden gelişimim biraz geri kaldı; on sekiz yaşımda olduğumu söylemeye diliniz varmazdı herhalde. Ama şimdi gücüm artıyor."

"Burada çalışmak gerçekten çok yorucu olmalı," dedi Karl. "Az önce aşağıda bir asansörcü çocuğu ayakta uyurken gördüm."

"Oysa burada en iyi durumda olanlar asansörcülerdir," dedi kız, "bahşişlerden güzel para kazanırlar, üstelik mutfakta çalışanlar kadar da yorulmazlar. Ama bir keresinde şansım gerçekten yaver gitti; Aşçıbaşı Hanım'ın bir davet için peçeteleri düzenleyecek birine ihtiyacı olmuştu, bize, aşağıda mutfakta çalışan kızlara haber yollamıştı, burada bu kızlardan neredeyse elli tane vardır, ben de o anda uygundum ve aşçıbaşını çok memnun bıraktım, çünkü peçete katlama işini oldum olası iyi bilirim. Ve o günden sonra beni yanından hiç ayırmadı ve zamanla eğitip sekreteri yaptı. Bu arada çok şey öğrendim."

"Yazacak o kadar çok şey mi var?" diye sordu Karl.

"Yaa, hem de çok," diye yanıtladı kız, "gözünüzün önüne getiremezsiniz bunu herhalde. Bugün on bir buçuğa ka-

dar çalıştığımı gördünüz işte, üstelik bugün özel bir gün değil. Ne var ki durmaksızın yazı yazmıyorum, kentten gidip almam gereken bir sürü şey oluyor."

"Kentin adı ne?" diye sordu Karl.

"Bilmiyor musunuz?" dedi kız. "Ramses."

"Büyük bir kent midir?" diye sordu Karl.

"Çok büyük," diye yanıtladı kız, "oraya gitmeyi sevmem. Ama siz uyumak istemiyor musunuz gerçekten?"

"Hayır, hayır," dedi Karl, "neden geldiğinizi henüz öğrenmedim ki."

"Kimseyle konuşamadığım için. Mızmız değilimdir, ama insanın gerçekten kimsesi yoksa birinin onu dinlemesinden bile mutlu olur. Sizi aşağıdaki salonda gördüm, Aşçıbaşı Hanım'ı almaya gelmiştim, sizi o sırada kilere götürüyordu."

"Korkunç bir salon orası."

"Ben artık fark etmiyorum bile," diye yanıtladı kız. "Ama yalnızca şunu söylemek istedim, Aşçıbaşı Hanım bana annem kadar cana yakın davranıyor. Ama konumlarımız arasında onunla rahatça konuşamayacağım kadar büyük fark var. Eskiden mutfaktaki kızlar arasında yakın arkadaşlarım vardı, ama çoktandır burada değiller artık, yeni kızları da pek tanımıyorum. Sonuçta bazen şimdiki işimin beni eskisinden daha çok yorduğu, ama eskisi kadar iyi yapmadığım ve Aşçıbaşı Hanım'ın acıdığı için beni görevimden almadığı duygusuna kapılıyorum. Öyle ya, sekreter olabilmek için daha iyi bir eğitim almış olmak gerekiyor gerçekten. Bunu söylemek günah, ama aklımı kaçırmaktan korkuyorum sık sık. Aman Tanrım," dedi kız ansızın çok daha hızlı ve Karl ellerini yorganın altına soktuğu için onun omzuna dokunur gibi yaptı. "Ama Aşçıbaşı Hanım'a bunlardan tek söz etmeyin sakın, yoksa gerçekten mahvolurum. İşimle başına açtıklarımın dışında onun bir de canını sıkarsam sınırları aşmış olurum."

"Ona elbette hiçbir şey söylemeyeceğim," diye yanıtladı Karl.

"İyi o zaman," dedi kız, "ve kalın burada. Kalmanız beni sevindirir, tabii size de uygunsa birbirimizi destekleriz. İlk gördüğüm anda güvendim size. Ama yine de –düşünün, ne kadar kötüyüm– Aşçıbaşı Hanım sizi benim yerime sekreteri yapar beni de kovar diye korkuya kapıldım. Ama siz aşağıda ofisteyken uzun süre tek başıma kaldıktan sonra benim işlerimi üstlenmenizin çok daha iyi olacağı, çünkü bunlardan mutlaka daha iyi anladığınız şeklinde konuyu kafamda yerli yerine oturttum. Kentteki alışveriş işlerini yapmak istemezseniz, bu görev bende kalabilir. Ama bunun dışında mutfakta kesinlikle daha çok işe yararım, özellikle artık gücüm artmışken."

"Mesele ayarlandı," dedi Karl, "ben asansörcü olacağım, siz de sekreter olarak kalacaksınız. Ama planlarınızı Aşçıbaşı Hanım'a zerre kadar ima ederseniz, bana bugün anlattığınız diğer şeyleri çok üzülerek de olsa açığa vururum."

Bu konuşma tarzı Therese'yi öyle heyecanlandırdı ki, kendini yatağın üstüne atıp, yüzünü inleyerek yorgana gömdü.

"Hiçbir şeyi açığa vurmayacağım," dedi Karl, "ama siz de anlatmayacaksınız."

Karl artık yorganının altında tümüyle gizli kalamıyordu, kızın kolunu okşadı biraz, ona söyleyebilecek uygun bir şey bulamadı, buradaki yaşamın acı verici olduğunu düşündü yalnızca. Kız sonunda hiç değilse ağladığından utanacak kadar sakinleşti, Karl'a minnetle baktı, sabah uzun bir uyku çekmesi için onu ikna etmeye çalıştı ve zaman bulabilirse saat sekize doğru yukarı gelip onu uyandıracağına söz verdi.

"Bayağı ustalıklı uyandırıyorsunuz," dedi Karl.

"Evet, bazı şeyleri beceriyorum," dedi kız, vedalaşmak niyetine elini hafifçe yorganın üstünde gezdirdi ve odasına koştu.

Karl ertesi gün görevine hemen başlamak için ısrar etti, oysa aşçıbaşı kadın Ramses'i gezmesi için ona o gün izin vermek istiyordu. Karl buna daha çok fırsat bulacağını, onun

için en önemli şeyin işe başlamak olduğunu açıkça söyledi, çünkü başka bir hedefe yönelik bir işi Avrupa'da boş yere yarım bırakmıştı, şimdi hiç değilse yetenekli gençlerin doğal süreçte daha üst kademeden işleri üstlenebilme şanslarının olduğu bir yaşta asansörcülüğe başlıyordu. Asansörcü olarak işe başlamasını çok doğru buluyordu, ama şimdi çok acele etmesi gerektiği de bir o kadar doğruydu. Bu koşullar altında kenti gezmekten hiç zevk almayacaktı. Therese'nin istediği kısa bir gezinti için bile kararsızdı. Çalışkan olmazsa sonunda Delamarche ve Robinson'ın durumuna düşebileceği düşüncesini aklından çıkaramıyordu.

Otel terzisinde üzerine bir otel üniforması prova edildi; üniforma dıştan altın yaldızlı düğmeleri ve altın yaldızlı kordonlarıyla görkemli bir şekilde donatılmıştı, ama Karl bunu üzerine giyince biraz ürperdi, çünkü ceketin özellikle koltukaltları soğuk, sert ve ondan önce giymiş asansörcülerin terinden kuruması olanaksız bir şekilde ıslaktı. Bir de üniformanın özellikle göğüs kısmının Karl için genişletilmesi gerekiyordu, çünkü mevcut on ceketten hiçbiri biraz olsun üstüne uymamıştı. Burada gerekli olan dikiş işçiliğine ve ustanın aşırı titiz görünmesine karşın –hazır olarak gelen üniformayı iki kez atölyeye geri fırlatmıştı– her şey beş dakika dolmadan halledildi ve Karl üzerine oturan bir pantolon ve ustanın aksini iddia ederek güvence verdiği çok sıkan bir ceketle asansörcü kılığında atölyeden ayrıldı; bu ceket insanı sürekli nefes alıştırmaları yapmaya zorluyordu, çünkü soluk almak hâlâ mümkün müdür diye insan anlamak istiyordu.

Sonra emrinde çalışacağı şef garsonun yanına gitti; zayıf, yakışıklı ve kocaman burunlu, kırklı yaşlarda gibi duran bir adamdı bu. Karl'la tek kelime bile etmeye zamanı yoktu, ama zil çalıp bir asansörcüyü çağırdı, o da tesadüfen Karl'ın dün görmüş olduğu çocuktu. Karl'ın sonradan öğrendiğine göre şef garson çocuğa vaftiz adıyla Giacomo olarak hitap ediyordu, çünkü soyadı İngilizce okunuşuyla anlaşılmıyor-

du. Delikanlı Karl'a asansör hizmetiyle ilgili önemli şeyleri göstermekle görevlendirildi, ama o kadar ürkek ve aceleciydi ki, aslında gösterilecek çok az şey olmasına karşın, Karl ondan bu azıcık şeyleri bile öğrenemedi. Giacomo, asansörcülük işini belli ki Karl yüzünden bırakmak zorunda kaldığı ve odacı kızların yardımcılığına verildiği için de sinirliydi tabii; bu, anlatmadığı belli deneyimlerden sonra ona onur kırıcı geliyordu. Karl'a düş kırıklığı yaşatan başlıca şey, bir asansörcünün asansörün mekanizmasıyla ilgili tek ilişkisinin düğmeye basitçe basıp harekete geçirmekle sınırlı olması, motor takımındaki arızalar içinse yalnızca oteldeki teknisyenlerin kullanılmasıydı; öyle ki Giacomo asansörcülük görevinde altı ay çalışmasına karşın ne bodrumdaki motor takımını ne de asansörün iç kısmındaki mekanizmayı kendi gözleriyle görmüştü, oysa üstüne basarak söylediğine göre, görse çok sevinirdi. Bütünüyle tekdüze bir işti, gece ve gündüz dönüşümlü olan on iki saatlik çalışma süresi nedeniyle öylesine yorucuydu ki, ayakta birkaç dakikalığına uyunmasa Giacomo'nun ifadesine göre asla dayanılır gibi değildi. Karl buna hiçbir şey demedi, ama Giacomo'yu tam da bu marifetinin işinden ettiğini çok iyi anladı.

Bakacağı asansörün yalnızca en üst katlara çalışması Karl'ı çok memnun etti, böylece beklentileri çok yüksek olan varlıklı kişilerle ilişkisi olmayacaktı. Ne var ki burada başka yerlerdeki kadar fazla bir şey öğrenilemiyordu ve başlangıç için böylesi iyiydi.

Karl henüz birinci haftanın sonunda bu işin tamamen üstesinden geldiğini anlamıştı. Asansöründeki pirinçler tertemizdi, diğer otuz asansörün hiçbiri onunkiyle boy ölçüşemezdi, aynı asansörde görev yapan çocuk çalışkanlıkta ona hiç değilse biraz benzeseydi ve kayıtsızlığının Karl'ın çalışkanlığıyla desteklendiği duygusuna kapılmasaydı pirinçler belki daha da parlardı. Renell adında doğma büyüme bir Amerikalıydı bu; koyu renk gözleri, düz ve biraz çukur ya-

nakları olan kendini beğenmiş bir çocuktu. Şık bir sivil takım elbisesi vardı, izinli olduğu akşamlar bunu giyip, hafifçe parfüm sürer ve kente koşardı; ara sıra ailevi nedenlerden gitmek zorunda olduğunu söyleyip, Karl'dan akşamları onun yerine bakmasını rica ederdi, dış görünümünün bu tür bahanelerle çelişmesi umurunda olmazdı. Karl onu yine de seviyordu, Renell'in böyle akşamlarda dışarı çıkmadan önce takım elbisesiyle aşağıda asansörün başında onun önünde durması, biraz daha özür dilemesi, o sırada eldivenlerini eline geçirip, sonra da koridorda uzaklaşması Karl'ın hoşuna gidiyordu. Karl ayrıca arkadaşının yerine bakmakla iyilik yapmak istiyordu yalnızca, ondan yaşça büyük arkadaşına karşı bunu başlarda doğal görüyordu, ama düzenli bir uygulama olmamalıydı. Çünkü asansörle sürekli inip çıkmak oldukça yorucuydu, hele akşam saatlerinde inip çıkmalar neredeyse aralıksız olurdu.

Karl, asansörcülerden beklenen kısa ve yerlere kadar eğilmeleri çok geçmeden öğrenmiş, bahşişleri de havada kapmaya başlamıştı artık. Paralar yelek cebini boyluyordu ve hiç kimse Karl'ın mimiklerine bakarak bahşişin büyük ya da küçük olduğunu söyleyemezdi. Kadınlara kapıyı fazladan bir nezaketle açıyor, etekleri, şapkaları ve saçaklı süsleri yüzünden kaygılandıkları için erkeklere göre daha duraksayarak içeri giren kadınların arkasından usulca asansöre atlıyordu. Asansör inip çıkarken –böylesi en az dikkat çektiği için– sırtı yolcularına dönük olarak kapının dibinde dururdu ve asansör kapısının kolunu kata varır varmaz ansızın ama yine de kimseyi ürkütmeden yana itebilmek için eliyle tutardı. Asansör işlerken herhangi küçük bir bilgi alabilmek için birinin omzuna dokunduğu ender olurdu, o zaman Karl bunu bekliyormuşçasına hızla arkasına döner ve yüksek sesle yanıt verirdi. Onca asansör bulunmasına karşın sıklıkla, özellikle de tiyatro gösterilerinin bitiminde ya da belli ekspres trenler geldiğinde öyle kalabalık olurdu

ki, Karl müşterileri üst katta indirdikten sonra, bekleyenleri almak üzere hızla aşağıya inmek zorunda kalırdı. Asansör kabininin içinden geçen çelik halatı çekerek alışılmış hızı artırma gibi bir olanağı da vardı, gelgelelim bu asansör yönetmeliğine göre yasaktı ve söylendiğine göre tehlikeliydi de. Karl yolcusu olduğu zaman bunu asla uygulamıyordu, ama yolcularını yukarıda indirmişse ve aşağıda başkaları bekliyorsa o zaman dikkat nedir tanımaz ve halata bir tayfa gibi güçlü ve ritmik hareketlerle sarılırdı. Ayrıca bunu öteki asansörcü çocukların da yaptığını biliyordu ve yolcularını başka çocuklara kaptırmak istemiyordu. Otelde uzun süre kalan bazı müşteriler –ki bu burada oldukça yaygındı– arada sırada gülümseyerek Karl'ı asansörcü olarak tanıdıklarını gösteriyorlardı; Karl bu dostane tavrı ciddi bir yüzle ama memnuniyetle kabul ediyordu. Trafiğin biraz hafiflediği bazı zamanlarda küçük özel görevler de üstlenebiliyordu, örneğin odasına çıkmak zahmetini göstermeyen bir müşterinin odasında unuttuğu küçük bir eşyasını getiriyordu, o zaman böyle anlarda ona çok aşina gelen asansörüyle tek başına uçarak yukarı çıkıyor, çoğunlukla hiç görmediği tuhaf nesnelerin etrafa saçılmış ya da elbise askılarında asılı olduğu yabancı odaya giriyor, yabancı bir sabunun, parfümün, ağız gargarasının kendine özgü kokusunu duyumsuyor ve belirsiz beyanlara karşın yine de bulduğu nesneyle bir saniye oyalanmadan aceleyle odadan gerisin geriye çıkıyordu. Daha büyük görevler alamadığı için çoğu zaman üzülüyordu, çünkü bu işler için özel olarak belirlenmiş, yolları bisiklet hatta motosikletle kateden uşaklar ve ulaklar vardı. Karl fırsatını bulduğunda kendini yalnızca odalar, yemek ya da oyun salonları arasındaki ayak işleri için kullandırıyordu.

On iki saatlik mesaiden sonra üç gün boyunca akşam altıda, sonraki üç gün boyunca da sabah altıda işten döndüğünde öylesine yorgun oluyordu ki, kimseyle ilgilenmeden dosdoğru yatağına gidiyordu. Yatağı, asansörcü çocukla-

rın birlikte kaldıkları yatakhanedeydi; herhalde Karl'ın ilk akşam sandığı kadar nüfuzlu olmayan aşçıbaşı kadın, ona kendine ait küçük bir oda sağlamaya çalışmıştı gerçi, belki bunu başarabilecekti de, ancak Karl bu işin aşçıbaşını ne kadar zorladığını ve amiri olan o çok meşgul şef garsonla bu konuyla ilgili sık sık telefonlaştığını görünce, bundan vazgeçti ve aslında kendi emeğinin karşılığı olmayan imtiyazdan dolayı öteki çocukların onu kıskanmasını istemediğini bildirerek vazgeçmekte kararlı olduğuna aşçıbaşını ikna etti.

Gelgelelim bu yatakhane sakin bir yatak odası değildi. Çünkü herkes on iki saatlik boş zamanını yemek, uyumak, eğlenmek ve yan kazanç sağlamak üzere farklı şekillerde böldüğü için, yatakhanede her zaman büyük bir hareketlilik vardı. Bir yanda birileri hiçbir şey duymamak için yorganı başına çekmiş uyuyordu; biri yine de uyandırıldı mı ötekilerinin bağırtılarına karşılık öyle bir öfkeyle bağırıyordu ki, uykuları ağır olanlar bile buna dayanamıyordu. Neredeyse her delikanlının bir piposu vardı, bununla bir tür fiyaka yapılıyordu, Karl da bundan bir tane edinmiş ve çok geçmeden tadına varmıştı. Ne var ki görev başında pipo içmek yasaktı, bunun sonucu olarak yatakhanede uyumayan kim varsa pipo içiyordu. Bu nedenle her yatak kendi duman bulutu altında ve her yer genel bir sisin içindeydi. Esasen çoğunluk onaylasa da geceleri yatakhanenin yalnızca bir ucunda ışık yanması uygulamaya konulamıyordu. Bu öneri kabul edilmiş olsaydı, uyumak isteyenler bunu yatakhanenin karanlıkta kalan yarısında –kırk yataklı koca bir salondu burası– kolayca yapabilirdi, ötekiler de aydınlık bölümde zar atıp kâğıt oynayabilir ya da ışık gerektiren başka ne işleri varsa yapabilirlerdi. Yatağı yatakhanenin aydınlık yarısında duran biri uyumak isterse, karanlıktaki boş yataklardan birine yatabilirdi, çünkü her zaman yeterince boş yatak olurdu ve hiç kimse yatağının başkası tarafından böyle geçici olarak kullanılmasına karşı çıkmazdı. Ancak bu dağılıma uyulduğu

tek bir gece yoktu. Örneğin her zaman iki kişi çıkıyor, biraz uyku uyuyup karanlıktan yararlandıktan sonra, yataklarında aralarına yerleştirdikleri bir tahta üzerinde canları kâğıt oynamak istiyordu ve elbette uygun bir elektrikli lambayı yakıyorlardı; lamba uyuyanların yüzlerine çevrilmişse parlak ışığıyla onları yerlerinden sıçratıyordu. Yatakta biraz dönüp duruyorlar ama sonunda kendileri gibi uyandırılmış olan komşularıyla yeni aydınlatmada bir oyun oynamaktan başka yapacak daha iyi bir şey bulamıyorlardı. Ve elbette bütün pipolar yeniden tütüyordu. Ama ne pahasına olursa olsun uyumak isteyen birileri çıkıyordu –Karl genelde bunların arasındaydı–, başlarını yastığa koymak yerine yastıkla örtüyor ya da içine gömüyorlardı; ama yanındaki komşusu göreve başlamadan önce kentte biraz eğlence peşinde koşmak için gecenin ortasında kalkarsa, kendi yatağının baş kısmında duran leğende gürültüyle ve suları sıçratarak yıkanırsa, çizmelerini gümbürtüyle giymekle kalmayıp bir de ayağını vurarak içlerine iyice sokmaya çalışırsa –neredeyse hepsinin çizmeleri Amerikan çizme modellerine karşın ayaklarına dardı–, sonunda üzerinde küçük bir eşyası eksik olduğu için uyuyan kişinin yastığını kaldırırsa ve yastığın altındaki çoktan uyanmış, ötekine saldırmak için bekliyorsa insan nasıl uyumaya devam edebilirdi ki? Tabii hepsi sportmen, genç ve güçlü, hiçbir antrenman fırsatını kaçırmak istemeyen çocuklardı. İnsan gecenin bir vakti büyük gürültüyle uykusundan uyandırılıp yatağından fırlarsa, yatağının yanında yerde iki boksör ve parlak ışıkta çepeçevre bütün yatakların üzerinde don gömlek dikilen bilirkişiler bulacağından emin olabilirdi. Bir defasında böyle bir gece yarısı boks maçı sırasında dövüşçülerden biri Karl uyurken üzerine düşmüştü ve Karl'ın gözünü açtığında ilk gördüğü şey delikanlının burnundan akan kan olmuştu ve bir önlem bile alamadan çarşaflar kan içinde kalmıştı. Karl çoğu zaman neredeyse on iki saatin tamamını birkaç saat uyumak için uğraşmakla ge-

çiriyordu, oysa diğerlerinin sohbetlerine katılmak onu çok cezbediyordu; ne var ki sık sık, onların hepsinin yaşamlarında ondan önde oldukları, bunu onlardan daha çok çalışarak ve bazı şeylerden biraz yoksun kalarak dengeleyeceği hissine kapılıyordu. Özellikle işi nedeniyle uykuyu çok önemsemesine karşın, yatakhanedeki koşullardan ne aşçıbaşı kadına ne de Therese'ye yakınıyordu, çünkü birincisi genele bakıldığında bütün delikanlılar bu durumdan zorlanıyor, ama ciddi anlamda şikâyet etmiyorlardı, ikincisi de yatakhanedeki işkence aşçıbaşının vasıtasıyla şükranla üstlendiği asansörcülük işinin gerekli bir parçasıydı.

Haftada bir kez vardiya değişiminde yirmi dört saat izinli oluyordu; bu sürenin bir kısmını aşçıbaşına bir iki ziyarette bulunarak ve Therese'nin kısıtlı boş zamanını gözetip bir yerde, bir köşede, bir koridorda, ender olarak da yalnızca kızın odasında birkaç kaçamak laf ederek değerlendiriyordu. Kız çok acil halledilmesi gereken işler için kente gittiğinde bazen ona eşlik ediyordu. Ardından Karl'ın elinde kızın çantası, en yakın yeraltı treni istasyonuna neredeyse koşuyorlardı, tren sanki hiçbir dirençle karşılaşmadan çekilip sürükleniyormuş gibi, yolculuk göz açıp kapayıncaya kadar geçiyordu; trenden iner inmez yavaş bulduklarını asansörü beklemeden merdivenleri patır patır çıkıyorlardı; caddelerin yıldız şeklinde dağıldığı büyük meydanlar beliriyor ve her yönden dümdüz akan trafikte kargaşa yaratıyorlardı; ama Karl ve Therese birbirlerine sokulup, çeşitli bürolara, çamaşırhanelere, depolara ve dükkânlara koşuyorlardı; buralara telefonla kolayca halledilemeyen, ayrıca fazlaca sorumluluk gerektirmeyen siparişleri veriyor ya da şikâyetleri iletiyorlardı. Bu işlerde Karl'ın desteğinin küçümsenecek gibi olmadığını, dahası birçok şeyi hızlandırdığını Therese çok geçmeden anlamıştı. Karl ona eşlik etmişse, başka zamanlarda olduğu gibi işleri başından aşkın dükkân sahiplerinin onu dinlemesi için asla beklemesi gerekmiyordu. Karl tezgâ-

ha yaklaşıyor ve sonuç alıncaya kadar parmak eklemleriyle tık tık vuruyordu; hâlâ biraz abartılı olan, yüz ses arasından kolayca seçilebilen İngilizcesiyle etten duvarların üzerinden sesleniyordu; kibirlenerek en uzun mağazaların derinliklerine çekilmiş kişilere bile duraksamadan yaklaşıyordu. Bunu taşkınlığından yapmıyordu ve her türlü direnci saygıyla karşılıyordu, ama kendini ona belli haklar tanıyan güvenli bir konumda hissediyordu; Otel Occidental ciddiye alınması gereken bir müşteriydi ve sonuçta Therese iş hayatındaki deneyimlerine karşın yardıma muhtaç biriydi.

"Her zaman benimle gelmelisiniz," diyordu kız bazen mutlulukla gülümseyerek, çok iyi başardıkları bir girişimden dönerlerken.

Karl, Ramses'te kaldığı bir buçuk ay içinde Therese'nin küçük odasında üç kez uzunca bir süreyi, birkaç saatini geçirmişti. Burası aşçıbaşı kadının herhangi bir odasından daha küçüktü elbette; odada bulunan birkaç eşya bir anlamda yalnızca pencere çevresine yığılmıştı, ancak Karl yatakhanede edindiği deneyimden sonra insanın kendine ait olan, nispeten sakin bir odanın değerini biliyordu, o açık seçik ifade etmese de odayı ne kadar beğendiğini Therese fark ediyordu. Kızın Karl'dan sakladığı sırları yoktu, zaten o ilk akşam yaptığı ziyaretten sonra ondan sır saklaması da olanaksızdı. Kız evlilik dışı dünyaya gelmişti, babası inşaatlarda ustabaşıydı, anneyle bebeği sonradan Pomeranya'dan yanına aldırmıştı; ama bununla sanki görevini tamamlamış ya da iskelede karşıladığı, çalışmaktan tükenmiş kadın ve çelimsiz çocuktan başka birilerinin gelmesini beklemiş gibi onların gelişinden kısa bir süre sonra uzun uzadıya açıklama yapmadan Kanada'ya göçmüştü; geride kalanlar ondan ne bir mektup ne de haber alabilmişlerdi; bunun kısmen şaşılacak bir yanı yoktu, çünkü New York'un doğu kesiminde insanların yığınlar halinde yaşadıkları barınaklarda bulunmamak üzere kaybolup gitmişlerdi.

Therese bir keresinde –Karl onun yanında pencerenin önünde durmuş caddeye bakarken– annesinin ölümünden söz etti. Annesi ve o bir kış akşamı –Therese o zaman beş yaşlarında olmalıydı– ellerinde birer bohçayla yatacak bir yer aramak için sokakta koşuşturuyorlardı. Annesi onu elinden tutmuştu –kar fırtınası vardı ve ilerlemek kolay olmuyordu–, derken kadının eli gevşemiş ve Therese'ye dönüp bakmadan onu bırakmıştı; Therese bu sırada annesinin eteklerine tutunabilmek için çaba göstermişti. Therese sık sık tökezlemiş, hatta düşmüştü ama annesi çıldırmış gibiydi ve durmuyordu. Ah, o uzun ve dümdüz New York caddelerinin kar fırtınaları yok muydu! Karl New York'ta henüz kış geçirmemişti. İnsan rüzgâra karşı yürüyorsa, rüzgâr da daireler çizerek dönüyorsa, bir an olsun gözünü açamazdı; rüzgâr karı insanın yüzüne durmadan vurur, insan koşar ama ilerleyemezdi; çaresiz bir durumdu bu. Böyle bir anda bir çocuk yetişkinlere göre avantajlı olurdu, rüzgârın altından geçerek koşar, bütün bunlardan biraz da zevk alırdı. Böylece vaktiyle Therese de annesini pek anlayamamıştı, eğer o akşam annesine karşı daha akıllı davranmış olsaydı –ne de olsa küçük bir çocuktu henüz– annesinin böylesine içler acısı bir şekilde ölmeyeceğinden hiç kuşkusu yoktu. Annesi o tarihte iki gündür işsizdi, beş paraları kalmamıştı, günü ağızlarına tek lokma atmadan dışarıda geçirmişlerdi, çıkınlarındaysa muhtemelen batıl inançları yüzünden kaldırıp atmaya cesaret edemedikleri işe yaramaz paçavraları taşıyıp duruyorlardı. Ertesi sabah için annesine inşaatta bir iş olanağı görünmüştü, ama kadın Therese'ye gün boyu açıklamaya çalıştığı gibi, bu iyi fırsatı değerlendirememekten korkuyordu, çünkü kendini ölesiye yorgun hissediyordu, sabah bir sürü kan tükürüp yoldan geçenleri ürkütmüştü; tek özlemi sıcak bir yerde dinlenmekti. Ama bir yer bulabilmek özellikle o akşam olanaksızdı. Kapıcılar tarafından daha kapı avlusundan çevrilmeden –ki oralarda kötü havadan biraz korunup din-

lenebilirlerdi– dar, buz gibi soğuk koridorlardan hızlıca geçmiş, yüksek katlara tırmanmış, avluya açılan dar terasları dolanmış, kapıları rastgele tıklatmış, kimselerle konuşmaya cesaret edememiş, karşılarına kim çıktıysa yalvarmışlardı; bir ya da iki kere annesi soluğu kesilerek kimsenin olmadığı bir merdivenin basamağına çökmüş, Therese'yi sertçe –kız neredeyse ona direnmişti– kendine çekmiş ve dudaklarını acı verecek şekilde bastırarak öpmüştü. Bunların son öpücükler olduğunu insan sonradan bilince, isterse minicik bir çocuk olsun bunu fark edemeyecek kadar kör olabildiğini kavrayamıyordu. Önünden geçtikleri bazı odaların kapıları boğucu havayı dışarı atmak için açılmıştı; odaları dolduran, sanki bir yangının yol açtığı dumanların içinden, kapı önünde duran, ya suskun varlığıyla ya da kısa bir sözle söz konusu odada barınmanın olanaksızlığını kanıtlayan herhangi birinin silueti beliriyordu. Therese şimdi geriye baktığında annesinin yalnızca ilk saatlerde ciddi olarak bir yer aradığını düşünüyordu, çünkü yaklaşık gece yarısından sonra kimseyle konuşmamıştı artık, oysa gün ağarıncaya kadar kısa molalarla koşturmayı bırakmamıştı; kaldı ki ne bina ne de daire kapılarının kilitli olduğu bu evlerde sürekli hayat vardı ve insanın önüne adım başı birileri çıkıyordu. Annesini hızla ilerleten şey koşmak değil, kadının elinden gelen en büyük çabayı sarf etmesiydi, aslında buna pekâlâ yalnızca sürünerek ilerleme de denebilirdi. Therese, gece yarısından sabah beşe kadar yirmi eve mi, yoksa iki ya da tek bir eve mi girdiklerini de anımsamıyordu. Bu evlerin koridorları alanları en iyi şekilde değerlendirmeye yönelik kurnazca planlara göre, ama yönün kolay bulunması dikkate alınmadan düzenlenmişti; aynı koridorlardan kim bilir kaç defa geçmişlerdi! Therese, içinde uzun süre aranıp durdukları bir evin kapısından çıktıklarını hayal meyal anımsar gibiydi, ama ona aynı zamanda, sokakta hemen geri dönüp aynı eve dalmışlarmış gibi geliyordu. Kâh annesinin onun elinden tutması, kâh onun

annesine tutunması, avutucu tek bir söz işitmeden sürüklenmesi bir çocuk için akıl almaz bir acıydı elbette; o zamanki idraktan yoksunluğuyla bütün bunların tek açıklaması annesinin ondan kaçmak istemesi gibi gelmişti çocuğa. Therese bu yüzden, annesi onu bir elinden tutsa da, kendini güvenceye almak için öteki eliyle annesinin eteklerine daha bir sıkı yapışıp aralıklarla ağlıyordu. Burada, önlerinden ayaklarını vurarak merdivenleri çıkan, arkalarında merdivenin dönemecinden doğru gelen ama henüz görmedikleri, koridorlarda kapının önünde birbirleriyle tartışan ve birbirlerini odaya iten insanların arasında bırakılmak istemiyordu. Sarhoşlar anlaşılmaz şarkılar söyleyerek dolanıp duruyorlardı ve o sırada toplanmakta olan bu grupların arasından annesi son anda usulca Therese'yle birlikte geçince mutlu olmuştu. Kimselerin pek dikkat etmediği, kimsenin artık hakkını aramadığı gecenin bir saatinde, hiç değilse birkaçının önünden geçtikleri herkese açık, işletme sahiplerinin kiraya verdiği yatakhanelerden birine sokulabilirlerdi elbette, ama Therese bu işten anlamıyordu, annesiyse artık dinlenmek istemiyordu. Sabahleyin güzel bir kış günü başlarken ikisi de bir binanın duvarına yaslanıp, orada belki biraz uyumuş, belki de açık gözlerle çevreye bakmışlardı. Therese'nin bohçasını kaybettiği ortaya çıkmış, annesi Therese'yi dikkatsizliği yüzünden cezalandırmak için dövmeye koyulmuştu, ama Therese ne tek bir darbe duymuş ne de hissetmişti. Hareketlenmeye başlayan sokaklardan yollarına devam etmişlerdi –annesi duvar dibinden yürüyordu–; bir köprüden geçerlerken annesi korkuluklardaki kırağıyı eliyle sıyırmıştı ve sonunda –Therese bunu o zaman kabullenmişti bugünse anlamıyordu– tam da annesinin o sabah için çağrıldığı inşaata varmışlardı. Annesi Therese'ye ne beklemesini ne de gitmesini söylemişti ve Therese bunu beklemesi için bir emir olarak algılamıştı, çünkü annesinin arzularına en çok böylesi uyuyordu. Böylece bir tuğla yığınının üzerine oturmuş ve annesinin bohçasını açıp

içinden alacalı bir çaput çıkarmasını ve bunu gece boyunca başında taşıdığı başörtüsünün üzerine dolamasını izlemişti. Therese, annesine yardım etmeyi düşünemeyecek kadar yorgundu. Annesi şantiyeye gidip, geldiğini âdet olduğu üzere bildirmeden ve kimseye bir şey sormadan, sanki ona verilen görevi kendi biliyormuş gibi bir portatif merdiveni tırmanmıştı. Therese buna şaşırmıştı, çünkü kadın ameleler normalde yalnızca aşağıdaki kireç söndürme işiyle, elden ele tuğla aktarma işiyle ve diğer kolay işlerle görevlendiriliyordu. Bu yüzden annesinin o gün daha kazançlı bir iş yapmak istediğini düşünmüş ve gözünden uyku akarak yukarı bakıp annesine gülümsemişti. İnşaat henüz yükselmemiş ancak zemin kata kadar gelmişti; aralarda daha bağlantı tahtaları olmasa da inşaatın devamı için yüksek iskele direkleri mavi göğe doğru uzanmıştı. Annesi, yukarıda tuğla üstüne tuğla koyup ona anlaşılmaz bir şekilde hesap sormayan sıvacılardan ustalıkla kaçıp kurtulmuş, korkuluk görevi yapan bir ahşap kaplamaya narin eliyle tutunmuştu ve Therese uyku sersemliği içinde aşağıdan bu becerikliliği hayranlıkla izlemiş, hatta annesinden ona içten bir bakış geldiğini sanmıştı. Derken annesi yürürken küçük bir tuğla yığınının önüne gelmişti, bu yığının önünde parmaklık ve muhtemelen yol da bitiyordu, ama annesi oralı olmamış, tuğla yığınına doğru öylece yürümüştü, becerikliliğinden eser kalmamış gibiydi, tuğla yığınını devirip, üzerinden boşluğa düşmüştü. Peşinden bir sürü tuğla aşağıya yuvarlanmıştı ve sonunda, epeyce bir süre sonra bir yerlerden ağır bir kalas kopmuş ve gümbürtüyle annesinin üstüne inmişti. Therese'nin annesiyle ilgili son anısı, üstünde Pomeranya'dan alınmış kareli eteğiyle bacakları ayrılmış halde öylece yatışı, üzerindeki ham kalasın üstünü neredeyse tamamen örtmesi, insanların dört bir yandan koşturup toplanması ve inşaatın tepesinden adamın birinin aşağıya doğru öfkeyle bağırarak bir şeyler söylemesiydi.

Therese hikâyesini bitirdiğinde vakit geç olmuştu. Kız, başka zaman âdeti olmadığı kadar ayrıntılı anlatmıştı; özellikle de her biri tek başına göğe uzanan iskele direklerinin tarifi gibi önemsiz yerlerde gözünde yaşlarla susmak zorunda kalmıştı. O zaman olup biten en ufak şeyi bile şimdi, aradan on yıl geçtikten sonra eksiksiz anımsıyordu; annesinin natamam zemin katındaki görüntüsü, annesinin yaşamına dair son anısı olduğundan ve bunu arkadaşına yeterince açık iletemediğinden, hikâyesinin sonunda bu noktaya bir kez daha dönmek istedi, ama durup kaldı, ellerini yüzüne kapadı ve artık tek söz etmedi.

Ama Therese'nin odasında neşeli zamanlar da oluyordu. Karl daha ilk ziyaretinde odada ticari yazışmalar üzerine bir ders kitabının durduğunu görmüş ve rica edip ödünç almıştı. Aynı zamanda, Karl'ın kitaptaki alıştırmaları yapmasını ve ufak tefek işleri için kitaptaki ihtiyacı olan bölümleri çalışmış olan Therese'nin gözden geçirmesi için kızın önüne koymasını kararlaştırmışlardı. Bunun üzerine Karl aşağıda yatakhanedeki yatağında kulağında pamukla geceler boyunca –değişiklik olsun diye olabilecek bütün pozisyonlarda– uzanıp kitabı okudu ve alıştırmaları bir dolmakalemle küçük bir deftere karaladı; dolmakalemi ona, uzun bir demirbaş listesini çok kullanışlı ve tertemiz düzenlediği için aşçıbaşı armağan etmişti. Karl, öteki asansörcü çocukların verdiği sıkıntıların çoğunu, onlardan İngilizce üzerine küçük öneriler isteyerek iyiye çevirmeyi başarmıştı, öyle ki çocuklar bir süre sonra bundan yorulup onu rahat bırakmışlardı. Ötekilerin mevcut durumlarıyla tamamen barışık olmaları, bu durumun eğreti olduğunu –yirmi yaşını aşmış asansörcüler hoş görülmüyordu– hiç hissetmemeleri, gelecekteki mesleklerine karar vermelerinin gerekliliğini anlamamaları, Karl'ın sunduğu örneğe karşın olsa olsa pislenmiş yırtık pırtık parçalar halinde yataktan yatağa dolaştırdıkları dedektif hikâyelerinden başka bir şey okumamaları Karl'ı sıklıkla şaşırtıyor-

du. Therese bu buluşmalarda düzeltmeleri aşırı zahmetlere girerek yapıyordu; tartışmalı görüşler ortaya çıkıyor, Karl kanıt olarak New Yorklu büyük profesörü gösteriyordu, gelgelelim kızın gözünde profesörün, asansörcü çocukların dilbilgisiyle ilgili görüşleri kadar hükmü vardı. Kız Karl'ın elinden dolmakalemi alıyor, yanlışlığından emin olduğu yerin üstünü çiziyordu; Karl ise böyle bir kararsızlık durumunda –oysa bu işin genelde Therese'ninkinden daha yüksek bir otorite görmeyecek olmasına karşın– Therese'nin çizdiklerinin üstünü titizliğinden yeniden çiziyordu. Bazen aşçıbaşı gelip, her seferinde Therese'nin lehine karar veriyordu, gerçi bu doğru olduğunun kanıtı sayılmazdı, çünkü Therese onun sekreteriydi. Ama aşçıbaşı kadın aynı zamanda barışmalarını da sağlıyordu, çünkü çay yapılıyor ve çörek alınıp getiriliyordu, Karl'dan da Avrupa'yı anlatması isteniyordu; gerçi aşçıbaşı onu sık sık bölüp sorular soruyor ve şaşırıyordu, böylelikle Karl'ın oralarda nelerin nispeten kısa bir zamanda temelinden değiştiğinin ve yokluğundan beri kim bilir nelerin başkalaştığının ve giderek de başkalaşacağının bilincine varmasını sağlıyordu.

Karl Ramses'e geleli bir ay kadar olmuştu ki Renell bir akşam geçerken, Delamarche adında bir adamın otelin önünde onunla konuştuğunu ve Karl'la ilgili sorular sorduğunu söyledi. Renell, bir şeyi saklama ihtiyacı duymayıp doğruyu, Karl'ın asansörcülük yaptığını, ancak aşçıbaşının koruması altında olduğu için çok daha başka işlere getirilme olasılığının bulunduğunu anlatmıştı. Karl, Delamarche'ın Renell'e karşı nasıl dikkatli davrandığını anlamıştı, hatta Delamarche Renell'i o akşam birlikte yemek yemeye davet etmişti.

"Benim Delamarche'la işim bitti artık," dedi Karl, "aman kendini sakın ondan!"

"Ben mi?" dedi Renell, gerindi ve hızla uzaklaştı. Renell otelin en kibar genciydi, oteldeki öteki çocuklar arasında

kaynağı bilinmeksizin bir söylenti dolaşıyordu, buna göre otelde uzun zamandır kalan asil bir hanımefendi tarafından en azından asansörde öpüldükçe öpülmüştü. Bu söylentiyi bilen birisi için, böylesi bir davranışta bulunma olasılığı dış görüntüsünden zerre kadar sezilmeyen bu özgüvenli hanımefendinin, sakin ve hafif adımlarla, zarif tüller içinde, belindeki sımsıkı korsesiyle önünden geçmesini görmek mutlaka çok çekici olmalıydı. Kadın birinci katta kalıyordu, Renell'in asansörü onun kullandığı asansör değildi; ancak öteki asansörler o an için doluysa bu müşterilerin başka bir asansöre binmeleri engellenemezdi elbette. Böylece bu hanımefendinin zaman zaman Karl'ın ve Renell'in asansörüne bindiği de olurdu, ama bunu yalnızca Renell görevli olduğunda yapıyordu gerçekten. Bu rastlantı olabilirdi, ama buna kimse inanmıyordu; asansör ikisi içindeyken hareket ettiğinde bütün asansörcü çocuklar arasında güçlükle bastırılabilen, hatta şef garsonun müdahale etmesini bile gerektirmiş olan bir huzursuzluk başlıyordu. Nedeni ister hanımefendi, ister söylenti olsun, Renell her durumda değişmişti, özgüveni çok daha artmıştı, temizlik işini tamamen Karl'a bırakmıştı –ki Karl bu konuyu enine boyuna görüşmek üzere fırsatını bekliyordu– ve yatakhaneye artık uğramıyordu. Asansörcü çocuklardan başka hiçbiri böyle büsbütün ekipten kopmamıştı, çünkü genel olarak hepsi –hiç değilse iş konularında– sıkı bir dayanışma ve otel yönetimince takdirle karşılanan bir birlik içindeydiler.

Karl bütün bunları aklından geçirdi, Delamarche'ı da düşündü ve bunun dışında görevini her zamanki gibi yerine getirdi. Gece yarısına doğru küçük bir değişiklik yaşadı, çünkü sıklıkla küçük armağanlarla ona sürpriz yapan Therese, ona iri bir elma ve bir paket çikolata getirmişti. Asansörün inip çıkmasının yol açtığı kesintilerden pek rahatsız olmadan biraz sohbet ettiler. Söz Delamarche'a da geldi ve Karl aslında Therese'nin etkisi altında kalıp Dela-

marche'ı bir süredir tehlikeli biriymiş gibi gördüğünü fark etti, çünkü Karl'ın anlattıklarına göre Therese adamı gözünde böyle canlandırıyordu. Oysa Karl onu şanssızlık yüzünden perişan olmuş, ama yine de geçinebileceği bir serseri gibi görüyordu yalnızca. Ancak Therese onun bu görüşüne hararetle karşı çıktı ve yaptığı uzun konuşmalarda Karl'dan Delamarche'la tek kelime etmeyeceğine dair söz vermesini istedi. Karl bu sözü vermek yerine kıza yatmaya gitmesi için tekrar tekrar ısrar etti, çünkü gece yarısını çoktan geçmişti; kız direnince de onu görevini terk edip odasına götürmekle tehdit etti. Kız sonunda gitmeye hazır olmuştu ki, Karl şöyle dedi: "Kendini neden boşuna üzüyorsun ki, Therese? Eğer daha iyi uyumanı sağlayacaksa, Delamarche'la yalnızca zorunlu olduğu zaman konuşacağıma seve seve söz veriyorum." Bunun ardından asansörle birçok kez inip çıktılar, çünkü bitişikteki asansörde çalışan çocuk herhangi başka bir hizmette kullanılıyordu ve Karl iki asansöre birden bakmak zorundaydı. Düzensizlikten söz eden bazı müşteriler vardı ve bir hanımefendiye eşlik eden bir bey, Karl'ı hızlanması için bastonuyla dürttü hatta; bu çok gereksiz bir uyarıydı. Müşteriler o asansörün önünde çocuğun durmadığını gördüklerinde hemen Karl'ın asansörüne geçmiş olsaydılar keşke; ama bunu yapmıyorlardı, aksine yandaki asansöre gidiyor, ellerini kapı koluna koyup bekliyor ya da asansöre kendileri biniyorlardı, ama hizmet yönetmeliğinin katı maddelerine göre asansörcü çocuklar ne pahasına olursa olsun bunu engellemeliydiler. Böylece Karl'a çok yorucu bir oradan oraya koşturma işi çıkmıştı, ama Karl bunu yaparken görevini eksiksiz yerine getirdiği bilincine varamıyordu. Ayrıca sabahın üçüne doğru bir hamal, biraz samimi olduğu yaşlı bir adamdı bu, ondan bir konuda yardımda bulunmasını istedi, ama Karl bu hizmeti asla veremezdi, çünkü iki asansörünün de önünde müşteriler duruyordu. Hemen geniş adımlarla gruplardan birine yönelmek uyanık olmayı

gerektiriyordu. Bu yüzden, öteki çocuk yeniden işinin başına dönünce Karl mutlu oldu ve uzun süre yerinde olmadığı için sitemli birkaç sözü ona doğru yolladı, oysa çocuğun bunda muhtemelen bir suçu yoktu.

Sabah dörtten sonra ortalık biraz sakinleşti, Karl'ın da buna zaten acilen ihtiyacı vardı. Asansörünün yanındaki korkuluğa iyice yaslandı, ilk ısırıktan sonra güzel ve yoğun bir koku yayan elmasını ağır ağır yemeye başladı ve kilerlerin geniş pencereleriyle çevrili aydınlıktan aşağıya baktı; pencerelerin arkasında asılı duran yığınla muz karanlıkta hâlâ parlıyordu.

Robinson Olayı

O sırada biri omzuna vurdu. Tabii, bir müşteridir diye düşünen Karl elmayı hızla cebine sokup, adamın yüzüne bile pek bakmadan aceleyle asansöre doğru ilerledi.

"İyi akşamlar, Bay Rossmann," dedi sonra adam, "benim, Robinson."

"Amma da değişmişsiniz!" dedi Karl başını iki yana sallayarak.

"Evet, durumum iyi," dedi Robinson yukarıdan aşağıya doğru giysilerine bakarak; üstündekiler belki oldukça kaliteli parçalardan oluşuyordu, ancak öylesine rastgele derlenmişti ki, düpedüz hırpani görünüyordu. En çok göze batan belli ki ilk kez giyilen, siyah biyeli dört küçük cebi bulunan beyaz yelekti; Robinson göğsünü şişirerek buna dikkat çekmeye çalışıyordu.

"Pahalı giysileriniz var," dedi Karl ve aklı biraz o güzelim sade elbisesine kaydı; iki kötü arkadaşının sattığı o elbisenin içinde Renell'i bile gölgede bırakırdı oysa.

"Evet," dedi Robinson, "kendime neredeyse her gün bir şey satın alıyorum. Nasıl, yeleğimi beğendiniz mi?"

"Çok," dedi Karl.

"Ama gerçek cepler değil bunlar, öyle yapılmış yalnızca," dedi Robinson ve kendisi bundan emin olsun diye Karl'ın elini tuttu. Ama Karl geri çekildi, çünkü Robinson'ın ağzından dayanılmaz bir konyak kokusu geliyordu.

"Yine çok içiyorsunuz," dedi Karl ve yeniden korkulukların önüne gitti.

"Hayır," dedi Robinson, "çok değil." Ve önceki memnuniyetiyle çelişerek ekledi: "İnsanın bu dünyada başka neyi var ki." Bir asansör yolculuğu konuşmayı böldü ve Karl aşağıya iner inmez bir telefon geldi; buna göre Karl'ın otel hekimini gidip getirmesi gerekiyordu, çünkü yedinci kattan bir hanımefendi baygınlık geçirmişti. Karl yolda içten içe Robinson'ın bu arada gitmiş olmasını umdu, çünkü onunla görünmek ve aklına Therese'nin uyarılarını getirince Delamarche hakkında da bir şey duymak istemiyordu. Ne var ki Robinson körkütük sarhoşlara üzgü dimdik duruşuyla hâlâ bekliyordu ve tam o sırada siyah redingotlu, silindir şapkalı yüksekçe mevkili bir otel görevlisi önlerinden geçti, görünüşe bakılırsa Robinson'ı neyse ki pek dikkate almadı.

"Bize bir kez olsun gelmek istemez misiniz, Rossmann, artık çok düzgün yaşıyoruz," dedi Robinson Karl'ı kışkırtıcı bakışlarla süzerek.

"Beni davet eden siz misiniz, yoksa Delamarche mı?" diye sordu Karl.

"Ben ve Delamarche. Bu konuda hemfikiriz," dedi Robinson.

"O halde size şunu söylüyorum ve aynısını Delamarche'a da iletmenizi rica ediyorum: Eğer tam olarak anlaşılamamışsa, bizimki kesin bir ayrılıştı. Siz ikiniz başıma kimsenin açmadığı kadar dertler açtınız. Yoksa beni bundan sonra da rahat bırakmamayı mı aklınıza koydunuz?"

"Ama biz sizin arkadaşlarınızız," dedi Robinson ve gözleri sarhoşluktan kaynaklanan itici yaşlarla doldu. "Delamarche, size önceden verdiği zararların hepsini telafi edeceğini söylememi istedi. Şimdi, şahane bir şarkıcı olan Brunelda'yla birlikte oturuyoruz." Hemen arkasından yüksek sesle şarkı söylemeye başlayacaktı ki, Karl onu tam zamanında azarladı: "Susun, hem de derhal; nerede olduğunuzu bilmiyor musunuz yoksa!"

"Rossmann," dedi Robinson, şarkı söyleme konusunda gözü korkutulmuş olarak, "arkadaşınızım ben sizin, ne isterseniz söyleyin. Artık burada böylesine güzel bir konumdasınız, bana biraz para verebilir misiniz?"

"Yine hepsini içkiye yatırırsınız siz," dedi Karl, "cebinizde yine bir konyak şişesi görüyorum, yokluğumda bundan kuşkusuz içmişsinizdir, çünkü başlarda aklınız hayli başınızdaydı."

"Yoldaysam güçlenmek için içiyorum yalnızca," dedi Robinson özür dilercesine.

"Sizi düzeltmeye niyetim yok artık," dedi Karl.

"Ama para!" dedi Robinson gözlerini iri iri açarak.

"Delamarche sizi para getirmekle görevlendirdi sanırım. Peki, size para vereceğim, ama buradan derhal gitmeniz ve beni burada bir daha asla görmeye gelmemeniz koşuluyla. Bana bildirmek istediğiniz bir şey olursa yazın. Karl Rossmann, asansörcü, Otel Occidental adres olarak yeterlidir. Ama burada, bunu yineliyorum, beni görmeye gelemezsiniz artık. Burada görev başındayım ve ziyaretçilere ayıracak zamanım yok. Peki, parayı bu koşullarda istiyor musunuz?" diye sordu Karl ve elini yelek cebine attı, çünkü o geceki bahşişleri feda etmeye kararlıydı. Robinson soruya yalnızca başını sallayarak yanıt verdi ve güçlükle soludu. Karl bunu yanlış yorumlayıp yeniden sordu: "Evet mi, hayır mı?"

Bunun üzerine Robinson işaret edip onu yanına çağırdı ve eliyle daireler çizerek –anlamı açıkça belliydi– fısıldadı: "Rossmann, çok kötüyüm."

"Lanet olsun," diye çıkıştı Karl ve Robinson'ı iki eliyle korkuluklara doğru sürükledi. Ve Robinson aşağılara doğru kustu hemen. Bulantısının izin verdiği aralarda gözü kapalı olarak uzanıp çaresizce Karl'ı sıvazlıyordu. "Gerçekten iyi bir çocuksunuz," diyordu sonra, ya da "Geçecek," diyordu, ama hiç de doğru değildi bu; ya da "köpekler, orada şişeme ne doldurmuşlar böyle!" diyordu. Karl, huzursuzluk ve tik-

sintiden onun yanında durmaya dayanamayıp, bir aşağı bir yukarı gidip gelmeye başladı. Asansörün yanındaki bu köşede Robinson biraz görünmeden kalabiliyordu, ama onu birisi daha, dolaşan otel görevlilerine şikâyette bulunmak için bekleyen şu sinirli, zengin müşterilerden biri daha görseydi, görevli öfkelenip bu şikâyetin acısını bütün binadan çıkarırdı; ya da sürekli değişen, otel yönetiminden başka kimsenin tanımadığı ve insanın herkesin o olabileceğinden kuşkulandığı, –belki de yalnızca miyop olduğu için inceleyerek bakan– otel dedektiflerinden biri oradan geçse ne yapardı? Aşağıda ise gece boyu ara vermeden işletilmeye devam eden restorandan birinin kilere gitmesi, aydınlıktaki iğrençliği şaşırarak fark etmesi ve Karl'a telefonla 'Tanrı aşkına yukarıda neler oluyor?' diye sorması yeterliydi. Karl o zaman Robinson'ı yadsıyabilir miydi? Eğer yapacak olsa bile, Robinson özür dileyeceği yerde bütün aptallığı ve çaresizliğiyle her şeyi doğrudan Karl'ın üstüne yıkmaz mıydı? Duyulmamış bir şey olduğu için, bu otelin muazzam hizmet basamaklarının en düşük ve en lüzumsuz elemanı olan asansörcünün arkadaşı üzerinden oteli kirlettiği, müşterileri ürküttüğü, hatta kaçırdığı için Karl'ın işine hemen son verilmesi gerekmez miydi? Böyle arkadaşları olan, üstelik bunların mesai saatlerinde ziyaretine gelmelerine izin veren bir asansörcüye artık göz yumulur muydu? Böyle bir asansörcünün kendisinin ayyaş ya da daha berbat biri olduğu görüntüsü doğmuyor muydu? Çünkü Karl'ın arkadaşlarını –ta ki onlar, şimdi Robinson'ın yaptığı gibi, özenle temiz tutulan bu otelin rastgele bir yerinde böyle şeyler yapıncaya kadar– otelin stoklarından tıka basa beslediğinden daha akla yatkın bir varsayım olabilir miydi? Böyle bir delikanlı neden gıda maddesi çalmakla yetinsindi ki, çünkü müşterilerin bilinen onca kayıtsızlığı varken, her yerde dolaplar açıkken, değerli eşyalar masaların üzerine öylece bırakılmışken, sandıklar açıkta dururken, anahtarlar düşüncesizce etrafa atılmışken sayısız hırsızlık olanağı vardı.

Karl o sırada bodrumdaki bir lokalden yukarı çıkmakta olan müşterileri uzaktan gördü, bir varyete gösterisi az önce sona ermişti. Karl asansörünün başına geçti ve görebileceklerinden korktuğu için Robinson'a dönüp bakmaya cesaret edemedi. Oradan hiçbir ses, hatta inilti bile duymaması onu biraz rahatlattı. Gerçi müşterilerinin hizmetlerini görüyor ve onlarla birlikte inip çıkıyordu, ama dalgınlığını pek gizleyemiyordu ve asansörle her inişte aşağıda nahoş bir sürprizle karşılaşmaya kendini hazırlıyordu.

Sonunda Robinson'a bakmaya zaman bulabildi. Robinson köşesinde iyice büzülmüş, yüzünü dizine bastırmıştı. Yuvarlak, kalın şapkasını alnından epeyce geriye itmişti.

"Hadi, gidin şimdi," dedi Karl usulca ve kararlı bir sesle. "Alın, para. Acele ederseniz size en kısa yolu gösterebilirim."

"Gitmeyi başaramayacağım," dedi Robinson, küçük bir mendille alnını silerek, "burada öleceğim. Ne kadar kötü halde olduğumu tahmin edemezsiniz. Delamarche gittiği bütün şık restoranlara götürüyor beni, ama o nazenin şeyler bana dokunuyor, Delamarche'a her gün söylüyorum bunu."

"Burada kalamazsınız bir kere," dedi Karl, "nerede olduğunuzu düşünün hele. Sizi burada bulurlarsa cezalandırılırsınız, ben de işimi kaybederim. Bunu mu istiyorsunuz?"

"Gidemem," dedi Robinson, "buradan aşağıya atlarım daha iyi." Korkuluk demirlerinin arasından aydınlığı gösteriyordu. "Burada böylece otururbut, ancak dayanabilirim, ama ayağa kalkamıyorum, gittiğinizde denedim bunu."

"O halde gidip bir araba çağırıyorum, siz de hastaneye gidiyorsunuz," dedi Karl ve her an kendini tamamen bırakacakmış gibi duran Robinson'ın bacaklarını biraz silkeledi. Ama Robinson hastane sözcüğünü duyar duymaz –belli ki onda korkunç düşünceler uyandırıyordu– hüngür hüngür ağlamaya başladı ve ellerini merhamet dilenerek Karl'a uzattı.

"Kesin sesinizi," dedi Karl, ellerini bir vuruşla aşağıya indirdi, gece yerine baktığı asansörcünün yanına koştu, on-

dan kısa bir süre aynı iyiliği yapmasını rica etti, aceleyle Robinson'ın yanına döndü, hâlâ hıçkırmakta olan adamı var gücüyle çekip kaldırdı ve ona şöyle fısıldadı: "Robinson, sizinle ilgilenmemi istiyorsanız, o zaman kısa bir yolu dimdik yürümek için gayret edin. Sizi yatağıma götürüyorum, iyileşene kadar orada yatabilirsiniz. Ne kadar hızlı toparlandığınıza şaşacaksınız. Ama şimdi aklınızı başınıza toplayın, koridorlarda bir sürü insan var, yatağım umumi bir yatakhanede. Birazcık bile dikkat çekerseniz, sizin için artık hiçbir şey yapamam. Gözlerinizi açık tutun, sizi ölümcül hasta gibi ortalıkta dolaştıramam."

"Sizin uygun gördüğünüz her şeyi yapmak istiyorum zaten," dedi Robinson, "ama beni tek başınıza götüremezsiniz. Renell'i de çağıramaz mısınız?"

"Renell burada değil," dedi Karl.

"Sahi evet," dedi Robinson, "Renell, Delamarche'ın yanında. Öyle ya, beni size ikisi yolladı. Her şeyi karıştırıyorum artık." Karl, Robinson'ın bu ve diğer kendi kendine anlaşılmaz konuşmalarından onu ileriye doğru itmek için yararlandı ve onunla neyse ki bir köşeye kadar sorunsuz geldi; buradan biraz daha zayıf aydınlatılmış bir koridor asansörcü çocukların yatakhanesine gidiyordu. O sırada bir asansörcü çocuk onlara doğru hızla koşarak gelip yanlarından geçti. Ayrıca şimdiye kadar tehlikesiz kişilerle karşılaşmaları olmuştu; çünkü saat dört ve beş arası en sakin zamandı ve Robinson'dan kurtulmayı şimdi başaramazsa, gün ağarıp günlük trafik başladıktan sonra bunun söz konusu bile olamayacağını Karl çok iyi biliyordu.

Yatakhanede, salonun öbür ucunda o sırada büyük bir kavga vardı ya da başka bir olay cereyan ediyordu; ellerin ritmik olarak çırpıldığı, heyecanlı tepinmeler ve spor karşılaşmalarındaki tezahüratlar duyuluyordu. Salonun kapının yanındaki yarısında yataklarda etkilenmeden uyuyan yalnızca birkaç kişi vardı, çoğunluk ise sırtüstü yatıp göz-

lerini havaya dikmişti; sağda solda da biri yataktan fırlıyor –giyinik ya da soyunuk, o sırada ne durumdaysa– salonun öbür ucundaki duruma bakıyordu. Karl böylece, o arada yürümeye biraz alışmış olan Robinson'ı pek fark edilmeden Renell'in yatağına yatırdı, çünkü yatak kapıya çok yakındı ve neyse ki boştu; kendi yatağında ise, uzaktan gördüğü üzere hiç tanımadığı yabancı bir çocuk huzurla uyuyordu. Robinson altında yatağı hisseder hissetmez –ayağının biri hâlâ yataktan sarkıyordu– hemen uykuya daldı. Karl yorganı onun başına kadar iyice çekip, hiç değilse şimdilik endişelenmesinin gerekmediğini düşündü, çünkü Robinson sabah altıdan önce kesinlikle uyanmazdı, o da o saate kadar kendi ya da Renell'le birlikte Robinson'ı yok etmenin bir yolunu bulurdu. Yatakhane bazı üst merciler tarafından ancak olağanüstü durumlarda denetlenirdi, eskiden yaygın olan genel denetimlerin kaldırılmasını asansörcü çocuklar yıllar önce kabul ettirmişlerdi, yani o açıdan korkacak bir şey yoktu.

Karl yeniden asansörünün başına vardığında hem kendi asansörünün hem de komşununkinin o sırada yukarı çıkmakta olduğunu gördü. Bunun nasıl açıklanacağını huzursuzca bekledi. Onun asansörü daha önce aşağı indi, içinden biraz önce koridorda koşan çocuk indi.

"Ee, neredeydin sen Rossmann?" diye sordu delikanlı. "Neden çekip gittin? Neden bildirmedin?"

"Ama yerime biraz bakmasını ona söylemiştim," dedi Karl, komşu asansörle ilgilenen ve o sırada gelmekte olan çocuğu göstererek. "Ben de trafik en yoğun olduğu zaman onun yerine iki saat baktım."

"Bütün bunlar çok iyi," dedi sözü edilen çocuk, "ama yetmez. Görev başında kısa süreliğine bile hazır bulunmama durumunu şef garsonun bürosuna gidip bildirmenin zorunlu olduğunu bilmiyor musun? Telefon bunun için var. Yerine seve seve bakardım, ama bunun öyle kolay olmadığını biliyorsun. Az önce iki asansörün önünde de dört buçuk

ekspresinden inen yeni müşteriler duruyordu. Önce senin asansörünle yukarı koşturup kendi müşterilerimi bekletemezdim, böylece önce kendi asansörümle yukarı çıktım!"

"Ee?" diye sordu Karl merakla, çünkü iki çocuk da susuyordu.

"Ee'si," dedi komşu asansöre bakan çocuk, "o sırada şef garson geçiyordu, senin asansörün önündeki müşterilere hizmet edilmediğini gördü, öfkelendi, koşup yanına gittim, senin nerede olduğunu sordu, hiçbir fikrim yoktu, çünkü nereye gittiğini bana söylememiştin; bunun üzerine hemen yatakhaneyi arayıp, derhal başka bir çocuğun gelmesini istedi."

"Ama sana koridorda rastlamıştım," dedi Karl'ın yedeği. Karl başını salladı.

"Elbette," diye kendini savundu öbür çocuk, "yerine bakmamı rica ettiğini hemen söyledim, ama o adam böyle mazeretleri dinler mi? Onu henüz tanımıyorsun herhalde. Sana, derhal büroya gitmeni söylememiz istendi. Yani en iyisi oyalanmadan koş oraya. Belki yine de bağışlar seni, gerçekten iki dakika yoktun yalnızca. Benden yerine bakmam için rica ettiğini çekinmeden delil olarak göster. Benim yerime baktığından ise söz etme, sana tavsiyem olsun, bana bir şey olmaz, ben izin almıştım, böyle bir şeyden söz etmek ve hiç ilgisi bulunmayan bir meseleye karıştırmak iyi olmaz."

"Görevimin başından ayrılmam ilk kez oluyor," dedi Karl.

"Bu hep böyledir, ama inanmazlar işte," dedi delikanlı ve müşteriler yaklaştığı için asansörüne doğru koştu.

Karl'ın yerine bakan ve belli ki ona acıyan on dört yaşlarındaki çocuk, "Bu tür olayların bağışlandığı pek çok olay yaşandı. Kişi genelde başka işlere verilir. Bildiğim kadarıyla böyle bir mesele yüzünden yalnızca bir kişi işten çıkarıldı. Kendine düşünüp iyi bir mazeret bulmalısın. Sakın ansızın fenalaştığını söyleme, seninle alay ederler. En iyisi, müşterilerden birinin başka bir müşteriye iletilmek üzere sana acil

bir görev verdiğini, ilk müşterinin kim olduğunu unuttuğunu, ikinciyi de bulamadığını söyle."

"Eh," dedi Karl, "pek bir şey olmayacaktır." Duyduğu onca şeyden sonra iyi bir sona inanmıyordu artık. Bu görev ihmali bağışlansa bile, içeride, yatakhanede Robinson canlı bir kusur olarak yatıyordu; şef garsonun öfkeli kişiliği göz önünde tutulduğunda yüzeysel bir araştırmayla yetinilmeyip Robinson'ın sonunda ortaya çıkarılacağı olasılığı hayli yüksekti. Yabancıların yatakhaneye getirilmeyeceğine dair kesin bir yasak yoktu herhalde, ama bunun olmamasının tek nedeni, akla gelmeyecek şeylerin yasaklanmamasıydı.

Karl, şef garsonun bürosuna girdiğinde o da tam sabah kahvesini içmekteydi; kahvesinden bir yudum alıyor, sonra belli ki orada bulunan baş kapı görevlisinin getirdiği çizelgeye bakıyordu yeniden. Baş kapı görevlisi boylu boslu bir adamdı, abartılı süslemelerle bezeli üniforması –omuzlarından ve kollarından bile sarı yaldızlı zincirler ve kurdeleler kıvrıla kıvrıla aşağıya doğru iniyordu– onu gerçekte olduğundan daha geniş omuzlu gösteriyordu. Macarların bıraktığı gibi uçları sipsivri uzatılmış, parlak ve siyah bir bıyık en hızlı baş hareketinde bile kımıldamıyordu. Adam ayrıca üstündeki giysi yükü nedeniyle güçlükle hareket edebiliyordu ve vücut ağırlığını dengeleyebilmek için bacaklarını iki yana açarak ayakta durabiliyordu ancak.

Karl, bu otelde alışmış olduğu üzere rahatça ve aceleyle içeri girmişti, çünkü özel kişilerde kibarlık anlamına gelen ağırlık ve dikkat asansörcü çocuklarda tembellik olarak yorumlanıyordu. Ayrıca suçunun bilincinde olduğu içeri girer girmez yüzünden okunmamalıydı. Gerçi şef garson açılmakta olan kapıya göz ucuyla bakmıştı, ama arkasından Karl'la ilgilenmeyi bırakıp hemen kahvesine ve okuduğu şeye dönmüştü. Ama kapı görevlisi belki Karl'ın varlığından rahatsız olmuştu, belki aktarması gereken gizli bir haberi ya da ricası vardı; her durumda sürekli kötü kötü ve boynunu kaskatı eğerek Karl'a

doğru bakıyordu; sonra da belli ki hedeflediği gibi Karl'la göz göze gelince yeniden şef garsona dönüyordu. Gelgelelim Karl, buraya geldiğine göre şef garsondan böyle bir emir almadan büroyu terk etmenin iyi bir etki bırakmayacağını düşündü. Ne var ki şef garson çizelgeyi okumayı sürdürüyor, okumaya ara vermeden arada sırada şekerini silkelediği bir parça kekten yiyordu. Bir ara, çizelgenin bir yaprağı yere düştü, kapı görevlisi bunu yerden kaldırmayı denemedi bile, başaramayacağını biliyordu, zaten gerekmiyordu da; çünkü Karl hemen yetişip, kâğıdı şef garsona uzattı, adam kâğıdı sanki yerden kendiliğinden havalanmış gibi bir el hareketi yaparak ondan aldı. Karl'ın verdiği küçük hizmet hiçbir işe yaramamıştı, çünkü kapı görevlisi kötü kötü bakmaktan vazgeçmiyordu.

Karl yine de öncekinden daha serinkanlıydı. Meselesinin şef garsonun gözünde çok az bir öneme sahipmiş gibi görünmesi bile iyi bir işaret sayılabilirdi. Sonuçta bu fazlasıyla anlaşılabilir bir şeydi. Bir asansörcü çocuk elbette hiçbir şey ifade etmiyordu ve bu yüzden hiçbir hakkı da yoktu, ama tam da hiçbir şey ifade etmediği için olağanüstü bir suç işleyemezdi. Ne de olsa şef garson gençliğinde kendi de bir asansörcü çocuktu –o nesil asansörcüler bununla gururlanırdı–, asansörcü çocukları ilk kez örgütleyen o olmuştu, tabii şimdi onu bunu anımsamaya kimse zorlayamasa da gün gelmiş onun da görevinin başından izinsiz ayrıldığı olmuştu mutlaka; özellikle eski bir asansörcü olarak zaman zaman hoşgörüsüz bir sertlikle bu düzeni korumayı görev kabul ettiğini gözden kaçırmamak gerekirdi. Karl şimdi ayrıca umudunu zamanın ilerlemesine bağlıyordu. Büro saatine göre altıyı çeyrek geçiyordu, Renell her an geri dönebilirdi, belki de gelmişti bile, çünkü Robinson'ın dönmediği dikkatini çekmiş olmalıydı, ayrıca Karl'ın şimdi anımsadığı üzere Delamarche ve Renell Otel Occidental'ın pek uzağında bulunuyor olamazlardı, yoksa Robinson o perişan durumuyla buranın yolunu bulamazdı. Renell, Robinson'a kendi

yatağında denk gelirse –ki olması gereken buydu– o zaman her şey yolunda demekti. Çünkü özellikle mesele kendi çıkarları olduğunda Renell çok becerikliydi, Robinson'ı otelden bir şekilde hemen uzaklaştırırdı, üstelik bu daha kolay gerçekleşebilirdi, çünkü Robinson'ın bu arada gücü kuvveti biraz yerine gelmişti, hem Delamarche onu karşılamak için muhtemelen otelin önünde bekliyordu. Robinson bir kere uzaklaştırıldıktan sonra Karl, şef garsonun karşısında daha sakin durabilir ve belki ağır da olsa bir defalık bir uyarıyla kurtulabilirdi. Ardından Therese'ye danışıp, aşçıbaşı kadına doğruyu söyleyip söylememeyi soracaktı –bunda kendi açısından bir engel görmüyordu–, bu mümkünse eğer, ciddi bir hasar almadan konu tamamen kapanıp giderdi.

Karl bu düşüncelerle tam biraz sakinleştiği ve o gece topladığı bahşişleri belli etmeden saymaya yöneldiği sırada –çünkü duyguları ona bahşişin bolca olduğunu söylüyordu– şef garson, "Lütfen bir saniye bekleyin, Feodor," sözleriyle çizelgeyi masanın üstüne bıraktı, esnek bir hareketle yerinden fırladı ve Karl'a öyle bir bağırdı ki, delikanlı önce gözlerini korkuyla adamın ağzının oluşturduğu büyük, siyah deliğe dikti.

"Görevinin başından izinsiz ayrıldın. Bu ne demektir biliyor musun? Bu işine son verilmesi demektir. Mazeret dinlemek istemiyorum, düzmece bahanelerini kendine sakla, orada olmadığın gerçeği benim için tamamen yeterlidir. Buna bir kez göz yumar ve bağışlarsam, yakında kırk asansörcünün hepsi görev sırasında çekip gider, ben de beş bin müşterimi tek başıma merdivenlerden yukarı taşırım."

Karl sustu. Kapı görevlisi yaklaşmıştı ve Karl'ın birkaç yeri kırışmış olan ceketini biraz aşağıya doğru çekti, şef garsonun dikkatini Karl'ın elbisesindeki bu küçük düzensizliğe özellikle çekmek istiyordu kuşkusuz.

"Yoksa ansızın fenalaştın mı?" diye sordu şef garson kurnazca.

Karl ona dikkatle bakıp, yanıtladı: "Hayır."

"Yani fenalaşmadın bile, öyle mi?" diye bağırdı şef garson sesini daha da yükselterek. "O halde olağanüstü bir yalan bulmuş olmalısın. Nedir mazeretin? Dökül bakalım."

"Telefonla izin istenmesi gerektiğini bilmiyordum," dedi Karl.

"Bu çok komik işte," dedi şef garson, Karl'ı ceketinin yakasından yakaladı ve onu duvara çivilenmiş olan bir asansör iş talimatnamesinin önüne neredeyse uçurarak götürdü. Kapı görevlisi de onların arkasından duvara doğru yürüdü. "Hadi, oku!" dedi şef garson, bir maddeyi göstererek. Karl, içinden okuması gerektiğini düşündü. Ama şef garson, "Yüksek sesle!" diye emir verdi.

Karl, şef garsonu daha iyi yatıştırabileceği umuduyla yüksek sesle okumak yerine, "Maddeyi biliyorum," dedi, "iş talimatnamesi bana verildi, ben de dikkatle okudum. Ama insan hiç ihtiyaç duymayacağı böyle bir hükmü unutuyor. İki aydır hizmet ediyorum ve görevimin başından asla ayrılmadım."

"O halde şimdi ayrılacaksın," dedi şef garson, masaya doğru gitti, sanki okumaya devam etmek istiyormuş gibi çizelgeyi eline aldı, ama yararsız bir paçavraymış gibi masaya vurdu, alnı ve yanakları kıpkırmızı kesilmiş halde odanın içinde bir oraya bir buraya gidip geldi. "Bütün bunlar böyle bir haylaz yüzünden! Gece vardiyasında yaşanan telaşa bak!" dedi birkaç kez kızarak. "Bu herifin asansörden uzaklaştığı sırada kimin yukarı çıkmak istediğini biliyor musunuz?" diye sorarak kapı görevlisine döndü. Ve bir isim söyledi, bunun üzerine bütün müşterileri elbette tanıyan ve değerlendirebilen kapı görevlisi öyle ürperdi ki, hızla Karl'a doğru baktı, sanki tek başına Karl'ın varlığı, söz konusu ismi taşıyan kişinin, görevli çocuğun çekip gittiği asansörün önünde bir süre boşuna beklemek zorunda kalmış olmasının doğrulanması gibiydi.

"Bu korkunç!" dedi kapı görevlisi ve sonsuz bir huzursuzluk içinde Karl'a doğru bakıp başını ağır ağır iki yana salladı; Karl ise ona kederli bir ifadeyle bakıp, adamın kalın kafalılığının acısının kendisinden çıkacağını düşündü.

"Ayrıca seni de tanıyorum artık," dedi kapı görevlisi kalın, iri ve kaskatı gerilmiş işaretparmağını uzatarak. "Bana kesinlikle selam vermeyen tek çocuk sensin. Kim oluyorsun sen! Kapı görevlisi kulübesinin önünden geçen herkes bana selam vermek zorunda. Öteki kapı görevlilerine istediğin gibi davranabilirsin, ama ben bana selam verilmesini istiyorum. Bazen sanki dikkat etmiyormuşum gibi yapıyorum, ama şundan kuşkun olmasın ki, bana kimin selam verip kimin vermediğini çok iyi biliyorum, hödük seni!" Ve Karl'a arkasını dönüp şef garsona doğru dimdik yürüdü; ancak şef garson kapı görevlisinin meselesiyle ilgili görüş bildirmek yerine kahvaltısını tamamlıyor ve az önce bir hizmetlinin odaya getirdiği bir sabah gazetesine hızlıca göz gezdiriyordu.

"Sayın baş kapı görevlisi," dedi Karl; şef garsonun dikkati dağılmışken hiç değilse kapı görevlisiyle olan meselesini yoluna sokmak istiyordu, çünkü kapı görevlisinin suçlamasının değil ama düşmanlığının ona zarar verebileceğini kavramıştı. "Size kesinlikle selam veriyorum. Ama Amerika'ya geleli çok olmadı ve ben Avrupalıyım, bilindiği gibi orada gerektiğinden çok daha fazla selam verilir. Tabii bu alışkanlığımdan tam olarak kurtulamadım daha, henüz iki ay önce New York'ta tesadüfen seçkin çevrelere girmiştim, bana burada abartılı kibarlığı bırakmam her fırsatta söylendi. Böyle bir durumda hem de size selam vermemişim, öyle mi! Size her gün birkaç kez selam verdim. Ama size her gördüğümde yapmadım bunu tabii, çünkü günde yüz kez önünüzden geçiyorum."

"Bana her seferinde selam vereceksin, her seferinde, istisnasız, benimle konuştuğun sürece kepini elinde tutacaksın, bana hep 'Baş kapı görevlisi' diye hitap edeceksin, 'Siz'

diye değil. Ve bütün bunları her seferinde ve her seferinde yapacaksın."

"Her seferinde mi?" diye usulca ve sorarcasına yineledi Karl; şimdi anımsıyordu, orada bulunduğu süre boyunca kapı görevlisi ona hep sert ve sitemli bakmıştı; Karl'ın görev konumuna henüz tam uyum sağlayamadığı, fazlaca cüretli bir tavırla iki adamın onu sorup sormadığına ve onun adına bir fotoğraf bırakıp bırakmadıklarına dair bu kapı görevlisini ayrıntılı ve ısrarlı bir şekilde sorguya çektiği o ilk sabahtan beri böyleydi.

"Böyle bir davranışın nerelere vardığını görüyorsun şimdi," dedi kapı görevlisi; adam yeniden Karl'ın yanına sokulmuş ve okumakta olan şef garsonu –sanki adam onun öcünün temsilcisiymiş gibi– gösteriyordu. "Bundan sonraki işinde –muhtemelen sefil bir batakhanede olsa da– kapı görevlisine selam vermeyi bilirsin."

Karl aslında işini artık kaybetmiş olduğunu anladı, çünkü şef garson bunu zaten dile getirmiş, baş kapı görevlisi de olmuş bitmiş bir gerçeği yinelemişti, hem asansörcü bir çocuk için işten çıkarılmanın otel idaresi tarafından onaylanması gerekmezdi herhalde. Gerçi umduğundan hızlı olmuştu, çünkü iki ay boyunca elinden geldiğince ve de bazı çocuklardan mutlaka çok daha iyi hizmet etmişti. Gelgelelim belirleyici anlarda bu tür şeyler belli ki dünyanın hiçbir yerinde; Avrupa'da da, Amerika'da da dikkate alınmıyordu; aksine ilk öfke anında ağızdan çıkan yargıya göre karar veriliyordu. Şimdi belki en iyisi hemen vedalaşıp gitmesi olurdu; aşçıbaşı kadın ve Therese herhalde hâlâ uyuyorlardı; Karl davranışından dolayı onları düş kırıklığı ve üzüntü yaşamaktan hiç değilse şahsen vedalaşma sırasında esirgemek için mektupla veda edebilir, bavulunu hızlıca toplayarak sessizce çekip gidebilirdi. Ancak yalnızca bir gün daha kalırsa –aslında biraz uyumaya ihtiyacı vardı– onu bekleyen şeyler, meselesinin abartılıp skandala dönüşmesi, her taraftan suçlamalar;

Therese'nin, hatta belki aşçıbaşı kadının gözyaşları içindeki dayanılmaz görüntüsü ve son olarak muhtemelen bir de cezalandırılmak olurdu. Öte yandan burada iki düşmanla karşı karşıya durması ve ağzından çıkacak her sözcüğün biri ya da öteki tarafından hatalı bulunup, kötüye yorumlanacak olması kafasını karıştırıyordu. Karl bu yüzden susup odaya hâkim olan sessizliğin şimdilik tadını çıkardı, çünkü şef garson hâlâ gazete okuyor, baş kapı görevlisi masanın üstüne saçılmış olan çizelgesini sayfa numaralarına göre düzenliyor, belirgin miyopluğu ona oldukça güçlük çektiriyordu.

Şef garson sonunda esneyerek gazeteyi elinden bıraktı, Karl'a bakarak onun hâlâ orada bulunduğundan emin oldu ve masa telefonunun kolunu çevirdi. Birkaç kez "Alo!" diye seslendi ama açan olmadı. "Kimse açmıyor," dedi baş kapı görevlisine. Karl'ın düşüncesine göre telefonla aramayı özel bir ilgiyle izleyen baş kapı görevlisi, "Saat altıya çeyrek var zaten," dedi. "Mutlaka uyanmıştır. Zili daha güçlü çalın." O sırada yeni bir çağrı olmaksızın telefondan karşı işaret geldi. "Ben Şef Garson Isbary," dedi şef garson. "Günaydın Bayan Aşçıbaşı. Sonunda sizi uyandırmadım değil mi? Çok özür dilerim. Evet, evet, saat altıya çeyrek var. Ama sizi ürküttüğüm için gerçekten üzgünüm. Siz telefonu uyurken kapatmak istiyordunuz. Hayır, hayır, gerçekten, nasıl özür dileyeceğimi bilemiyorum, hele sizinle görüşmek istediğim meselenin önemsizliğine bakılırsa. Elbette zamanım var, buyurun, sizin için uygunsa ben telefonun yanında beklerim."

"Kadın geceliğiyle telefona koşmuş olmalı," dedi şef garson gülümseyerek, konuşma boyunca meraklı bir yüz ifadesiyle telefon kutusuna doğru eğilmiş olan baş kapı görevlisine. "Gerçekten uyandırdım onu, oysa yanında daktilo yazan küçük kız uyandırır onu hep, kız bu seferlik görevine yetişememiş olmalı. Onu ürküttüğüm için üzgünüm, o zaten heyecanlı biri."

"Neden konuşmaya devam etmiyor?"

"Kıza ne olduğuna bakmaya gitti," diye yanıtladı şef garson, ahizeyi kulağına götürmüştü bile, çünkü telefon yeniden çalıyordu. "Bulunacaktır kız," diye telefona doğru konuşmayı sürdürdü. "Her şeyden böyle korkmamalısınız. İyice bir dinlenmeye ihtiyacınız var gerçekten. Evet, şimdi benim küçük sorum. Bir asansörcü çocuk var, adı," soran bakışlarla Karl'a döndü –Karl dikkat kesildiği için adını hemen söyleyerek ona yardımcı oldu– "evet, adı Karl Rossmann. Doğru anımsıyorsam, onunla biraz ilgilenmiştiniz; ne yazık ki sizin samimiyetinizi kötüye kullandı, görevinin başından izinsiz ayrılarak başıma ağır, sonuçları şimdi henüz kestirilemeyen sıkıntılar açtı ve ben de onu bu yüzden az önce işten çıkardım. Umarım bu mesele canınızı çok sıkmaz. Ne dediniz? İşten çıkardım, evet işten çıkardım. Ama görevinin başından ayrıldığını söylüyorum size. Hayır, bu durumda size boyun eğemem, sevgili Aşçıbaşı Hanım. Mesele benim otoritem, çok şey tehlikeye atılmış oluyor, böyle bir çocuk bütün ekibi bozar. İnsanın özellikle bu asansörcü çocuklardan gözünü ayırmaması gerekiyor. Size karşı kibar davranmak her zaman boynumun borcu olsa da hayır, hayır, bu konuda size bu iyiliği yapamam. Onu tek bir amaçla, sırf sinirimi bozsun diye her şeye rağmen burada tutsam, sizden dolayı, evet sizden dolayı burada kalamaz Aşçıbaşı Hanım. Ona kesinlikle hak etmediği bir yakınlık gösteriyorsunuz ve ben yalnızca onu değil, sizi de tanıdığım için biliyorum ki bu sizi en ağır düş kırıklıklarına uğratacak ve ben sizi ne pahasına olursa olsun bundan korumak istiyorum. Dik kafalı oğlan birkaç adım ötede karşımda duruyor olsa da bunu size açıkça söylüyorum. İşine son verilecek, hayır, hayır Aşçıbaşı Hanım, işten tamamen çıkarılacak, hayır, hayır, başka bir işe verilmeyecek, tamamen işe yaramaz biri o. Ayrıca hakkında başka şikâyetler de geliyor. Baş kapı görevlisi örneğin, evet yani, nasıl, Feodor, evet Feodor bu çocuğun kabalığından ve küstahlığından yakınıyor. Nasıl, bu yetmez, öyle mi? Evet,

sevgili Aşçıbaşı Hanım, bu çocuk yüzünden karakterinizi inkâr ediyorsunuz siz. Hayır, üzerimde baskı kuramazsınız."

O sırada kapı görevlisi şef garsonun kulağına eğilip bir şey fısıldadı. Şef garson ona önce şaşkınlıkla baktı ve sonra telefonun içine doğru öyle hızlı konuştu ki, Karl onu başta tam olarak anlayamadı ve parmak uçlarına basarak iki adım yaklaştı.

"Sevgili Aşçıbaşı Hanım," diye sürdü konuşma, "doğrusunu isterseniz, insanları bu kadar az tanıdığınıza inanmazdım. Az önce sizin melek oğlanla ilgili onun hakkındaki düşüncelerinizi kökünden değiştirecek bir şey öğrendim. Size bunu özellikle ben söylemek zorunda kaldığım için neredeyse üzgünüm. Erdem örneği diye tanımladığınız bu terbiyeli çocuk, izinli olduğu gecelerden birini bile kente koşmadan geçirmiyor ve oradan ancak sabah dönüyor. Evet, evet Aşçıbaşı Hanım, bu tanıklarla, mükemmel tanıklarla kanıtlanmıştır, evet. Bu eğlenceler için nereden para bulduğunu bana söyleyebilir misiniz acaba? Görev başında dikkatini nasıl toplayacağını da? Kentte ne işler çevirdiğini anlatmamı da ister misiniz yoksa? Bu çocuktan kurtulmak için elimi özellikle çabuk tutmak istiyorum. Ve siz, başıboş oğlanlara karşı ne kadar dikkatli olunması konusunda bunu uyarı olarak alın."

"Ama Sayın Şef Garson," diye seslendi Karl görünüşe göre burada yapılmış büyük yanlış karşısında resmen rahatlamış olarak; bu yanlış her şeyin beklenmedik şekilde düzelmesini sağlayabilirdi. "Burada kesinlikle bir karışıklık söz konusu. Sayın Baş Kapı Görevlisi size her gece dışarı çıktığımı söyledi sanırım. Bu kesinlikle doğru değil, bilakis her gece yatakhanedeyim, bunu bütün çocuklar doğrulayabilirler. Uyumadığım zamanlar ticari yazışma çalışıyorum, ancak yatakhaneden hiçbir gece kıpırdamam. Bu kolayca kanıtlanabilir. Sayın Baş Kapı Görevlisi belli ki beni başkasıyla karıştırıyor, ona neden selam vermediğimi sandığını da şimdi anlıyorum."

"Derhal sussana sen," diye bağırdı baş kapı görevlisi ve başkaları gibi tek parmağını oynatacağı yerde yumruğunu salladı. "Seni başkasıyla karıştırıyormuşum! Evet, insanları birbirleriyle karıştırıyorsam artık baş kapı görevlisi olamam ben. Duyun hele, Bay Isbary, öyle ya insanları birbirleriyle karıştırıyorsam o zaman baş kapı görevlisi olamam artık ben. Otuz yıllık görev sürem boyunca kuşkusuz kimseyi karıştırmadım, bu zaman zarfında burada çalışmış yüzlerce şef garson bey bunu doğrulayacaktır; ama konu sen olunca rezil çocuk, karıştırmaya başlamışım, öyle mi? Göze batan bu iğrenç ve kaypak yüzünle! Bunda karıştıracak ne var! Her gece benden gizli kente koşturmuş olabilirsin, bense senin tam bir hergele olduğunu sırf yüzüne bakarak söyleyebilirim."

"Bırak, Feodor!" dedi şef garson; aşçıbaşı kadınla yaptığı telefon görüşmesi ansızın kesilmiş gibiydi. "Konu çok basit. Asıl mesele onun gece eğlenceleri değil. Vedalaşmadan önce, gece uğraşlarıyla ilgili büyük bir araştırma yapılmasını sağlamak istiyor belki de. Böyle bir şeyin hoşuna gideceğini hayal edebiliyorum. Mümkünse asansörcü çocukların kırkı da yukarı çağrılır, tabii hepsi de onu karıştırmış olurlar, bu durumda ağır ağır bütün personel tanık olarak dinlenir, tabii otelde işler bir süreliğine durur ve o sonunda yine de kovulsa bile hiç değilse eğlenmiş olur. Yani böyle bir şeyi yapmamamız daha iyi. Aşçıbaşıyla, o iyi kadınla zaten alay etti, bu kadarı yeter. Başka bir şey duymak istemiyorum; görev ihmalinden işine derhal son verildi. Maaşının bugüne kadar ödenmesi için vezneye iletilmek üzere eline bir talimat vereceğim. Ayrıca senin davranışının karşısında –aramızda kalsın– aşçıbaşına saygıdan verdiğim bir armağandır bu."

Gelen bir telefon, şef garsonun talimatı hemen imzalamasını engelledi. Şef garson daha ilk sözcükleri dinledikten sonra, "Asansörcü çocuklar beni bugün amma da uğraştırıyor!" diye bağırdı. "Olacak şey değil!" diye bağırdı kısa bir süre sonra. Telefondan uzaklaşıp kapı görevlisine dönerek,

"Lütfen, Feodor," dedi, "şu oğlanı biraz tut, onunla daha konuşmamız gerekecek." Sonra telefona doğru buyurdu: "Derhal yukarı gel."

Baş kapı görevlisi konuşurken yapamadığını hiç değilse şimdi yapıp, gönlünce azacaktı. Karl'ı kolunun üst kısmından yakalamıştı, ama bu sonuçta dayanılacak türden sakin bir kavrayış değildi, aksine adam arada kavrayışını gevşetip sonra artırarak sıktıkça sıkıyordu ve bu durum onun güçlü kuvvetli yapısı nedeniyle hiç bitmeyecekmiş gibi geldi ve Karl'ın gözlerinin kararmasına yol açtı. Ama adam Karl'ı tutmakla yetinmeyip, sanki aynı zamanda onu yere sermek için de emir almış gibi arada sırada yukarı doğru çekip sarsıyordu ve o sırada sık sık sanki sorar gibi şef garsona, "Onu şimdi karıştırıyor muyum bakalım, onu şimdi karıştırıyor muyum bakalım," diyordu.

Asansörcü çocukların en rütbelisi, sürekli ateş püsküren Bess adındaki şişman çocuğun içeri girip, baş kapı görevlisinin dikkatini biraz üzerine çekmesi Karl için kurtuluş olmuştu. Karl çocuğun arkasında Therese'nin benzi ölü gibi solmuş, üstü başı dağınık, saçları gevşekçe toplanmış halde usulca içeri girdiğini şaşkınlıkla gördüğünde öylesine yorgundu ki pek selam vermedi. Kız anında yanına gelip fısıldadı: "Aşçıbaşının haberi var mı?"

"Şef garson ona telefonla bildirdi," diye yanıtladı Karl.

"İyi o zaman, iyi o zaman," dedi kız aceleyle ve ateşli gözlerle.

"Hayır," dedi Karl. "Benimle neden uğraştıklarını bilmiyorsun ki. Buradan gitmeliyim, aşçıbaşı da buna ikna oldu. Lütfen burada durma, yukarı çık, seninle vedalaşmaya geleceğim sonra."

"Ama, Rossmann, ne demek bu, hoşuna gittiği sürece güzel güzel bizimle kalacaksın. Şef garson, aşçıbaşı ne isterse yapar, onu seviyor çünkü, geçenlerde öğrendim. Sakin ol sen."

"Lütfen, Therese, git şimdi. Sen burada olursan kendimi pek iyi savunamam. Ve kendimi eksiksiz savunmam gerekiyor, çünkü hakkımda yalanlar öne sürülüyor. Ne kadar dikkatli olur ve kendimi savunursam kalma umudum o oranda artar. Hadi, Therese–" Aniden duyduğu ağrı nedeniyle usulca şunu eklemeden yapamadı maalesef: "Şu baş kapı görevlisi beni bir bıraksa! Onun düşmanım olduğunu hiç bilmiyordum. Beni durmaksızın nasıl da ezip çekiştiriyor!" – 'Bunu neden söylüyorum ki!' diye aynı anda düşündü, 'hiçbir kadın bunu sakince dinleyemez.' Gerçekten de Therese, Karl onu boştaki eliyle durduramadan baş kapı görevlisine döndü: "Sayın Baş Kapı Görevlisi, lütfen, Rossmann'ı hemen bırakın, canını acıtıyorsunuz. Bayan Aşçıbaşı birazdan şahsen gelecek, Rossmann'a haksızlık edildiği o zaman hemen görülecek. Bırakın onu; ona acı çektirmek size nasıl bir zevk veriyor olabilir?" Hatta baş kapı görevlisinin elini bile yakaladı. "Emir, küçükhanım, emir," dedi baş kapı görevlisi ve boştaki eliyle Therese'yi dostça kendine çekti; o sırada öteki eliyle Karl'ı öylesine bir gayretle eziyordu ki, sanki onun canını acıtmakla kalmayıp, mülkiyeti altında bulunan bu kolla henüz hiçbir şekilde ulaşamadığı özel bir hedefi var gibiydi.

Therese, baş kapı görevlisinin sarılmasından kurtulmak için epeyce bir zaman uğraşmıştı ve çok etraflıca bir şeyler anlatan Bess'i hâlâ dinleyen şef garsona karşı Karl'ı savunacaktı ki aşçıbaşı kadın hızlı adımlarla içeri girdi.

"Şükürler olsun!" diye bağırdı Therese ve odada bir an için yüksek sesle söylenmiş bu sözden başka bir şey duyulmadı. Şef garson hemen yerinden fırlayıp Bess'i kenara doğru itti.

"Demek şahsen geldiniz, Aşçıbaşı Hanım? Bu küçücük şey için mi? Telefon görüşmemizden sonra içime doğmuştu tabii, ama yine de inanmamıştım. Oysa korumanız altındaki çocuğun durumu gittikçe berbatlaşıyor. Korkarım onu ger-

çekten işten çıkarmayacağım, ama onun yerine hapse attırmak zorunda kalacağım. Kendiniz dinleyin." Ve Bess'i eliyle yanına çağırdı.

"Önce Rossmann'la birkaç şey konuşmak istiyorum," dedi aşçıbaşı kadın ve şef garson ısrar ettiği için bir sandalyeye oturdu.

"Karl, yaklaş lütfen," dedi kadın sonra. Karl denileni yaptı ya da baş kapı görevlisi tarafından sürüklenerek yaklaştırıldı. "Bıraksanıza onu," dedi aşçıbaşı sinirlenerek, "cani değil ya!" Baş kapı görevlisi Karl'ı gerçekten bıraktı, ama onu öncesinde bir kez daha öyle bir ezdi ki, uğraşmaktan kendi gözleri yaşardı.

"Karl," dedi aşçıbaşı kadın, elini usulca kucağına koydu ve başını eğip Karl'a baktı –bu kesinlikle sorguya benzemiyordu–, "sana güvenimin hâlâ tam olduğunu özellikle söylemek istiyorum. Sayın Şef Garson da adil bir adamdır, buna kefilim. Aslında ikimiz de seni seve seve burada tutmak istiyoruz," – bunu söylerken göz ucuyla şef garsona baktı, sözünü kesmemesi için ona rica etmek istiyordu sanki. Böyle bir şey de olmadı. "O halde sana şimdiye kadar burada söylenmiş olabilecekleri unut. Özellikle de Sayın Baş Kapı Görevlisinin söyledikleri için kendini pek üzme. Gerçi sinirli bir adamdır, yaptığı göreve bakıldığında buna şaşmamak gerekir; ama onun da bir karısı ve çocukları var, kendi başına ayakta duran bir delikanlıya yok yere sıkıntı vermemek gerektiğini, dünyanın onu zaten yeterince üzdüğünü o da bilir."

Odada çıt çıkmıyordu. Baş kapı görevlisi, açıklama beklercesine şef garsona, o da aşçıbaşı kadına bakıyor ve başını iki yana sallıyordu. Asansörcü Bess şef garsonun arkasında anlamsızca sırıtıyordu. Therese sevinç ve acıdan için için hıçkırıyor ve kimsenin duymaması için büyük çaba harcıyordu.

Karl ise –bu kötü bir işaret olarak yorumlanabilecekse de– mutlaka onun bir bakışını bekleyen aşçıbaşına değil,

önüne yere bakıyordu. Kolundaki acı her bir yana doğru seğiriyordu, gömleği ezilmiş olan yerlere yapışmıştı, aslında ceketini çıkarıp duruma bakması gerekirdi. Aşçıbaşı kadının söylediklerinde elbette çok dostane bir niyet vardı, ama ne yazık ki Karl'ın içindeki his, dostluğu hak etmediğinin, aşçıbaşının iyiliklerinden iki ay boyunca hak etmeden faydalandığının, baş kapı görevlisinin eline düşmekten başka bir şey hak etmediğinin özellikle aşçıbaşının davranışıyla ortaya çıkması gerektiğini söylüyordu sanki.

"Bunu," diye aşçıbaşı konuşmasını sürdürdü, "şimdi etki altında kalmadan yanıt vermen için söylüyorum; seni tanıdığım kadarıyla zaten muhtemelen böyle yaparsın."

"İzin verirseniz, lütfen, bu arada doktor getirebilir miyim, yoksa adam kan kaybından ölebilir," diye asansörcü Bess ansızın çok kibarca ama rahatsızlık verici bir şekilde araya girdi.

"Git," dedi şef garson Bess'e, o da koşarak uzaklaştı. Sonra şef garson aşçıbaşı kadına döndü: "Mesele şu. Baş kapı görevlisi çocuğu keyfinden yakalamadı. Aşağıda, asansörcü çocukların yatakhanesinde üstü özenle örtülmüş bir yatağın içinde kimsenin tanımadığı, zilzurna sarhoş bir adam bulundu. Tabii adam uyandırılıp oradan çıkarılmak istendi. Ama adam büyük yaygara koparıp, durmadan bağırıp çağırdı, yatakhane Karl Rossmann'a aitmiş, o da onun konuğuymuş, onu buraya Rossmann getirmiş ve ona dokunma cesareti gösteren herkesi cezalandırırmış. Ayrıca ona para sözü verdiği ve getirmeye gittiği için Karl Rossmann'ı beklemek zorundaymış. Lütfen şuraya dikkat edin Aşçıbaşı Hanım: Para sözü vermiş ve getirmeye gitmiş. Sen de dikkat edebilirsin, Rossmann," dedi şef garson yanı sıra Karl'a; Karl o sırada, gözlerini gerilim içinde şef garsona dikmiş ve sık sık ya alnındaki saçları iten ya da bu el hareketini irade dışı yapan Therese'ye dönmüştü. "Ama sana bir de sorumluluklarını anımsatayım. Aşağıdaki adam sen döndükten sonra şarkıcı bir kadına gece ziyaretinde bulunacağınızı söy-

lemiş bir de, ama kadının adını kimse anlayamamış, çünkü adam bu adı yalnızca şarkıyla söyleyebiliyormuş."

Şef garson konuşmasını burada kesti, çünkü benzi açıkça atan aşçıbaşı kadın ayağa kalkıp, sandalyesini biraz geriye doğru itmişti.

"Sizi daha fazlasıyla yormak istemiyorum," dedi şef garson.

"Hayır, lütfen hayır," dedi aşçıbaşı ve adamın elini tuttu, "lütfen anlatmaya devam edin, her şeyi duymak istiyorum, bunun için buradayım zaten."

Baş kapı görevlisi öne çıkıp baştan beri her şeyi sezdiğini göstermek için sertçe göğsüne vurunca, şef garson onu, "Evet, çok haklıymışsınız, Feodor!" diyerek hem yatıştırdı hem de ona haddini bildirdi.

"Anlatacak fazla bir şey kalmadı," dedi şef garson. "Delikanlılar her zamanki halleriyle adamla önce alay etmişler, onunla kavgaya tutuşmuşlar ve orada her zaman iyi boksörler bulunduğu için onu dövüp yere sermişler; adamın nerelerinden ve kaç yerinden kan geldiğini sormaya cesaret edemedim, çünkü bu delikanlılar feci boksörlerdir, bir sarhoş da işlerini kolaylaştırır elbette!"

"Demek öyle," dedi aşçıbaşı sandalyeyi arkalığından tutup az önce kalktığı yere bakarak. "Hadi, bir şey söyle lütfen, Rossmann!" dedi sonra. Therese önceki yerinden ayrılıp aşçıbaşı kadının yanına koşmuş ve Karl'ın onu daha önce hiç böyle yaparken görmediği gibi, aşçıbaşının koluna girmişti. Şef garson aşçıbaşının hemen arkasında durmuş, kadının hafifçe katlanmış olan küçük ve sade dantel yakasını eliyle usulca düzeltiyordu. Karl'ın yanında duran baş kapı görevlisi, "Ee, o halde?" dedi, ama asıl amacı o arada Karl'ın sırtına indirdiği darbeyi örtbas etmekti.

"Doğrudur," dedi Karl, aldığı darbenin etkisiyle istediğinden daha güvensiz bir sesle, "adamı yatakhaneye ben götürdüm."

"Daha fazlasını öğrenmek istemiyoruz," dedi kapı görevlisi herkes adına. Aşçıbaşı kadın sessizce şef garsona, sonra da Therese'ye döndü.

"Başka bir çıkış yolu bulamadım," dedi Karl devamında. "Adam benim eski bir arkadaşımdır, iki ay boyunca görüşmememizin ardından beni ziyaret etmek için buraya geldi, ama kendi başına gidemeyecek kadar sarhoştu."

Aşçıbaşının yanında duran şef garson yavaş bir sesle kendi kendine şöyle dedi: "Yani adam ziyarete gelmiş ve sonrasında kendi başına gidemeyecek kadar sarhoş olmuş." Aşçıbaşı kadın omzunun üzerinden şef garsona bir şey fısıldadı, adam belli ki bu konuyla ilgisi olmayan bir gülümsemeyle itirazlarda bulunur gibiydi. Therese –Karl yalnızca ona bakıyordu– tam bir çaresizlik içinde yüzünü aşçıbaşıya bastırmış, hiçbir şey görmek istemiyordu. Karl'ın açıklamasından bütünüyle memnuniyet duyan tek kişi olan baş kapı görevlisi birkaç defa, "Doğru tabii, içki arkadaşına insan yardım etmeli," diye tekrarlayıp, bu sözlerinin bakışları ve el hareketleri yardımıyla orada bulunan herkesin içine yer etmesine çalışıyordu.

"Yani suçluyum," dedi Karl ve konuşmasına biraz ara verdi, sanki yargıçlarından ona kendini savunmaya devam etmesi için cesaret verecek dostane sözler bekler gibiydi, ama gelmedi, "tek suçum adamı –adı Robinson, bir İrlandalı– yatakhaneye getirmiş olmamdır. Bunun dışında söylediği her şey sarhoşluktan söylenmiştir ve doğru değildir."

"Yani ona para sözü vermedin mi?" diye sordu şef garson.

"Evet," dedi Karl ve bunu unuttuğuna üzüldü; düşüncesizlikten ya da dalgınlıktan aşırı belli ifadeler kullanarak suçsuzluğunu tarif etmişti. "Ona para sözü verdim, çünkü benden rica etmişti. Ama niyetim gidip getirmek değil, bu gece kazandığım bahşişleri ona vermekti." Ve kanıt olsun diye cebinden çıkarıp avucunun içindeki birkaç madeni parayı gösterdi.

"Karıştırdıkça karıştırıyorsun," dedi şef garson. "İnsan sana inanacaksa, daha önce söylediklerini unutması gerekir. Yani önce adamı –Robinson adına bile inanmıyorum, İrlanda var olalı beri bu adı taşıyan hiçbir İrlandalı olmadı– yani adamı önce yatakhaneye götürdün yalnızca, ayrıca sırf bunun için bile bir çırpıda kovulabilirsin, ama ona önce para sözü vermedin, ama sonra beklemediğin anda sana bu sorulunca ona para sözü verdin. Ama biz burada soru-yanıt oyunu oynamıyoruz, senin savunmanı duymak istiyoruz. Ancak önce ona para getirmek değil, bugünkü bahşişlerini vermek istedin, ama sonra görüldü ki, bu para hâlâ üzerinde, yani belli ki gidip başka para getirmek istedin, uzun süre ortadan kaybolman da bunu doğruluyor. Bavulundan onun için para getirmek istemen sonuçta önemli bir şey olmazdı; ama bunu var gücünle inkâr etmen işte bu önemli bir durum, aynı şekilde adamı burada otelde sarhoş ettiğini sürekli gizlemek istemen de önemli, bu konuda zerre kadar kuşku yok, çünkü adamın tek başına geldiğini ancak tek başına gidemediğini kendin itiraf ettin, zaten adam da senin konuğun olduğunu yatakhanede bağırıp durdu. Demek ki şimdi belirsizliğini koruyan iki şey kaldı yalnızca, meseleyi kolaylaştırmak istersen bunları kendin yanıtlayabilirsin, ama sonuçta biz bunları senin desteğin olmadan da öğrenebiliriz: Birincisi kilere girmeyi nasıl başardın ve ikincisi armağan edilecek parayı nasıl topladın?"

'İyi niyet yoksa insanın kendini savunması olanaksız,' dedi Karl içinden ve Therese bundan ne kadar acı duysa da şef garsona artık yanıt vermedi. Çünkü söyleyebileceği her şeyin sonrasında kastettiğinden bambaşka bir hal alacağını biliyordu ve bunların iyiye ya da kötüye yorulması yalnızca yargının türüne bağlıydı.

"Yanıt vermiyor," dedi aşçıbaşı.

"Yapabileceği en akıllıca hareket bu," dedi şef garson.

"Bir şey uyduracaktır o," dedi baş kapı görevlisi ve daha önceki zalim eliyle usulca sakalını sıvazladı.

"Sus," dedi aşçıbaşı kadın yanı başında hıçkırmaya başlayan Therese'ye, "görüyorsun, yanıt vermiyor, onun için nasıl bir şey yapabilirim? Sonunda Şef Garson Bey'in karşısında haksız duruma düşen ben olacağım. Söylesene Therese, sence onun için yapmam gereken bir şeyi ihmal ettim mi?" Therese bunu nereden bilirdi ve küçük kıza bu iki beyin önünde uluorta yöneltilmiş bu soru ve ricayla aşçıbaşının kendinden çok şey vermesi neye yarardı?

"Aşçıbaşı Hanım," dedi Karl bir kez daha gücünü toplayarak, ama tek amacı Therese'ye yanıt vermekten kurtulmaktı, "sizi utandıracak herhangi bir şey yaptığımı sanmıyorum ve iyice araştırdıktan sonra bunu diğer herkes ortaya çıkaracaktır."

"Diğer herkes," dedi baş kapı görevlisi ve parmağıyla şef garsonu gösterdi, "bu size karşı söylenmiş iğneleyici bir söz, Bay Isbary."

"Evet, Aşçıbaşı Hanım," dedi şef garson, "saat altı buçuk, vakit doldu hem de iyice doldu. Sanırım fazlasıyla hoşgörüyle yaklaşılan bu meselede bana son sözü bırakmanız en iyisi olacaktır."

Küçük Giacomo odaya girmiş, Karl'ın yanına gitmek istiyordu, ama içeride hüküm süren sessizlikten ürkerek bundan vazgeçti ve bekledi.

Aşçıbaşı kadın, Karl'ın son sözlerinden beri bakışlarını ondan ayırmamıştı ve şef garsonun sözlerini duyduğuna dair ortada bir işaret de yoktu. Gözleri yalnızca Karl'a bakıyordu, iri ve maviydiler, ancak yaştan ve onca çileden dolayı biraz bulanıktılar. Orada öyle duruşuna ve sandalyeyi önünde hafif hafif sallamasına bakınca bir an sonra şöyle demesini insan pekâlâ bekleyebilirdi: 'Evet, Karl, düşünüyorum da bu mesele henüz tam olarak aydınlanmadı ve senin de çok doğru söylediğin gibi etraflıca araştırılması gerekiyor. Şimdi kabul edilsin ya da edilmesin tam da bunu düzenlemek istiyoruz, çünkü adalet yerini bulmalı.'

Gelgelelim aşçıbaşı bunun yerine, kimsenin bölmeye cesaret edemediği kısa bir duraksamadan sonra –yalnızca saat şef garsonun sözlerini doğrularcasına altı buçuğu vurdu ve onunla birlikte herkesin bildiği gibi oteldeki bütün saatler aynı anda vurdu; bu, kulakta ve sezgide kocaman tek bir sabırsızlığın iki kez titremesi gibi duyuluyordu–, "Hayır, Karl, hayır, hayır!" dedi, "kendimizi böyle kandırmak istemiyoruz. Haklı şeylerin özel bir görüntüsü vardır ve itiraf etmeliyim ki senin meselende yok bu. Bunu söylemeye hakkım var ve söylemek zorundayım da; bunu itiraf etmek zorundayım, çünkü hakkında en iyi düşüncelerle buraya gelmiş olan kişiyim. Görüyorsun, Therese bile susuyor." (Ama kız susmuyor, ağlıyordu.)

Aşçıbaşı ansızın bastıran bir kararla duraksayıp, "Karl, gelsene bir buraya," dedi. Karl yanına geldikten sonra – Karl'ın arkasında şef garson ve baş kapı görevlisi hemen hararetli bir konuşma için birleşmişlerdi–, kadın onu kavradı, onunla ve onları isteksizce izleyen Therese'yle birlikte odanın öbür ucuna kadar gitti, ikisiyle birlikte birkaç kez bir aşağı bir yukarı yürürken, "Olasıdır, Karl," dedi, "bir araştırmanın birkaç ufak tefek ayrıntısı seni haklı çıkarabilir, sen de buna güveniyor gibisin, yoksa seni hiç anlayamazdım. Neden olmasın ki? Baş kapı görevlisine belki gerçekten selam vermişsindir. Hatta buna kesinlikle inanıyorum, baş kapı görevlisi hakkında ne düşünmem gerektiğini de biliyorum, gördüğün gibi seninle şimdi bile açık konuşuyorum. Ama böyle küçük savunmaların sana hiçbir yararı olmaz. Geçen onca yıldır insan sarraflığını takdir ettiğim ve tanıdığım en güvenilir insan olan şef garson senin suçunu açıkça dile getirdi ve bana suçun çürütülemezmiş gibi geliyor. Belki düşüncesizce davrandın yalnızca, ama belki de benim olduğunu sandığım kişi değilsin. Ama yine de," bu sözlerle bir anlamda kendi sözünü yarıda kesmiş oldu ve arkadaki iki beye göz ucuyla baktı, "seni özünde terbiyeli bir çocuk olarak görmekten vazgeçemiyorum."

"Aşçıbaşı Hanım! Aşçıbaşı Hanım!" diye uyardı, onun bakışını yakalamış olan şef garson.

"Birazdan bitiriyoruz," dedi aşçıbaşı ve Karl'ı ikna etmek için daha hızlı konuştu: "Dinle Karl, meselenin bütününe baktığımda şef garsonun araştırma başlatmak istemediğine seviniyorum; çünkü isteyecek olsa bunu senin çıkarına engellemek zorunda kalırdım. Adamı nasıl ve neyle ağırladığını kimse bilmemeli, ayrıca bu adam senin ileri sürdüğün gibi eski arkadaşlarından biri olamaz, çünkü onlarla büyük bir kavgayla ayrıldın, şimdi onlardan birine cömertçe hizmet edemezsin. Bu durumda adam gece kentteki meyhanelerden birinde düşüncesizlik edip kardeşçe yakınlık kurduğun bir tanıdığın olabilir yalnızca. Bütün bunları benden nasıl gizleyebildin, Karl? Eğer yatakhanede kalmaya dayanamamışsan ve başlarda bu masum nedenden dolayı gece kuşu olmaya başladıysan neden tek bir söz söylemedin? Biliyorsun sana müstakil bir oda sağlamak istiyordum ama bundan düpedüz senin ricaların üzerine vazgeçtim. Şimdi ise sanki kendini orada daha bağımsız hissettiğin için umumi yatakhaneyi seçmişsin gibi görünüyor. Paranı benim kasamda saklıyordun, bahşişleri de her hafta bana getiriyordun; Tanrı aşkına, çocuk, eğlence paralarını nereden buldun ve arkadaşın için nereden para getirecektin? Tabii şef garsona hiç değilse şimdi ima etmemem gereken bir sürü şey bunlar, çünkü o zaman bir araştırma kaçınılmaz olurdu. Yani bu durumda otelden mutlaka ayrılmalısın, hem de olabildiğince çabuk. Doğrudan Brenner pansiyonuna git –Therese'yle zaten çok kereler gittin– bu referansla seni oraya ücretsiz alırlar–" Aşçıbaşı kadın bluzunun içinden çıkardığı altın bir kalemle bir kartvizitin üstüne birkaç satır yazı yazdı, ama bunu yaparken konuşmasına ara vermedi – "bavulunu hemen arkandan yollarım. Therese, asansörcülerin gardırobuna koş hemen ve Karl'ın bavulunu topla!" (Ama Therese henüz kımıldamıyor, bunca acıyı çektiğine göre, aşçıbaşı kadının iyi kalpliliği

sayesinde Karl'ın meselesinin iyiye doğru dönmesini sonuna kadar birlikte yaşamak istiyordu.)

Birisi kendini göstermeden kapıyı biraz aralayıp sonra hemen yeniden kapadı. Bu Giacomo'yla ilgili olmalıydı, çünkü kendisi öne çıkıp, "Rossmann, sana bildirmem gereken bir şey var," dedi.

"Birazdan," dedi aşçıbaşı kadın ve başını öne eğmiş halde kartviziti onu dinleyen Karl'ın cebine soktu. "Paran şimdilik bende kalacak, bana güvenebileceğini biliyorsun. Bugün evden ayrılmayıp senin meseleni düşüneceğim, yarın –bugün zamanım yok, zaten burada gereğinden fazla kaldım– Brenner'e geleceğim ve senin için bundan sonra ne yapabileceğimize bakacağız. Seni terk etmeyeceğim, bunu bugünden bilmelisin. Geleceğinle ilgili üzülmene gerek yok, sen daha çok bu son döneme üzül." Ardından hafifçe Karl'ın omzuna vurup şef garsonun yanına geçti. Karl başını kaldırıp bu uzun boylu, yapılı kadının arkasından baktı; kadın sakin adımlar ve rahat hareketlerle ondan uzaklaşmaktaydı.

"Her şeyin böyle iyi gitmesine," dedi onun yanında kalmış olan Therese, "hiç sevinmedin mi?"

"Elbette," dedi Karl ve kıza bakıp gülümsedi, ama bir hırsız olarak oradan gönderildiğine neden sevinmesi gerektiğini anlayamadı. Therese'nin gözleri büsbütün sevinçle parlıyordu, Karl'ın suçlu olup olmaması, ona karşı adil davranılıp davranılmadığı umurunda değildi sanki, ister yüz karasıyla ister onuruyla oradan sıvışmasına göz yumulması yeterliydi. Kendi meselelerinde çok titiz olan, aşçıbaşının pek açık olmayan bir sözünü düşüncelerinde evirip çevirip inceleyen Therese böyle davranıyordu demek. Karl kasıtlı olarak, "Bavulumu hemen toplayıp gönderecek misin?" diye sordu. Therese soruya öylesine hızlı uyum sağlamıştı ki, Karl şaşkınlıktan elinde olmadan başını iki yana sallamak zorunda kaldı; kız, bavulun içinde başkalarından gizlenmesi gereken şeylerin bulunduğundan emin olmanın etkisiyle

Karl'a bakmadı, ona elini uzatmadı, yalnızca fısıldadı: "Elbette Karl, hemen, bavulu hemen toplayacağım." Ve koşup uzaklaşmıştı bile.

Ama şimdi Giacomo'yu tutmak olanaksızdı, uzun zaman beklemiş olmanın sabırsızlığıyla bağırdı: "Rossmann, adam aşağıda koridorda yuvarlanıp duruyor ve oradan çıkarılmak istemiyor. Onu hastaneye götürtmek istiyorlar, ama o buna karşı koyuyor ve hastaneye yatmasına senin asla göz yummayacağını savunuyor. Bir otomobille eve gönderilmek istiyor ve otomobilin ücretini sen karşılarmışsın. İstiyor musun bunu?"

"Adam sana güveniyor," dedi şef garson. Karl omuzlarını silkip parasını Giacomo'nun avucuna saydı. "Başka param yok," dedi sonra.

"Sen de otomobile biner misin diye sormamı istedi," dedi Giacomo parayı şıngırdatarak.

"Otomobile binmeyecek o," dedi aşçıbaşı kadın.

"Evet, Rossmann," dedi şef garson çabucak ve Giacomo'nun dışarı çıkmasını bile beklemedi, "işine derhal son verildi."

Baş kapı görevlisi, bunlar kendi sözleriymiş de şef garson onları yalnızca tekrarlıyormuş gibi başını salladı.

"Kovulmanın nedenlerini yüksek sesle söyleyemem, çünkü seni aksi halde hapse attırmam gerekir."

Baş kapı görevlisi aşçıbaşına göze çarpacak şekilde sertçe baktı, çünkü bu ılımlı yaklaşımın nedeninin o olduğunu herhalde fark etmişti.

"Şimdi Bess'in yanına git, giysilerini değiştir, üniformanı Bess'e teslim et ve binayı derhal, ama derhal terk et."

Aşçıbaşı gözlerini kapadı, bununla Karl'ı yatıştırmak istiyordu. Karl vedalaşmak üzere eğildiğinde şef garsonun aşçıbaşının elini sanki gizlice kavradığını ve onunla oynadığını göz ucuyla gördü. Baş kapı görevlisi Karl'a ağır adımlarla kapıya kadar eşlik etti, Karl'ın kapıyı kapatmasına izin

vermedi, Karl'ın arkasından bağırabilmek için aksine kapıyı açık tuttu: "Çeyrek dakika içinde seni ana kapıda yanımdan geçerken görmek istiyorum! Aklına yaz bunu!"

Karl, ana kapıda bir sıkıntı yaşamamak için elinden geldiğince acele etti, gelgelelim her şey istediğinden daha ağır ilerliyordu. Önce Bess'i hemen bulamadı ve şimdi kahvaltı saati olduğundan her yer insanlarla doluydu, sonra görüldü ki çocuklardan biri Karl'ın eski pantolonunu ödünç almıştı ve Karl pantolonunu buluncaya kadar neredeyse her yatağın başındaki elbise askısını aramak zorunda kaldı, böylece ana kapıya vardığında herhalde beş dakika geçmişti. Tam Karl'ın önünde, bir hanımefendi dört erkeğin ortasında yürüyordu. Hepsi onları bekleyen büyük bir otomobile doğru ilerlediler, bir kapısını bir uşak önceden açmış tutuyordu, boştaki sol kolunu yana doğru son derece törensel bir şekilde yatay olarak kaskatı uzatmıştı. Ama Karl bu seçkin insanların arasından dikkat çekmeden çıkıp gitmeyi boş yere ummuştu. Derken baş kapı görevlisi onu elinden yakalayıp iki beyin arasından özür dileyerek kendine doğru çekti.

"Çeyrek dakika buydu demek," dedi ve dakik çalışmayan bir saati incelercesine Karl'a yandan baktı. "Gel hele buraya," dedi ve Karl'ı geniş kapı görevlisi kulübesine aldı; gerçi Karl epeyce bir zaman önce burayı görmek istemişti, ama şimdi kapı görevlisi tarafından içine itildiği için büyük bir kuşkuyla içeri girdi. Kapıya ulaşmıştı ki, arkasına döndü ve baş kapı görevlisini itip kaçma denemesinde bulundu.

"Hayır, hayır, içeri buradan girilir," dedi baş kapı görevlisi ve Karl'ı çevirdi.

"İşten çıkarıldım artık," dedi Karl; bununla otelde ona kimsenin komut verme hakkı kalmadığını kastediyordu.

"Seni tuttuğum sürece işten çıkarılmadın demektir," dedi kapı görevlisi – ki bu da doğruydu hani.

Karl, kapı görevlisine direnmesi için sonunda bir neden bulamadı. Aslında başına artık ne gelebilirdi ki? Ayrıca kapı

görevlisi kulübesinin duvarları bütünüyle muazzam camlardan oluşuyordu, bu camlardan insan sanki tam ortalarındaymış gibi lobide karşılıklı akan insan kalabalığını açıkça görebiliyordu. Evet, kapı görevlisi kulübesinde insanların gözlerinden saklanılabilecek hiçbir köşe yok gibiydi. Dışarıdaki insanların çok aceleleri varmış gibi görünse de –çünkü uzattıkları kolları, eğdikleri başları, dikkatli gözleri ve yukarı kaldırdıkları bagajlarıyla yollarını bulmaya çalışıyorlardı– kapı görevlisi kulübesine göz atmayı hiçbiri kaçırmıyordu, çünkü camlarının arkasında her zaman hem müşteriler hem de otel personeli için önem taşıyan duyurular ve haberler asılı olurdu. Ayrıca kapı görevlisi kulübesi ve lobi arasında doğrudan bir bağlantı bulunmaktaydı, çünkü iki büyük sürgülü pencerenin önünde alt kademeden iki kapı görevlisi oturmuş çeşitli konularda sürekli bilgi vermekle meşguldü. Bunlar aşırı yük altına girmiş insanlardı ve Karl baş kapı görevlisini tanıdığı kadarıyla bu adamın mesleğinde ilerlerken bu görevden kaçmayı başardığını savunabilirdi. Bilgi veren bu iki kişi –insan bunu dışarıdan tam olarak gözünün önüne getiremiyordu– pencerenin açık olan kısmında daima en az on tane soran yüzle karşı karşıya kalıyordu. Soru soran ve sürekli değişen bu on kişi arasında çoğunlukla bir dil keşmekeşi vardı, sanki her biri başka bir ülkeden gönderilmişti. Daima birkaç kişi aynı anda soru sorardı, ayrıca daima birileri ortaya karmakarışık konuşurdu. Çoğunluk kapı görevlisi kulübesinden bir şey almak ya da oraya bir şey bırakmak istiyordu, böylece kalabalığın içinden sabırsızca sallanarak uzanan eller görünürdü her zaman. Bir defasında birisi herhangi bir gazeteyi istedi; gazete ansızın havada açıldı ve bir an için bütün yüzleri örttü. Bütün bunlara iki alt kademeden kapı görevlisinin göğüs germesi gerekiyordu. Yalnızca konuşmak onların görevi için yetmezdi, gevezelik ediyorlardı, özellikle biri, yüzünün tamamı koyu bir sakalla kaplı olan ürkütücü bir adam konuşmasını bir an bile kes-

meden bilgi veriyordu. Ne masaya –ki burada durmaksızın elini uzatmak zorunda kalıyordu– ne de soru soran şu veya bu kişinin yüzüne bakıyordu, belli ki gücünü idareli kullanmak ve toplamak için gözünü kırpmadan önüne dikmişti yalnızca. Ayrıca sakalı konuşmasının anlaşılırlığını biraz bozar gibiydi; Karl, onun yanında durduğu o kısa süre içinde söylenilenin çok azını kavrayabildi, oysa İngilizce aksana karşın adamın muhtemelen kullanmak zorunda olduğu başka dillerdi bunlar. Kafa karıştırıcı olan bir başka şey, verilen bir bilgiyi hemen bir başka bilginin izlemesi ve buna geçiş yapmasıydı, öyle ki soru soran kişi hâlâ onun meselesinin konuşulduğunu sandığı için meraklı bir yüzle dinlerken kısa bir süre sonra işinin bittiğini anlıyordu. Alışmayı gerektiren bir başka durum, bir sorunun bütünüyle anlaşılır ancak biraz karışık sorulmuş olması halinde alt kademeden kapı görevlisinin sorunun yinelenmesini asla istememesiydi, o zaman belli belirsiz bir baş sallama bu soruyu yanıtlama niyetinde olmadığını ele veriyordu; hatasını anlaması ve sorusunu daha iyi dile getirmesi soru soranın sorunuydu. İnsanlar özellikle bu iş yüzünden gişenin önünde çok uzun zaman geçiriyorlardı. Alt kademeden kapı görevlilerini desteklemek için her birine birer ayakçı oğlan verilmişti; ayakçı, alt kademeden kapı görevlisinin o sırada ihtiyaç duyduğu her şeyi kitaplıktan ya da çeşitli sandıklardan koşarak getirmekle görevliydi. Bunlar, bütün otelde gençlere verilen çok yorucu olsa da parası en yüksek görevlerdi; bu gençlerin işi bir anlamda alt kademeden kapı görevlilerinden daha zordu, çünkü onların işi yalnızca düşünmek ve konuşmaktı, gençler ise aynı anda hem düşünüp hem de koşmak zorundaydılar. Yanlış bir şey getirecek olsalar, alt kademeden kapı görevlisi işi aceleyken elbette onları uzun uzadıya eğiterek zaman harcayamıyordu, önündeki masanın üstüne koydukları şeyi ani bir hareketle yere atıyordu. Karl'ın içeri girmesinden kısa bir süre sonra yapılan alt kademeden kapı

görevlisinin nöbet değişimi çok ilginçti. Tabii böyle bir nöbet değişimi hiç değilse gün içinde mutlaka sıklıkla gerçekleşmek zorundaydı, çünkü gişenin arkasında oturmaya bir saatten fazla dayanabilecek insan olamazdı. Görev değişimi sırasında bir çan çalıyor ve bir yan kapıdan aynı anda iki alt kademeden kapı görevlisi çıkıyordu, sıra şimdi onlarındı ve her birini kendi ayakçısı izliyordu. Geçici olarak hiçbir şey yapmadan gişede dikilip, soruları yanıtlama işinin o sırada hangi aşamada olduğunu saptamak için dışarıdaki insanları kısa bir süre izliyorlardı. Ortamın araya girmelerine uygun olduğunu düşündüklerinde nöbeti devredecek olan alt kademeden kapı görevlisinin omzuna hafifçe vuruyorlar; adam da, o ana kadar arkasında olup biten hiçbir şeyle ilgilenmemiş olmasına karşın hemen anlayıp yerini boşaltıyordu. Bütün bunlar öylesine çabuk oluyordu ki, dışarıdaki insanlar buna çoğunlukla şaşırıyor ve karşılarında bir anda beliren yeni yüzden neredeyse irkilip geri çekiliyorlardı. Nöbeti devreden iki adam geriniyor ve hazır bekleyen leğenler üzerinden ateş basan kafalarına su döküyorlardı. Ama nöbeti devreden ayakçı çocukların gerinmelerine henüz izin yoktu, biraz daha işleri vardı, görev sürelerinde yerlere atılan nesneleri kaldırıp yerlerine koyacaklardı.

Karl bütün bunları meraklı bir dikkatle birkaç dakika içinde içselleştirmişti ve onu götüren baş kapı görevlisini hafif bir baş ağrısıyla sessizce izledi. Bilgi verme tarzının Karl'ın üzerinde yarattığı büyük etkiyi baş kapı görevlisi anlaşılan fark etmişti ki, Karl'ı ansızın elinden çekip, "Görüyor musun, burada böyle çalışılır," dedi. Gerçi Karl burada otelde tembellik etmemişti, ama böyle bir çalışmadan da haberi yoktu, baş kapı görevlisinin düşmanı olduğunu neredeyse tamamen unutarak başını kaldırıp ona baktı, sessizce ve takdirle başını salladı. Ama bu baş kapı görevlisine, alt kademeden kapı görevlisine fazla önem verilmesi ve belki de şahsına karşı kabalık gibi görünmüştü, çünkü Karl'ı budala yerine

koymuş gibi onu duyacaklarına aldırmadan Karl'a bağırdı: "Bu elbette bütün oteldeki en aptal iş; insan bir saat kulak verince, sorulan bütün soruların neredeyse hepsini biliyor, kalanını yanıtlamaya da gerek kalmıyor. Sen küstah ve terbiyesiz olmasaydın, yalan söylemeseydin, rezil bir hayat sürmeseydin, kafayı çekmeseydin ve hırsızlık yapmasaydın, seni belki böyle bir pencerenin önünde işe yerleştirirdim, çünkü bu iş için yalnızca kavrayışı kıt kafalara ihtiyacım var."

Karl kendini ilgilendiren hakaretleri duymazdan geldi, ama alt kademeden kapı görevlisinin dürüst ve ağır işinin takdir edilmek yerine aşağılanmasına çok sinirlenmişti; ayrıca bu işi öyle bir adam aşağılıyordu ki, böyle bir gişeye oturmaya bir gün cesaret edecek olsa, mutlaka soru soranların kahkahaları arasında birkaç dakika sonra çekip gitmek zorunda kalırdı.

"Bırakın beni," dedi Karl, kapı görevlisi kulübesiyle ilgili merakı fazlasıyla giderilmişti, "artık sizinle hiçbir ilgim kalmasın istiyorum."

"Bu kurtulmak için yeterli değil," dedi baş kapı görevlisi, Karl'ın kolunu, delikanlının kolunu hareket ettirmesine engel olacak kadar sıktı ve onu resmen kapı görevlisi kulübesinin öbür ucuna taşıdı. Dışarıdaki insanlar baş kapı görevlisinin bu zorbalığını görmüyorlar mıydı? Ya da görüyorlarsa, bunu nasıl algılıyorlardı ki hiç kimse onu engellemiyordu, neden hiç değilse birisi cama vurup, baş kapı görevlisine izlendiğini ve Karl'a canının istediği gibi davranamayacağını göstermiyordu?

Ama çok geçmeden lobiden yardım alacağına dair Karl'ın umudu kalmamıştı, çünkü baş kapı görevlisi bir ipi tuttu ve kapı görevlisi kulübesinin camlarının yarısının üstüne en üst tepeye kadar bir çırpıda siyah perdeler çekildi. Gerçi kapı görevlisi kulübesinin bu bölümünde de insanlar vardı, ancak hepsi işe dalmıştı ve işlerini ilgilendirmeyen hiçbir şeyi ne duyuyor ne de görüyorlardı. Ayrıca hepsi baş kapı görevlisine

bağımlıydı, Karl'a yardım etmek yerine, baş kapı görevlisinin aklına gelebilecek her şeyin gizlenmesine yardım ederlerdi. Örneğin altı telefonun başında alt kademeden altı kapı görevlisi vardı. Hemen anlaşıldığı üzere düzen şöyleydi: Bir kişi yalnızca çağrıları alıyordu, o sırada komşusu ilk giren notların sırasına göre verilen görevleri telefonla iletiyordu. Bunlar, telefon kulübesi gerektirmeyen en son çıkan telefonlardandı. Çünkü zilleri kuş cıvıltısından yüksek değildi, insan telefonun içine fısıldayarak konuşabiliyor, ama elektrikli özel güçlendiriciler sayesinde sözcükler hedefine gürleyerek varıyordu. Bu yüzden telefonları başında konuşan üç kişinin sesi pek duyulmuyordu ve insan onların telefon ahizesinin içindeki bir süreci mırıldanarak gözlemlediklerini sanabilirdi; o sırada öteki üç adam üstlerine doğru gelen, çevre tarafından duyulamayan gürültüden uyuşmuş gibi başlarını üzerine yazmakla görevli oldukları kâğıdın üstüne eğmişlerdi. Burada yine her üç konuşmacının yanında destek amacıyla birer delikanlı duruyordu; bu üç çocuğun işi sırayla kulak kabartarak başlarını efendilerine doğru uzatmaktan, sonra da bir yerlerine bir şey batırılmış gibi aceleyle kocaman sarı kitaplardan –çevirdikleri sayfa yığınları telefonların bütün gürültüsünü kat kat bastırmaktaydı– telefon numaralarını bulmaktan ibaretti.

Karl bütün bunları dikkatle izlemekten kendini gerçekten alamıyordu, oysa oturmuş olan baş kapı görevlisi bir anlamda sımsıkı kavramış olarak onu önünde tutuyordu.

"Görevim," dedi baş kapı görevlisi ve Karl'ın ona yüzünü dönmesini sağlamak istercesine delikanlıyı sarstı, "şef garsonun her ne sebeptense ihmal ettiği şeyi otel yönetimi adına hiç değilse biraz telafi etmektir. Burada hep birileri başkaları için devreye girer. Böyle olmasa büyük bir işletme düşünülemez olurdu. Senin doğrudan amirin olmadığımı söylemek istersin belki; eh, bu sahipsiz meseleyi üstlenmem bir o kadar güzel bir davranıştır. Ayrıca baş kapı görevli-

si olarak bir anlamda herkesin üstünde bir konumum var, otelin bütün kapıları, yani bu ana kapı, üç orta kapı ve on adet yan kapı benim emrimde, sayısız küçük kapılardan ve kapısız çıkışlardan söz bile etmiyorum. Elbette söz konusu bütün hizmet ekipleri bana mutlaka itaat etmek zorunda. Bu büyük onurun karşılığında birazcık şüpheli birini dışarı bırakmamak gibi otel yönetimine karşı sorumluluğum bulunuyor elbette. Özellikle sen, canım öyle istediği için bana çok şüpheli görünüyorsun." Ellerini sevinçle kaldırdı ve öyle sert indirdi ki elleri birbirlerine vurup acıdı. "Şu olasıydı," diye ekledi müthiş eğlenerek, "başka bir kapıdan fark edilmeden çıkabilirdin, çünkü senin yüzünden özel talimatlara katlanmayı göze alabileceğim kadar önemli değildin tabii gözümde. Ama madem buradasın, senin keyfini sürmek istiyorum. Öte yandan ana kapı önünde belirlediğimiz buluşmaya geleceğinden hiç kuşku duymadım, çünkü bu bir kuraldır, küstah ve itaatsiz kişi kendine zarar verdiği yerde ve zamanda kötü huylarını bırakır. Bunu kendinde kuşkusuz daha çok gözlemleyeceksin."

"Sanmayın ki," dedi Karl ve baş kapı görevlisinden yayılan tuhaf ve ağır kokuyu soludu; adamın epeydir yakınında durduğu için bu kokuyu ancak burada fark etmişti, "tümüyle sizin kaba kuvvetinize yenildiğimi sanmayın, bağırabilirim çünkü."

"Ben de ağzını tıkayabilirim," dedi baş kapı görevlisi darda kalırsa herhalde böyle yapmayı düşündüğü ölçüde sakin ve hızlı bir şekilde. "Birileri senin yüzünden buraya girecek olsa, bana, baş kapı görevlisine karşın sana hak verecek birinin çıkacağını gerçekten düşünüyor musun? Umutlarının anlamsızlığını herhalde kavrıyorsundur. Biliyor musun, üzerinde henüz üniforma varken biraz kayda değer gibi görünüyordun gerçekten, ama yalnızca Avrupa'da mümkün olabilecek şu elbiseyle!.." Ve elbisenin çeşitli yerlerini çekiştirdi, ancak elbise henüz beş ay önce neredeyse yeniyken

şimdi yıpranmış ve kırışmıştı, ama en önemlisi lekeliydi; bu, asansörcü çocukların kabalığından kaynaklanıyordu; verilen genel emir doğrultusunda yatakhanenin zeminini cilalı ve tozsuz tutabilmek için tembelliklerinden her gün esaslı bir temizlik yapmayıp, belli bir yağla zemini ıslatıyor ve bunu yaparken elbise askılarındaki bütün giysilere yağ sıçratıp zarar veriyorlardı. İnsan giysilerini istediği yerde saklayabiliyordu, kendi giysileri o sırada elinin altında olmayan birisi her zaman çıkıyordu, buna karşın saklanmış yabancı elbiseleri kolayca buluyor ve bunları ödünç alıyordu. Ve bu kişi o gün yatakhaneyi temizleyecek kişi oluyordu muhtemelen ve elbiselere yağ sıçratmakla kalmayıp, üzerlerine tepeden tırnağa yağ döküyordu. Yalnızca Renell pahalı elbiselerini gizli bir yere saklamıştı, oradan onları kimse kolay kolay bulup çıkaramazdı, kaldı ki kimse yabancı elbiseleri kötülüğünden ya da açgözlülüğünden ödünç almıyordu, sırf acelesi olduğu için ya da özensizlikten bulduğu yerde alıyordu. Ama Renell'in elbisesinde bile sırtının tam ortasında kızılımsı yuvarlak bir leke vardı ve kentte işi bilen biri bu lekeden bu zarif delikanlının bile asansörcü olduğunu anlayabilirdi.

Ve Karl bunları anımsayınca asansörcü olarak kendinin de çok çektiğini ve her şeyin boşuna olduğunu kendine söyledi, çünkü bu asansörcülük görevi umduğu gibi daha iyi bir işin ön basamağı olmamıştı; Karl aksine daha aşağılara itilmiş, hatta hapishanenin kıyısından dönmüştü. Üstelik şimdi muhtemelen Karl'ı nasıl daha çok utandıracağını düşünen baş kapı görevlisi tarafından alıkonuluyordu. Karl, baş kapı görevlisinin asla ikna olmayan bir adam olduğunu tamamen unutarak, boştaki eliyle defalarca alnına vurarak bağırdı: "Size gerçekten selam vermemiş olsam bile, yetişkin bir insan ihmal edilmiş bir selam yüzünden nasıl böylesine kinci olabilir!"

"Ben kinci değilim," dedi baş kapı görevlisi, "ceplerini aramak istiyorum yalnızca. Gerçi bir şey bulamayacağım-

dan eminim, çünkü dikkatli davranmışsındır ve arkadaşına her gün biraz biraz verip her şeyi taşıtmışsındır. Ama üstünün aranması gerekiyor." Karl'ın ceket ceplerinden birine öylesine kuvvetle asıldı ki, yan dikişler patladı. "Burada henüz bir şey yok," dedi adam ve cebin içindekileri elinde topladı: Otelin tanıtım takvimi, ticari yazışma çalışmasıyla ilgili bir sayfa, birkaç ceket ve pantolon düğmesi, aşçıbaşı kadının kartviziti, bir keresinde bir müşterinin bavulunu toplarken alması için ona doğru attığı tırnak cilası kalemi, Renell'in belki de on kez yerine bakmasının teşekkürü olarak armağan ettiği eski bir cep aynası ve birkaç ufak tefek daha. "Evet, bir şey yok burada," diye tekrarladı baş kapı görevlisi ve sanki Karl'ın çalıntı olmayan eşyasının yerinin tezgâhın altına girmesi doğalmış gibi her şeyi tezgâhın altına attı.

'Yeter ama artık,' dedi Karl kendi kendine –yüzü ateş gibi yanıyor olmalıydı– ve baş kapı görevlisi hırsının etkisiyle dikkati dağılıp, Karl'ın ikinci cebini kurcalarken Karl ani bir hareketle ceketin kollarından sıyrıldı, henüz kontrollü olmayan ilk sıçramayla alt kademeden kapı görevlilerinden birini cihazına doğru oldukça kuvvetli bir şekilde itti, bunaltıcı havanın içinden aslında amaçladığından daha yavaş geçerek kapıya doğru koştu; baş kapı görevlisi ağır paltosuyla yerinden bile doğrulamadan Karl dışarı çıkma mutluluğuna erişti. Nöbet hizmeti düzenlemesi öyle pek kusursuz değildi sanki, gerçi birkaç yerden ziller çalıyordu ama ne amaçla çaldığını Tanrı bilirdi! Gerçi otel çalışanları girişte kalabalıklar halinde oradan oraya gidip gelmekteydiler, insanın aklına neredeyse çıkışı göze çarpmadan olanaksız hale getirmek istedikleri geliyordu, çünkü bu gidip gelmelerde başka bir anlam sezilemiyordu; ne olursa olsun Karl çok geçmeden dışarıya çıktı, ama otel kaldırımı boyunca yürümesi gerekiyordu daha, art arda kesintisiz dizilmiş otomobiller dura kalka ana kapının önünden geçtiği için caddeye ulaşılamıyordu.

Bu otomobiller, bir an önce hâkimiyeti ele geçirebilmek için adeta iç içe girmişlerdi, her biri arkadaki tarafından öne itiliyordu. Caddeye ulaşmak için çok acelesi olan yayalar bazı yerlerde –sanki orada herkese açık bir geçit varmış gibi– otomobillerin içinden geçiyorlardı ve otomobilde yalnızca şoförün ve hizmetçilerin ya da en seçkin kişilerin oturması hiç umurlarında değildi. Ancak böyle bir tavır Karl'a yine de abartılı gelmişti, insanın buna cesaret edebilmesi için ilişkileri tanıyor olması gerekirdi; kolaylıkla öyle bir otomobile denk gelebilirdi ki, içindekiler buna kızıp onu dışarı atabilir ve bir skandala yol açabilirlerdi, üzerinde gömleğiyle kaçmış şüpheli bir otel çalışanı olarak bundan daha çok korktuğu bir şey yoktu. Ne de olsa otomobil kuyruğu sonsuza kadar böyle devam edemezdi, o da otel yakınlarında olduğu sürece aslında hiç de şüpheli gibi durmuyordu. Karl sonunda gerçekten öyle bir yere geldi ki, burada otomobil kuyruğu gerçi bitmemişti, ama caddeye doğru kıvrılmış ve biraz rahatlamıştı. Karl caddenin trafiğine tam süzülmek istediği sırada –burada ondan çok daha şüpheli gibi görünen insanlar serbestçe dolaşıyorlardı mutlaka– yakınlardan adının seslenildiğini duydu. Arkasına döndü ve çok iyi tanıdığı iki asansörcü çocuğun bir mezar girişi gibi görünen küçük ve alçak bir kapıdan ileri derecede zorlanarak bir sedyeyi dışarı çektiklerini gördü; sedyede –Karl şimdi fark edebilmişti– gerçekten Robinson yatıyordu; başı, yüzü ve kolları çeşitli sargılarla sarılıydı. Acıdan ya da başka bir kederden ya da Karl'ı yeniden gördüğü için sevinçten döktüğü yaşları sargı beziyle silmek için kollarını gözüne götürmesini izlemek kötüydü.

"Rossmann," diye seslendi sitemle, "beni neden bu kadar bekletiyorsun! Sen gelmeden buradan götürülmemek için bir saattir kendimi savunmaya uğraşıyorum. Bu herifler" –sanki sargılar onu darbelerden koruyormuş gibi asansörcülerden birine kafa attı– "gerçek birer şeytan. Ah, Rossmann, ziyaretine gelmek bana pahalıya patladı."

"Ne yaptılar ki sana?" dedi Karl ve asansörcülerin dinlenmek için gülerek yere bıraktıkları sedyeye yaklaştı.

"Bir de soruyorsun," dedi Robinson, "ne halde olduğumu görüyorsun. Düşün, büyük olasılıkla ömrüm boyunca kötürüm kalacak şekilde dövüldüm. Buradan buraya kadar korkunç ağrılarım var," –önce başını sonra ayak parmaklarını gösterdi–, "burnumun nasıl kanadığını görmeni isterdim. Yeleğim iyice berbat oldu, orada bıraktım, pantolonum parçalandı, külotlayım," – yorganı biraz aralayıp, Karl'ı altına bakmaya çağırdı. "Ne olacak şimdi benim halim! En az birkaç ay yatmak zorunda kalacağım, sana hemen söyleyeyim, senden başka bana bakacak kimsem yok, Delamarche çok sabırsızdır. Rossmann, Rossmanncığım!" Ve Robinson biraz geri çekilen Karl'a doğru elini uzattı, elini okşayarak onu kazanmak istiyordu. "Neden ziyaretine geldim ki!" diye birkaç kez tekrarladı, amacı başına gelen felakette Karl'ın da suçluluk payı olduğunu ona unutturmamaktı. – Karl bu arada hemen anladı, Robinson'ın yakınmalarının kaynağı yaraları değil, içinde bulunduğu korkunç içki sersemliğiydi, çünkü zilzurna sarhoşken uyur uyumaz hemen uyandırılmış ve hiç beklemezken yumruklanıp kan içinde kalmıştı, ayıldıktan sonra da artık kendine gelemiyordu. Yaralarının önemsizliği eski paçavralardan oluşan şekilsiz sargılardan belliydi, asansörcü çocuklar bunları her yerine anlaşılan eğlence olsun diye sarmıştı. Sedyenin uçlarını tutan iki asansörcü de arada sırada püskürürcesine gülüyorlardı. Gelgelelim burası Robinson'ı kendine getirmenin yeri değildi, çünkü yayalar sedyenin başındaki gruba aldırmadan fırtına gibi geçiyorlar, insanlar Robinson'ın üzerinden sıklıkla sporcu hamlesiyle atlayıp gidiyorlardı. Parasını Karl'ın ödediği şoför, "İlerleyin, ilerleyin!" diye bağırdı. Asansörcüler sedyeyi son güçleriyle kaldırdılar; Robinson Karl'ın elini tuttu ve tatlı tatlı dil dökerek, "Hadi gel, hadi gelsene," dedi. Karl'ın üzerindeki bu kıyafetle en güvende olacağı yer yine de bu karanlık oto-

mobil değil miydi? Böylece Robinson'ın yanına oturdu, o da kafasını ona yasladı. Geride kalan asansörcü çocuklar eski meslektaşları olarak Karl'ın elini otomobil penceresinden samimiyetle sıktılar ve otomobil sanki hemen bir felaket yaşanması gerekiyormuş gibi keskin bir manevrayla caddeye doğru döndü, ancak her şeyi sarmalayan trafik bu otomobilin dosdoğru seyrini hemen sakince içine aldı.

Bir Barınak

Otomobilin durduğu yer tenha bir banliyö caddesi olmalıydı, çünkü her tarafta sessizlik hâkimdi ve çocuklar kaldırımın kenarına çömelmiş, oyun oynuyorlardı. Omuzlarında bir yığın eski giysi taşıyan bir adam binaların pencerelerine bakarak yukarıya sesleniyordu. Karl yorgun argın otomobilden inip öğle öncesi güneşinin ısıtıp aydınlattığı asfalta ayak bastığında kendini huzursuz hissetti.

"Gerçekten burada mı oturuyorsun?" diye otomobilin içine seslendi.

Yol boyunca sakince uyumuş olan Robinson, anlaşılmaz sözlerle onay anlamında homurdandı ve görünüşe bakılırsa Karl'ın onu dışarı taşımasını bekledi.

"O halde benim burada işim yok artık. Elveda," dedi Karl ve hafif yokuşlu yoldan aşağıya inmeye yeltendi.

"Ama Karl, bu ne demek şimdi?" diye seslendi Robinson; dizleri hâlâ biraz titrese de üzüntüsünden otomobilin içinde epeyce doğrulmuştu şimdi.

"Gitmeliyim," dedi Karl; Robinson'ın hızla iyileştiğini görmüştü.

"Gömlekle mi?" diye sordu beriki.

"Kendime bir ceket alacak parayı kazanırım ben," diye yanıtladı Karl, Robinson'a umutla başını salladı, elini kaldırıp selam verdi ve şoför, "Yalnızca bir saniye daha sabredin, bayım!" diye seslenmeseydi gerçekten gitmiş olacaktı.

Tatsız bir şekilde anlaşıldı ki, şoför aldığı ücretin dışında bir ödeme daha yapılmasını istiyordu, çünkü otelin önündeki bekleme süresinin bedeli ödenmemişti.

"Ya, evet," diye bu talebi doğrularcasına otomobilden seslendi Robinson, "orada seni uzun süre beklemek zorunda kalmıştım. Ona biraz daha vermen gerekir."

"Evet, elbette," dedi şoför.

"Evet, olsaydı da verseydim," dedi Karl ve yararı olmadığını bilmesine karşın elini pantolon ceplerine attı.

"Ben yalnızca sizi esas alırım," dedi şoför ve bacaklarını iki yana açıp dikildi, "şu hasta adamdan hiçbir şey isteyemem."

Kapıdan doğru delik deşik burunlu bir oğlan yaklaştı ve birkaç adımlık mesafeden kulak kesildi. O sırada caddede bir polis memuru devriye geziyordu, başını önüne eğip, gömlekli adamı gözüne kestirdi ve durdu.

Polis memurunu Robinson da görmüştü, bir aptallık edip ona camdan, "Bir şey yok, bir şey yok!" diye seslendi; sanki polis bir sinek gibi kovalanabilirdi. Polisi gözetlemiş olan çocukların dikkati onun durmasıyla Karl'a ve şoföre yöneldi; çocuklar koşar adım geldiler. Karşıdaki kapıda yaşlı bir kadın durmuş ve gözlerini öteye dikmiş bakıyordu.

"Rossmann!" diye bağırdı bir ses yukarıdan. Delamarche'tı bu, en üst katın balkonundan sesleniyordu. Beyaza çalan mavi gökyüzüne karşı pek belli belirsiz seçilebiliyordu, anlaşılan robdöşambr giymişti ve opera dürbünüyle caddeyi gözetliyordu. Yanında kırmızı bir şemsiye açılmıştı, altında bir kadın oturuyordu sanki. "Heeyy!" diye bağırdı, kendini duyurabilmek için çok büyük bir çabayla, "Robinson da geldi mi?"

"Evet," diye yanıtladı Karl, Robinson'ın otomobilin içinden gelen, çok daha gür ikinci bir "Evet"iyle güçlü bir şekilde desteklenerek.

"Heeyy!" diye bir yanıt duyuldu. "Hemen geliyorum!"

Robinson arabadan dışarıya sarktı. "İşte adam böyle olur," dedi; Delamarche'a yönelik bu övgü Karl'a, şoföre, polis memuruna ve duymak isteyen herkese yönelikti. Delamarche'ın çoktan terk etmiş olmasına karşın dalgınlıkla hâlâ gözlerini diktikleri yukarıdaki balkonda, güneş şemsiyesinin altında bele oturmayan kırmızı elbisesiyle yapılı bir kadın doğruldu gerçekten, korkuluklardan aldığı opera dürbünüyle gözlerini artık ağır ağır ondan çeviren aşağıdaki insanlara baktı. Karl, Delamarche'ın beklentisi içinde bina kapısına ve avluya baktı; avlunun içinden neredeyse arkası kesilmeyen bir sıra halinde dükkân çırakları geçmekteydi, her biri omzunda küçük, ama belli ki ağır bir sandık taşıyordu. Şoför otomobilinin yanına geçmiş, zamandan yararlanmak için bir bez parçasıyla farlarını siliyordu. Robinson uzuvlarındaki ağrıları yokladı, ancak büyük dikkatle hissedebildiği ağrıların hafifliğine şaşırmış gibiydi; başını iyice eğerek bacağındaki kalın sargılardan birini dikkatle çözmeye başladı. Polis memuru siyah copunu yatay olarak önünde tutmuş, ister sıradan bir görevde bulunsunlar ister pusuya yatsınlar polislerin göstermek zorunda oldukları büyük bir sabırla sessizce bekliyordu. Delik deşik burunlu oğlan kapının önündeki taşlardan birinin üstüne oturup bacaklarını uzattı. Çocuklar küçük adımlarla Karl'a gitgide yaklaşmaya başladılar, çünkü Karl onları dikkate almasa da mavi gömleği nedeniyle çocuklara diğerlerinden daha önemli gelmişti.

Delamarche'ın gelmesine kadar geçen zamanın uzunluğundan evin çok yüksek olduğu anlaşılıyordu. Üstelik Delamarche, robdöşambrının önünü üstünkörü kapatarak çok acele gelmişti. "Oh, geldiniz demek!" diye sevinçle ve aynı zamanda sertçe seslendi. Geniş adımlar atarken bir an için alacalı iç çamaşırları görünüyordu. Delamarche'ın burada, kentte, kiralık evlerin olduğu bu devasa sitede, sokağın ortasında, kendi özel villasındaymış gibi rahat giysiler içinde dolaşmasının nedenini Karl tam olarak anlayamadı. Robinson

gibi Delamarche da çok değişmişti. Esmer, sinekkaydı tıraşlı, tertemiz, kaba biçimli kaslardan oluşan yüzü mağrur ve saygı uyandırıcı görünüyordu. Şimdi sürekli olarak biraz kıstığı gözlerindeki keskin ışık şaşırtıcıydı. Mor renkli robdöşambrı gerçi eski, lekeli ve üstüne boldu, ancak bu çirkin giysinin içinden ağır ipekten, koyu renkli heybetli bir fular taşıyordu.

"Ee?" diye sordu hepsine birden. Polis memuru biraz yaklaşıp otomobilin kaputuna yaslandı. Karl kısa bir açıklama yaptı.

"Robinson biraz bitkin, ancak gayret ederse merdivenleri çıkabilecektir; buradaki şoför, benim ödediğim yol ücretinin üstüne bir ekleme daha yapılmasını istiyor. Ve şimdi gidiyorum. İyi günler."

"Gitmiyorsun," dedi Delamarche.

"Ben de ona bunu söyledim," diye seslendi otomobilden Robinson.

"Elbette gidiyorum," dedi Karl ve birkaç adım attı. Ama Delamarche hemen arkasına geçip onu zor kullanarak geriye itti.

"Kalacaksın dedim!" diye bağırdı.

"Bıraksana beni!" dedi Karl ve Delamarche gibi bir adamın karşısında başarıya ulaşma şansı düşük olsa da gerekli olması durumunda özgürlüğünü yumruklarıyla almaya hazırlandı. Ama polis orada dikiliyordu, şoför oradaydı, başka zamanlar sakin olan caddeden arada sırada işçi grupları geçiyordu; Delamarche'ın ona kötülük yapmasına göz yumulur muydu? Onunla bir odada yalnız kalmak istemezdi, ya orada? Delamarche şimdi sakince şoförün parasını ödedi, o da hak etmediği kadar yüksek meblağı defalarca eğilerek cebine soktu ve şükran duygusuyla Robinson'ın yanına gidip onunla anlaşılan otomobilden en rahat nasıl çıkarılacağını konuştu. Karl izlenmediğini gördü, Delamarche sessiz bir gidişe belki daha kolay göz yumardı; tartışma önlenebilirse tabii en iyisi buydu ve Karl böylece bir an önce oradan gi-

debilmek için hemen yola koyuldu. Çocuklar Karl'ın kaçtığına dikkatini çekebilmek için Delamarche'ın çevresine akın ettiler, ama onun müdahale etmesine gerek kalmadı, çünkü polis memuru copunu uzatıp, "Dur!" dedi.

"Adın ne?" diye sordu polis, copu kolunun altına itip, ağır ağır bir defter çekip çıkardı. Karl ona şimdi ilk defa dikkatle baktı; güçlü kuvvetli bir adamdı, ama saçları neredeyse tamamen ağarmıştı.

"Karl Rossmann," dedi.

"Rossmann," diye tekrarladı polis, ama bunu kuşkusuz sakin ve düzgün bir insan olduğu için yapmıştı yalnızca; gelgelelim burada aslında ilk kez Amerikan makamlarıyla irtibata geçen Karl, bu tekrarda belli bir kuşkunun ifade edilmesini gördü. Ve gerçekten de durumu iyi olamazdı, çünkü bütünüyle kendi derdine düşmüş olan Robinson bile otomobilin içinden sessiz ve hararetli el hareketleri yaparak Delamarche'tan Karl'a yardım etmesini rica ediyordu. Ancak Delamarche telaşla başını iki yana sallayarak onu reddetti ve ellerini kocaman ceplerine sokup hiçbir şey yapmadan seyretti. Kapı önündeki taşın üstünde oturan oğlan, ancak şimdi kapıdan çıkan bir kadına olayın esasını en başından başlayarak anlattı. Çocuklar Karl'ın arkasında yarım daire oluşturup öylece dikilmişler ve sessizce polis memuruna bakıyorlardı.

"Kimlik belgelerini göster," dedi polis memuru. Bu, formalite gereği sorulmuş bir soruydu, çünkü ceketi olmayan birinin yanında pek kimlik belgesi de olmazdı. Karl bu yüzden sustu, amacı daha çok sonraki soruyu ayrıntılarıyla yanıtlamak ve böylece kimlik belgelerinin eksikliğini olabildiğince örtbas etmekti.

Ancak sonraki soru şöyleydi: "Kimlik belgelerin yok demek?" Ve Karl yanıt vermek zorunda kaldı: "Yanımda yok."

"Bu kötü işte," dedi polis memuru, dalgın dalgın kalabalığa baktı ve iki parmağıyla defterinin kapağını tıklattı. "Herhangi bir gelirin var mı?" diye sordu sonunda.

"Asansörcüydüm," dedi Karl.

"Asansörcüydün, yani artık değilsin, peki şimdi neyle geçiniyorsun?"

"Kendime yeni bir iş arayacağım."

"Ee, işten mi çıkarıldın?"

"Evet, bir saat önce."

"Ansızın mı?"

"Evet," dedi Karl ve özür dilercesine elini kaldırdı. Burada bütün hikâyeyi anlatamazdı, hem bu mümkün olsa bile geliyorum diyen bir haksızlığı, uğradığı bir haksızlığı anlatarak önlemek çok ümitsiz görünüyordu. Aşçıbaşının iyiliği ve şef garsonun anlayışına karşın hakkını alamadıysa, buradan, sokaktaki insanlardan bunu kesinlikle bekleyemezdi.

"İşten ceketsiz mi çıkarıldın?" diye sordu polis memuru.

"Şey, evet," dedi Karl; demek gördükleri şeyi bir de özellikle sormak Amerika'da da resmi makamların âdetiydi. (Babası pasaportunu düzenletirken resmi makamların gereksiz sorularına nasıl da sinirlenmişti!) Karl'ın içinden kaçmak, bir yerlere saklanmak ve soru duymak zorunda kalmamak geliyordu. Ve şimdi polis memuru bile Karl'ın en çok korktuğu soruyu soruyordu ve bu korkunun kaygılı öngörüsüyle her zamankinden daha dikkatsiz davranmıştı muhtemelen.

"Hangi otelde çalışıyordun?"

Karl başını eğdi ve yanıt vermedi, bu soruyu kesinlikle yanıtlamak istemiyordu. Bir polis memuru eşliğinde yeniden Otel Occidental'a götürülmemeliydi; orada arkadaşlarının ve düşmanlarının da getirtileceği sorgulamalar yapılmamalıydı; aşçıbaşı kadın onun Brenner Pansiyonu'nda olduğunu sanırken bir polis memuru tarafından yakalanıp üstünde gömlekle ve kartvizit olmaksızın geri döndüğünü görüp Karl hakkındaki zaten epeyce zayıflamış olan olumlu görüşünden tamamen vazgeçmemeliydi; o sırada şef garson belki yalnızca anlayışla başını sallamamalı, buna karşın baş kapı görevlisi serseriyi sonunda bulmuş olan Tanrı'nın elinden söz etmemeliydi.

"Otel Occidental'da çalışıyordu," dedi Delamarche polis memurunun yanına gelerek.

"Hayır," diye bağırdı Karl ve ayağını yere vurdu, "doğru değil!" Delamarche, sanki çok daha başka şeyleri de ele verebilirmiş gibi ağzını alayla büzüp ona baktı. Karl'ın beklenmedik öfkesi çocukları epeyce hareketlendirmiş, onu oradan iyice görebilmek için Delamarche'ın yanına geçmişlerdi. Robinson başını otomobilden iyice uzatmış, meraktan çok sakin davranıyordu; tek hareketi arada sırada göz kırpmaktı. Kapıdaki oğlan keyiften ellerini çırptı, yanındaki kadın sakin olması için onu dirseğiyle dürttü. Hamallar o sırada kahvaltı molasındaydılar ve hepsi ellerinde koca çanaklar içinde, baget ekmeklerle karıştırdıkları koyu kahvelerle belirdiler. Birkaçı kaldırım kenarına oturdu ve hepsi kahvelerini çok yüksek sesle höpürdettiler.

"Delikanlıyı tanıyorsunuz herhalde?" diye sordu polis Delamarche'a.

"İstediğimden de çok," dedi Delamarche. "Ona zamanında çok iyilikler yaptım, ama onun teşekkürü çok kötü oldu, ona uyguladığınız kısacık sorgulamadan bile bunu herhalde kolayca anlarsınız."

"Evet," dedi polis memuru, "inatçı bir çocuğa benziyor."

"Öyledir o," dedi Delamarche, "ama en kötü özelliği bu değil daha."

"Yaa?" dedi polis memuru.

"Evet," dedi Delamarche; artık kendini konuşmaya kaptırmış, ceplerine soktuğu elleriyle bütün robdöşambrını dalgalandırıyordu, "bitirimdir bu. Ben ve şu otomobildeki arkadaşım onu sefaletin içinden tesadüfen çekip aldık, Amerika'daki koşullardan haberi bile yoktu o zaman, kimsenin onu orada istemediği Avrupa'dan yeni gelmişti; eh, yanımızda taşıdık onu, bizimle yaşamasına izin verdik, ona her şeyi anlattık, bir iş bulmak istedik, bütün aksi belirtilere karşın hâlâ işe yarar bir insan yapabileceğimizi sandık, derken bir

gece ortadan kayboldu, çekip gitmişti, üstelik bunu söylemek istemediğim başka durumlar varken yaptı. Böyle miydi değil miydi?" diye sordu Delamarche ve Karl'ı gömleğinden çekiştirdi.

"Çocuklar, geri çekilin," diye bağırdı polis, çünkü çocuklar o kadar öne ilerlemişlerdi ki, Delamarche neredeyse aralarından birine takılıp düşecekti. Bu arada, o zamana kadar bu sorgunun ilginçliğini hafife almış olan hamallar da dikkat kesilmiş ve sıkı bir halka oluşturarak Karl'ın arkasında toplanmışlardı; Karl şimdi bir adım bile geri gidemezdi ve bu hamalların seslerinin karmaşası aralıksız kulaklarındaydı; adamlar tümüyle anlaşılmaz, belki Slav dillerinden sözcükleri araya karıştırdıkları bir İngilizceyle konuşmaktan çok bağırıp çağırıyorlardı.

"Bilgi için teşekkür ederim," dedi polis memuru ve Delamarche'ın önünde resmi bir selam verdi. "Onu her durumda götüreceğim ve Otel Occidental'a teslim ettireceğim." Ama Delamarche, "Delikanlıyı şimdilik bana bırakmanızı sizden rica etsem," dedi, "onunla halletmem gereken bazı işlerim var. Onu kendi ellerimle otele götüreceğimi taahhüt ederim."

"Bunu yapamam," dedi polis memuru.

Delamarche, "Kartvizitimi buyurun," dedi ve polise küçük bir kart uzattı.

Polis memuru karta takdirle baktı ama kibar bir şekilde gülümseyerek, "Hayır, bir yararı yok," dedi.

Karl o zamana kadar kendini Delamarche'tan ne kadar sakındıysa da, şimdi olası tek kurtuluşu onda görüyordu. Adamın polis memurundan Karl'ı almaya çalışma tarzı gerçi kuşku uyandırıyordu, ama ne olursa olsun onu otele götürmemesi için Delamarche, polis memurundan daha kolay ikna edilebilirdi. Hem Karl Delamarche'ın nezaretinde otele dönse bile, bu işin polis eşliğinde olması kadar kötü değildi bu. Ama Karl gerçekte Delamarche'ın yanına gitmek istediğini şimdilik belli etmemeliydi elbette, yoksa her şey mahvo-

lurdu. Ve polisin her an havaya kalkıp onu yakalayabilecek eline huzursuzca baktı.

"Neden ansızın işten çıkarıldığını öğrenmeliyim hiç değilse," dedi polis memuru; o sırada Delamarche sıkkın bir yüzle yana bakıyor, kartviziti parmak uçlarının arasında eziyordu.

"Ama o işten çıkarılmadı ki!" diye seslendi Robinson herkesi şaşırtarak ve şoföre yaslanıp otomobilin içinden olabildiğince sarktı. "Tersine, orada iyi bir işi var. Yatakhanenin en üst dereceli kişisi ve istediğini içeri alabiliyor. Yalnız müthiş yoğun, insan ondan bir şey isteyecekse, uzun süre beklemek zorunda. Sürekli şef garsonun ve aşçıbaşının yanındadır ve onların en güvendiği kişidir. İşten kesinlikle çıkarılmadı. Neden böyle söylediğini bilmiyorum. Nasıl çıkarılmış olabilir ki zaten? Ben otelde ağır şekilde yaralandım, ona beni eve götürmesi için görev verildi, o sırada ceketsizdi, o da otomobile ceketsiz bindi. Gidip ceketini almasını bekleyemezdim bir de."

"İşte bakın," dedi Delamarche kollarını iki yana açarak; ses tonu, polis memurunu insan sarrafı olmamakla suçlar gibiydi ve bu iki sözcüğü, Robinson'ın ifadesinin belirsizliğine karşı konulamaz bir açıklık getirmişti sanki.

"Bu doğru mu peki?" diye sordu polis memuru daha alçak bir sesle. "Eğer doğruysa delikanlı neden işten çıkarıldığını söylüyor?"

"Senden yanıt isteniyor," dedi Delamarche.

Karl polis memuruna baktı; adam burada yabancı ve yalnızca kendilerini düşünen insanlar arasında asayişi sağlamak zorundaydı ve onun genel kaygıları biraz Karl'a da yansıdı. Yalan söylemek istemiyordu ve ellerini sıkıca arkasında kenetlemişti.

Kapıda bir gözcü belirdi ve hamalların yeniden işlerinin başına dönmeleri gerektiğinin işareti olarak ellerini çırptı. Adamlar kahve çanaklarının dibindeki tortuyu döktüler ve seslerini çıkarmadan yalpalayan adımlarla binaya girdiler.

"Sonuca varamayız böyle," dedi polis memuru ve Karl'ı kolundan tutmak istedi. Karl elinde olmadan biraz geri çekildi, hamalların gitmesiyle birlikte açılan boş alanı duyumsadı, arkasını döndü ve başlangıçtaki birkaç büyük sıçrayıştan sonra koşmaya başladı.

"Yakalayın onu!" diye bağırdı polis memuru uzun ve neredeyse boş olan sokaktan aşağıya doğru ve bu çağrıyı düzenli aralıklarla savurarak gürültüsüz, büyük bir güç ve idman ortaya koyan bir koşmayla Karl'ı kovaladı. Koşuşturmanın bir işçi semtinde gerçekleşmesi Karl için bir şanstı. İşçiler resmi makamlarla aynı görüşte olmazlardı. Karl en az engelle karşılaştığı için taşıt yolunun ortasından koşuyor ve kimi yerlerde işçilerin kaldırımda durup onu sakince izlediklerini görüyordu; o sırada polis memuru işçilere "Yakalayın onu!" diye seslendi ve koşma sırasında –akıllıca davranıp düzgün kaldırımdan ayrılmıyordu– copunu durmaksızın Karl'a doğru uzatıyordu. Karl'ın umudu azdı, şimdi üzerinde mutlaka devriye gezen polislerin de bulunduğu yan sokaklara yaklaştıklarında polis memurunun kulakları sağır edercesine düdük çalmaya başlamasıyla Karl umudunu neredeyse tamamen yitirdi. Karl'ın tek avantajı hafif giysisiydi, eğimi gitgide artan sokaktan aşağıya doğru uçuyor daha doğrusu yuvarlanıyordu; gelgelelim uykusuzluğundan dalgın olduğu için fazlaca yüksek, zaman alan ve gereksiz sıçramalar yapıyordu. Ayrıca polis memurunun hedefi düşünmek zorunda kalmadan gözünün önündeydi, oysa Karl için koşma ikinci derecede öneme sahipti aslında, düşünmesi, çeşitli seçenekler arasında seçim yapması ve sürekli yeniden karar vermesi gerekiyordu. Yan sokaklardan kaçınmak şeklindeki biraz çaresiz olan planı geçiciydi, çünkü bu sokaklarda neler olduğunu insan bilemezdi, Karl belki de dosdoğru bir karakolu boylardı; bu uzaklara kadar görülebilen sokaktan olabildiğince ayrılmamak istiyordu, sokak ancak en aşağılarda bir köprüye bağlanıyordu ve köprü başlar başlamaz suyun ve güneşin

buğusunda kaybolup gidiyordu. Karl, bu karardan sonra ilk yan sokağı çok hızlı geçebilmek amacıyla daha hızlı koşabilmek için tüm gücünü toplamak istediği sırada, yakınında bir yerde bir polis memuru gördü; memur, gölgede kalmış bir binanın karanlık duvarına iyice yaslanıp pusuya yatmış, doğru anda Karl'ın üstüne atlamaya hazırdı. Şimdi yan sokaktan başka kurtuluş kalmamıştı, ama tam da bu sokaktan tamamen tehlikesiz bir şekilde adıyla çağrılınca –önce yanılıyormuş gibi geldi, çünkü kulaklarında baştan beri bir uğultu vardı– polisleri elinden geldiğince şaşırtabilmek için daha fazla duraksamadan tek ayak üzerinde dönerek dik açıyla bu sokağa saptı.

Ancak iki sıçrama yapıp ilerlemişti ki –adının seslenildiğini unutmuşken şimdi ikinci polis de düdüğünü çaldı, gücünün tükenmediği anlaşılıyordu, o yan sokakta uzaktan geçen yayalar yürüyüşlerini hızlandırmış gibiydiler– küçük bir ev kapısından Karl'a doğru bir el uzandı ve "Sesini çıkarma!" diyerek onu karanlık bir hole çekti. Bu Delamarche idi, soluk soluğaydı, yanakları kızarmış, saçları başına çepeçevre yapışmıştı. Robdöşambrını kolunun altına kıstırmıştı, don gömlekti. Evin asıl kapısı olmayan, yalnızca göze çarpmayan bir yan girişi oluşturan kapıyı hemen kapayıp kilitlemişti.

"Bir saniye," dedi sonra, başını dik tutarak duvara yaslandı ve ağır ağır soluk aldı. Karl neredeyse onun kollarının arasındaydı ve yarı baygın halde yüzünü onun göğsüne gömmüştü.

"Beyler koşuyor bak," dedi Delamarche ve dikkat kesilerek parmağını kapıya doğru uzattı. Gerçekten de iki polis şimdi oradan geçmekteydi, boş sokaktaki koşuşturmaları çeliğin taşa vurulması gibi çınlıyordu.

"Bayağı hırpalanmışsın," dedi Delamarche hâlâ soluk almaya uğraşan ve ağzından tek sözcük çıkaramayan Karl'a. Delamarche onu dikkatle yere oturttu, yanında diz çöktü, birkaç kez alnını sıvazlayıp onu izledi.

"Şimdi daha iyiyim," dedi Karl ve güçlükle ayağa kalktı.

"O halde hadi," dedi Delamarche –robdöşambrını yeniden üstüne giymişti– ve güçsüzlükten başını hâlâ eğik tutan Karl'ı önüne katıp itti. Karl'ı canlandırmak için arada sırada sarsıyordu.

"Senin neren yorgun!" dedi. "Dışarıda at gibi koşuyordun, ama ben buranın lanet olası koridor ve avlularından gizlice ilerlemek zorundaydım. Neyse ki ben de iyi koşarım." Gururla kolunu iyice geriye atıp Karl'ın sırtına bir şaplak indirdi. "Polisle arada sırada böyle yarışmak iyi bir idman oluyor."

"Daha koşmaya başlarken yorgundum zaten," dedi Karl.

"Kötü koşmanın mazereti olamaz," dedi Delamarche. "Ben olmasaydım seni çoktan yakalamışlardı."

"Bence de," dedi Karl. "Size çok şey borçluyum."

"Kuşkusuz," dedi Delamarche.

Koyu renk, düz taşlarla döşeli dar ve uzun bir koridordan geçtiler. Ara sıra önlerine sağ ya da sol tarafta bir merdiven boşluğu ya da başka, daha büyük bir avlunun göründüğü bir açıklık çıkıyordu. Yetişkinler pek ortada yoktu, yalnızca çocuklar boş merdivenlerde oynuyorlardı. Bir tırabzanın önünde küçük bir kız durmuş ağlıyordu, gözyaşlarından bütün yüzü parlamaktaydı. Delamarche'ı görür görmez açık ağızla soluk almaya uğraştı, merdiveni koşarak çıktı ve ancak en yukarıda, defalarca arkasına dönüp onu kimsenin izlemediğine ya da izlemek istemediğine ikna olduktan sonra yatıştı.

"Kızı bir saniye önce koşarken devirmiştim," dedi Delamarche gülerek ve kızı yumruğuyla korkuttu; kız bunun üzerine bağırarak daha da yukarı tırmandı.

İçlerinden geçtikleri avlular da neredeyse tamamen boştu. Bazı yerlerde bir dükkân çırağı iki tekerlekli bir el arabasını önü sıra itiyor, bir kadın tulumbadan bir güğüme su dolduruyor, bir postacı sakin adımlarla avluyu boydan boya yürüyor,

beyaz bıyıklı yaşlı bir adam ayak ayak üstüne atmış, bir cam kapının önünde oturmuş pipo içiyor, bir nakliye firmasının önünde sandıklar indiriliyor, işe koşturulmayan atlar sakince başlarını çeviriyor, üzerinde iş önlüğü olan bir adam elinde bir kâğıtla bütün işi denetliyordu; bir büronun penceresi açıktı ve çalışma masasının başında oturan bir memur başını masadan çevirmiş dışarıya, o sırada Karl ve Delamarche'ın geçtikleri yere düşüncelere dalmış halde bakıyordu.

"İnsan bundan daha sakin bir yer isteyemez," dedi Delamarche. "Akşamları birkaç saat çok gürültü olur ama gün içinde burası örnek bir yerdir."

Karl başını salladı, sakinlik ona fazla gelmiş gibiydi. "Başka bir yerde hiç oturamazdım," dedi Delamarche, "çünkü Brunelda gürültüye kesinlikle dayanamıyor. Brunelda'yı tanıyor musun? Eh, göreceksin onu zaten. Sana her durumda sessiz davranmanı öneririm."

Delamarche'ın dairesine çıkan merdivene geldiklerinde otomobil gitmişti ve delik deşik burunlu oğlan, Karl'ın yeniden ortaya çıkmasına hiçbir şekilde şaşırmadan Robinson'ı merdivenlerden yukarı taşıdığını bildirdi. Delamarche ona başını sallamakla yetindi, sanki oğlan onun uşağıydı ve doğal bir görevini yerine getirmişti; biraz duraksayıp güneşli sokağa bakan Karl'ı çekerek merdivenlerden yukarı çıkardı. Merdiveni tırmanırlarken, "Birazdan yukarıda olacağız," dedi Delamarche birkaç kez, ancak öngörüsü bir türlü yerine gelmek bilmiyordu, bir merdivenin bitiminde yalnızca yönü belli belirsiz değişerek sürekli bir yenisi başlıyordu. Hatta Karl bir defasında durdu, bu aslında yorgunluktan değil, bu merdiven uzunluğu karşısındaki çaresizliğindendi. "Dairenin konumu çok yüksekte," dedi Delamarche yola devam ederlerken, "ama bunun kendine göre avantajları var. İnsan çok seyrek dışarı çıkıyor, gün boyu robdöşambrla dolaşıyor, biz çok rahatız. Tabii bu kadar yüksek bir yere ziyaretçi de çıkmıyor."

'Ziyaretçiyi nereden bulacak ki?' diye düşündü Karl. Sonunda bir merdiven boşluğunda kapalı bir daire kapısı önünde Robinson belirdi, artık gelmişlerdi; aslında merdiven bitmemişti bile, yakında son bulacağına dair bir belirti olmaksızın yarı karanlıkta devam ediyordu.

"Tahmin etmiştim zaten," dedi Robinson usulca, sanki hâlâ sancı çekiyor gibiydi. "Delamarche getiriyor onu! Rossmann, Delamarche olmasa ne yapardın sen!" Robinson iç çamaşırlarıyla öylece durmuştu ve tek yaptığı Otel Occidental'dan yanına verdikleri küçük battaniyeye olabildiğince sarınmaktı; buradan muhtemelen gelip geçebilecek insanları kendine güldürmek yerine daireye neden girmediği anlaşılır gibi değildi.

"Kız uyuyor mu?" diye sordu Delamarche.

"Sanmam," dedi Robinson, "ama yine de gelmeni beklemeyi yeğledim."

"Önce uyuyor mu diye bakmalıyız," dedi Delamarche ve anahtar deliğine eğildi. Başını çeşitli şekillerde çevirerek uzun süre delikten baktıktan sonra doğrulup, "Tam olarak görülemiyor," dedi, "stor indirilmiş. Kız kanepede oturuyor, ama belki uyuyordur."

"Hasta mı ki?" diye sordu Karl; çünkü Delamarche öğüt istercesine durmuştu. Ama şimdi o da sert bir tonda sordu: "Hasta mı?"

"Kızı tanımıyor ki," dedi Robinson bağışlarcasına.

Birkaç kapı ötede iki kadın koridora çıkmıştı, ellerini önlüklerine silerek temizliyor, Delamarche ve Robinson'a bakıp sanki onlar hakkında konuşuyorlardı. Bir kapıdan pırıl pırıl sarı saçlı henüz çok genç bir kız fırladı ve bu iki kadına sokularak kollarına girdi.

"Bunlar iğrenç kadınlar," dedi Delamarche usulca, ama anlaşılan bunu uyuyan Brunelda'ya saygısından yapıyordu, "yakında polise ihbar edip onlardan yıllarca kurtulacağım. Bakma o tarafa," diye tısladı Karl'a sonra; Karl, koridor-

da Brunelda'nın uyanmasını beklemek zorunda olduklarına göre kadınlara bakmakta bir kötülük görememişti. Delamarche'tan uyarı alamazmış gibi sinirli sinirli başını iki yana salladı ve bunu daha belirgin göstermek için kadınlara doğru gitmek istedi, o sırada onu Robinson kolundan tutarak, "Rossmann, sakın ha!" diyerek durdurdu; Karl yüzünden zaten gerilmiş olan Delamarche, kızın yüksek sesli kahkahasıyla öyle öfkelendi ki, kollarını ve bacaklarını savurarak kadınlara doğru büyük bir hamle yaptı, onlar da rüzgâr esip götürmüş gibi kendi kapılarının ardında kayboldular.

Delamarche ağır adımlarla geri döndüğünde, "Burada koridorları sıklıkla böyle temizlemek zorundayım," dedi; o sırada Karl'ın karşı koymasını anımsayıp, "Ama senden çok farklı bir tavır bekliyorum," dedi, "yoksa benimle kötü deneyimler edinirsin."

O sırada odadan yumuşak ve yorgun tonda, soru sorarcasına bir ses yükseldi: "Delamarche?"

"Evet," diye yanıt verdi Delamarche kapıya sıcak bir ifadeyle bakarak, "girebilir miyiz?"

Yanıt, "Ah, evet," oldu ve Delamarche arkasında bekleyen iki kişiye şöyle bir baktıktan sonra kapıyı yavaşça açtı.

Girilen yer zifiri karanlıktı. Balkon kapısının perdesi – pencere yoktu– yere kadar indirilmişti ve ışığı az geçiriyordu, ayrıca odanın mobilyalarla ve her yerde asılı elbiselerle aşırı dolu olması karanlığa epeyce katkıda bulunuyordu. Hava boğucuydu, kıyı köşede birikmiş ve anlaşılan her el için ulaşılmaz olan tozların adeta kokusu duyuluyordu. İçeri girdiğinde Karl'ın ilk fark ettiği şey, neredeyse peş peşe dizilmiş olan üç sandıktı.

Daha önce balkondan bakan kadın kanepeye uzanmıştı. Kırmızı elbisesinin alt kısmı biraz kaymış, uzunca bir ucu yere kadar sarkmıştı; kadının bacakları neredeyse dizlerine kadar görünüyordu, ayaklarında kalın, beyaz yün çoraplar vardı; ayakkabı giymemişti.

"Amma da sıcak, Delamarche," dedi kadın, yüzünü duvardan çevirip, elini gevşekçe boşlukta süzerek Delamarche'a doğru uzattı; Delamarche da bu eli kavrayıp öptü. Karl, kadının kat kat olmuş, başın çevrilmesiyle birlikte dönen gerdanına bakıyordu yalnızca.

"Perdeyi yukarı kaldırtayım mı?" diye sordu Delamarche.

"İşte bunu yapma," dedi kadın kapalı gözlerle ve çaresizce ekledi: "O zaman daha da berbat olur."

Karl kadını daha iyi görebilmek için kanepenin ayakucuna gelmiş, kadının yakınmalarına şaşırıyordu, çünkü olağanüstü bir sıcak yoktu.

"Bekle, biraz rahatlamanı sağlayacağım," dedi Delamarche kaygıyla, boyun kısmındaki birkaç düğmeyi açıp kadının elbisesinin o bölümünü çekerek araladı, böylece boyun ve göğüs çatalı açığa çıktı ve gömleğin zarif, hafif sarı dantelli kenarı göründü.

"Kim bu?" dedi kadın ansızın ve parmağıyla Karl'ı gösterdi, "neden bana öyle dik dik bakıyor?"

"Birazdan işe yaramaya başlayacaksın," dedi Delamarche ve Karl'ı yana doğru itti, bir yandan da kadını şu sözlerle yatıştırdı: "Sana hizmet etmesi için getirdiğim çocuk o."

"Ama ben kimseyi istemiyorum ki!" diye bağırdı kadın. "Evime neden yabancıları getiriyorsun?"

"Ama kendine yardımcı istiyordun sürekli," dedi Delamarche ve diz çöktü; kanepe çok geniş olmasına karşın Brunelda'nın yanında zerre kadar yer yoktu.

"Ah, Delamarche," dedi kadın, "beni anlamıyorsun, beni anlamıyorsun."

"Yani böyle olunca seni gerçekten anlamıyorum," dedi Delamarche ve kadının yüzünü ellerinin arasına aldı. "Ama olan bir şey yok, istersen derhal gider."

"Madem geldi, kalsın," dedi kadın sonra; Karl belki hiç de dostça söylenmemiş bu sözlere yorgunluğundan öylesine minnettar olmuştu ki, şimdi belki yeniden inmek

zorunda kalacağı o sonu gelmeyen merdivenleri belli belirsiz düşünerek, battaniyesinin üstünde huzurla uyuyan Robinson'ın üzerinden atladı ve Delamarche'ın can sıkıcı el hareketlerine karşın, "Beni bir süre daha burada tuttuğunuz için ne olursa olsun size teşekkür ederim. Herhalde yirmi dört saattir uyumadım, epeyce çalıştım ve çeşitli heyecanlar yaşadım. Korkunç derecede bitkinim. Nerede olduğumu bile doğru düzgün bilmiyorum. Ama birkaç saat uyuduktan sonra beni gözetmeden yollayabilirsiniz ve seve seve giderim," dedi.

"Büsbütün kalabilirsin," dedi kadın ve alay edercesine ekledi: "Gördüğün gibi bol bol yerimiz var."

"Yani gitmek zorundasın," dedi Delamarche, "işimize yaramazsın."

"Hayır, kalsın," dedi kadın şimdi yeniden ciddileşerek. Delamarche da Karl'a adeta bu isteği uygularmış gibi, "o halde git, bir yere uzan," dedi.

"Perdelerin üstüne yatabilir, ama yırtılmamaları için önce çizmelerini çıkartsın."

Delamarche, kadının kastettiği yeri Karl'a gösterdi. Kapıyla üç dolap arasına atılmış çeşitli perdelerden oluşan büyük bir yığın bulunuyordu. Bunların hepsi düzenli şekilde katlanıp, ağırlar en alta, hafifler de üste konmuştu ve yığının içine sokulu tahtalar ve ahşap halkalar çekip çıkarılmış olsaydı, orası katlanılabilir bir yatak olurdu, ama bu haliyle sallanan ve kayan bir öbekti yalnızca; ama Karl yine de derhal üstüne uzandı, çünkü belli uyku hazırlıkları yapamayacak kadar yorgundu, hem ev sahiplerini dikkate alarak onlara fazlaca zorluk çıkarmaktan kaçınmak zorundaydı.

Neredeyse tam uykuya dalmıştı ki, şiddetli bir çığlık duydu, yerinden kalktı ve Brunelda'nın doğrulmuş kanepede oturduğunu, kollarını iki yana açtığını ve önünde diz çökmüş Delamarche'a sarıldığını gördü. Bu görüntü karşısında utanan Karl yine yerine yatıp uykusuna devam etmek için

perdelerin arasına gömüldü. Buraya iki gün bile katlanamayacağını anlamış gibiydi, ama aklı tamamen yerindeyken hızlı ve sakin karar verebilmesi için uykusunu iyice alması zorunluydu.

Ancak Brunelda, Karl'ın yorgunluktan iri iri açılmış gözlerini –ki onlardan daha önce de korkmuştu– fark edip bağırdı: "Delamarche, sıcağa dayanamıyorum, yanıyorum, soyunmalıyım, banyo yapmalıyım, şu ikisini odadan yolla, nereye istersen, ister koridora, ister balkona, yeter ki görmeyeyim artık onları! Kendi evindesin ve sürekli rahatsız ediliyorsun! Seninle yalnız kalabilseydim, Delamarche! Ah Tanrım, hâlâ buradalar! Ve şu terbiyesiz Robinson bir hanımefendinin yanında iç çamaşırlarıyla nasıl da geriniyor! Ve bana bir saniye önce vahşice bakan şu yabancı çocuk, beni kandırmak için nasıl da hemen yattı yine! Hemen gitsinler Delamarche, sırtımda yük onlar, göğsümü daraltıyorlar, şimdi ölürsem onların yüzündendir."

"Derhal çıkıyorlar, sen soyun hadi," dedi Delamarche, Robinson'ın yanına gitti, göğsüne koyduğu ayağıyla onu dürttü. Aynı anda Karl'a, "Rossmann, kalk!" diye seslendi. "İkiniz de balkona çıkacaksınız! Çağırılmadan hele bir gelin içeri! Hadi bakalım, fırla, Robinson," –bu sırada Robinson'ı daha kuvvetli dürtüyordu– "ve sen Rossmann, dikkat et senin de tepene binmeyeyim." Bu sırada ellerini iki kez yüksek sesle çırptı.

"Amma da uzun sürdü!" diye bağırdı Brunelda kanepeden; aşırı şişman bedenine biraz daha yer açabilmek için otururken bacaklarını iyice ayırmıştı; çok büyük çaba harcayarak, birçok kez yakalayıp ve sık sık dinlenerek çoraplarını en üst kenarından tutup biraz aşağıya indirebilecek kadar eğilebildi; tamamen soyunamıyordu, bunun üstesinden, şimdi sabırsızlıkla beklediği Delamarche gelecekti.

Karl, yorgunluktan sersemlemiş halde yığının üstünden inip, yavaşça balkon kapısına doğru yürüdü, ayağına do-

lanmış bir perdelik kumaş parçasını da umursamadan beraberinde sürükledi. Hatta Brunelda'nın yanından geçerken dalgınlığından, "İyi geceler dilerim," dedi ve sonra balkon kapısının perdesini biraz açan Delamarche'ın yanından geçip balkona çıktı. Karl'ın hemen arkasından Robinson geldi, belli ki o da onun kadar uykuluydu çünkü kendi kendine mırıldanıyordu: "İnsana hep eziyet ediyorlar! Brunelda da gelmezse balkona çıkmam." Gelgelelim bu kararlılığa karşın hiçbir direnç göstermeden balkona çıktı ve Karl çoktan koltuğa gömülmüş olduğundan taş zemine yattı.

Karl uyandığında akşam olmuş, gökyüzü yıldızlarla dolmuştu; yolun karşısındaki yüksek binaların ardında ay ışığı yükselmekteydi. Karl tanımadığı bu yerde çevreye birkaç kez bakıp, serin ve ferahlatıcı havayı birkaç kez soluduktan sonra nerede olduğunu ancak anlayabildi. Nasıl da dikkatsiz davranıp aşçıbaşının bütün önerilerini, Therese'nin bütün uyarılarını, kendi bütün kaygılarını savsaklamıştı; burada, Delamarche'ın balkonunda rahatça oturuyordu ve sanki perdenin arkasında en büyük düşmanı Delamarche yokmuş gibi günün yarısını uykuda geçirmişti. Miskin Robinson yerde dönüp Karl'ı ayağından çekti, anlaşılan onu böyle uyandırmıştı, çünkü şöyle dedi: "Nasıl bir uykun var senin, Rossmann! Aldırmaz gençlik bu. Daha ne kadar uyumak istiyorsun bakayım? Uyumana izin verirdim ama birincisi yerde sıkıldım, ikincisi de çok acıktım. Rica ederim biraz kalk, alta, koltuğun içine yiyecek bir şeyler sakladım, onları çekip çıkarmak istiyorum. Sana da biraz veririm." Ayağa kalkan Karl, Robinson'ın kalkmadan karnının üstünde ona doğru yuvarlandığını ve ellerini uzatarak koltuğun altından belki kartvizit saklamak için kullanılan yaldızlı bir çanak çekip aldığını gördü. Ancak bu çanağın üstünde kapkara, yarım bir salam, birkaç ince sigara, ağzı açılmış, ama hâlâ epeyce dolu, içinden yağ taşan sardalye kutusu ve çoğu ezilip bir yumağa dönüşmüş bir yığın şekerleme vardı.

Sonra büyük bir parça ekmek ve bir tür parfüm şişesi göründü, ama şişenin içinde anlaşılan parfümden farklı bir şey vardı, çünkü Robinson pek bir keyifle şişeyi gösterip, Karl'a doğru ağzını şapırdattı.

"Görüyor musun Rossmann," dedi Robinson bir yandan da sardalyeleri art arda midesine indirip, belli ki Brunelda'nın balkonda unutmuş olduğu yün beze ellerinin yağını arada sırada silerken. "Görüyor musun Rossmann, insan açlıktan ölmek istemiyorsa, yiyeceğini böyle saklamalı. Baksana, iyice kenara itildim. İnsan sürekli köpek muamelesi görürse, sonunda gerçekten öyle olduğunu düşünüyor. İyi ki buradasın Rossmann, hiç değilse biriyle konuşabiliyorum. Evde benimle kimse konuşmuyor. İstenmeyen kişileriz. Ve hepsi Brunelda yüzünden. O elbette muhteşem bir dişi. Baksana" –kulağına bir şey fısıldamak için Karl'ı el işaretiyle yanına çağırdı– "onu bir keresinde çıplak gördüm. Off!" Ve bu hazzı anımsayınca Karl'ın bacaklarını ezip, üstlerine vurmaya başladı; ta ki Karl, "Robinson, kaçıksın sen," diyerek onun ellerini tutup itinceye kadar.

"Sen henüz çocuksun, Rossmann," dedi Robinson, boynundaki ipte taşıdığı hançeri, gömleğinin altından çıkardı, hançerin kınını çekip aldı ve sert salamı doğradı. "Öğreneceğin daha çok şey var. Ama bizim yanımızda doğru kaynaktasın. Otursana. Sen de biraz yemek istemez misin? Beni seyredersen iştahın açılır belki. İçmek de mi istemiyorsun? Ama sen de hiçbir şey istemiyorsun. Öyle pek konuşkan da sayılmazsın. Ama insanın balkonda kiminle olduğu hiç fark etmez, yeter ki birisi olsun. Çünkü ben çok sık balkona çıkarım. Brunelda bundan çok zevk alıyor. Yeter ki aklına bir şey gelsin, bazen üşür, bazen bunalır, bazen uyumak, bazen saçını taramak ister, bazen korsesini açmak, bazen de giymek ister, o zaman ben hep balkona gönderilirim. Bazen söylediğini yapar gerçekten, ama çoğunlukla önceden olduğu gibi kanepenin üstünde yatar ve kımıldamaz. Eskiden sıklıkla

perdeyi biraz aralar ve bakardım, ama bir keresinde böyle bir fırsat sırasında Delamarche – bunu istemediğinden, sırf Brunelda'nın ricası üzerine yaptığından kesinlikle eminim – kırbaçla birkaç kez yüzüme vurduğundan beri – izleri görüyor musun? – bakmaya cesaret edemiyorum artık. Böylece burada balkonda yatıyorum ve yemek yemekten başka zevkim yok. Önceki günün akşamında böyle tek başıma yatarken –o zaman üzerimde senin otelde kaybettiğim şık giysilerim vardı; köpekler, insanın pahalı giysilerini üzerinden çekip alıyorlar!– yani öyle tek başıma yatarken ve parmaklıklardan aşağıya bakarken, her şeye öyle hüzünlendim ki hüngür hüngür ağlamaya başladım. O sırada tesadüfen, ben hiç fark etmeden Brunelda kırmızı elbisesiyle –bu ona hepsinden çok yakışıyor– yanıma geldi, biraz izledikten sonra sonunda, 'Robinson, neden ağlıyorsun?' dedi. Sonra elbisesini kaldırıp eteğiyle gözlerimi sildi. Delamarche onu çağırmamış ve kadın hemen odaya girmek zorunda kalmamış olsaydı kim bilir daha neler yapardı. Şimdi sıra bende, diye düşündüm elbette ve perdenin arkasından, odaya girebilir miyim, diye sordum. Ve Brunelda ne söyledi dersin, 'Hayır!' dedi ve de 'Kim oluyorsun sen?' dedi."

"Sana böyle davranılıyorsa burada neden kalıyorsun?" diye sordu Karl.

"Kusura bakma, Rossmann, pek akıllıca bir soru değil bu," diye yanıtladı Robinson. "Sana daha berbat davranılsa bile sen de burada kalacaksın daha. Ayrıca bana o kadar berbat davranılmıyor."

"Hayır," dedi Karl, "ben mutlaka gideceğim, hatta muhtemelen bu akşamdan. Sizinle kalmayacağım."

"Peki, bu akşam gitmeyi nasıl becereceksin bakalım?" diye sordu Robinson; ekmeğin yumuşak kısmını kesip çıkarmış ve sardalye kutusunun içindeki yağa özenle banıyordu. "Odaya girmene bile izin yokken nasıl gitmek istiyorsun?"

"İçeri girmemize neden izin verilmiyor ki?"

"Şöyle, zil çalmadığı sürece içeri girmemize izin verilmez," dedi Robinson; ağzını iyice açmış yağlı ekmeği yiyordu, bir yandan da ekmekten akan yağı bir eliyle yakalıyor, artan ekmeği bu hazne görevi gören avucuna arada sırada daldırıyordu. "Burada her şey daha da sıkılaştı. En başta ince bir perde vardı yalnızca, gerçi arkası görünmüyordu, ama akşamları gölgeler seçilebiliyordu yine de. Brunelda bundan rahatsız oldu, ben de onun tiyatro pelerinlerinden birini bozup perde yapmak ve eski perdenin yerine buraya asmak zorunda kaldım. Şimdi hiçbir şey görülmüyor. Bir de eskiden, artık içeri girebilir miyim, diye sormama izin vardı hep, bana duruma göre evet ya da hayır diye yanıt verilirdi, ama bundan herhalde aşırı yararlanıp çok sık sormuşum. Brunelda buna katlanamadı –şişmanlığına karşı çok zayıf yaradılışlıdır, sıklıkla başı ağrır ve bacaklarında neredeyse hep gut vardır– ve böylece artık sormamın yasaklanmasına, ancak masadaki zile basıldığında içeri girme hakkım olduğuna karar verildi. Zil öyle bir çalar ki, beni uykumdan bile uyandırır –bir keresinde hoş vakit geçireyim diye burada bir kedim vardı, bu zilden korkup kaçtı, bir daha da dönmedi; yani zil bugün daha çalmadı, çalarsa eğer içeri girme hakkım olmuyor yalnızca, girmem de gerekiyor– ama bu kadar uzun süre çalmazsa, o zaman çok daha uzun sürebilir."

"Evet," dedi Karl, "ama senin için geçerli olan benim için de geçerli olacak değil. Esasen böyle şeyler buna boyun eğenler için geçerlidir yalnızca."

"Ama," diye bağırdı Robinson, "neden senin için de geçerli olmasın ki? Elbette senin için de geçerli. Zil çalıncaya kadar burada benimle sessizce bekle yeter. Kaçmayı o zaman denersin."

"Hem sen buradan neden gitmiyorsun? Sırf Delamarche arkadaşın, daha doğrusu eskiden arkadaşındı diye mi? Hayat mı bu? En başta gitmek istediğiniz Butterford'da daha iyi yaşamaz mıydın? Ya da dostlarının olduğu California'da?"

"Evet," dedi Robinson, "bunları kimse öngöremezdi." Ve anlatmaya devam etmeden önce bir de, "şerefine, sevgili Rossmann," deyip parfüm şişesinden uzun uzun içti. "Bizi o gün haince bırakıp gittiğinde çok kötü durumdaydık. İlk günlerde iş bulamadık, ayrıca Delamarche iş istemiyordu, isteseydi bulurdu, hep beni aramaya yolladı, benim de şansım yoktur. O başıboş dolaşıp durdu, ama akşam olmak üzereyken bir kadın cüzdanı getirmişti. Cüzdan çok güzeldi, inciden yapılmıştı, şimdi onu Brunelda'ya armağan etti, ama içinde neredeyse hiçbir şey yoktu. Delamarche sonra evlere dilenmeye gitmemizi söyledi, insan bu sırada bazı işe yarar şeyler bulabilir elbette; yani biz de dilenmeye gittik ve ben –göze daha hoş gelsin diye– daire kapılarının önünde şarkı söyledim. İkinci daire kapısına henüz gelmiştik –burası giriş katında çok zengin bir evdi– aşçı kadının ve uşağın kapısında şarkı söylüyorduk ki, Delamarche'ın her zamanki şansıyla bu dairenin sahibesi hanımefendi, yani Brunelda merdivenleri çıkmaktaydı. Korsesi belki çok sıkı olduğundan birkaç basamağı çıkamıyordu. Ama nasıl da güzel görünüyordu, Rossmann! Üstünde bembeyaz bir elbise, yanında da kırmızı şemsiye vardı. Tam yalayıp yutmalıktı. Kana kana içmelikti. Ah Tanrım, ah Tanrım, nasıl güzeldi! Nasıl bir dişi! Hayır, söyle bana, böyle bir dişi nasıl olabilir? Kız ve uşak hemen koşup onu karşıladılar ve neredeyse yukarı taşıdılar. Biz kapının sağında ve solunda durup selam verdik, burada böyle yapılıyor. Hâlâ yeterince soluk alamadığı için biraz durdu; bunun nasıl olduğunu şimdi bilmiyorum, açlıktan aklım pek başımda değildi; Brunelda yakından daha da güzel, özel bir korse sayesinde daha da devasa enliydi; korseyi sana sandıkta gösterebilirim, her yeri sımsıkı; kısacası, Brunelda'ya arkadan biraz dokundum, ama çok hafif, biliyor musun yalnızca şöyle dokundum. Bir dilencinin zengin bir hanımefendiye dokunmasına elbette göz yumulamaz. Aslında bir temas sayılmazdı bu, ne var ki sonuçta yine de

bir temastı. Delamarche bana hemen bir tokat atmasaydı sonu nasıl kötü biterdi bilinmez; bu öyle bir tokattı ki, yanaklarım için derhal iki elime birden ihtiyacım oldu."

"Neler çevirmişsiniz siz!" dedi Karl, hikâyenin etkisinde kalarak ve yere oturdu. "Brunelda buydu yani?"

"Yaa," dedi Robinson, "Brunelda buydu." – "Sen bir keresinde onun şarkıcı olduğunu söylememiş miydin?" diye sordu Karl.

"Elbette şarkıcı o ve büyük bir şarkıcı," diye yanıtladı Robinson, büyük bir şeker kütlesini dilinin üstünde evirip çeviriyor, arada sırada ağzından taşan parçayı parmağıyla geri itiyordu. "Ancak bunu o zaman bilmiyorduk henüz, onun varlıklı ve zarif bir hanımefendi olduğunu görüyorduk yalnızca. Hiçbir şey olmamış gibi yaptı, belki hiçbir şey hissetmemişti de, çünkü ona gerçekten yalnızca parmak uçlarımla dokunmuştum. Ama durmaksızın Delamarche'a bakıyordu, o da –zaten iyi becerdiği gibi– kadının tam gözünün içine bakıyordu. Bunun üzerine Brunelda ona, 'Kısa bir süreliğine gelsene içeri,' dedi ve şemsiyeyle daireyi gösterip, Delamarche'ın önden gidip içeri girmesini istedi. Sonra ikisi içeri girdi, hizmetliler arkalarından kapıyı kapadılar. Beni dışarıda unuttular, ben de çok uzun sürmez diye düşünüp Delamarche'ı beklemek üzere merdivenlere oturdum. Ama Delamarche yerine uşak dışarı çıktı ve bana içeriden bir kâse dolusu çorba getirdi. 'Delamarche'ın ikramı!' dedim kendi kendime. Ben çorbamı içerken uşak yanımda biraz dikilip bana Brunelda'yla ilgili bazı şeyler anlattı; Brunelda'yı ziyaretin bizim için ne anlam taşıyabileceğini o zaman gördüm. Çünkü Brunelda boşanmış bir kadındı, büyük bir servete sahipti ve tamamen bağımsızdı! Kakao fabrikatörü olan eski kocası gerçi onu hâlâ seviyordu, ama kadın onun hakkında zerre kadar bir şey duymak istemiyordu. Kadının dairesine sıklıkla gelirdi, düğüne gider gibi daima çok şık giyinmiş olurdu –kelimesi kelimesine doğru bu, çünkü onu şahsen ta-

nıyorum–, gelgelelim uşak en büyük rüşvete karşın onu kabul edip etmeyeceğini Brunelda'ya sormaya cesaret edemiyordu, çünkü daha önce birkaç kez sormuştu ve Brunelda her seferinde o sırada elinde ne varsa onun yüzüne fırlatmıştı. Bir keresinde kocaman, içi dolu sıcak su torbasını atmış, uşağın bir ön dişini kırmıştı. Evet, Rossmann, bakarsın işte öyle!"

"Adamı nereden tanıyorsun?" diye sordu Karl.

"Bazen yukarı da çıkar," dedi Robinson.

"Yukarı mı?" Karl şaşkınlığından elini hafifçe yere vurdu.

"Rahatça şaşırabilirsin," diye devam etti Robinson, "o gün uşak bana anlattığında ben bile şaşırmıştım. Düşünsene, Brunelda evde olmadığında adam uşak eşliğinde Brunelda'nın odasına girer, her seferinde küçük bir eşyayı anı olarak yanında götürür ve her seferinde Brunelda için çok pahalı, çok şık bir şey bırakırmış ve bunun kimden olduğunu söylemesini uşağa kesinlikle yasaklarmış. Ancak bir keresinde –uşak böyle anlatıyor, ben de inanıyorum– düpedüz paha biçilemez porselen bir eşya getirmiş ve Brunelda bunu bir şekilde anlamış olmalı ki, bunu hemen yere atıp ayağının altında çiğnemiş, üstüne tükürmüş ve başka öyle şeyler daha yapmış ki, uşak porseleni tiksinmekten güçlükle dışarı taşıyabilmiş."

"Adam kadına ne yapmış ki?" diye sordu Karl.

"Aslında bilmiyorum," dedi Robinson. "Ama önemli bir şey olduğunu sanmıyorum, en azından adam kendi de bilmiyor. Onunla bu konuyu konuştuğum zamanlar oldu. Beni her gün caddenin şu köşesinde bekler, gidersem ona yeni havadisleri vermek zorunda kalırım, gidemezsem yarım saat bekler ve dönüp gider. Bu benim için iyi bir yan gelirdi, çünkü adam haberlerin bedelini çok cömertçe öderdi, ama Delamarche bunu öğrendiğinden beri hepsini ona vermek zorundayım, böylece daha seyrek gidiyorum oraya."

"Peki, adamın sahip olmak istediği ne?" diye sordu Karl. "Neye sahip olmak istiyor? Kadının onu istemediğini duyuyor işte."

"Evet," diye iç geçirdi Robinson, bir sigara yaktı ve kolunu genişçe savura savura dumanı havaya üfledi. Sonra fikrini değiştirmişçesine, "Bana ne bundan?" dedi. "Tek bildiğim şu ki, adam bizim gibi balkonda yatabilmek için çok para verirdi."

Karl ayağa kalktı, korkuluklara yaslandı ve aşağıya, caddeye baktı. Ay görünmüştü artık, ancak ışığı sokakların derinliklerine henüz işlememişti. Gündüz bomboş olan sokak, özellikle bina kapılarının önünde tıklım tıklım insan doluydu, hepsinin hareketinde ağırlık ve hantallık vardı; erkeklerin gömlekleri, kadınların açık renk elbiseleri karanlıkta hafifçe ayrışabiliyordu, hiçbirinin başı örtülü değildi. Çevredeki birçok balkonun hepsi doluydu, aileler bir ampulün ışığında balkonun büyüklüğüne göre ya küçük bir masanın çevresine, ya yalnızca sıra halinde sandalyelere oturmuştu ya da hiç değilse başlarını odalardan çıkarmışlardı. Erkekler bacaklarını açarak oturmuşlar, ayaklarını korkuluk demirlerinden dışarı uzatmışlardı, neredeyse yerlere kadar uzanan gazeteleri okuyorlardı ya da görünüşe göre sessizce ama masalara sertçe vurarak kâğıt oynuyorlardı; kadınların kucakları dikiş işleriyle doluydu, çevrelerine ya da sokağa yalnızca arada sırada kısa bir bakış atacak kadar zaman ayırıyorlardı. Komşu balkondaki sarışın, çelimsiz bir kadın durmaksızın esniyordu, bu arada gözlerini deviriyor ve o sırada yamadığı çamaşırı ağzına tutuyordu hep; çocuklar en küçük balkonlarda bile birbirlerini kovalamanın yolunu buluyor, bu da anneleriyle babalarını çok rahatsız ediyordu. Odaların çoğuna gramofonlar kurulmuş, şarkılar ya da orkestra müziği yayıyorlardı; insanlar bu müzikle pek ilgilenmiyordu, yalnızca arada sırada bir aile babası bir işaret veriyor ve birisi yeni bir plak koymak için odaya koşturuyordu. Bazı pencerelerde tamamen hareketsiz duran sevgililer görülüyordu, Karl'ın karşısındaki bir pencerede böyle bir çift ayakta duruyordu; delikanlı kolunu kıza dolamış, elini göğsüne bastırıyordu.

"Bitişikteki insanlardan tanıdığın biri var mı?" diye sordu Karl Robinson'a; o da şimdi ayağa kalkmış, üşüdüğü için yorgan dışında bir de Brunelda'nın battaniyesine sarınmıştı.

"Neredeyse hiçbirini, benim konumumun en kötü yanı bu işte," dedi Robinson ve Karl'ın kulağına fısıldayabilmek için onu kendine doğru çekip yaklaştırdı, "yoksa şu an için yakınacak bir durumum olmazdı. Brunelda sahip olduğu ne varsa Delamarche yüzünden sattı, kendini tamamen ona adayabilmek ve kimse tarafından rahatsız edilmemek için bütün servetiyle dış mahallelerdeki bu daireye taşındı, esasen Delamarche'ın arzusu da buydu."

"Hizmetlilerin işine son mu verdi peki?" diye sordu Karl.

"Aynen," dedi Robinson. "Hem burada hizmetliler nereye yerleştirilebilirdi ki? Bu uşaklar beklentisi çok yüksek beylerdir. Bir keresinde Delamarche Brunelda'nın evinde böyle bir uşağı tokatlayarak odadan attı, adam dışarı çıkıncaya kadar tokatların biri inip biri kalktı. Diğer uşaklar tabii onunla birlik olup kapının önünde gürültü yaptılar, sonra Delamarche dışarı çıktı (o zaman uşak değildim, aile dostlarıydım, ama yine de uşakların yanındaydım) ve 'Ne istiyorsunuz?' diye sordu. Uşakların en yaşlısı, Isidor adında biri bunun üzerine, 'Bizimle konuşacak kişi siz değilsiniz,' dedi, 'bizim efendimiz sayın hanımefendidir.' Herhalde fark ettin, Brunelda'ya saygı gösterdiler. Ama Brunelda onlarla ilgilenmeden Delamarche'a koştu, o zaman şimdiki kadar kilolu değildi henüz, onu herkesin önünde kucakladı, öptü ve ona 'Canım Delamarcheım' dedi. 'Ve şu maymunları gönder gitsinler,' dedi sonunda. Maymunlar – uşaklar oluyordu; insanların yüzü ne hale geldi, bir düşün. Brunelda sonra Delamarche'ın elini çekip, kemerinde taşıdığı para çantasına götürdü, Delamarche elini içeri daldırdı ve uşakların ücretlerini ödemeye başladı; Brunelda ödeme işlemine kemerindeki ağzı açık para çantasıyla orada durmakla katıldı yalnızca. Delamarche elini sık sık çantanın içine atmak zorunda kal-

dı, çünkü paraları saymadan ve talepleri denetlemeden dağıtıyordu. Sonunda şöyle dedi: 'Benimle konuşmak istemediğiniz için size Brunelda adına yalnızca şunu söylüyorum: Defolun, ama derhal.' İşlerine böyle son verildi, ardından birkaç dava açıldı, hatta Delamarche bir keresinde mahkemeye gitmek zorunda kaldı, ama bununla ilgili esaslı bir şey bilmiyorum. Gelgelelim uşaklar gider gitmez Delamarche Brunelda'ya, 'Yani şimdi hizmetlilerin yok mu?' dedi. Brunelda da, 'Ama Robinson burada,' dedi. Bunun üzerine Delamarche omzuma bir şaplak indirerek, 'Pekâlâ, uşağımız sen olacaksın,' dedi. Ve Brunelda sonra yanağıma hafifçe vurdu. Bir fırsatını bulursan Rossmann, senin de yanağına vurmasını sağla. Nasıl güzel bir şey olduğuna şaşıracaksın."

"Yani Delamarche'ın uşağı mı oldun?" dedi Karl özetleyerek.

Robinson sorunun içerdiği acımayı fark edip, "Uşağım," dedi, "ama çok az kişi bunun farkına varıyor yalnızca. Görüyorsun, bir süredir bizimle olmana karşın sen bile bilmiyordun. Nasıl giyindiğimi o gece sizin otelde gördün. Şıklığıma diyecek yoktu. Uşaklar böyle mi dolaşır? Ama mesele şu ki, çok sık dışarı çıkamıyorum, sürekli el altında olmam gerekiyor, ev idaresinde sürekli yapacak işler var. Onca işe bir kişi yetmiyor işte. Belki fark etmişsindir, odada ortalıkta duran bir sürü eşyamız var; büyük taşınma sırasında satamadıklarımızı yanımıza aldık. Elbette birilerine verilip elden çıkarılabilirdi, ama Brunelda hiçbir şeyi elden çıkarmaz. Bu eşyaları yukarıya taşımak nasıl bir işti, düşünsene."

"Robinson, bütün bunları sen mi taşıdın?" diye sordu Karl.

"Başka kim taşıyacaktı ki?" dedi Robinson. "Bir yardımcı daha vardı, alçak tembel; işin çoğunu tek başıma yapmak zorunda kaldım. Brunelda aşağıda arabanın başında durdu, Delamarche yukarıda eşyaların nereye konulacağını düzen-

ledi, ben de sürekli oradan oraya koşturdum. İki gün sürdü, çok uzun, değil mi? Bu odada ne kadar eşya olduğunu sen bilmiyorsun ama, bütün sandıklar dolu ve sandıkların arkasında her şey tavana kadar tıklım tıklım yığılı. Nakliye için birkaç kişi tutulsaydı, her şey çabucak bitmiş olurdu, ama Brunelda işi benden başkasına teslim etmek istemedi. Bu çok güzeldi, ama ben o zaman sağlığıma hayatımın sonuna kadar zarar vermiş oldum; hem benim sağlığımdan başka neyim vardı ki? Şimdi kendimi biraz zorlayayım buram, buram ve buram sancıyor. Sağlam olsaydım, oteldeki o çocuklar, şu sünepeler –başka ne ki onlar?– beni hiç alt edebilirler miydi sanıyorsun? Nerem hasta olursa olsun, Delamarche'la Brunelda'ya tek söz söylemem, gücüm yettiğince çalışacağım, yetmediğinde de yatıp öleceğim; hasta olduğumu ve yine de hiç durmadan çalışmayı sürdürdüğümü ve onlara ölesiye hizmet ettiğimi ancak o zaman, çok geç olduğunda anlayacaklar. Ah, Rossmann–" dedi sonunda ve gözlerini Karl'ın gömleğine sildi. Kısa bir süre sonra, "Üşümüyor musun sen?" dedi. "Öyle gömlekle duruyorsun da."

"Hadi ama Robinson," dedi Karl, "durmadan ağlıyorsun. Hasta olduğuna inanmıyorum. Sapasağlam görünüyorsun, ama sürekli balkonda yattığın için kendine çeşitli şeyler uydurmuşsun. Bazen göğsünde bir sancı oluyor belki, bende de oluyor, bu herkeste var. İnsanlar en ufak şey için böyle senin gibi ağlasalardı, bütün balkonlardaki insanların ağlaması gerekirdi."

"Ben daha iyi bilirim," dedi Robinson ve gözlerini şimdi battaniyenin ucuna sildi. "Ev sahibesinin bitişiğinde oturan ve bizim için de yemek pişiren üniversite öğrencisi çocuk, geçenlerde tabak çanağı geri götürdüğümde bana, 'Baksanıza Robinson,' dedi, 'hasta mısınız siz?' İnsanlarla konuşmam yasak, ben de tabakları bıraktım ve hemen gitmek istedim. Çocuk yanıma gelip, 'Yahu dinlesenize, işi son raddesine vardırmayın, siz hastasınız,' dedi. 'Evet, peki, rica ederim

ne yapabilirim?' diye sordum. 'Bu sizin sorununuz,' dedi ve döndü. Orada masadaki diğerleri güldüler, burada her yerde düşmanımız var, böylece ben de gitmeyi yeğledim."

"Yani seni budala yerine koyan insanlara inanıyor, iyiliğini düşünenlere inanmıyorsun demek."

"Ama durumumun nasıl olduğunu bilirim ben," diye çıkıştı Robinson, ne var ki sonra hemen ağlamaya döndü.

"Neyin var, bilmiyorsun işte, burada Delamarche'a uşaklık edeceğine kendine doğru düzgün bir iş aramalısın. Çünkü anlattıklarından ve bizzat gördüklerimden yola çıkarak karar verdiğim kadarıyla şu bir görev değil, kölelik. Buna kimse katlanamaz, inanıyorum sana. Ama sen Delamarche'ın dostu olduğun için onu terk edemeyeceğini düşünüyorsun. Bu yanlış; senin nasıl sefil bir yaşam sürdüğünü anlamıyorsa, ona karşı zerre kadar sorumluluğun kalmaz senin."

"Yani Rossmann, hizmet etmeyi bırakırsam yeniden iyileşeceğime gerçekten inanıyorsun, öyle mi?"

"Kesin," dedi Karl.

"Kesin mi?" diye bir kez daha sordu Robinson.

"Kesinkes," dedi Karl gülümseyerek.

"O zaman iyileşmeye hemen başlayabilirim," dedi Robinson ve Karl'a baktı.

"Neden ki?" diye sordu Karl.

"Eh, benim buradaki işimi sen üstleneceksin de ondan," diye yanıtladı Robinson.

"Kim söyledi bunu sana?"

"Eski bir plan bu. Birkaç gündür konuşuluyor. Daireyi yeterince temiz tutmuyorum diye Brunelda'nın benimle atışmasıyla başladı. Her şeyi hemen düzene sokacağıma söz verdim elbette. Ama çok zor bu. Örneğin toz almak için şu durumumda her yere eğilip giremiyorum, odanın ortasında bile kımıldanamazken, mobilyaların ve erzağın arasında nasıl yapılacak ki bu? Her yerin kıyı köşe temizlenmesi istenirse,

tabii mobilyaları da yerlerinden çekmek gerekir ve ben bunu tek başıma mı yapacağım? Ayrıca bütün bunların sessizce yapılması gerekirdi, çünkü odadan pek çıkmayan Brunelda rahatsız edilmemeli. Gerçi her yeri temizleyeceğime söz verdim ama gerçekten temizleyemedim. Brunelda bunu fark ettiğinde Delamarche'a bunun böyle sürüp gidemeyeceğini ve bir yardımcı daha tutulması gerektiğini söyledi. 'Delamarche,' dedi Brunelda, 'günün birinde beni evi iyi çekip çevirememekle suçlamanı istemiyorum. Ben uğraşamıyorum, bunu anlıyorsun zaten ve Robinson da yetmiyor; başlarda çok dinçti, her yere göz gezdiriyordu, ama şimdi sürekli yorgun ve çoğunlukla bir köşede oturuyor. Ama bizimki gibi çok eşyalı bir oda kendiliğinden toplu kalmaz.' Bunun üzerine Delamarche neler yapılabileceğini düşündü, çünkü böyle bir eve herhangi birisi alınamaz elbette, denemek için de olmaz, çünkü bütün gözler üzerimizde. Ama senin yakın dostun olduğum ve otelde nasıl yorulup durduğunu Renell'den duyduğum için seni önerdim. Delamarche hemen kabul etti, oysa ona karşı vaktiyle çok küstah davranmıştın, ben de sana yardımcı olabileceğim için tabii çok sevindim. Çünkü bu iş senin üstüne biçilmiş gibi, gençsin, güçlüsün ve beceriklisin, benimse hiçbir değerim kalmadı. Ama sana yalnızca şunu söyleyeyim, henüz hiçbir şekilde işe alınmış değilsin; Brunelda seni beğenmezse işimize yaramazsın. Yani senden hoşlanması için çaba harca, ondan sonrasıyla ben ilgilenirim."

"Ben burada uşak olursam sen ne yapacaksın peki?" diye sordu Karl. Kendini çok özgür hissediyordu, Robinson'ın açıklamalarının başlarda onda yarattığı korku geçmişti. Demek Delamarche'ın onu uşak yapmaktan daha kötü maksatları yoktu –daha kötü maksatları olmuş olsaydı geveze Robinson bunları mutlaka açığa vururdu–, durum madem böyleydi, Karl o zaman hemen bu gece gitme işini uygulamaya cesaret ederdi. Kimse bir işi kabul etmeye zorlanamazdı. Karl eskiden otelde işine son verildikten sonra

kısa zamanda aç kalmayacak kadar yeterli, uygun ve belki kayda değer bir iş bulma konusunda kaygılanırken, burada onun için öngörülmüş ve ona itici gelen işle kıyasladığında ona şimdi başka her iş yeterince iyi görünüyordu ve işsiz kalıp dara düşmeyi bile bu işe yeğlerdi. Ama bunu Robinson'a açıklamayı denemedi bile, çünkü Robinson özellikle de yükünü Karl'ın alacağı umudunu taşıdığından her kararında tamamen önyargılıydı.

"O halde şimdi," dedi Robinson, rahat el hareketleri eşliğinde konuşarak –dirseklerini korkuluklara yaslamıştı–, "sana önce her şeyi anlatıp erzağı göstereceğim. Sen eğitimlisin, mutlaka el yazın da güzeldir, yani burada bulunan her şeyimizin hemen bir listesini çıkarabilirsin. Brunelda bunu uzun zamandır istiyordu. Yarın hava güzel olursa, Brunelda'dan balkona oturmasını rica ederiz ve biz o arada sakince ve onu rahatsız etmeden odada çalışırız. Çünkü Rossmann, her şeyden önce buna dikkat etmelisin. Brunelda rahatsız olmasın yeter. Her şeyi duyar, herhalde şarkıcı olduğu için kulakları çok hassas. Sandığın arkasında duran şnaps fıçısını yuvarlıyorsan örneğin, gürültü olur, çünkü ağırdır ve orada ortalık çeşitli eşyalarla doludur, böylece fıçı tek seferde yuvarlanıp çıkmaz. Brunelda örneğin sessizce kanepede uzanıp sinek yakalar, ayrıca onlardan çok rahatsız olur. Seninle ilgilenmez sanırsın ve fıçını yuvarlamayı sürdürürsün. Brunelda hâlâ sessizce yatar. Ama hiç beklemediğin, en az gürültü çıkardığın bir anda ansızın doğrulup oturur, iki eliyle kanepeye vurur, öyle ki kanepe tozdan görülmez olur –buraya geldiğimizden beri kanepenin tozunu hiç çırpmadım; yapamıyorum ki, sürekli üstünde yatıyor– ve korkunç şekilde bağırmaya başlar, bir erkek gibi ve saatlerce böyle bağırır. Komşular şarkı söylemesini yasakladı, ama bağırmasını kimse yasaklayamaz, bağırmak zorunda o, ama şimdi artık çok seyrek oluyor bu, ben ve Delamarche çok dikkatli olduk. Bağırmak ona çok da zarar verdi. Bir keresinde bayıldı

ve ben –Delamarche o sırada yoktu– bitişikteki üniversite öğrencisini çağırmak zorunda kaldım; delikanlı büyük bir şişedeki sıvıyı üzerine serpti, yararı da oldu, ama bu sıvının dayanılmaz bir kokusu vardı, şimdi hâlâ insan burnunu kanepeye uzatınca kokuyu alabiliyor. Üniversite öğrencisi buradaki herkes gibi düşmanımızdır mutlaka, kendini herkesten sakınmalısın ve kimseyle yakınlık kurmamalısın."

"Baksana, Robinson," dedi Karl, "ne zor bir hizmet bu. Beni güzel bir iş için önermişsin."

"Dertlenme," dedi Robinson ve Karl'ın bütün kaygılarını geri püskürtmek için kapalı gözlerle başını iki yana salladı. "İşin, başka bir işin sana sağlayamayacağı kadar avantajları da var. Brunelda gibi bir hanımefendinin sürekli yakınındasın, bazen onunla aynı odada uyursun; bu, tahmin edeceğin gibi beraberinde çeşitli hoşluklar getirir. Dolgun bir ücret alacaksın, bol bol para var, Delamarche'ın dostu olarak bana hiçbir şey verilmedi; yalnızca dışarı çıktığımda Brunelda yanıma her zaman biraz para verdi, ama sen her uşak gibi ücret alacaksın elbette. Başka bir şey de değilsin zaten. Ama senin için en önemlisi, işini çok kolaylaştıracak olmamdır. Dinlenebilmek için önce hiçbir şey yapmayacağım tabii, ama hele biraz dinleneyim, bana güvenebilirsin. Brunelda'nın asıl hizmeti büsbütün benim üzerimde kalacak, yani Delamarche yapmadığı sürece saçlarını taramak ve giydirmek. Sen yalnızca odanın toplanmasıyla, ihtiyaçların teminiyle ve evdeki ağır işlerle ilgileneceksin."

"Hayır, Robinson," dedi Karl, "bütün bunlar beni çekmiyor."

"Aptallık etme, Rossmann," dedi Robinson, Karl'ın yüzüne yaklaşarak, "bu güzelim fırsatı kaçırma. Hemen nerede iş bulacaksın? Seni kim tanır? Sen kimi tanırsın? Biz, çok şey yaşamış ve büyük deneyimler edinmiş iki adam iş bulamadan haftalarca dolanıp durduk. Kolay değil, hatta ümitsizlik derecesinde zor."

Karl başını sallayıp, Robinson'ın aklı başında konuşabilmesine şaşırdı. Gelgelelim bu öğütlerin onun için bir değeri yoktu, burada kalamazdı, büyük kentte ona küçük bir yer bulunurdu elbet, biliyordu, gece boyunca bütün lokantalar tıklım tıklım dolu olurdu, müşteriler için garson gerekiyordu, Karl bu konuda deneyimliydi. Kısa zamanda ve göze batmadan işletmenin birine ayak uydururdu mutlaka. Tam da karşıdaki binanın altında küçük bir lokanta vardı, içeriden şiddetli bir müzik yükseliyordu. Ana giriş büyük sarı bir perdeyle örtülmüştü yalnızca, perde bazen hava akımıyla sokağa doğru kabarıp uçuşuyordu. Sokak bunun dışında epeyce sessizleşmişti elbette. Balkonların çoğu karanlıktı, yalnızca uzaklarda yer yer tek bir ışık vardı, ama insan bu ışığı kısa bir an için gözüne kestirecek olsa, oradaki insanlar ayağa kalkıyorlar ve birbirlerini sıkıştırarak dairenin içine girdikleri sırada bir adam ampule uzanıyor ve balkonda kalan son kişi olarak sokağa kısa bir bakıştan sonra ışığı kapatıyordu.

'Gece başlıyor artık,' dedi Karl kendi kendine, 'burada daha uzun kalırsam, onlardan biri olacağım.' Daire kapısının önündeki perdeyi çekip açmak için arkasını döndü. "Ne istiyorsun?" dedi Robinson ve Karl'la perde arasına dikildi.

"Gitmek istiyorum," dedi Karl. "Bırak beni! Bırak beni!"

"Onları rahatsız etmek istemiyorsun herhalde," diye seslendi Robinson, "sen ne yaptığını sanıyorsun!" Ve kollarını Karl'ın boğazına doladı, bütün ağırlığıyla ona asıldı, bacaklarıyla Karl'ın bacaklarını sardı ve onu bir anda yere çekip devirdi. Ama Karl asansörcü çocuklardan dövüşmeyi öğrenmişti biraz, böylece yumruğunu Robinson'ın çenesinin altına dayadı, ama bunu hafifçe ve tamamen sakınarak yaptı. Robinson diziyle onun karnına hızlıca ve saygısızca ağır bir tekme indirdi, ama sonra iki eliyle dizini tutarak öylesine yüksek sesle ağlamaya başladı ki, komşu balkondan bir adam öfkeyle ellerini çırparak, "Susun!" diye buyurdu.

Karl, Robinson'ın savurduğu tekmenin acısını sindirmek için kısa bir süre sesini çıkarmadan yattı. Perdeye yalnızca yüzünü çevirdi, perde bütün ağırlığıyla hareketsizce karanlık odanın önünde asılı duruyordu. Odada kimseler yok gibiydi, belki Delamarche Brunelda'yla dışarı çıkmıştı ve Karl tamamen özgürdü. Gerçekten bir bekçi köpeği gibi davranan Robinson kesin olarak silkelenip atılmıştı.

O sırada sokağın uzağından bir başlayıp bir kesilen trampet ve borazan sesleri yükseldi. Birçok kişinin teker teker bağırışları çok geçmeden genel bir çığlığa dönüştü. Karl başını çevirdi ve balkonların yeniden canlandığını gördü. Ağır ağır doğruldu, tamamen ayağa kalkamayıp bütün ağırlığıyla korkuluklara abanmak zorunda kaldı. Aşağıdaki kaldırımda delikanlılar geniş adımlarla yürüyorlardı, kollarını açmışlar, kasketlerini kaldırdıkları ellerine almışlar başlarını geriye çevirmişlerdi. Taşıt yolu henüz boştu. Tek tük kişiler uzun sopaların ucundaki sarımsı bir dumanla çevrili fenerlerini sallıyorlardı. Trampet ve borazan çalanlar tam uzun sıralar halinde ortaya çıkmışlardı ki, Karl onların ne kadar kalabalık olduklarına şaşırdı, o sırada arkasında sesler duydu, arkasını döndü ve Delamarche'ın ağır perdeyi kaldırdığını, sonra da odanın karanlığından Brunelda'nın çıktığını gördü; üzerinde kırmızı elbisesi, omzunda dantelli bir şal, herhalde taranmadan yalnızca tepede toplanmış olan saçlarının üzerinde koyu renkli, küçük bir başlık vardı, saçlarının uçları kimi yerlerden görünüyordu. Elinde açılmış küçük bir yelpaze tutuyordu, ama onu sallamayıp, sıkıca kendine doğru bastırıyordu.

Karl ikisine yer açmak üzere korkuluklar boyunca yana kaydı. Burada kalmaya onu elbette kimse zorlayamazdı, Delamarche onu buna zorlayacak olsa bile, Brunelda ricası üzerine onu derhal azlederdi. Brunelda ondan hiç hoşlanmıyordu nasılsa, gözleri onu korkutuyordu. Ama kapıya doğru bir adım attığı sırada Brunelda bunu yine de fark edip, "Nereye bakalım, ufaklık?" dedi. Karl, Delamarche'ın sert bakışları

karşısında durup kaldı ve Brunelda onu kendine doğru çekti. "Aşağıdaki alaya bakmak istemez misin?" dedi Brunelda ve onu önüne katıp korkuluğa itti. Karl, arkasından kadının, "Meselenin ne olduğunu biliyor musun?" dediğini duydu ve onun sıkıştırmasından kurtulmak için istemsizce başarısız bir hareket yaptı. Sanki üzüntüsünün nedeni oradaymış gibi üzüntüyle aşağıdaki sokağa baktı.

Delamarche önce kollarını kavuşturup Brunelda'nın arkasında durdu, sonra odaya koşup Brunelda'ya opera dürbününü getirdi. Aşağıda, çalgıcıların arkasında alayın asıl bölümü belirmişti. Dev gibi bir adamın omuzlarında bir bey oturmaktaydı, bu yükseklikten donukça parlayan kel kafasından başka ona dair bir şey görülmüyordu, silindir şapkasını sürekli selam vererek başının tepesinde tutuyordu. Adamın çevresinde belli ki tahta levhalar taşınıyordu, balkondan bakıldığında bunlar bembeyaz görünüyordu; düzenleme öylesine denk getirilmişti ki bu pankartlar her taraftan resmen beye yaslanmıştı, o da onların ortasından sivriliyordu. Her şey hareket halinde olduğundan, bu pankart duvarı sürekli gevşeyip, yine sürekli olarak yeniden düzene giriyordu. Sokak daha dış kısımda bütün genişliğiyle –karanlıkta tahmin edilebildiği kadarıyla uzunluğu az olsa da– beyin çevresinde onun taraftarlarıyla dolmuştu, hepsi el çırpıyorlar ve muhtemelen beyin adını –çok kısa ama anlaşılmaz bir addı bu– usulca ve ciddiyetle söyledikleri şarkıyla duyuruyorlardı. Kalabalığa ustaca dağılmış olan bazı kişilerin ellerinde ışığı son derece güçlü otomobil fenerleri vardı, bunları iki yandaki binaların üstünde yavaşça bir aşağı bir yukarı gezdiriyorlardı. Işık, Karl'ın bulunduğu yükseklikte artık rahatsız etmiyordu, ama altlardaki balkonlarda ışığın üzerlerine vurduğu insanların ellerini hemen gözlerine götürdükleri görülüyordu.

Delamarche, Brunelda'nın ricası üzerine komşu balkondaki insanlara gösterinin ne anlama geldiğini sordu. Ona yanıt verilir miydi, verilirse nasıl verilirdi, Karl biraz merak

ediyordu. Ve gerçekten de Delamarche hiç yanıt almadan üç kez sordu. Korkulukların üzerinden aslında tehlikeli bir şekilde sarktı, Brunelda komşulara duyduğu öfkeden hafifçe tepindi, Karl onun dizini hissetti. Sonunda yine de bir yanıt geldi, ancak aynı anda hınca hınç insan dolu olan bu balkondaki herkes yüksek sesle gülmeye başladı. Bunun üzerine Delamarche oraya doğru bağırarak bir şey söyledi, sesi öyle yüksekti ki, eğer o sırada bütün sokak çok gürültülü olmasaydı çevredeki herkes şaşkınlıkla kulak kabartırdı. Ne olursa olsun bağırması, kahkahaların çok geçmeden doğal olmayan şekilde kesilmesini sağladı.

"Yarın bölgemizde bir yargıç seçilecek, aşağıda taşıdıkları kişi bizim adayımız," dedi Delamarche çok sakin bir şekilde, Brunelda'nın yanına dönerken. "Hayır!" diye bağırdı sonra ve Brunelda'nın sırtına okşayarak hafifçe vurdu. "Dünyada olup bitenlerden haberimiz olmuyor artık."

"Delamarche," dedi Brunelda, komşuların davranışını kastederek, "Çok yorucu olmasa buradan taşınmayı nasıl isterdim! Ancak kendime bunu yapamam ne yazık ki." Ve yüksek sesli iniltiler eşliğinde, huzursuz ve dalgın bir halde Karl'ın gömleğini kurcalıyor, Karl da olabildiğince dikkat çekmeden bu küçük, şişko elleri durmadan itmeye çalışıyordu; Karl bunu kolayca başardı, çünkü Brunelda onu düşünmüyordu, aklından bambaşka düşünceler geçiyordu.

Ama çok geçmeden Karl da Brunelda'yı unuttu ve kadının kollarının kendi omuzlarındaki yüküne katlandı, çünkü caddedeki gelişmeler onu çok meşgul ediyordu. Adayın biraz önünden yürüyen ve sohbetleri özel bir önem taşıyor gibi görünen –çünkü dikkat kesilmiş yüzlerin her yerden onlara doğru eğildiği görülüyordu–, el kol hareketi yaparak konuşan adamlardan bir araya gelmiş küçük grubun talimatı üzerine lokantanın önünde beklenmedik bir şekilde duruldu. Bu yetkili adamlardan biri elini kaldırarak hem kalabalığa hem de adaya yönelik bir işaret yaptı. Kalabalık sustu, kendini

taşıyan adamın omuzlarında birçok kez doğrulmaya çalışan ve defalarca düşüp oturan aday silindir şapkasını yıldırım hızıyla sağa sola sallayarak kısa bir konuşma yaptı. Bu açıkça görülebiliyordu, çünkü adayın konuşması sırasında bütün otomobil fenerleri üzerine çevrilmişti, öyle ki parlak bir yıldızın ortasında bulunuyordu.

Derken bütün caddenin olaya gösterdiği ilginin artık farkına varılmıştı. Adayın partili taraftarları tarafından doldurulan balkonlarda şarkılarla adamın adı söyleniyor ve korkulukların epeyce dışına uzatılmış ellerle makine gibi alkışlanıyordu. Diğer balkonlardan –hatta bunlar çoğunluktaydı– güçlü bir karşıt şarkı yükseliyor, ancak bu bütünsel bir etki yaratmıyordu, çünkü söz konusu kişiler çeşitli adayların taraftarlarıydı. Buna karşın orada bulunan adayın bütün düşmanları toplu bir ıslıkta birleştiler, hatta bir sürü gramofon yeniden çalıştırıldı. Belli balkonlar arasında, gecenin etkisiyle daha da şiddetlenen heyecanla siyasi tartışmalar yapılıyordu. İnsanların çoğu geceliklerini giymiş, omuzlarına paltolarını atmışlardı yalnızca; kadınlar büyük ve koyu renkli şallara sarınmışlardı; gözetimsiz kalan çocuklar balkon demirlerine tırmanıp durarak korku saçıyor ve uyumakta oldukları karanlık odalardan gitgide artan sayılarda dışarı çıkıyorlardı. Ne oldukları anlaşılmayan tek tük nesneler arada sırada iyice kızmış kişiler tarafından rakiplerine doğru fırlatılıyor, bazen hedeflerini tutturuyorlardı, ama çoğunlukla caddeye düşüp öfkeli bir bağırtıya yol açıyorlardı. Aşağıda başı çeken adamlar gürültüden çok rahatsız olduklarında trampetçi ve borazancılara devreye girme görevi veriliyordu ve onların gümbürtülü, var güçleriyle gerçekleştirdikleri, bitmek bilmeyen sinyalleri evlerin çatılarına kadar bütün insan seslerini bastırıyordu. Ve her seferinde, ansızın –pek inanılır gibi değildi– çalmayı bırakıyorlardı; bunun üzerine, anlaşılan bunun için alıştırma yapmış olan caddedeki kalabalık, bir an için gerçekleşen genel sessizlikte parti şarkılarını hay-

kırıyordu –otomobil fenerlerinin ışığında her birinin ağzını ardına kadar açtığı görülüyordu–, derken bu arada kendine gelmiş olan rakipler öncekinden on kat daha güçlü bir şekilde bütün balkonlardan ve pencerelerden çıkıp bağırıyor, aşağıdaki partilileri kısa zaferlerinden sonra hiç değilse bu yükseklikte büsbütün sessizliğe büründürüyorlardı.

"Nasıl beğendin mi, ufaklık?" diye sordu Brunelda; dürbünle olabildiğince her şeyi görebilmek için Karl'ın arkasına iyice sokulmuş, oraya buraya dönüyordu. Karl başını sallayarak yanıt verdi yalnızca. Yanı sıra da Robinson'ın Delamarche'a hararetle –belli ki Karl'ın tavrıyla ilgili– çeşitli açıklamalarda bulunduğunu fark etti, ancak Delamarche bunları önemsemiyor gibiydi, çünkü sol eliyle Robinson'ı –sağ eliyle Brunelda'ya sarılmıştı– yana itmeye çalışıyordu sürekli. "Dürbünle bakmak istemez misin?" diye sordu Brunelda ve Karl'ı kastettiğini göstermek için onun göğsüne vurdu.

"Yeterince görüyorum," dedi Karl. "Hadi denesene," dedi kadın, "daha iyi görürsün."

"Gözlerim iyidir," diye yanıtladı Karl, "her şeyi görüyorum." Brunelda'nın dürbünü onun gözlerine yaklaştırmasını Karl kibarlık değil, rahatsızlık olarak algıladı; gerçekten de kadın şimdi, "Ah sen," dedi yalnızca, ama bunu ahenkli ve tehdit edercesine söyledi. Ve şimdi dürbün Karl'ın gözlerindeydi ama gerçekten hiçbir şey görmüyordu.

"Hiçbir şey görmüyorum ki," dedi Karl ve dürbünden kurtulmak istedi, ama kadın dürbünü sımsıkı tutuyordu ve Karl kadının göğsüne gömülü başını ne geriye ne de yana itebiliyordu.

"Şimdi görüyorsun ama," dedi Brunelda ve dürbünün ayar düğmesini çevirdi.

"Hayır, hâlâ hiçbir şey görmüyorum," dedi Karl ve kendi iradesi dışında Robinson'ın yükünü şimdi gerçekten üzerinden aldığını düşündü, çünkü Brunelda dayanılmaz kaprislerini şimdi ona çektiriyordu.

"Ne zaman görmeye başlayacaksın sen artık?" dedi Brunelda ve düğmeyi –şimdi Karl'ın bütün yüzü kadının ağır soluğuna boğulmuştu– çevirmeyi sürdürdü. "Şimdi?" diye sordu kadın.

"Hayır, hayır, hayır!" diye bağırdı Karl, oysa şimdi gerçekten, çok belirsiz olsa da, her şeyi seçebiliyordu. Ama o sırada Brunelda'nın Delamarche'la bir işi oldu, dürbünü Karl'ın yüzüne gevşekçe tuttu yalnızca ve Karl –Brunelda bunu pek fark edemeden– dürbünün altından caddeyi görebildi. Brunelda daha sonra isteğinde diretmedi ve dürbünü kendisi kullandı.

Aşağıdaki lokantadan bir garson çıkmıştı ve kapı eşiğinde oraya buraya koşuşturarak önderlerin siparişlerini alıyordu. Lokantanın içini olduğu gibi görebilmek ve olabildiğince çok sayıda garson çağırabilmek için nasıl uzanıp durduğu görülüyordu. Açıkça büyük bir içki ikramına yarayan bu hazırlıklar sırasında aday konuşmasını sürdürüyordu. Onu taşıyan dev gibi, yalnızca ona hizmet eden adam, konuşmayı kalabalığın her bölümüne ulaştırabilmek için birkaç cümleden sonra sürekli hafifçe dönüyordu. Aday genelde iki büklüm halde duruyor, boş elini ve öteki elinde tuttuğu silindir şapkasını ite ite hareket ettirerek sözlerine olabildiğince dokunaklılık katmaya çalışıyordu. Ama bazen, düzenli aralarla havaya girip kollarını iyice açarak doğruluyor, artık bir gruba değil herkese hitap ediyordu, evlerin sakinlerine en üst katlara kadar sesleniyordu, gelgelelim onu en alt katlardan bile kimsenin duyamadığı apaçık ortadaydı; evet, bu mümkün olsaydı bile onu kimse dinlemek istemezdi, çünkü her pencere ve her balkon en az bir bağıran konuşmacının işgali altındaydı. Bu arada birkaç garson lokantadan üstünde içleri dolu, ışıltılı kadehlerin olduğu bilardo masası büyüklüğünde bir tepsi getirdi. Önderler, lokanta kapısının önünden geçerek yapılan bir yürüyüş şeklinde gerçekleşen dağıtım işini düzenlediler. Tepsinin üstündeki kadehler sürekli yeniden

doldurulsa da, kalabalığa yetmedi; iki sıra halinde çalışan genç sakiler tepsinin sağından ve solundan kayarak geçip, kalabalığın içki ihtiyacını karşılamayı sürdürmek zorunda kalmıştı. Aday konuşmayı elbette bırakmış, moladan yeniden güç toplamak için yararlanıyordu. Taşıyıcısı onu kalabalıktan ve keskin ışıktan uzakta ağır ağır oraya buraya taşıyordu; orada yalnızca en yakın taraftarları adaya eşlik ediyor ve başlarını kaldırıp onunla konuşuyorlardı.

"Baksana şu ufaklığa," dedi Brunelda, "bakıp durmaktan nerede olduğunu unutuyor." Ve Karl'ı hazırlıksız yakalayıp, iki eliyle onun yüzünü kendine çevirdi ve Karl'ın gözlerinin içine baktı. Ama bu yalnızca bir an sürdü, çünkü Karl onun ellerini hemen itti; hem kısa bir süreliğine bile rahat bırakılmadığına sinirlenmişken hem de caddeye çıkıp her şeyi yakından izleme hevesiyle yanıp tutuşurken, Brunelda'nın baskısından var gücüyle kurtulmaya çalıştı ve şöyle dedi:

"Lütfen bırakın beni."

"Bizimle kalacaksın," dedi Delamarche, gözünü caddeden ayırmadan ve Karl'ın gitmesini engellemek için yalnızca bir elini uzattı.

"Bırak bırak," dedi Brunelda ve Delamarche'ın elini geri itti, "kalıyor zaten." Ve Karl'ı korkuluklara doğru daha sıkı bastırdı; Karl'ın kendini ondan kurtarabilmesi için onunla boğuşması gerekirdi. Hem bunu başarabilse bile neye yarardı ki! Solunda Delamarche duruyordu, sağına Robinson dikilmişti şimdi, Karl tam anlamıyla esir alınmıştı. "Kapı dışarı edilmediğine sevin," dedi Robinson ve Brunelda'nın kolunun altından uzattığı eliyle Karl'a hafif hafif vurdu.

"Kapı dışarı etmek mi?" dedi Delamarche. "Kaçak bir hırsız kapı dışarı edilmez, polise teslim edilir. Sesini iyice kısmazsa hemen yarın sabah başına bu gelecek onun."

O andan itibaren Karl aşağıdaki gösteriden artık zevk almıyordu. Sırf zorunlu olarak –çünkü Brunelda yüzünden doğrulamıyordu– korkuluklardan biraz sarktı. Kendi derdi-

ne gömülmüş halde ve dalgın bakışlarla aşağıdaki insanlara baktı; yaklaşık yirmi kişilik gruplar halinde lokantanın önüne çıkıyor, kadehlerini alıp arkalarını dönüyor, kadehleri şimdi kendisiyle meşgul olan adaya doğru sallıyor, bir parti selamı haykırıyor, kadehleri boşaltıyor ve onları –yeni ve sabırsızlıktan yaygara koparan bir gruba yer açmak için, bu yükseklikten duyulmasa bile her durumda çınlatarak– yeniden tepsiye bırakıyorlardı. O zamana kadar lokantada çalmış olan bando, önderin verdiği emir üzerine sokağa çıkmıştı; büyük üflemeli çalgıları karanlık kalabalığın arasında parıldıyordu, ancak çaldıkları parçalar genel gürültüde neredeyse kayboluyordu. Cadde şimdi, hiç değilse lokantanın olduğu tarafında uzaklara kadar insanlarla dolmuştu. Yukarıdan, Karl'ın sabah otomobille geldiği yerden aşağıya akıyorlar, aşağıdan, köprü tarafından yukarı doğru koşuyorlardı; evlerin içindeki insanlar bile baştan çıkarılmaya karşı koyamayıp bu olaya elleriyle katılmışlardı; balkonlarda ve pencerelerde neredeyse yalnızca kadınlar ve çocuklar kalmıştı, o sırada erkekler birbirlerini iterek bina kapılarından çıkıyorlardı. Müzik ve ikram artık amacına ulaşmıştı, kalabalık yeterince büyümüştü; iki otomobil fenerinin kendisine eşlik ettiği bir önder müziği el hareketiyle susturup güçlü bir ıslık çaldı; yolunu biraz şaşırmış olan taşıyıcının taraftarların açtığı yoldan şimdi adayla birlikte hızla geldiği görüldü.

Taşıyıcı lokanta kapısına gelir gelmez, aday, dar bir daire şeklinde çevresinde tutulan otomobil fenerlerinin ışığında konuşmasına yeniden başladı. Gelgelelim şimdi her şey öncesinden daha güçtü, taşıyıcının zerre kadar hareket özgürlüğü kalmamıştı, izdiham çok büyüktü. Daha önce mümkün olan bütün olanaklarla adayın konuşmasının etkisini güçlendirmeye çalışmış olan en yakın taraftarlar, şimdi adayın yanında kalmakta zorlanıyorlardı, bunların herhalde yirmisi büyük çabalarla taşıyıcıya tutunuyordu. Bu güçlü kuvvetli adam bile kendi isteğine göre adım atamıyordu artık, bel-

li dönüşler ya da uygun bir ilerleme ya da geri çekilmeyle kalabalığın üzerinde etkili olmak artık düşünülemezdi. Kalabalık plansızca akın ediyordu, biri ötekinin üstüne abanmıştı, artık kimse dik duramıyordu, rakipler yeni gelenlerle kalabalıklaşmış gibiydi, taşıyıcı uzun süre lokanta kapısının yakınlarında durmuştu, ama şimdi görünüşe göre direnç göstermeden kendini sokakta bir aşağı bir yukarı sürüklenmeye bırakmıştı, aday sürekli konuşuyordu, ancak programını mı açıkladığı yoksa yardım mı çağırdığı artık pek açık değildi; eğer her şey yanıltmıyorsa, bir hatta birkaç rakip aday gelmişti, çünkü bazen ansızın parlayan bir ışık altında kalabalık tarafından havaya kaldırılmış solgun yüzlü, yumruğu sıkılı bir adamın çok sesli bağırışlarla desteklenen bir konuşma yaptığı görülüyordu.

"Ne oluyor orada?" diye sordu Karl ve şaşkınlıktan soluk alamayarak bekçilerine döndü.

"Ufaklığı nasıl da heyecanlandırdı!" dedi Brunelda, Delamarche'a ve Karl'ın başını kendine doğru çekebilmek için onu çenesinden yakaladı. Ama Karl bunu istemedi ve sokaktaki olaylar yüzünden kimseyi düşünemeyecek duruma geldiği için öyle şiddetli silkindi ki, Brunelda onu salmakla kalmayıp geri çekildi ve Karl'ı tamamen serbest bıraktı. "Yeterince gördün artık," dedi Brunelda, anlaşılan Karl'ın tavrına kızmıştı, "odaya git, yatakları yap ve gece için gereken her şeyi hazırla." Elini odaya doğru uzattı. Öyle ya, bu, Karl'ın birkaç saattir gitmek istediği yöndü, tek söz bile söyleyip karşı çıkmadı. O sırada sokaktan tuzla buz olan camların şangırtısı duyuldu. Karl kendini tutamayıp, bir kez daha aşağıya göz atmak için hızla korkuluklara doğru sıçradı. Rakiplerin belki de önemli bir saldırısı başarılı olmuştu; güçlü ışıklarıyla hiç değilse başlıca olayların bütün ahalinin önünde cereyan etmesini sağlayan ve böylelikle her şeyi belli sınırlar içinde tutmuş olan taraftarlara ait otomobil fenerleri tümüyle ve aynı anda paramparça edilmişti; adayı ve onu ta-

şıyan adamı şimdi ortak ve cılız bir ışık sarıyor ve ışık ani bir şekilde yayılarak zifiri karanlık etkisi yaratıyordu. Adayın nerede bulunduğu şimdi yaklaşık olarak bile söylenemezdi ve ansızın başlayıp aşağıdan, köprüden doğru yaklaşan yaygın ve bir ağızdan çıkarcasına söylenen bir şarkıyla karanlığın yanıltıcı etkisi daha da artmıştı.

"Şimdi yapman gerekeni sana söylemedim mi ben!" dedi Brunelda. "Acele et. Uykum geldi," diye ekledi ve sonra kollarını yukarı uzatmasıyla göğsü her zamankinden daha fazla kalktı. Brunelda'ya doladığı kolu hâlâ kadının belinde olan Delamarche onu balkonun bir köşesine çekti. Robinson hâlâ orada duran yemek artıklarını yana itmek için onların arkasından gitti.

Karl bu uygun fırsattan yararlanmalıydı, şimdi aşağıya bakmanın zamanı değildi, caddedeki olayları aşağıdan yeterince, üstelik burada yukarıda olduğundan daha fazla görebilirdi. Kızılımsı ışıkla aydınlatılmış odayı iki sıçrayışta geçti, ancak kapı kilitlenmiş, anahtar da alınmıştı. Anahtar şimdi bulunmalıydı, gelgelelim bu karışıklıkta ve Karl'a kalan bu değerli kısa zamanda kim bir anahtar bulabilirdi ki! Oysa şimdi merdivenlere gelmiş ve koşarak iniyor olmalıydı. Ama şimdi anahtar arıyordu! Anahtarı ulaşabildiği bütün çekmecelerde aradı; çeşitli tabak çanağın, peçetelerin ve başlanmış bir nakışın üstünde dağınık bir şekilde durduğu masayı karıştırdı; üstünde eski giysilerin karmakarışık halde yığılı olduğu arkalıklı ve kolçaklı bir sandalye ilgisini çekti, anahtar muhtemelen bunların arasındaydı ama hiçbir zaman bulunamazdı; her köşesinde ve kıvrımında anahtarı el yordamıyla aramak için sonunda kendini kötü kokan kanepeye attı. Sonra aramaktan vazgeçip odanın ortasında durdu. Brunelda anahtarı mutlaka kemerine takmıştır diye içinden geçirdi, kemerde birçok şey asılıydı, boşuna arıyordu.

Ve Karl rastgele iki bıçak kaptı, birbirlerinden uzak iki hücum noktası elde edebilmek için bıçağın birini yukarıya,

ötekini aşağıya olmak üzere kapı kanatlarının arasına sapladı. Bıçakları çıkarmak için tam çekerken kesici uçları kırılıp ikiye ayrıldı tabii. Aslında istediği de buydu, kapının içine şimdi daha rahat sokabileceği bu körelen uçlar daha sağlam tutacaktı. Kollarını iyice açmış ve bacaklarını iyice ayırmış halde, oflayarak ve dikkatini kapıdan ayırmadan var gücüyle asıldı. Kapı uzun süre karşı koyamayacaktı, Karl bunu kilit dilinin açıkça duyulan gevşeme sesinden sevinçle anladı, ancak iş ne kadar yavaş olursa o kadar doğruydu, kilit ansızın açılmamalıydı, yoksa balkondakilerin dikkatini çekerdi bu, kilit çok daha yavaşça aralanmalıydı; Karl bu amaçla gözlerini kilide daha çok yaklaştırıp, olabilecek en büyük özenle çalışıyordu.

Delamarche'ın, "Bakın hele!" dediğini duydu o sırada. Üçü de odada dikilmiş duruyordu, perde arkalarından örtülmüştü bile, Karl geldiklerini duymamış olmalıydı, gördüğü manzara karşısında elleri bıçaklardan kayıp aşağı sarktı. Ama herhangi bir açıklama ya da mazeret sözcüğü etmeye zaman bulamadı, çünkü Delamarche o anki durumu kat kat aşan bir öfke nöbeti içinde –robdöşambrının ayrılan kuşağı havada büyük bir şekil çizdi– Karl'ın üstüne atladı. Karl saldırıdan son anda çekilip kurtuldu, kapıdaki bıçakları çekip kendini savunmak için kullanabilirdi, ama bunu yapmadı, onun yerine eğilerek ve sıçrayarak Delamarche'ın robdöşambrının geniş yakasına yapıştı, onu yukarı savurdu, sonra daha da yukarı çekti –robdöşambr Delamarche'ın üstüne oldukça boldu– derken şansı yaver gidip Delamarche'ı başından yakaladı; çok şaşırmış olan Delamarche önce ellerini rastgele salladı ama çok kısa bir süre sonra henüz tam etkili olmasa da Karl'ın sırtına yumruklarıyla vurdu; Karl da yüzünü koruyabilmek için kendini Delamarche'ın göğsüne atmıştı. Darbeler gitgide ağırlaşsa da ve Karl acıyla dönüp dursa da yumruklara katlandı, zaten nasıl katlanmasındı, zaferi karşısında görüyordu. Elleri Delamarche'ın başında,

başparmakları muhtemelen onun gözlerinin üstünde, Delamarche'ı önüne katıp mobilyaların berbat darmadağınıklığına doğru götürdü, bir de Delamarche'ı düşürebilmek için robdöşambr kuşağını ayaklarının ucuyla onun ayaklarına dolamaya çalıştı.

Tamamen Delamarche'la uğraşmak zorunda kaldığından –kaldı ki onun direncinin gitgide arttığını hissediyordu ve bu düşman beden artan bir istekle ona yükleniyordu– Delamarche'la yalnız olmadığını gerçekten unuttu. Ancak bu ona pek çabuk anımsatıldı, çünkü ayakları ansızın çalışmaz olmuştu; Robinson arkasına geçip kendini yere atmış, bağırarak onun ayaklarını birbirinden ayırıyordu. Karl, bir adım daha geri kaçan Delamarche'ı inleyerek bıraktı. Brunelda bacaklarını iyice ayırıp dizlerini kırmış, bütün cüssesiyle odanın ortasında duruyor ve ışıldayan gözlerle olayları izliyordu. Sanki boğuşmaya gerçekten katılıyormuş gibi derin derin soluyor, gözleriyle nişan alıyor ve yumruklarını yavaşça öne doğru ilerletiyordu. Delamarche yakasını indirdi, görüş alanı açılmıştı şimdi, ama artık elbette dövüş değil yalnızca cezalandırma vardı. Karl'ı gömleğinin önünden yakaladı, ayağını neredeyse yerden kesip –onu hor görmekten yüzüne bile bakmıyordu– birkaç adım ötedeki bir dolaba doğru öyle şiddetli savurdu ki, Karl ilk anda, konsola çarpması sonucu sırtında ve başında duyduğu keskin sancıların doğrudan Delamarche'ın elinden kaynaklandığını sandı. Titreyen gözlerinin önünde oluşan karanlıkta Delamarche'ın, "Hergele seni!" diye daha yüksek bir sesle bağırdığını duydu. İlk bitkinlikle konsolun önüne yığıldığında, "Sen dur hele!" sözleri zayıf bir şekilde kulaklarında yankılandı.

Kendine geldiğinde çevresi kapkaranlıktı, gecenin ilerleyen bir saati olmalıydı, balkondan doğru, perdenin altından odaya ayın hafif bir ışığı sızmaktaydı. Uyuyan üç kişinin sakince soluk alıp verişleri duyulmaktaydı, en sesli soluklar açık ara Brunelda'dan geliyordu, konuşurken ara sıra yaptı-

ğı gibi uykusunda kesik kesik soluyordu; ancak her bir uyuyanın hangi yönde bulunduğunu saptamak kolay değildi, bütün oda onların soluklarının uğultusuyla dolmuştu. Karl ancak çevresini biraz yokladıktan sonra kendini düşündü ve çok korktu, çünkü kendini ağrılardan iki büklüm ve kaskatı duyumsasa da, kanamalı ağır bir yara almış olabileceği aklına gelmemişti. Ama şimdi başında bir ağırlık vardı, bütün yüzü, boynu, gömleğin altında kalan göğsü kana bulanmış gibi ıslaktı. Durumunu iyice anlamak için ışığa çıkmalıydı, belki döverek sakat bırakmışlardı onu, o zaman Delamarche onu seve seve işten atardı herhalde, ama ne yapardı sonra, o zaman gerçekten hiçbir umut kalmazdı onun için. Ana girişteki delik deşik burunlu oğlan aklına geldi ve yüzünü bir an avuçlarının arasına aldı.

İstemsizce kapıya döndü sonra ve elleriyle ayaklarının üzerinde yoklayarak oraya doğru ilerledi. Çok geçmeden el parmaklarının ucuyla bir çizmeye, ardından da bir bacağa dokundu. Robinson'dı bu, çizmeleriyle başka kim uyurdu ki? Karl'ın kaçmasını önlemek için kapının önüne enlemesine yatması emredilmişti. Ama Karl'ın durumu bilinmiyor muydu? Şimdilik kaçmak istemiyordu, istediği ışığa çıkmaktı yalnızca. Kapıdan çıkamıyorsa, balkona çıkacaktı.

Yemek masasını belli ki akşam durduğundan çok daha başka bir yerde buldu, Karl'ın elbette büyük dikkatle yaklaştığı kanepe şaşırtıcı bir şekilde boştu, Karl buna karşın odanın ortasında iyice bastırılmış olsalar da, tepeye kadar üst üste yığılmış giysilere, örtülere, perdelere, yastıklara ve halılara rastladı. Bunun önce akşam arkalıklı sandalyenin üzerinde bulduğuna benzeyen küçük bir yığın olduğunu ve herhalde yere yuvarlandığını düşündü, ama sürünmeye devam ettikçe şaşkınlıkla gördü ki, yerde bu eşyalardan bir araba dolusu vardı, bunlar gündüzleri saklandıkları konsoldan gece için çıkarılmıştı herhalde. Yığının çevresini sürünerek dolandı ve bütün bunların bir tür yatak olduğunu

çok geçmeden fark etti, Karl'ın dikkatle yoklayarak anladığı üzere tepesinde Delamarche ve Brunelda yatmaktaydılar.

Herkesin nerede yattığını şimdi biliyordu artık ve balkona ulaşmak için acele etti. Şimdi perdenin ardında hızla doğrulduğu yer bambaşka bir dünyaydı. Temiz gece havasında, mehtabın aydınlığında balkonda birkaç kez bir aşağı bir yukarı yürüdü. Caddeye baktı, çıt çıkmıyordu, lokantadan hâlâ müzik sesi geliyordu, ama kısıktı, kapının önünde bir adam asfaltı süpürüyordu; akşam karmakarışık genel gürültüde bir seçim adayının haykırışının binlerce başka sesten ayırt edilemediği sokakta süpürgenin kaldırım taşını kazıması şimdi açıkça duyulabiliyordu.

Komşu balkondaki bir masanın itilmesi Karl'ın dikkatini çekti; orada biri oturmuş, bir şey okuyordu. Bir delikanlıydı bu, okurken hızlı dudak hareketleri eşliğinde sürekli burup durduğu küçük sivri bir sakalı vardı. Yüzü Karl'a dönük halde küçük, kitaplarla kaplı bir masada oturuyordu, duvardaki ampulü alıp iki büyük kitabın arasına sıkıştırmıştı, şimdi lambanın parlak ışığı üzerine vuruyordu.

"İyi akşamlar," dedi Karl, çünkü delikanlının ona doğru baktığını görür gibi oldu.

Ama bu herhalde bir yanılgı olmalıydı, genç adam onu hiç fark etmişe benzemiyordu, ışığı kesmek ve ona ansızın kimin selam verdiğini anlamak için elini gözlerine siper etti, sonra da –hâlâ hiçbir şey görmediğinden– komşu balkonu biraz aydınlatmak için ampulü havaya kaldırdı.

Ardından o da, "İyi akşamlar," dedi, keskin bakışlarını bir an karşıya çevirdi ve "Ee, sonra?" diye ekledi.

"Sizi rahatsız mı ediyorum?" diye sordu Karl.

"Elbette, elbette," dedi adam ve ampulü yeniden eski yerine koydu.

Gelgelelim bu sözlerle bağlantının her türlüsü reddedilmişti, ama Karl balkonun adama en yakın olabildiği köşesinden yine de ayrılmadı. Adamın kitabını okumasını, say-

faları çevirmesini, her seferinde yıldırım hızıyla kavradığı başka bir kitabı arada sırada açıp bir şeye bakmasını ve bir deftere yüzünü daima şaşırtıcı bir şekilde eğerek sıklıkla notlar almasını sessizce izledi.

Bu adam üniversite öğrencisi miydi acaba? Üniversitede okuyormuş gibi görünüyordu. Şimdi üzerinden çok zaman geçmişti, ama Karl'ın evinde annesiyle babasının masasında oturup ödevlerini yapması bundan pek farklı değildi; o sırada babası gazete okur ya da bir derneğin defter kayıt işlerini ve yazışmalarını yapardı, annesi de bir dikiş işiyle uğraşır, ipliği kumaştan havaya doğru çekerdi. Karl, babasını rahatsız etmemek için yalnızca defterini ve kalemlerini masanın üstüne koyar, gerekli kitapları sağındaki ve solundaki sandalyelere dizerdi. Orası ne sessizdi! O odaya yabancı insanlar ne seyrek gelirdi! Annesinin akşama doğru daire kapısını anahtarla kilitlemesini Karl henüz çocukken bile izlemeyi severdi. Karl'ın yabancı kapıların kilitlerini bıçaklarla kırıp açmaya çalışacak hale geldiğinden annesinin haberi yoktu.

Ve aldığı bütün eğitim ne işe yaramıştı ki! Her şeyi unutmuştu zaten; eğitimine burada devam etmesi söz konusu olsaydı, çok zorlanırdı. Evdeyken bir keresinde bir ay boyunca hasta olduğunu anımsadı; kesintiye uğrayan ders çalışmanın sonrasında yeniden yoluna girmesi için nasıl da çaba harcaması gerekmişti! Şimdi ise İngilizce ticari yazışmalar ders kitabının dışında uzun zamandır kitap okumamıştı.

Karl kendisine ansızın, "Hey, delikanlı," dendiğini duydu, "başka bir yere dikilemez misiniz? Gözlerinizi buraya dikmeniz beni müthiş rahatsız ediyor. İnsan gecenin ikisinde balkonda rahatsız edilmeden çalışabilmeyi talep edebilir sonuçta. Benden bir şey mi istiyorsunuz?"

"Öğrenci misiniz?" diye sordu Karl.

"Evet, evet," dedi adam ve çalışma açısından kaybedilen bu kısa süreyi kitaplarına yeni bir düzen vermek için kullandı.

"O halde sizi rahatsız etmeyeyim," dedi Karl, "zaten odaya dönüyorum. İyi geceler."

Adam yanıt bile vermedi, bu rahatsızlığın giderilmesinden sonra ani bir kararla kendini yeniden çalışmaya vermiş ve alnını iyice sağ eline dayamıştı.

Karl o sırada tam perdeye yaklaşırken aslında neden dışarı çıkmış olduğunu anımsadı, durumunun nasıl olduğunu bile bilmiyordu henüz. Başındaki ağırlık neydi? Elini yukarı götürüp şaşırdı, odanın karanlığında korkmuş olduğu gibi kanayan bir yara değildi bu; hâlâ nemli olan, türbana benzeyen bir sargıydı yalnızca. Oradan buradan sarkan dantel parçalarına bakılırsa, sargı Brunelda'nın eski bir çamaşırından yırtılmıştı, Robinson da bunu herhalde Karl'ın başına üstünkörü sarmıştı. Ama onu büküp sıkmayı unutmuştu, böylece Karl'ın baygınlığı süresince bütün sular yüzünden aşağıya ve gömleğin altına sızmış ve Karl'ı böylesine korkutmuştu.

"Hâlâ buradasınız galiba?" diye sordu adam, karşıya doğru göz kırparak.

"Ama şimdi gerçekten gidiyorum," dedi Karl, "Burada bir şeye bakmak istemiştim, oda kapkaranlık."

"Kimsiniz siz?" dedi adam, dolmakalemi önünde açık duran kitabın üstüne koydu ve korkuluklara yaklaştı. "Adınız ne? Bu insanlarla işiniz ne? Uzun zamandır mı buradasınız? Neye bakmak istiyorsunuz? Görülebilmeniz için şuradaki ampulünüzü çevirip yaksanıza."

Karl bunu yaptı, ancak içeriden bir şey fark edilmemesi için yanıt vermeden önce kapının perdesini daha sıkı örttü.

"Bu kadar alçak sesle konuştuğum için kusura bakmayın," dedi sonra fısıltıyla. "İçeridekiler beni duyarsa bana yine saldırırlar."

"Yine mi?" diye sordu adam.

"Evet," dedi Karl, "daha bu akşam onlarla büyük bir kavgamız oldu. Şuramda korkunç bir şişlik olmalı." Ve başının arkasını yokladı.

"Ne kavgasıydı bu böyle?" diye sordu adam ve Karl hemen yanıt vermediğinden ekledi: "Bu insanlarla ilgili ne sıkıntınız varsa bana rahatça güvenip anlatabilirsiniz. Çünkü üçünden de nefret ediyorum. Özellikle de sizin şu hanımefendiden. Ayrıca sizi bana karşı kışkırtmadılarsa şaşarım. Adım Josef Mendel, üniversite öğrencisiyim."

"Evet," dedi Karl, "bana sizden söz ettiler, ama kötü bir şey söylemediler. Sanırım bir keresinde Bayan Brunelda'nın tedavisini yapmışsınız, öyle değil mi?"

"Doğru," dedi öğrenci gülerek. "Kanepede hâlâ tedavinin kokusu var mı?"

"Hem de nasıl," dedi Karl.

"Bak buna sevindim," dedi öğrenci ve elini saçlarında gezdirdi. "Peki, sizin neden oranız buranız şişiriliyor?"

"Bir kavgaydı," dedi Karl, öğrenciye bunu nasıl anlatacağını düşünerek. Ancak sonra söyleyeceklerini yarıda kesip, "Sizi rahatsız etmiyor muyum?" diye sordu.

"Birincisi," dedi öğrenci, "beni zaten rahatsız ettiniz ve ben maalesef öylesine sinirliyim ki, kendime gelebilmem için uzun zamana ihtiyacım var. Siz balkonda dolaşmaya başladığınızdan beri derslerimde yol alamıyorum. İkincisi saat üçte mola veririm her zaman. Yani rahatça anlatın. Beni de ilgilendiriyor."

"Çok basit," dedi Karl. "Delamarche, yanında uşak olmamı istiyor. Ama ben istemiyorum. Bana kalsa daha akşamdan giderdim. Beni bırakmak istemedi, kapıyı kilitledi, ben kapıyı kırmak istedim, sonra da boğuşma oldu. Hâlâ burada olduğum için mutsuzum."

"Başka bir işiniz var mı ki?" diye sordu öğrendi.

"Hayır," dedi Karl, "ama bunu önemsemiyorum, yeter ki buradan gideyim."

"Dinleyin hele bir," dedi öğrenci, "bunu önemsemiyorsunuz, öyle mi?" Ve ikisi de kısa bir süre sustu. "Neden bu insanların yanında kalmak istemiyorsunuz?" diye sordu sonra öğrenci.

"Delamarche kötü bir insan," dedi Karl, "onu eskiden beri tanırım. Bir keresinde gün boyu onunla yürümüş, ondan ayrıldıktan sonra sevinmiştim. Şimdi yanında uşak mı olayım?"

"Efendilerinin seçiminde bütün uşaklar sizin kadar müşkülpesent olsalar!" dedi öğrenci, sanki gülümser gibi. "Bakın, gündüzleri tezgâhtarım, en bayağısından tezgâhtar, Montly mağazasında daha çok ayak işleri yaparım. Şu Montly alçak heriftir kuşkusuz, ama rahatsız olmam bundan, acınası bir ücret almama sinirlenirim yalnızca. Yani beni örnek alın."

"Nasıl?" dedi Karl. "Gündüzleri tezgâhtarsınız ve geceleri öğrenim görüyorsunuz, öyle mi?"

"Evet," dedi öğrenci, "başka türlüsü olmuyor. Olabilecek her yolu denedim, ama bu yaşam tarzı hâlâ en iyisi. Yıllar önce yalnızca öğrenciydim, gece gündüz, biliyor musunuz, neredeyse açlıktan ölecektim; eski, pis bir çukurda uyuyordum ve o zamanki elbisemle amfilere girmeye cesaret edemiyordum. Ama bunlar geçti gitti."

"Ama ne zaman uyuyorsunuz?" diye sordu Karl ve öğrenciye şaşkınlıkla baktı.

"Evet, uyumak!" dedi öğrenci. "Öğrenimimi tamamladıktan sonra uyuyacağım. Şimdilik sade kahve içiyorum." Ve arkasını döndü, çalışma masasının altından büyük bir şişe çıkardı, şişeden küçük bir fincana doldurduğu sade kahveyi kendi içine boşalttı, insanın tadını olabildiğince az almak için aceleyle ilaç içmesi gibi yaptı bunu.

"Sade kahve hoş bir şeydir," dedi öğrenci. "Yazık ki çok uzaktasınız, size uzatamıyorum biraz."

"Ben sade kahve sevmem," dedi Karl.

"Ben de," dedi öğrenci ve güldü. "Ama onsuz ne yapardım! Sade kahve olmasa Montly beni bir an bile tutmazdı. Tabii dünyada olduğumdan onun haberi olmasa da ben hep Montly diyorum. Bununki kadar büyük bir şişeyi oradaki tezgâhın üstünde her zaman hazır bulundurmasam mağaza-

da nasıl davranırdım tam olarak bilmiyorum, çünkü kahve içmeyi bırakmaya asla cesaret edemedim, ama inanın bana, çok geçmeden tezgâhın arkasına yatar uyurdum. Ne yazık ki bunu seziyorlar, orada bana 'Sade kahve' diyorlar, bu aptalca bir şaka ve ilerlememe kesinlikle zararı dokundu."

"Öğreniminizi ne zaman tamamlayacaksınız peki?" diye sordu Karl.

"Ağır gidiyor," dedi öğrenci başını eğerek. Korkuluklardan uzaklaşıp yeniden masanın başına oturdu, dirseklerini açık duran kitaba dayayıp, ellerini saçlarında gezdirerek, "Bir iki yıl daha sürebilir," dedi sonra.

"Ben de üniversitede okumak istemiştim," dedi Karl; bu durum, şimdi susmuş olan öğrencinin ona karşı zaten gösterdiği güvenden daha fazlasına hak sağlayacaktı sanki.

"Demek öyle," dedi öğrenci; yeniden kitabını mı okuduğu yoksa yalnızca dalgın dalgın mı baktığı tam belli değildi, "öğrenimi bıraktığınıza sevinin. Ben aslında sırf tutarlılıktan yıllardır okuyorum. Bu işten pek tatmin olduğum yok, hele gelecek umutlarım daha da az. Hem nasıl umudum olsun ki! Amerika sahte doktorlarla dolu."

"Ben mühendis olmak istiyordum," dedi Karl hızlıca, anlaşılan dikkati artık tamamen dağılmış olan öğrenciye doğru.

"Şimdi de bu insanların yanında uşak olmanız isteniyor," dedi öğrenci ve şöyle bir başını kaldırıp baktı, "bu da size acı veriyor elbette."

Gerçi öğrencinin çıkardığı sonuç bir yanlış anlamaydı, ama belki öğrenciye karşı Karl'ın işine yarayabilirdi. Bu yüzden, "Mağazada bana da bir iş verirler mi acaba?" diye sordu.

Bu soru öğrenciyi kitabından tamamen kopardı; iş başvurusu sırasında Karl'a yardımcı olabileceği aklına bile gelmemişti. "Deneyin," dedi, "ya da en iyisi hiç denemeyin. Montly'de yaptığım bu işi bulmam yaşamımda bugüne

kadar elde ettiğim en büyük başarıydı. Öğrenimimle işim arasında seçim yapmam gerekirse, elbette işimi seçerdim. Benim bütün çabam böyle bir seçim yapma zorunluluğunun ortaya çıkmaması içindir."

"Orada iş bulmak bu kadar zor demek," dedi Karl daha çok kendi kendine.

"Ah, ne sanıyorsunuz siz," dedi öğrenci, "Montly'de kapıcı olmak buraya bölge yargıcı olmaktan zordur."

Karl sustu. Ondan çok daha deneyimli olan ve Karl'ın henüz bilmediği bir nedenden Delamarche'tan nefret eden, buna karşılık Karl'ın kesinlikle kötülüğünü istemeyen bu öğrenci, Karl'ı Delamarche'ı terk etmeye yüreklendirecek bir söz bulamıyordu. Üstelik Karl'a polisten yana gelen tehlikeden ve Karl'ın bundan kısmen de olsa ancak Delamarche'ın yanında korunduğundan öğrencinin henüz haberi yoktu.

"Akşam aşağıdaki gösteriyi görmüşsünüzdür? Öyle değil mi? İnsan koşulları bilmeyince, bu adayın adı Lobter'dir, belli bir şansı olduğunu ya da hiç değilse dikkate alınacağını düşünür, öyle değil mi?"

"Siyasetten hiç anlamam," dedi Karl.

"Bu bir hata," dedi öğrenci. "Ancak bunu bir yana bırakacak olursak gözleriniz ve kulaklarınız var sizin. Adamın kuşkusuz dostları ve düşmanları vardı, bu gözünüzden kaçmış olamaz. Ve şimdi düşünün, adamın bence seçilmek için zerre kadar şansı yok. Onunla ilgili her şeyi tesadüfen biliyorum, bizim burada onu tanıyan biri oturuyor. Adam beceriksiz bir insan değil, siyasi görüşleri ve siyasi geçmişi açısından bölge için özellikle o en uygun yargıç olabilir. Ancak onun seçilebileceğini kimse düşünmüyor, olabilecek en görkemli şekilde kaybedecek, seçim kampanyası için birkaç dolarını sokağa atacak, hepsi bu olacak."

Karl ve öğrenci bir süre konuşmadan bakıştılar. Öğrenci gülümseyerek başını salladı ve bir elini yorgun gözlerine bastırdı.

"Eh, hâlâ yatmaya gitmeyecek misiniz?" diye sordu sonra. "Benim de yeniden çalışmam gerek. Bakın daha yapacak ne çok dersim var." Onu bekleyen işle ilgili Karl'ın fikir edinmesi için kitabın yarısının sayfalarını hızla çevirdi.

"O halde iyi geceler," dedi Karl ve eğildi.

"Bizim tarafa da bir gün geçin," dedi öğrenci, yeniden masasının başına oturmuştu, "ama canınız isterse tabii. Burası her zaman çok kalabalıktır. Akşamları dokuzla on arası ben de size zaman ayırırım."

"Yani bana Delamarche'ın yanında kalmayı mı öğütlüyorsunuz?" diye sordu Karl.

"Kesinlikle," dedi öğrenci ve başını hemen kitaplarına eğdi. Sanki o söz onun ağzından çıkmamış gibiydi; söylediği söz, sanki öğrencininkinden daha kalın bir sesten yayılmışçasına Karl'ın kulaklarında hâlâ yankılanıyordu. Karl usulca perdeye gitti, öğrenciye bir kez daha göz attı; delikanlı şimdi büyük karanlıkla sarmalanmış halde ışığının altında hareketsizce oturmuştu; Karl odaya süzüldü. Onu, uyuyan üç kişinin birleşmiş olan soluk alıp verişleri karşıladı. Duvar boyunca kanepeyi aradı, bulunca da sanki orası onun alışkın olduğu yatağıymış gibi rahatça üzerine uzandı. Delamarche'ı ve oradaki koşulları çok iyi tanıyan, üstelik kültürlü bir adam olan öğrenci burada kalmayı öğütlediği için şimdilik bir tereddüdü yoktu. Onun öğrenci kadar yüksek hedefleri yoktu, öğrenimini tamamlamayı vatanında bile başarabilir miydi kim bilir, vatanında pek olası görünmeyen bir şeyi bu yabancı ülkede yapmasını ondan kimse isteyemezdi. Ama şimdilik Delamarche'ın yanındaki uşaklık işini kabul eder ve bu güvenceye dayanarak iyi bir fırsat beklerse başarı sağlayabileceği ve başarılarından dolayı takdir göreceği bir iş bulma umudu elbette daha büyüktü. Anlaşılan bu caddede orta ve küçük ölçekli birçok büro bulunuyordu, bunlar ihtiyaç durumunda çalışanlarını seçerken fazla seçici olmayabilirlerdi belki. Eğer şartsa, Karl seve seve dükkân çırağı

olurdu, ama doğrudan büro işleri yapmak üzere işe alınması ve ilk kez bir büro memuru olarak masasında oturması ve bu sabah avlulardan geçerken gördüğü o memur gibi açık pencereden kısa bir süreliğine tasasızca dışarı bakması olanaksız değildi sonuçta. Gözlerini kapattığında henüz genç olduğunun ve Delamarche'ın onu bir gün serbest bırakacağının aklına gelmesi içini rahatlattı; bu hane, sonsuza kadar kullanılmak üzere kurulmuşa gerçekten hiç benzemiyordu. Eğer Karl bir gün büroda böyle bir iş bulursa, o zaman büro işlerinden başka bir şeyle uğraşmak ve şu öğrenci gibi gücünü bölmek istemiyordu. Gerekirse geceyi de büro işleri için kullanırdı, yeterli ticari ön eğitime sahip olmadığı için bunu ondan zaten isterlerdi. Yalnızca hizmet ettiği şirketin çıkarlarını düşünmek ve her işi, hatta başka büro memurlarının onlara yakışmadığı gerekçesiyle geri çevirdikleri işleri bile üstlenmek istiyordu. İyi kararlar kafasına üşüşmüştü, sanki gelecekteki patronu kanepenin önünde durmuş ve bu kararları yüzünden okuyordu.

Karl bu düşüncelerle uykuya daldı ve henüz yarı uykudayken Brunelda'nın şiddetli bir iniltisiyle rahatsız edildi sadece; Brunelda anlaşılan ağır düşlerle boğuşup, yatağında dönüp duruyordu.

Oklahoma Açık Hava Tiyatrosu

Karl bir sokağın köşesinde üzerinde şunların yazdığı bir afiş gördü: "Clayton'daki hipodromda bugün sabah altıdan gece yarısına kadar Oklahoma Tiyatrosu için personel alımı yapılacak! Büyük Oklahoma Tiyatrosu sizi çağırıyor! Yalnızca bugün, yalnızca bir kez çağırıyor! Bu fırsatı kaçıran, sonsuza kadar kaçırmıştır! Geleceğini düşünen bize katılır! Kapımız herkese açık! Sanatçı olmak isteyen başvursun! Herkese, bulunduğu yerde ihtiyacı olan bir tiyatroyuz! Bizde karar kılmış olanları hemen buradan kutlayacağız! Ama gece yarısına kadar içeri alınabilmek için acele edin! On ikide her yer kapanıp bir daha açılmayacak! Bize inanmayana lanet olsun! Haydi bakalım Clayton'a!"

Gerçi afişin önünde birçok kişi duruyordu, ama pek ilgi görmüyor gibiydi. Öyle çok afiş vardı ki, afişlere artık kimse inanmıyordu. Ve bu afiş, afişlerin normalde olduklarından daha az inandırıcıydı. Ama her şeyden önce büyük bir hatası vardı, ücretle ilgili tek söze yer verilmemişti. Ücret azıcık sözü edilmeye değer olsaydı afişte mutlaka belirtilirdi; en cazip olan şey unutulmazdı. Kimse sanatçı olmak istemiyordu, ama herkes yaptığı işin karşılığında para ödenmesini istiyordu.

Ama Karl açısından afişte yine de büyük bir çekicilik vardı. "Kapımız herkese açık," deniyordu. Herkese, yani

Karl'a da. Şimdiye kadar yaptığı her şey unutulmuştu, kimse onu bu yüzden kınamak istemiyordu. Ayıp sayılmayan, daha doğrusu insanların alenen davet edilebildikleri bir işe başvurabilecekti! Ve onu da işe alacaklarına yine alenen söz veriliyordu. Karl daha iyi bir şey beklemiyordu, artık doğru düzgün bir kariyerin başlangıcına giden yolu bulmak istiyordu ve burada bu yol görünmüştü belki. İster afişteki büyük sözler yalan, ister büyük Oklahoma Tiyatrosu küçük bir gezici sirk olsundu, insanları işe almak niyetindeydi, bu yeterliydi. Karl afişi ikinci kez okumadı, ama "Kapımız herkese açık!" cümlesini bir kez daha arayıp buldu. Önce Clayton'a yayan gitmeyi düşündü, bu üç saatlik yorucu bir yürüyüş demekti ve muhtemelen orayı tam bulduğunda mevcut tüm pozisyonların dolduğunu öğrenirdi. Gerçi afişe göre işe alınacakların sayısı sınırsızdı, ama bu tür iş ilanlarının hepsi böyle yazılırdı. Karl ya bu işten vazgeçmesi ya da bir araçla gitmesi gerektiğini anladı. Parasını hesapladı, bu yolculuk olmasa ona sekiz gün yeterdi, küçük bozuklukları avucunda sağa sola itti. Onu izlemiş olan bir bey, omzuna hafifçe vurup, "Clayton'a şanslı yolculuklar," dedi. Karl sessizce başını sallayıp, hesaplamaya devam etti. Ama çok geçmeden kararını verdi, yolculuk için gerekli olan parayı ayırıp metroya koştu. Clayton'da inerken birçok trompetten çıkan gürültüyü duydu. Karmakarışık bir gürültüydü bu, trompetler birbirlerine göre ayarlanmamıştı, kimse kimseyi umursamadan çalıyordu. Karl'ı rahatsız etmedi bu, tersine Oklahoma Tiyatrosu'nun büyük bir kuruluş olduğunu doğruladı daha çok. Ama istasyon binasından çıkıp, bütün tesisi karşısında gördüğünde her şeyin tahmin edebildiğinden çok daha büyük olduğunu gördü ve bir kuruluşun sırf personel almak için nasıl olup da böylesine zahmetlere girebildiğini anlayamadı. Hipodromun girişinde uzun ve alçak bir platform kurulmuştu, üstünde melek kılığında, beyaz kumaşlara bürünmüş, sırtlarında büyük kanatlar olan yüzlerce kadın

uzun ve altın gibi parlayan trompetler çalıyorlardı. Ama kadınlar doğrudan platformun üstünde değildiler, her biri bir kaidenin üstünde duruyor ama kaide görünmüyordu, çünkü melek kıyafetinin uçuşan uzun kumaşları bunu tamamen örtmüştü. Kaideler çok yüksek olduğundan –boyları herhalde iki metreyi buluyordu– kadınların boyları bosları devasa görünüyordu, boylarıyla ilgili izlenimi birazcık bozan küçük kafalarıydı yalnızca, çözdükleri saçları fazlaca kısa ve neredeyse gülünç bir biçimde büyük kanatların arasından ve yanlardan sarkmaktaydı. Tekdüzeliğin oluşmaması için çeşitli boyutlarda kaideler kullanılmıştı; çok alçakta kalmış kadınlar vardı, gerçek boylarını pek aşmamışlardı, ancak yanlarındaki diğer kadınlar havaya doğru öyle bir uzanmışlardı ki, insan onların en hafif bir rüzgâr karşısında bile tehlikede olduklarını sanıyordu. Şimdi bu kadınların hepsi trompet çalıyordu. Pek fazla dinleyici yoktu. Büyük bedenlerle kıyaslandığında kısa boylu kalan on kadar delikanlı platformun önünde bir aşağı bir yukarı gidip geliyor ve başlarını kaldırıp kadınlara bakıyorlardı. Birbirlerine kâh şu kâh bu kadını gösteriyor, ama içeri girip, kendilerini işe aldırmaya niyetli değillermiş gibi görünüyorlardı. Yaşını başını almış bir adam vardı yalnızca, biraz uzakta duruyordu. Yanında bir kadın ve bebek arabasında bir de çocuk getirmişti. Kadın bir eliyle arabayı tutmuş, öteki eliyle adamın omzuna yaslanmıştı. Gerçi oyunu hayranlıkla izliyorlardı, ama düş kırıklığına uğradıkları yine de belliydi. Herhalde onlar da bir iş olanağı bulmayı ummuş, ama çalınan trompetler akıllarını karıştırmıştı. Karl da aynı durumdaydı. Adamın yanına yaklaştı, trompetlere biraz kulak verdikten sonra, "Oklahoma Tiyatrosu'na eleman alımı yapılan yer burası herhalde," dedi.

"Ben de öyle sanıyordum," dedi adam, "ama burada bir saattir bekliyoruz ve trompetlerden başka bir şey duymadık. Ortalıkta ne bir afiş ne bir çığırtkan ne de bilgi verebilecek birisi var."

"Belki daha çok kişinin toplanmasını bekliyorlardır," dedi Karl. "Gerçekten henüz çok az kişi var burada."

"Olabilir," dedi adam ve yeniden sustular. Trompetlerin gürültüsünde bir şey anlayabilmek zordu zaten. Ama sonra kadın kocasına bir şeyler fısıldadı, adam başını salladı ve kadın hemen Karl'a seslendi: "Karşıdaki hipodroma gidip, işe alımların nerede yapılacağını sorabilir misiniz?"

"Evet," dedi Karl, "ama meleklerin arasından platformu geçmem gerekecek."

"O kadar zor mu bu?" diye sordu kadın.

Yol, Karl'ın geçmesi için kadına kolay görünüyordu, ama kocasını oraya yollamak istemiyordu.

"Eh, peki," dedi Karl, "giderim."

"Çok naziksiniz," dedi kadın ve hem o hem de kocası Karl'ın elini sıktılar.

Karl'ın platforma tırmanmasını yakından görmek için delikanlılar bir araya toplandılar. Kadınlar şimdi iş arayan ilk kişiyi karşılamak için daha güçlü çalıyorlardı adeta. Karl'ın o sırada kaidelerinin önünden geçtiği kadınlar ise, trompetlerini ağızlarından çekip, Karl'ın gittiği yolu izlemek için yana doğru eğildiler. Karl, platformun öbür ucunda huzursuzca bir aşağı bir yukarı gidip gelen bir adam gördü; adam belli ki kendilerine istedikleri her türlü bilgiyi verebilmek için insanların gelmesini bekliyordu yalnızca. Karl, ona doğru gitmek istediği sırada yukarıdan adının seslenildiğini duydu.

"Karl!" diye seslendi melek. Karl yukarı baktı ve sevinçli bir şaşkınlıkla gülmeye başladı. Fanny idi bu.

"Fanny!" diye seslendi Karl ve elini kaldırarak selam verdi.

"Gelsene buraya!" diye seslendi Fanny. "Önümden geçip gitmeyeceksin herhalde!" Ve kız kumaşları aralayınca kaide ve yukarıya doğru çıkan dar bir merdiven ortaya çıktı.

"Yukarı çıkmak serbest mi?" diye sordu Karl.

"Tokalaşmamızı bize kim yasaklayabilir ki?" diye seslendi Fanny ve birisi hemen yasaklamaya geliyor mu diye de

hiddetle çevresine bakındı. Ama Karl merdivenleri çıkmaya başlamıştı bile.

"Yavaş!" diye seslendi Fanny. "Kaideyle birlikte devrileceğiz!" Ama hiçbir şey olmadı, Karl son basamağa kadar sağ salim geldi. "Baksana hele," dedi Fanny, birbirlerini selamladıktan sonra, "bak nasıl bir iş buldum."

"Güzelmiş," dedi Karl çevresine göz gezdirerek. Yakınlardaki bütün kadınlar Karl'ı şimdi fark etmiş, kıkır kıkır gülüyorlardı. "Neredeyse en yüksekteki sensin," dedi Karl ve ötekilerin yüksekliğini ölçmek için elini uzattı.

"Seni istasyondan çıkarken hemen gördüm," dedi Fanny, "ancak burada son sıradayım ne yazık ki, görünmüyorum, ayrıca seslenemedim de. Gerçi trompeti çok yüksek perdeden çaldım, ama sen beni tanımadın."

"Hepiniz kötü çalıyorsunuz," dedi Karl, "ver bir de ben çalayım."

"Tabii ki," dedi Fanny ve trompeti ona uzattı, "ama koroyu bozma, yoksa beni kovarlar."

Karl öttürmeye başladı; Karl bunun kaba işçilikle, yalnızca gürültü çıkarsın diye yapılmış bir trompet olduğunu düşünmüştü, ama şimdi her türlü inceliği sergileyebilecek bir enstrüman olduğu ortaya çıkmıştı. Bütün enstrümanlar aynı yapıya sahipse, ciddi anlamda kötüye kullanılıyorlar demekti. Karl diğerlerinin çıkardıkları gürültünün ona engel olmasına izin vermeden, meyhanenin birinde bir keresinde duyduğu bir şarkıyı ciğerlerini iyice şişirerek çalmaya başladı. Eski bir arkadaşına rastladığına ve burada kayırılarak herkesin önünde trompet çalabildiğine ve de yakında muhtemelen iyi bir işe girebileceğine seviniyordu. Birçok kadın çalmayı bırakıp dinledi; Karl çalmayı ansızın kesince trompetlerin yarısı bile faaliyette değildi, gürültünün yeniden tamamen oluşması ağır ağır gerçekleşti.

"Sanatçıymışsın sen!" dedi Fanny, Karl ona trompeti uzatırken. "Trompetçi olarak işe girmeye bak."

"Erkekler de alınıyor mu?" diye sordu Karl.

"Evet," dedi Fanny, "iki saat boyunca çalıyoruz. Sonra görevi şeytan kılığına girmiş erkeklere devrediyoruz. Yarısı trompet yarısı da trampet çalıyor. Her şey çok güzel, zaten bütün dekor da çok değerli. Elbiselerimiz de çok güzel değil mi? Ya kanatlar?" Yukarıdan aşağıya doğru kendine baktı.

"Sence bana da bir iş verilir mi?" diye sordu Karl.

"Kesinlikle," dedi Fanny, "dünyanın en büyük tiyatrosu bu. Yeniden birlikte olacak olmamız nasıl iyi denk geldi! Ne var ki sana hangi işin verileceğine bağlı. İkimiz de burada çalışırken birbirimizi hiç görememiz bile olası."

"Bütün bunlar bu kadar büyük mü gerçekten?"

"Dünyanın en büyük tiyatrosu bu," dedi Fanny yeniden, "gerçi kendim henüz görmedim, ama Oklahoma'ya gitmiş olan birkaç iş arkadaşımın söylediğine göre neredeyse uçsuz bucaksızmış."

"Ama az kişi başvuruyor," dedi Karl ve aşağıdaki delikanlıları ve küçük aileyi gösterdi.

"Bu doğru," dedi Fanny. "Ama her şehirde insanları işe aldığımızı, tanıtım ekibimizin sürekli seyahat ettiğini ve daha birçok böyle ekip olduğunu bir düşün."

"Tiyatro henüz açılmadı mı?" diye sordu Karl.

"Açık tabii ki," dedi Fanny, "eski bir tiyatro bu, ama sürekli genişletiliyor."

"Daha fazla insanın buraya üşüşmediğine şaşırıyorum," dedi Karl. "Evet," dedi Fanny, "tuhaf."

"Belki," dedi Karl, "bu melekli ve şeytanlı debdebe insanları çekmekten çok ürkütüyor olabilir."

"Nereden çıkardın bunu!" dedi Fanny. "Ama olabilir. Bizim idareciye söyle bunu, belki adama yararın dokunabilir."

"Nerede o?" diye sordu Karl.

"Hipodromda," dedi Fanny, "hakem tribününde."

"Buna da şaşırıyorum," dedi Karl. "İşe alım neden hipodromda gerçekleşiyor?"

"Evet," dedi Fanny, "en büyük izdihama karşı her yerde en büyük hazırlıkları yapıyoruz. Hipodromda çok yer var işte. Normal zamanlarda bahislerin oynandığı bütün büfelerde işe alım büroları kuruldu. İki yüz farklı büro varmış."

"Ama," dedi Karl yüksek sesle, "Oklahoma Tiyatrosu'nun böylesine geniş tanıtım ekiplerine sahip olacak kadar yüksek gelirleri var mı ki?"

"Bize ne bundan?" dedi Fanny. "Ama artık git ki, hiçbir şeyi kaçırma Karl, benim de yeniden çalmam gerek. Bu ekipte mutlaka bir iş bulmaya çalış ve hemen yanıma gelip haber ver. Büyük bir endişe içinde haber beklediğimi unutma."

Karl'ın elini sıktı, inerken dikkatli olması için onu uyardı, trompeti yeniden dudaklarına götürdü, ama Karl'ın aşağıda yerde güvende olduğunu görmeden çalmadı. Karl kumaşları önceden olduğu gibi yeniden merdivenin üstüne örttü. Fanny başını sallayarak teşekkür etti ve Karl az önce duyduklarını her açıdan düşünerek adama doğru yürüdü; adam Karl'ı yukarıda Fanny'nin yanında görmüş ve onu beklemek üzere kaideye yaklaşmıştı.

"Bizde işe mi girmek istiyorsunuz?" diye sordu adam. "Bu ekibin personel müdürüyüm ve size hoş geldiniz diyorum." Adam sanki kibarlıktan yapıyormuş gibi sürekli biraz öne eğik duruyor, yerinden kımıldamadığı halde kıpraşıyor ve saatinin zinciriyle oynuyordu.

"Teşekkür ederim," dedi Karl, "şirketinizin afişini okudum ve orada istendiği gibi müracaat ediyorum."

"Çok doğru," dedi adam takdirle. "Ne yazık ki burada herkes böyle doğru davranmıyor."

Karl, tanıtım ekibinin cezbetme araçlarının muhtemelen muhteşem olmaları nedeniyle başarısızlığa uğradıklarına adamın dikkatini çekebileceğini düşündü. Ama söylemedi bunu, çünkü bu adam ekibin başı değildi, ayrıca kendisi henüz işe alınmamış biri olarak düzeltme önerileri yapması pek doğru sayılmazdı. Bu yüzden yalnızca şunu söyledi:

"Dışarıda başvurmak isteyen ve beni önden gönderen biri daha bekliyor. Şimdi onu getirebilir miyim?"

"Elbette," dedi adam, "ne kadar çok kişi gelirse o kadar iyi."

"Yanında bir de karısı ve bebek arabasında küçük bir çocuğu var. Onlar da gelsin mi?"

"Elbette," dedi adam; Karl'ın kaygısına gülümser gibiydi.

"Birazdan dönerim," dedi Karl ve koşarak platformun kenarına döndü. Karıkocaya el salladı ve herkesin gelebileceğini yüksek sesle söyledi. Bebek arabasının platformun üstüne kaldırılmasına yardım etti ve şimdi birlikte yürümeye başladılar. Bunu gören delikanlılar aralarında konuştular, ardından elleri ceplerinde ağır ağır, son ana kadar duraksayarak platforma çıktılar ve sonunda Karl'ı ve aileyi izlediler. O sırada metro istasyonu binasından çıkan yeni yolcular melekli platformu görünce şaşkınlıkla kollarını kaldırdılar. En azından iş başvuruları artık daha da canlanacağa benziyordu. Karl böylesine erken, belki de ilk kişi olarak geldiğine çok sevindi; karıkoca çekingendi ve üstün nitelikler aranıp aranmadığıyla ilgili çeşitli sorular soruyordu. Karl, henüz belli bir şey bilmediğini, ama onda gerçekten herkesin istisnasız alınacağına dair bir izlenim uyandığını söyledi. İçleri rahat olmalıydı, öyle inanıyordu. Personel müdürü onları yolda karşıladı, böylesine çok kişinin gelmesinden çok memnundu, ellerini ovuşturdu, hafifçe eğilerek herkese tek tek selam verdi ve herkesi bir sıraya dizdi. Karl en öndeydi, sonra karıkoca, sonra da diğerleri geliyordu. Herkes sıraya girip –delikanlılar önce karmakarışık itişip durdular, sakinleşmeleri biraz zaman aldı– trompetlerin sustuğu sırada personel müdürü, "Oklahoma Tiyatrosu adına sizleri selamlıyorum," dedi. "Erken geldiniz," (oysa öğlen olmak üzereydi), "henüz büyük bir kalabalık yok, bu yüzden işe alım işlemleriniz birazdan tamamlanmış olacaktır. Hepinizin kimlik belgeleriniz yanınızdadır mutlaka."

Delikanlılar ceplerinden hemen bazı kâğıtlar çıkarıp personel müdürüne doğru salladılar; koca, karısını dürttü, o da bebek arabasının kuştüyü yorganının altından bir kâğıt destesi çıkardı. Ama Karl'ın kimlik belgesi yoktu. İşe alınmasını engeller miydi bu? Karl ne de olsa edindiği deneyimlerden biliyordu, insan biraz kararlı olunca böylesi kurallar kolayca aşılabiliyordu. İmkânsız değildi bu. Personel müdürü sıraya baştan sona baktı, herkesin belgesinin bulunduğundan emin oldu, Karl da –ancak boş olarak– elini kaldırdığı için, onda da her şeyin yolunda olduğunu farz etti.

"Güzel," dedi sonra personel müdürü ve belgelerini hemen inceletmek isteyen delikanlıları eliyle savuşturdu, "Evrak şimdi işe alım bürolarında gözden geçirilecek. Afişimizde de gördüğünüz gibi herkes işimize yarayacaktır. Ama kişiyi yeteneklerini değerlendirebileceği doğru yere konumlandırabilmemiz için şimdiye kadar hangi meslekle uğraştığını elbette bilmeliyiz."

"Tam bir tiyatro," diye düşündü Karl, kuşkuyla ve çok dikkatli dinledi.

"Biz bu nedenle," diye konuşmasını sürdürdü personel müdürü, "bahis oynanan büfelerde işe alım büroları kurduk, her meslek grubu için bir büro. Yani her biriniz mesleklerinizi belirteceksiniz, ailenin yeri genelde kocanın işe alım bürosudur. Sizi birazdan bürolara götüreceğim, burada önce kimlikleriniz sonra da bilgileriniz uzmanlarca gözden geçirilecek, bu çok kısa bir denetim olacak, kimsenin kaygılanmasına gerek yok. Sonra orada hemen işe alınıp diğer talimatları öğreneceksiniz. Başlayalım o halde. Burası, birinci büro, üzerindeki yazının da gösterdiği gibi mühendisler için öngörülmüştür. Aranızda mühendis var mıdır acaba?" Karl elini kaldırdı. Özellikle belgeleri olmadığı için bütün formalitelerden olabildiğince çabuk kurtulmak için çaba göstermesi gerektiğine inanıyordu, elini kaldırmakta biraz da haklıydı, çünkü mühendis olmak istemişti. Ama Karl'ın elini kaldırdı-

ğını gören delikanlılar onu kıskanıp, onlar da hep birlikte el kaldırdılar. Personel müdürü şaşkınlık içinde yukarı doğru gerinip delikanlılara, "Sizler mühendis misiniz?" dedi. Bunun üzerine hepsi yavaşça ellerini indirdiler, buna karşın Karl ilk hareketinde direndi. Personel müdürü ona inanmayan gözlerle baktı, çünkü Karl onun gözünde mühendis olamayacak kadar perişan giyinmişti ve gençti, ama müdür başka bir şey söylemedi, belki de şükran duygusuyla yapmıştı bunu, çünkü Karl –en azından müdür öyle düşünüyordu– adayları içeri getirmişti. Davet edercesine büroyu gösterdi yalnızca ve Karl oraya giderken personel müdürü diğerlerine döndü.

Mühendislere ayrılmış olan büroda dikdörtgen bir masanın iki yanında iki bey oturuyor, önlerinde duran iki uzun listeyi karşılaştırıyorlardı. Biri okuyor, diğeri de okunan isimleri kendi listesinde işaretliyordu. Karl selam verip karşılarına gelince listeleri hemen kaldırdılar, başka büyük defterler alıp bunları açtılar.

Biri, anlaşılan yazıcıydı yalnızca, "Kimlik belgeleriniz lütfen," dedi.

"Ne yazık ki yanımda değil," dedi Karl.

"Yanında değilmiş," dedi yazıcı diğer beye ve yanıtı hemen defterine geçirdi.

"Mühendissiniz öyle mi?" diye sordu sonra büro amiri gibi duran diğeri.

"Henüz değilim," dedi Karl aceleyle, "ama–"

"Yeter," dedi bey çok daha çabuk, "o halde yeriniz bizim burası değil. Kapıdaki yazıya dikkat edin lütfen." Karl dişlerini birbirine geçirdi, bey bunu fark etmiş olmalıydı, çünkü şöyle dedi: "Huzursuz olmanızı gerektirecek bir neden yok. Çünkü herkese ihtiyacımız olacak." Ve işsiz güçsüz bariyerlerin arasında dolaşan hizmetlilerden birine el etti: "Bu beyi alıp teknik bilgiye sahip kişiler bürosuna götürün."

Hizmetli komutu kelimesi kelimesine yerine getirmesi gerektiğini düşünüp Karl'ı elinden tuttu. Büroların arasından

geçtiler, Karl büronun birinde delikanlılardan birini gördü, işe alınmıştı ve şükranla oradaki beylerin elini sıkıyordu. Karl'ın şimdi getirildiği büroda süreç, Karl'ın da öngördüğü gibi, ilk bürodakine benzer şekilde yürüyordu. Ancak ortaokula gittiğini duyunca onu buradan ortaokullular bürosuna gönderdiler. Ama Karl orada Avrupa'da bir ortaokula gittiğini söyleyince, orada bu işe bakmadıklarını belirtip onu Avrupa'da ortaokul okumuşlar bürosuna yolladılar. Burası en dipteki bir barakaydı, diğerlerinden daha küçük olmakla kalmayıp, daha da basıktı. Onu buraya getiren hizmetli ona uzun süre eşlik etmekten ve defalarca geri çevrilmekten sinirlenmişti, ona göre bütün bunların sorumlusu yalnızca Karl olmalıydı. Soruların bitmesini beklemeden hemen koşarak uzaklaştı. Bu büro herhalde son sığınak olmalıydı. Karl büro amirine bakınca bu adamın, vatanındaki ortaokulda muhtemelen hâlâ ders veren öğretmene benzerliği karşısında irkilir gibi oldu. Gelgelelim benzerlik –hemen anlaşıldığı üzere– yalnızca ayrıntılardan oluşmaktaydı; ama geniş burnun üstünde oturan gözlük, değerli bir parça gibi bakımlı sarı sakallar, hafifçe kambur sırt ve her seferinde beklenmedik şekilde ansızın çıkan yüksek ses Karl'ı bir süre daha şaşkınlık içinde bıraktı. Neyse ki çok dikkatle dinlemesi gerekmiyordu, çünkü burada işler diğer bürolardan daha kolay yürüyordu. Kimlik belgelerinin eksik olduğu gerçi burada da kayıtlara geçirildi ve büro amiri bunun akıl almaz bir ihmalkârlık olduğunu belirtti, ancak burada son sözü söyleyen yazıcı, bunu hızla geçiştirdi ve amirin birkaç kısa sorusundan sonra –ki amir o sırada daha büyük bir soru hazırlamaya koyulmuştu– Karl'ın işe alındığını açıkladı. Amir ağzı açık halde yazıcıya döndü, ama yazıcı konuyu kapatan bir el hareketi yapıp, "Alındı" dedi ve kararı hemen deftere işledi. Anlaşılan yazıcı bir Avrupa ortaokulunda okumuş olmanın öylesine utanılacak bir şey olduğunu düşünüyordu ki, kendiyle ilgili bunu savunan herkese hemen inanılabilirdi.

Karl'ın kendi adına buna hiçbir itirazı yoktu, yazıcının yanına gidip ona teşekkür etmek istedi. Ama ona şimdi adı sorulduğunda küçük bir gecikme yaşandı. Hemen yanıt vermedi, gerçek adını söylemekten ve yazdırmaktan çekindi. Burada en küçük bir işe alınıp bunu memnun edici bir şekilde yerine getirir getirmez adını öğrenebilirlerdi, ama şimdi olmazdı; adını bunca zamandır gizlemişti, şimdi açığa vuramazdı. Bu yüzden –çünkü o an aklına başka bir ad gelmemişti– son işyerinde ona seslenirken kullanılan adı söyledi: "Negro."

"Negro mu?" diye sordu amir, başını çevirdi ve Karl'ın inandırıcılıktan uzaklaşmanın zirvesine ulaştığını anlatırcasına yüzünü buruşturdu. Yazıcı da Karl'ı bir süre inceleyerek süzdü, ama sonra "Negro" diye tekrarladı ve ismi kayıtlara geçirdi.

"Negro yazmadınız herhalde?" diye ona çıkıştı amir.

"Evet, Negro," dedi yazıcı sakince ve bundan sonraki işlere amirin bakması gerekiyormuş gibi bir el hareketi yaptı. Amir de kendine hâkim oldu, ayağa kalkıp, "Demek ki siz Oklahoma Tiyatrosu'na," dedi ama devamını getiremedi, vicdanına karşı gelemedi, oturdu ve "Adı Negro değil," dedi.

Yazıcı kaşlarını kaldırdı, o da ayağa kalktı ve "O halde Oklahoma Tiyatrosu'na alındığınızı ve şimdi başkanımıza takdim edileceğinizi size bildiriyorum," dedi.

Yine bir hizmetli çağrıldı, o da Karl'ı hakem tribününe götürdü.

Karl aşağıda, merdivenin önünde bebek arabasını gördü, o sırada karıkoca da aşağıya iniyordu, çocuk kadının kucağındaydı.

"İşe alındınız mı?" diye sordu adam, öncesine göre çok daha neşeliydi, karısı da ona omzunun üzerinden gülerek bakıyordu. Karl az önce alındığı ve tanıştırılmaya götürüldüğü yanıtını verince, adam, "O zaman kutlarım," dedi. "Biz de alındık. İyi bir firmaya benziyor, ne var ki insan her

şeye hemen alışamıyor, ama bu her yerde böyle." Birbirlerine, "Görüşmek üzere," dediler ve Karl platforma çıktı. Ağır ağır yürüdü, çünkü yukarıdaki küçük oda tıklım tıklım dolu gibiydi ve Karl insanları iterek içeri girmek istemiyordu. Hatta durdu ve her yanı uzaktaki ormanlara kadar uzanan geniş hipodroma baktı. Karl, bir gün bir at yarışı izleme hevesine kapıldı, Amerika'da buna olanak bulamamıştı henüz. Henüz küçük bir çocukken Avrupa'da bir yarışa götürülmüştü, ancak birbirlerinden ayrılıp yolu açmayan bir sürü insanın arasından annesinin onu çekip götürmesinden başka bir şey anımsamıyordu. Yani aslında hiç yarış görmemişti henüz. Arkasında bir mekanizma takırdamaya başladı, arkasına döndü, yarışlarda kazananların adlarının ilan edildiği cihaz üzerinde, şu yazının yukarıya doğru çekildiğini gördü: "Tüccar Kalla, karısı ve çocuğuyla." Demek işe alınanların adları bürolara buradan duyurulmaktaydı.

O sırada ellerinde kurşunkalemleri ve not kâğıtları olan birkaç bey birbirleriyle hararetli hararetli konuşarak merdivenlerden iniyorlardı; Karl onlara yol vermek için tırabzanlara yaslandı ve yukarıda şimdi yer açıldığı için merdivenleri çıktı. Ahşap korkuluklarla çevrili platformun bir köşesinde –burası ince bir kulenin düz çatısına benziyordu– kollarını ahşap korkuluklar boyunca uzatmış bir bey oturuyordu, üzerinde "Oklahoma Tiyatrosu Onuncu Tanıtım Ekibi Başkanı" yazılı olan beyaz ipekten geniş bir şerit göğsüne çaprazlama asılmıştı. Yanındaki sehpanın üzerinde mutlaka yarışta kullanılan bir telefon duruyordu, anlaşılan başkan her bir adaya ait gerekli bilgileri onlar karşısına getirilmeden bu telefondan öğreniyordu, çünkü Karl'a önce hiç soru sormadı; bunun yerine ayak ayak üstüne atmış, eli çenesinde yanındaki korkuluğa dayamış olan bir beye, "Negro, Avrupalı bir ortaokullu," dedi. Yerlere kadar eğilen Karl'la sanki işi bitmiş gibi, biri daha geliyor mu diye merdivenlerden aşağıya doğru baktı. Ama kimse gelmediği için, diğer beyin

Karl'la yaptığı konuşmaya arada sırada kulak veriyor, ama çoğunlukla hipodroma doğru bakıyor ve parmaklarıyla korkulukları tıklatıyordu. Bu narin ama yine de güçlü, uzun, seri hareket eden parmaklar, diğer bey onu yeterince meşgul etse de Karl'ın zaman zaman dikkatini çekiyordu.

"İşsiz miydiniz?" diye sordu bu bey önce. Bu soru ve neredeyse diğer bütün sorular da çok basitti, tümüyle art niyetsizdi, ayrıca yanıtlar araya girilip soru sorularak sınanmıyordu; ama bey soruları gözlerini iri iri açarak ifade etmesiyle, etkilerini üst gövdesini öne doğru eğerek gözlemlemesiyle, yanıtları başını göğsüne indirerek kabul etmesiyle ve arada sırada tekrarlamasıyla bunlara özel bir önem katmayı biliyordu; gerçi insan bu önemi anlamıyordu, ama bunu sezmek bile kişiyi dikkatli ve ürkek kılıyordu. Karl'ın içinden verdiği yanıtı geri alıp, belki daha çok ilgi görecek bir başkasıyla değiştirmek geliyordu sıklıkla, ancak kendini her seferinde tutuyordu yine de, çünkü böylesi bir bocalamanın kötü bir izlenim yaratacağını, ayrıca yanıtların doğuracağı etkinin çoğunlukla kestirilemez olduğunu biliyordu. Hem işe alınmasına karar verilmiş gibiydi zaten, bunu bilmek ona manevi destek sağlıyordu.

İşsiz mi olduğuna dair soruyu basit bir "Evet" ile yanıtladı.

"En son nerede çalıştınız?" diye sordu sonra bey. Karl tam yanıt verecekti ki, bey işaretparmağını kaldırıp bir kez daha, "En son!" dedi.

Karl aslında birinci soruyu da doğru anlamıştı, son sözü aklını karıştırdığı için elinde olmadan başını sallayarak geçiştirdi ve "Bir büroda," diye yanıt verdi.

Bu gerçekti henüz, gelgelelim bey büronun türüyle ilgili daha ayrıntılı bilgi isterse Karl yalan söylemek zorunda kalacaktı. Ama bey bunu yapmadı, bunun yerine kolayca aslına uygun bir şekilde yanıtlanabilecek bir soru sordu: "Oradan memnun muydunuz?"

"Hayır!" diye bağırdı Karl sesini yükselterek, neredeyse adamın sözünü keserek. Karl göz ucuyla baktığında, başkanın hafifçe gülümsediğini fark etti. Karl son yanıtını düşüncesizce verdiğine pişman oldu, ama Hayır'ı bağırarak söylemek çok çekici gelmişti, çünkü son işyerinde çalıştığı süre boyunca en büyük arzusu herhangi başka bir işverenin bir gün çıkıp ona bu soruyu sormasıydı. Ama yanıtının bir başka dezavantajı daha olabilirdi, çünkü bey şimdi neden memnun olmadığını sorabilirdi. Ama bey bunun yerine, "Kendinizi hangi göreve uygun hissediyorsunuz?" diye sordu. Bu soru belki gerçekten bir tuzak içeriyordu, çünkü Karl zaten oyuncu olarak işe alındığına göre neden soruluyordu ki bu? Karl bunu hissetmesine karşın, yine de açıklama yapmak içinden gelmedi, kendini oyunculuk mesleğine son derece uygun hissediyordu. Bu yüzden soruyu geçiştirdi ve dik başlı izlenimi bırakma tehlikesini göze alarak şöyle dedi: "Kentteki afişi okudum, herkese ihtiyaç olduğu yazılı olduğu için ben de başvurdum."

"Bunu biliyoruz," dedi bey ve sustu, önceki sorusunda ısrar ettiğini gösterdi böylece.

"Oyuncu olarak işe alındım," dedi Karl çekinerek, amacı, son sorunun onu soktuğu sıkıntıyı beye açıklamaktı.

"Bu doğru," dedi bey ve yeniden sustu.

"Hayır," dedi Karl ve bir iş bulmuş olduğuna dair bütün umudu sarsılmaya başladı, "tiyatro oynamaya uygun olup olmadığımı bilmiyorum. Ama çaba göstermek ve bana verilen bütün görevleri yerine getirmeye çalışmak istiyorum."

Bey başkana döndü, ikisi de başını salladı, Karl anlaşılan doğru yanıt vermişti, yeniden cesaretini toplayıp bedenini dikleştirdi ve sonraki soruyu bekledi. Soru şöyleydi: "İlk başta ne okumak istemiştiniz?"

Soruyu daha doğru belirlemek için –sorunun doğru belirlenmiş olması bey için her zaman çok önemliydi– şunu ekledi: "Avrupa'da demek istiyorum." Bunu söylerken eli-

ni çenesinden çekti, bununla aynı zamanda Avrupa'nın ne kadar uzakta ve orada bir zamanlar alınmış kararların ne kadar önemsiz olduğunu ima etmek istiyordu sanki.

Karl, "Mühendis olmak istiyordum," dedi. Gerçi bu yanıttan hoşlanmamıştı, Amerika'da mesleki açıdan şimdiye kadar geldiği yerin tamamen bilincindeyken bir zamanlar mühendis olmak istediğiyle ilgili eski bir anısını burada tazelemesi gülünçtü –hem Avrupa'da bile mühendis olabilir miydi acaba?–, ancak o an aklına başka bir yanıt gelmediği için bunu söyledi.

Ancak bey, her şeyi ciddiye aldığı gibi bu yanıtı da ciddiye aldı. "Yani mühendis," dedi, "hemen olamazsınız herhalde, ancak şimdilik belli basit teknik işleri yapmak size uygun olur belki."

"Elbette," dedi Karl, çok memnun olmuştu, gerçi bu teklifi kabul ederse oyuncu düzeyinden teknik işçiler arasına indirilecekti, ama kendini bu işte daha iyi gösterebileceğine gerçekten inanıyordu. Hem kendine bunu sürekli tekrarlıyordu, önemli olan işin türü değildi pek, asıl önemli olan bir yere kalıcı olarak tutunabilmekti.

"Ağır işler için yeterince güçlü müsünüz?" diye sordu bey.

"Tabii ki," dedi Karl.

Bey bunun üzerine Karl'ın yanına yaklaşmasını isteyip kolunu yokladı.

"Güçlü bir delikanlı," dedi sonra, Karl'ı kolundan tutup başkana doğru çekerek. Başkan gülümseyerek başını salladı, Karl'a –ama rahat pozisyonundan doğrulmadan– elini uzatarak, "O halde işimiz tamamdır," dedi. "Oklahoma'da her şey gözden geçirilecek. Tanıtım ekibimizin gururu olun!"

Karl eğilerek vedalaştı, sonra diğer beyle de vedalaşmak istedi, ancak o sanki işini tamamen bitirmiş gibi yüzünü havaya çevirmiş, platformun üzerinde bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. Karl aşağıya indiği sırada merdivenin yan tara-

fındaki duyuru panosu üzerinde şu yazı yukarı doğru çekiliyordu: "Negro, teknik işçi."

Burada her şey yoluna girdiği için, panoda gerçek adı yazıyor olsaydı bile Karl buna pek üzülmezdi artık. Her şey çok büyük bir titizlikle düzenlenmişti, çünkü Karl'ı merdivenin ayağında bir hizmetli bekliyordu, Karl'ın koluna bir bant taktı. Karl, bandın üzerinde ne yazdığını görmek üzere kolunu kaldırdığında orada tamamen doğru olarak şu yazılıydı: "Teknik işçi."

Karl nereye götürülecek olursa olsun, her şeyin nasıl şanslı bir şekilde geliştiğini Fanny'ye haber vermek istiyordu ilkönce. Ancak hizmetliden üzülerek öğrendi ki, hem melekler hem de şeytanlar tanıtım ekibinin bir sonraki adresine doğru yola çıkmışlardı, orada ekibin bir sonraki gün geleceğini duyuracaklardı.

"Yazık," dedi Karl; bu firmada yaşadığı ilk düş kırıklığıydı bu, "meleklerin arasında bir ahbabım vardı."

"Oklahoma'da yeniden görüşürsünüz," dedi hizmetli, "ama şimdi gelin, en sona kaldınız."

Karl'ı üzerinde daha önce meleklerin durduğu platformun arkasından dolaştırdı; yalnızca kaideler kalmıştı orada. Gelgelelim Karl'ın, meleklerin müziği olmasa daha çok iş arayan kişinin geleceği yolundaki tahmini doğru çıkmamıştı, çünkü platformun önünde hiç yetişkin yoktu artık; birkaç çocuk, muhtemelen melek kanatlarından birinden düşmüş olan uzun, beyaz bir tüy için boğuşuyordu yalnızca. Bir erkek çocuk, tüyü yukarı kaldırmıştı, o sırada diğer çocuklar bir elleriyle oğlanın başını bastırmaya uğraşıyor, öteki elleriyle tüye uzanıyorlardı.

Karl çocukları gösterdi, ama hizmetli oraya bakmadan, "Daha hızlı yürüyün," dedi. "İşe alınmanız çok uzun sürdü. Kuşkuları vardı herhalde?"

"Bilmiyorum," dedi Karl şaşkınlıkla, ama öyle olduğunu sanmıyordu. Her zaman, koşulların çok açık olduğu durum-

larda bile çevresindeki insanlara sıkıntı yaratmaya kalkışan biri her zaman çıkardı. Ama şimdi önüne geldikleri geniş seyirci tribününün iç açıcı görüntüsü karşısında Karl hizmetlinin sözlerini çok geçmeden unuttu. Bu tribünde büyük ve uzun bir bank vardı, üzerinde beyaz bir bez örtülüydü, işe kabul edilenlerin hepsi sırtları hipodroma dönük halde daha alçak olan bir alttaki bankta oturuyor ve ağırlanıyordu. Herkes neşeli ve heyecanlıydı; Karl sonuncu kişi olarak fark ettirmeden banka oturunca birçok kişi kadehlerini kaldırarak ayağa kalktı ve içlerinden biri, "İş arayanların babası" diye tanımladığı onuncu tanıtım ekibi başkanının şerefine bir konuşma yaptı. Birisi onun buradan da görülebildiğine dikkat çekti ve gerçekten de iki beyin bulunduğu hakem tribünü pek uzak olmayan bir mesafeden görünüyordu. Şimdi herkes kadehlerini bu yöne doğru sallıyordu, Karl da önündeki kadehi kavramıştı, ama ne kadar yüksek sesle bağırıp kendilerini göstermeye çalışsalar da, sevgi gösterisinin hakem tribününde fark edildiğine ya da hiç değilse fark edilmek istendiğine dair hiçbir işaret yoktu. Başkan önceden olduğu gibi köşeye yaslanmıştı, diğer bey eli çenesinde onun yanında ayakta duruyordu. İnsanlar hafif bir düş kırıklığı içinde yeniden yerlerine oturdular, arada sırada birileri dönüp hakem tribününe bakıyordu, ama çok geçmeden kendilerini zengin yemeğe verdiler; Karl'ın daha önce hiç görmediği kadar büyük, çıtır çıtır kızarmış etine bir sürü çatalın batırıldığı bir tavuk oradan oraya taşınıyordu, hizmetliler kadehlere tekrar tekrar şarap dolduruyorlardı –insan kendi tabağının üstüne eğilmiş olduğundan ve kadehe kırmızı şarabın ışıltısı düştüğü için bunu pek fark edemiyordu–, genel sohbete katılmak istemeyenler sofranın ucunda yığılı duran ve elden ele dolaşması düşünülmüş olan Oklahoma Tiyatrosu manzaralarını gösteren resimlere bakabilirlerdi. Ne var ki resimlerle pek ilgilenilmedi, böylece en uçta oturan Karl'a yalnızca tek bir resim ulaştı. Bu resme bakılırsa, hepsi çok görülmeye değer

olmalıydı. Bu resim, Birleşik Devletler Başkanı'nın locasını gösteriyordu. İnsan ilk bakışta bunun bir loca değil sahne olduğunu düşünebilirdi, korkuluklar açık alana doğru öylesine geniş bir kavisle uzanıyordu çünkü. Bu korkuluğun her parçası tamamen altından yapılmıştı. İncecik makaslarla kesip çıkarılmışa benzeyen ince sütunlar arasına eski başkanların madalyaları yan yana yerleştirilmişti, başkanlardan birinin dikkat çekecek kadar düz bir burnu, kalın dudakları ve kabarık gözkapaklarının altında dik dik yere bakan gözleri vardı. Locanın bütün çevresinden, yanlardan ve tepeden ışık huzmeleri vurmaktaydı; beyaz ama yine de yumuşak bir ışık locanın ön tarafını açığa çıkarmıştı, locanın arka kısımları ise bütün kenarlardan dökülerek inen ve iplerle idare edilen kırmızı, çeşitli tonlar altında kat kat kıvrılan kadifenin arkasında koyu ve kızıl renkte ışıldayan bir boşluk gibi görünüyordu. Her şey öylesine başına buyruk görünüyordu ki, bu locada insanların olabileceği pek hayal edilemiyordu. Karl yemeği unutmadı, ama az önce tabağının yanına bıraktığı resme sık sık baktı.

Sonuçta diğer resimlerin hiç değilse birine daha bakabilmeyi çok isterdi, ama gidip kendi almak istemiyordu, çünkü bir hizmetli elini resimlerin üstüne koymuştu, herhalde diziliş sırasının korunması gerekiyordu; Karl bu durumda yalnızca masaya bakıp bir resmin daha yaklaşıp yaklaşmadığını anlamaya çalıştı. O sırada şaşkınlıkla bir şey fark etti –önce inanamasa da– yemeğin üstüne iyice eğilmiş olan yüzler arasında iyi tanıdığı bir yüz vardı: Giacomo. Hemen onun yanına koşup, "Giacomo!" diye seslendi.

Giacomo, hazırlıksız yakalandığında her zaman sergilediği ürkeklikle sofradan kalktı, dar alanda bankların arasında döndü, eliyle ağzını sildi, ama sonra Karl'ı gördüğüne çok sevindi, yanına oturması için rica etti, ya da onunla birlikte Karl'ın yerine gitmeyi önerdi; birbirlerine her şeyi anlatıp, hep bir arada kalmak istiyorlardı. Karl diğerlerini ra-

hatsız etmek istemiyordu, bu yüzden şimdilik herkes yerini korusundu, yemek nasılsa birazdan biterdi ve ondan sonra elbette daima birbirlerine destek olacaklardı. Ama Karl sırf onu seyretmek için Giacomo'nun yanından yine de ayrılmadı. Geçmiş günlere dair ne anıları vardı! Aşçıbaşı kadın neredeydi? Therese ne yapıyordu? Giacomo'nun dış görünüşü neredeyse hiç değişmemişti; aşçıbaşının, onun altı ay içinde iri kemikli bir Amerikalı olacağına dair öngörüsü gerçekleşmemişti, Giacomo eskisi gibi narindi, yanakları eskisi gibi çöküktü, gerçi yanakları şu an için dolgundu, çünkü ağzında kocaman bir lokma et vardı, etteki gereksiz kemikleri yavaşça çekip tabağın üstüne atıyordu. Karl'ın onun kol bandından okuduğuna göre, Giacomo da oyuncu değil asansörcü olarak işe alınmıştı, Oklahoma Tiyatrosu'nda gerçekten herkese ihtiyaç var gibiydi! Karl kendini Giacomo'yu seyretmeye kaptırınca kendi yerinden uzun süre uzak kaldı. Tam geri dönmek istediği sırada, personel müdürü geldi, daha üstlerde bulunan banklardan birine çıktı, ellerini çırpıp küçük bir konuşma yaparken insanların çoğu ayağa kalktı; yemeklerinden ayrılamayıp yerinden kalkmayanlar ise diğerlerinin dürtmesiyle sonunda ayağa kalkmaya zorlanmış oldular.

"Umarım," dedi personel müdürü, bu arada Karl ayak uçlarının üstünde koşarak yerine dönmüştü, "kabul yemeğimizden memnun kalmışsınızdır. Bizim tanıtım ekibimizin yemeği genelde övgü alır. Ne yazık ki daveti kapatmak zorundayım, çünkü sizi Oklahoma'ya götürecek olan tren beş dakika sonra kalkıyor. Bu gerçi uzun bir yolculuk, ama ihtiyaçlarınızın iyi bir şekilde karşılandığını göreceksiniz. Burada size yolculuğunuzu yönetecek olan ve sözünden çıkmamanız gereken beyi tanıtayım."

Çelimsiz, ufak tefek bir bey, üstünde personel müdürünün durduğu banka tırmandı, üstünkörü eğilmeye bile zaman ayırmadan ileriye uzattığı sinirli ellerle nasıl toplanıp sıraya gireceklerini ve harekete geçeceklerini göstermeye baş-

ladı hemen. Ama önce kimse ona itaat etmedi, çünkü topluluktan daha önce bir konuşma yapmış olan bir kişi elini masaya vurdu ve uzun bir teşekkür konuşmasına başladı, oysa –Karl'ın huzuru iyice kaçmıştı– trenin birazdan kalkacağı az önce söylenmişti. Ama konuşmacı, personel müdürünün de onu dinlemeyip nakil amiri olan kişiye çeşitli talimatlar verdiğine bile dikkat etmedi, konuşmasını uzattıkça uzattı, sunulmuş olan bütün yemekleri saydı, hepsiyle ilgili fikrini belirtti ve sonunda özetleyerek şöyle seslendi: "Saygıdeğer baylar, biz böyle kazanılırız!" Konuşmanın muhatapları dışında herkes güldü, ama bu yine de şakadan çok gerçekti.

Bu konuşmanın bedeli istasyona giden yolun koşarak katedilmesiyle ödendi. Ama pek zor değildi bu, çünkü –Karl bunu ancak şimdi fark etmişti– kimse elinde bagaj taşımıyordu; tek bagaj aslında bebek arabasıydı, şimdi ekibin en başında baba tarafından itilerek sanki durmaksızın bir aşağı bir yukarı hopluyordu. Ne kadar yoksul ve güvenilmez insan toplanmıştı buraya böyle ve yine de böylesine iyi karşılanıyor ve korunup kollanıyorlardı! Ve nakil amirinin düpedüz kalbini fethetmiş olmalıydılar. Nakil amiri bazen bir eliyle bebek arabasının demirinden tutuyor ve ekibi heveslendirmek için diğer elini kaldırıyor, bazen son sıranın arkasına geçip bu insanları hızlandırıyor, bazen de yanlardan sıra boyunca yürüyüp, orta kısımda yavaş yürüyenleri gözüne kestiriyor ve kollarını sallayarak onlara nasıl koşmaları gerektiğini göstermeye çalışıyordu.

İstasyona ulaştıklarında tren hazırdı bile. İstasyondaki insanlar birbirlerine grubu gösteriyorlardı ve kulağa, "Bunların hepsi Oklahoma Tiyatrosu'ndan!" gibi bağırışlar geliyordu; tiyatro Karl'ın sandığından çok daha tanınmış gibiydi, gerçi Karl tiyatro konularıyla hiçbir zaman ilgilenmemişti. Bütün bir vagon özel olarak ekibe ayrılmıştı, nakil amiri trene binilmesi konusunda kondüktörden daha ısrarcıydı. Önce her kompartımana tek tek baktı, orada burada bir şeyi yoluna

koydu ve kendisi ancak ondan sonra trene bindi. Karl tesadüfen pencere kenarında bir yer bulmuş ve Giacomo'yu yanına çekmişti. Böylece yan yana sıkışıp oturuyor ve yapacakları yolculuğa özünde ikisi de seviniyordu. Amerika'da böyle tasasız bir yolculuk yapmamışlardı henüz. Tren hareket ettiğinde, pencereden el salladılar, bu sırada karşılarında oturan delikanlılar birbirlerini dürtüp bunu gülünç buldular.

Böylece iki gün iki gece yol aldılar. Karl, Amerika'nın büyüklüğünü ancak şimdi kavrıyordu. Usanmadan pencereden dışarıyı seyrediyordu; Giacomo da, ta ki karşısında kendilerini kâğıt oyununa vermiş olan delikanlılar pencere kenarındaki yerlerini bıkıp ona verinceye kadar onları itip, sıkıştırıp durdu. Karl onlara teşekkür etti –Giacomo'nun İngilizcesini herkes anlayamıyordu–, delikanlılar zamanla – kompartıman komşuları arasında başka türlüsü olamayacağı üzere– daha samimi davranmaya başladılar, ama samimiyetleri çoğunlukla bıktırıcıydı da, çünkü örneğin ellerinden ne zaman bir kâğıt düşse yerde bu kâğıdı arayıp duruyorlar, Giacomo'nun ya da Karl'ın bacağını olanca güçleriyle çimdikliyorlardı. O zaman Giacomo her seferinde hazırlıksız yakalanıp çığlık atıyor ve bacağını yukarı çekiyordu; Karl da bir seferinde bir tekmeyle karşılık vermeye çalıştı, ama bunun dışında her şeye sessizce katlanıyordu. Küçük, pencere açıkken bile dumana boğulan kompartımanda olan biten her şey, dışarıda görülen şeyler karşısında geçip gidiyordu.

İlk gün yüksek sıradağlardan geçtiler. Mavimsi siyah taş kütleleri sivri uçlarıyla trene kadar yaklaşıyordu, insan pencereden sarktığında onların zirvelerini boşuna bulmaya çalışıyordu; kapkara, dar ve dağınık vadiler açılıyordu, kaybolup gittikleri yön parmakla tarif ediliyordu; geniş dağ çağlayanları büyük dalgalar halinde ve içinde binlerce köpük dalgasını sürükleyerek tepelik zemine hızla iniyor, üzerinden trenin geçtiği köprülerin altından aktıkça akıyorlardı ve öylesine yakındılar ki, hafif serinliklerinden yüzler ürperiyordu.

Parçalar

I

"Kalk! Kalk!" diye bağırdı Robinson, Karl sabahleyin gözlerini açar açmaz. Kapının perdesi henüz açılmamıştı, ama eşit şekilde dağılarak aralardan içeriye vuran güneş ışığından, öğle öncesinde saatin ne kadar geç olduğu anlaşılıyordu. Robinson telaşlı bir halde sıkıntılı bakışlarla oradan oraya koşuşturuyor, elinde bazen bir havlu, bazen bir kova, bazen de çamaşır ya da giysi taşıyordu ve ne zaman Karl'ın yanından geçse başını sallayarak onu kalkmaya heveslendirmeye çalışıyor ve o sırada elinde tuttuğu şeyi havaya kaldırarak bugün son kez Karl yüzünden sıkıntı çektiğini gösteriyordu; öyle ya Karl henüz ilk sabahtan görevinin ayrıntılarına dair hiçbir şey bilemezdi elbette.

Ama Karl, Robinson'ın aslında kime hizmet ettiğini çok geçmeden gördü. İki sandıkla odanın geri kalanından ayrılmış bir alanda –Karl orayı daha önce görmemişti– büyük bir banyo işlemi gerçekleşiyordu. Brunelda'nın başının, çıplak boynunun –saçı henüz yüzüne düşmüştü– ve ense kökünün sandığın üzerinden yükseldiği görülüyordu; Delamarche'ın arada sırada kalkan eli her yana su sıçratan banyo süngerini tutuyordu, Brunelda bununla yıkanıp ovalanıyordu. Delamarche'ın Robinson'a verdiği kısa emirler duyuluyordu; Robinson eşyaları, alanın şimdi kapatılmış olan asıl girişin-

den uzatmıyordu, aksine bir sandıkla paravanın arasındaki küçük bir aralığı kullanmak zorundaydı, ayrıca bu uzatma sırasında kolunu iyice uzatıp başını çevirmesi gerekiyordu.

"Havlu! Havlu!" diye bağırdı Delamarche. O sırada masanın altında başka bir şey arayan Robinson bu buyruk üzerine tam korkmuş ve başını masanın altından çıkarmıştı ki, hemen, "Su nerede kaldı, lanet olsun!" dendi ve sandığın üzerinden Delamarche'ın yukarı doğru uzattığı öfkeli yüzü belirdi. Karl'ın görüşüne göre yıkanmak ve giyinmek için normalde yalnızca bir kez ihtiyaç duyulan her şey, burada olabilecek her sırayla defalarca isteniyor ve getiriliyordu. Küçük bir elektrik sobasının üzerinde ısıtılmak için sürekli bir kova su duruyordu ve Robinson bu ağır yükü iyice aralanmış bacakları arasında banyo yapılan alana tekrar tekrar taşıyordu. İşinin bunca yoğunluğunda komutlara her zaman tam olarak uyamaması, bir keresinde yeniden bir havlu istendiğinde odanın ortasında duran geniş yataktan bir gömleği alıp büyük bir topak yaparak sandığın üstünden atması anlaşılır bir durumdu.

Ama Delamarche'ın işi de ağırdı, belki de sırf bu yüzden Robinson'a karşı böylesine öfkeliydi –öfkesinden Karl'ı doğrudan görmezden geliyordu–, çünkü Brunelda'yı bile memnun edemiyordu. "Ah!" diye bir çığlık attı Brunelda, normalde onlara katılmayan Karl bile irkildi. "Nasıl da canımı acıtıyorsun! Çekil! Böyle acı çekmektense kendi kendime yıkanayım daha iyi! Şimdi kolumu yine kaldıramıyorum. Öyle bastırıyorsun ki, içim fena oluyor. Sırtım morluklarla kaplanmış olmalı. Bana bunu söylemezsin elbette. Bekle, Robinson'a ya da bizim ufaklığa göstereceğim. Hayır, yapmayacağım, ama birazcık daha nazik ol. Saygılı ol, Delamarche, ama bunu her sabah tekrarlasam da sen saygılı davranmıyorsun. – Robinson!" diye bağırdı sonra ansızın ve dantelli külotu başının üzerinden salladı. "Bana yardıma gel, bak, nasıl acı çekiyorum; bu işkenceye yıkanmak diyor şu Delamarche!

Robinson, Robinson, nerede kaldın, sen de mi kalpsizsin?" Karl oraya gitmesi için Robinson'a parmağıyla sessizce bir işaret yaptı, ama Robinson gözlerini yere dikip, üstün bir tavırla başını iki yana salladı, o daha iyi biliyordu. "Sen kim oluyorsun?" dedi Robinson, Karl'ın kulağına eğilerek. "Öyle denmek istenmiyor. Oraya yalnızca bir defa gittim, bir daha gitmedim. O gün ikisi de beni yakalayıp tekneye daldırdılar, az kalsın boğuluyordum. Ve Brunelda beni günlerce terbiyesiz olmakla suçladı ve tekrar tekrar, 'Ama epeydir banyodayken yanıma gelmedin,' ya da, 'Beni banyoda seyretmeye bir daha ne zaman geleceksin,' dedi. Birkaç kez dizlerine kapanıp yalvardıktan sonra bunları bıraktı. Bunu unutmayacağım."

Ve Robinson bunları anlatırken, Brunelda sık sık, "Robinson! Robinson! Nerede kaldı şu Robinson!" diye bağırıyordu.

Kimsenin yardımına gelmemesine ve bir yanıt bile verilmemesine karşın –Robinson Karl'ın yanına oturmuştu ve ikisi de üzerlerinden arada sırada Brunelda'nın ve Delamarche'ın başlarının belirdiği sandıklara doğru sessizce bakıyordu–, Brunelda yine de yüksek sesle Delamarche'tan yakınmayı bırakmadı. "Ama Delamarche!" diye bağırdı. "Beni yıkadığını şimdi yine hissetmiyorum. Süngeri ne yaptın? Hadi davran! Ah bir eğilebilseydim, ah bir hareket edebilseydim! Genç kızlık günlerim nerede kaldı, annemle babamın şu karşıdaki çiftliklerindeyken her sabah Colorado'da yüzerdim, kız arkadaşlarım arasında en hareketli olan bendim. Ya şimdi! Beni yıkamayı ne zaman öğreneceksin, Delamarche, süngeri evirip çevirip duruyorsun, gayret ediyorsun ve ben hiçbir şey hissetmiyorum. Bastırmaktan oramı buramı yara yapma dediysem, öylece ayakta durup soğuktan donmak istediğimi kastetmedim herhalde. Göreceksin, tekneden atlayıp, olduğum gibi kaçacağım!"

Ama sonra bu tehdidi yerine getirmedi –aslına bakılırsa bunu yapabilecek halde de değildi–, Delamarche, üşüteceği

korkusuyla onu yakalayıp teknenin içine bastırmış gibiydi, çünkü suyun içinde şiddetli şakırtılar oldu.

"Şunu çok iyi beceriyorsun, Delamarche," dedi Brunelda sesini biraz alçaltarak. "Kötü bir şey yaptıysan insanın yüzüne gülüp duruyorsun." Sonra kısa bir süre sessizlik oldu. "Şimdi Brunelda'yı öpüyor," dedi Robinson kaşlarını kaldırarak.

"Sıra şimdi hangi işte?" diye sordu Karl. Artık burada kalmaya karar verdiğine göre görevini de hemen yerine getirmek istiyordu. Yanıt vermeyen Robinson'ı kanepede yalnız bıraktı ve gece boyunca uyuyanların ağırlığından ezilen ve hâlâ da öyle olan geniş yatağı dağıtıp üzerindekileri bir bir yerlere atmaya başladı, sonra bu yığının her parçasını düzgün bir şekilde yerleştirecekti, herhalde böyle bir şey haftalardır yapılmamıştı.

"Gidip baksana, Delamarche," dedi Brunelda, "sanırım yatağımızı darmadağın ediyorlar. Her şeyi düşünmek gerekiyor, hiç huzur yok. Bu ikisine karşı daha sert olmalısın, yoksa istediklerini yaparlar." – "Bu, lanet olası görev aşkı içindeki ufaklıktır mutlaka!" diye bağırdı Delamarche, herhalde banyodan dışarı fırlamak istiyordu. Karl hemen elinde ne varsa attı, ama neyse ki Brunelda, "Gitme, Delamarche, gitme," dedi. "Ah, su ne kadar sıcak, insanın uykusu geliyor. Yanımda dur, Delamarche." Su buharının sandıkların arkasından nasıl yükseldiğini Karl aslında şimdi fark etmişti.

Robinson, Karl sanki kötü bir şey yapmış gibi elini korkuyla yanağına koydu. Delamarche'ın, "Her şey olduğu gibi aynen kalacak!" diyen sesi yükseldi. "Brunelda'nın banyodan sonra bir saat daha uyuduğunu bilmiyor musunuz? Lanet olası kötü idare! Durun ben başa çıkarım sizinle! Robinson, sen yine düş görüyorsun galiba! Seni, olanlardan yalnızca seni sorumlu tutuyorum! Bu çocuğu dizginlemek senin görevin, burası onun kafasına göre yönetilmez. Bir şey istediğimizde sizden hiçbir şey gelmiyor; yapacak iş yoksa,

çalışkansınız demektir. Bir köşeye çekilip size ihtiyacımız olana kadar bekleyin!"

Ama her şey hemen unutulmuştu, çünkü Brunelda sanki kaynar sular altında kalmış gibi çok yorgun bir sesle fısıldadı: "Parfüm! Parfümü getirin!" – "Parfüm!" diye bağırdı Delamarche. "Kıpırdayın!" Evet ama parfüm neredeydi? Karl Robinson'a baktı. Robinson Karl'a baktı. Karl burada her şeyi tek başına ele alması gerektiğini anladı, parfümün nerede olduğundan Robinson'ın haberi yoktu, öylesine yere yatmış, iki kolunu sürekli kanepenin altına sokup duruyordu, ama toz yumaklarından ve kadın saçlarından başka bir şey bulup çıkaramıyordu. Karl önce hemen kapının yanında duran lavaboya koştu, çekmecelerinde eski İngiliz romanları, dergiler ve notalar vardı yalnızca ve her şey öylesine doluydu ki çekmeceler bir açıldı mı bir daha kapatılamıyordu. "Parfüm," diye inledi Brunelda bu arada, "ne kadar uzun sürdü! Bugün gelecek mi parfümüm acaba!" Brunelda'nın bu sabırsızlığı karşısında Karl elbette hiçbir yeri adamakıllı arayamıyordu, ilk yüzeysel izlenime güvenmek zorundaydı. Şişe, lavabo dolabında yoktu, lavabo dolabının üzerinde esasen içleri ilaç ve merhem dolu olan eski, küçük şişeler duruyordu yalnızca, diğer her şey banyoya taşınmıştı herhalde. Şişe belki yemek masasının çekmecesindeydi. Ama Karl yemek masasına doğru giderken –aklında parfümden başka bir şey yoktu– Robinson'la şiddetli bir şekilde çarpıştı; Robinson kanepenin altını aramaktan sonunda vazgeçmiş ve parfümün yeriyle ilgili içine doğan bir sezgiyle körlemesine Karl'a doğru koşuyordu. Başların birbirine çarpması açıkça duyuldu, Karl sesini çıkarmadı, Robinson gerçi koşmayı bırakmadı, ama acıyı hafifletmek için sürekli ve abartılı yüksek bir sesle bağırdı.

"Parfümü arayacakları yerde dövüşüyorlar," dedi Brunelda. "Bu karmaşa beni hasta edecek Delamarche ve kesinlikle senin kollarında öleceğim. – Parfümümü illa istiyorum," diye bağırdı sonra gücünü toplayarak, "illa isti-

yorum! Parfümüm gelmeden tekneden çıkmayacağım, gerekirse akşama kadar beklerim." Ve yumruğunu suya indirdi, suyun sıçraması duyuldu.

Gelgelelim parfüm yemek masasının çekmecesinde de yoktu; orada gerçi eski pudra ponponları, makyaj hokkaları, saç fırçaları, bukleler ve bir sürü keçeleşmiş ve birbirine yapışmış ıvır zıvır gibi Brunelda'nın tuvalet eşyaları vardı yalnızca, ama parfüm yoktu orada. Hâlâ bağırarak bir köşede oraya yığılmış olan yüze yakın kutu ve küçük sandığı birbiri ardına açıp içlerini karıştıran Robinson da –bu arada muhteviyatın yarısı, bunlar çoğunlukla dikiş malzemeleri ve mektuptu, yere düşüyor ve öylece kalıyordu– hiçbir şey bulamıyor, bunu arada sırada başını iki yana sallayarak ve omuz silkerek Karl'a haber veriyordu.

Derken Delamarche iç çamaşırlarıyla banyodan fırladı, o sırada Brunelda'nın nöbet geçirircesine ağladığı duyuluyordu. Karl ve Robinson aramayı bırakıp Delamarche'a baktılar; sırılsıklam halde olan, yüzünden ve saçlarından da sular sızan Delamarche, "Şimdi bir zahmet aramaya başlayın bakalım!" diye bağırdı. "Burayı!" diye önce Karl'a aramasını emretti, sonra da Robinson'a, "Şurayı!" dedi. Karl gerçekten arıyor ve Robinson'a baktırılmış olan yerleri de gözden geçiriyordu, ama o da Robinson gibi parfümü bulamadı; Robinson ondan daha gayretli arıyor, yan gözle Delamarche'a bakınıyordu; Delamarche, alan elverdiği ölçüde ayağını yere vura vura odada bir aşağı bir yukarı yürüyordu ve içinden mutlaka hem Karl'ı hem de Robinson'ı iyice pataklamayı geçiriyordu

"Delamarche!" diye bağırdı Brunelda. "Hiç değilse beni kurulamaya gel! Bu ikisi parfümü nasılsa bulamayacak ve bir de her yeri darmadağın edecekler. Aramayı hemen kessinler! Ama hemen! Ve ellerinde ne varsa bıraksınlar! Ve bir şeye dokunmasınlar artık! Evi ahıra çevirmek istiyorlar herhalde. Durmazlarsa yakalarına yapış, Delamarche! Ama

hâlâ çalışıyorlar, şimdi yere bir kutu düştü. Kaldırmasınlar yerden, her şeyi olduğu gibi bıraksınlar ve odadan çıksınlar! Kapıyı arkalarından sürgüle ve yanıma gel. Suyun içinde çok fazla kaldım, bacaklarım dondu."

"Hemen, Brunelda, hemen!" diye seslendi Delamarche ve Karl ile Robinson'ı alıp kapıya koşturdu. Onları dışarı çıkarmadan önce kahvaltıyı getirmekle ve mümkünse birinden Brunelda için iyi bir parfüm ödünç almakla görevlendirdi.

"Eviniz dağınıklık ve pislikten geçilmiyor," dedi Karl koridora çıkınca, "kahvaltıyı getirdiğimizde, düzene sokmaya başlamalıyız."

"Keşke bu kadar hasta olmasaydım!" dedi Robinson. "Ve şu davranış!" Brunelda'nın, ona aylardır hizmet eden kendisi ve daha dün işe başlayan Karl arasında zerre kadar fark gözetmemesi Robinson'ı incitiyordu elbette. Ama daha iyisini hak etmiyordu. Karl, "Kendine biraz çekidüzen vermelisin," dedi. Ama onu çaresizliğiyle tamamen baş başa bırakmamak için ekledi: "Bir kerelik bir iş olacak zaten. Sandıkların arkasında sana bir yatak hazırlayacağım ve her şey biraz düzene girdikten sonra orada bütün gün yatabileceksin, hiçbir şeyle ilgilenmek zorunda kalmayacak ve çok çabuk iyileşeceksin."

"Ne durumda olduğumu şimdi kendin anlıyorsun işte," dedi Robinson, kendiyle ve acılarıyla baş başa kalmak için yüzünü başka yöne çevirdi. "Ama rahatça yatmama izin verirler mi hiç?"

"İstersen bu konuyu Delamarche ve Brunelda'yla kendim konuşurum."

"Brunelda saygı gösterir mi hiç?" diye bağırdı Robinson ve Karl'ı buna hiç hazırlamadan az önce önüne geldikleri kapıyı yumruğuyla itip açtı.

Bir mutfağa girdiler, onarım istiyor gibi duran ocaktan neredeyse küçük karabulutlar yükseliyordu. Karl'ın dün koridorda gördüğü kadınlardan biri ocağın kapağının önünde

diz çökmüş, her yanını yokladığı ateşe çıplak elleriyle büyük kömür parçaları atıyordu. Bunu yaparken, yaşlı bir kadın için rahatsız edici olan diz çökme pozisyonunda inliyordu.

"Tabii, bir de bu baş belası geliyor," dedi Robinson'ı görünce, eli kömür sandığının üzerinde güçlükle doğruldu ve sapını önlüğüne doladığı ocak kapağını kapattı. "Şimdi, öğleden sonra dörtte," –Karl şaşkınlıkla mutfak saatine baktı– "hâlâ kahvaltı mı edeceksiniz? Haydutlar sizi! – Oturun," dedi kadın sonra, "ve size ayıracak zamanım oluncaya kadar bekleyin."

Robinson Karl'ı çekip, kapının yanındaki küçük bir sıraya oturttu ve kulağına fısıldadı: "Ona itaat etmeliyiz. Çünkü ona bağımlıyız. Odamızı ondan kiraladık ve bizi her an dışarı atabiliyor tabii. Ama evimizi değiştiremeyiz ki, onca eşyayı nasıl alıp götürelim ve her şeyden öte Brunelda taşınabilir durumda değil."

"Bu koridorda başka oda bulunamaz mı?" diye sordu Karl.

"Bizi kimse kabul etmez ki," diye yanıtladı Robinson. "Koca evde bizi kimse kabul etmez."

Böylece sıralarında sessizce oturup beklediler. Kadın iki masa, bir çamaşır kazanı ve bir ocak arasında sürekli koşturup duruyordu. Kadının bağırıp çağırmasından öğrenildiğine göre, kızı rahatsızlanmıştı ve bu yüzden bütün işin, yani otuz kiracının hizmetinin ve yedirip içirilmesinin tek başına altından kalkmak zorundaydı. Üstelik şimdi ocak arızalanmıştı, yemek bir türlü pişmek bilmiyordu, iki kocaman tencerede koyu bir çorba kaynıyordu, kadın kepçelerle ne kadar yoklasa ve yukarıdan akıtsa da çorbayı bir türlü tutturamıyordu, bunun nedeni kötü ateşti herhalde; kadın böylece ocak kapağının önünde neredeyse yere oturdu ve kızgın kömürleri maşayla karıştırıp durdu: Mutfağı dolduran duman kadını öksürttü, öksürük bazen öyle şiddetleniyordu ki, kadın bir sandalyeyi tutup dakikalarca öksürmekten baş-

ka bir şey yapamıyordu. Bugün artık kahvaltı çıkarmayacağını defalarca söyledi, çünkü buna ne zamanı ne de isteği vardı. Karl ve Robinson, bir yandan kendilerine kahvaltıyı getirmeleri buyurulduğu için, ama diğer yandan bunu zorla yaptırma olanağına sahip olmadıkları için bu tür sözlere yanıt vermeyip, önceki gibi sessizce oturuyorlardı.

Her tarafta, koltuklarda, ayak iskemlelerinde ve masaların altında ve üstünde, evet yerde bile bir köşeye itilmiş halde kiracıların kahvaltı bulaşıkları duruyordu. İçlerinde biraz kahve ya da süt kalmış olan küçük demlikler vardı, bazı küçük tabaklarda hâlâ tereyağı artıkları bulunuyordu, devrilmiş olan büyük bir teneke kutudan bisküviler uzağa yuvarlanmıştı. Bütün bunlardan bir kahvaltı düzenlemek olasıydı mutlaka, Brunelda kaynağını öğrenmezse bu kahvaltıda eleştirecek en ufak bir şey bulamazdı. Karl bunları düşünürken baktığı saat, yarım saattir burada beklediklerini ona gösterdiği sırada –Brunelda çılgına dönmüş Delamarche'ı hizmetkârlara karşı kışkırtıyor olmalıydı– kadın öksürerek ve gözünü Karl'a dikerek, "Burada istediğiniz kadar oturun," diye bağırdı, "ama kahvaltı yok size. Buna karşın iki saat içinde akşam yemeğini alabilirsiniz."

"Gel, Robinson," dedi Karl, "kahvaltımızı kendimiz düzenleyeceğiz." – "Nasıl?" diye bağırdı kadın başını eğerek. "Lütfen mantıklı olun," dedi Karl, "bize neden kahvaltı vermek istemiyorsunuz ki? Yarım saattir bekliyoruz, bu yeterince uzun bir zaman. Size her şeyin bedeli ödeniyor, mutlaka bütün herkesten daha iyi ücretler ödüyoruz. Bu kadar geç kahvaltı etmemiz size kuşkusuz sıkıntı veriyordur, ama biz sizin kiracılarınızız, geç kahvaltı etme alışkanlığımız var ve sizin de kendinizi biraz bize göre ayarlamanız gerekir. Bugün elbette kızınız küçükhanımın hastalığı nedeniyle işiniz özellikle ağırdır, ama biz de bunun karşılığında, madem başka türlü olmuyor ve siz bize taze yiyecek vermiyorsunuz, kahvaltıyı buradaki artıklardan düzenlemeye hazırız."

Ama kadın kimseyle dostane bir fikir alışverişine girmek istemiyordu, onun gözünde genel kahvaltının artıkları bile bu kiracılar için fazla iyiydi; ama diğer yandan iki hizmetlinin sırnaşıklığından usanmıştı artık, bu yüzden bir tepsiyi tuttuğu gibi Robinson'ın karnına bastırdı ve Robinson yüzünü kısa bir süre acıyla buruşturduktan sonra kadının seçeceği yemeği alabilmesi için tepsiyi tutması gerektiğini kavradı. Kadın tepsiyi şimdi büyük bir aceleyle bir sürü şeyle dolduruyordu, ancak bütün bunlar şimdi hazırlanmış kahvaltıya değil de kirli tabak çanak yığınına benziyordu. Kadın onları dışarı iterken, onlar da hakarete uğrayıp darbe almaktan korkarcasına eğilerek kapıya doğru koştukları sırada Karl tepsiyi Robinson'ın elinden aldı, çünkü ona tepsi Robinson'ın elinde yeterince güvende değilmiş gibi geliyordu.

Koridora çıkıp, ev sahibesinin kapısından yeterince uzaklaştıktan sonra Karl elinde tepsiyle yere oturdu, amacı her şeyden önce tepsiyi temizlemek, bir arada olması gereken şeyleri toplamak, yani sütleri aynı kaba boşaltmak, çeşitli tereyağı artıklarını tek tabağa sıyırmak, sonra kullanılmışlığa dair bütün işaretleri ortadan kaldırmak, yani bıçakları ve kaşıkları temizlemek, ısırılmış ekmekleri kesip düzeltmek ve her şeye daha iyi bir görünüm kazandırmaktı. Robinson bu işi gereksiz buldu ve kahvaltının sıklıkla çok daha berbat göründüğünü savundu, ama Karl Robinson'ın onu engellemesine izin vermedi, hatta Robinson'ın kirli parmaklarıyla bu işe katılmaya kalkmadığına sevindi. Karl onu dizginlemek için ona hemen –ancak kendisine söylediği gibi yalnızca bir kereliğine– birkaç kurabiye ile eskiden çikolata dolu olan bir çanağın dibindeki kalın tortuyu tahsis etti.

Kendi dairelerinin önüne gelip Robinson elini doğrudan kapı koluna koyunca Karl onu durdurdu, çünkü içeri girmelerine izin olup olmadığı kesin değildi. "Var tabii," dedi Robinson, "şimdi Delamarche onun saçını tarıyor yalnızca." Ve gerçekten de hâlâ havalandırılmamış ve perdeleri örtülü

olan odada Brunelda bacaklarını iyice ayırarak arkalıklı sandalyeye oturmuştu, arkasında duran Delamarche da yüzünü iyice eğerek onun kısa, muhtemelen keçeleşmiş saçlarını tarıyordu. Brunelda üzerine yine çok bol bir elbise giymişti, ama bu seferki uçuk pembeydi, dünkünden belki kısaydı biraz, en azından kalın örgülü beyaz çorapları neredeyse dizlerine kadar görünüyordu. Tarama işinin uzun sürmesinden sabırsızlanan Brunelda kalın, kırmızı dilini dudaklarının arasında gezdiriyor, bazen de, "Ama Delamarche!" diye bağırarak kendini Delamarche'tan tamamen kurtarıyor, o da havaya kaldırdığı tarakla Brunelda'nın başını yeniden arkaya atmasını sakince bekliyordu.

"Uzun sürdü," dedi Brunelda ortaya ve özellikle Karl'a dönüp, "senden memnun kalınmasını istiyorsan biraz daha kıvrak olman gerekiyor. Tembel ve obur Robinson'ı kendine örnek almamalısın. Bu arada bir yerde kahvaltınızı yaptınız herhalde; bakın söylüyorum size, bir dahaki sefere buna göz yummam."

Bu haksızca bir yaklaşımdı, Robinson da başını iki yana salladı, sesini çıkarmasa da dudaklarını oynattı; Karl ise, efendileri etkilemenin tek yolunun kuşkusuz yapılan işi göstermek olduğunu anladı. Bu nedenle bir köşeden alçak bir Japon sehpası çekip çıkardı, üzerine bir bez örtüp yanlarında getirdikleri yiyecekleri koydu. Kahvaltının ilk halini gören bütün bunlardan memnun kalabilirdi, ama bunun dışında Karl'ın da kendine söylemek zorunda olduğu gibi eleştirilecek kimi yanları vardı.

Neyse ki Brunelda acıkmıştı. Her şeyi hazırlayan Karl'a bakıp keyifle başını salladı ve yumuşak, şişko ve muhtemelen her şeyi hemen ezecek olan eliyle zamanından önce uzanıp kendine bir lokma alarak Karl'ın işini sık sık engelledi. "İyi iş çıkardı," dedi ağzını şapırdatarak ve işini daha sonra yapmak üzere tarağı onun saçına sokup bırakan Delamarche'ı çekip yanındaki koltuğa oturttu. Yiyecekleri görünce Dela-

marche'ın da yüzü güldü, ikisi de çok acıkmıştı, elleri sehpanın üzerinde hızlıca bir oraya bir buraya gidip geliyordu. Karl, burada memnun edebilmek için olabildiğince çok şey getirmesi gerektiğini fark etti, mutfağın zemininde işe yarayacak daha bir sürü şey bıraktığını anımsayınca, "Her şeyin nasıl düzenlenmesi gerektiğini ilk seferde bilmiyordum," dedi, "bir dahaki sefere daha iyi yaparım." Ama kime hitap ettiğini daha konuşma sırasında anımsadı, olayın etkisinde fazlaca kalmıştı. Brunelda Delamarche'a bakıp keyifle başını salladı ve Karl'a ödül olarak bir avuç bisküvi uzattı.

II

Brunelda'nın Gidişi

Karl bir sabah, Brunelda'nın oturduğu tekerlekli sandalyeyi binanın kapısından iterek çıkardı. Umduğu kadar erken değildi artık. Gidişi gece yerine getirmek için anlaşmışlardı, amaç sokaklarda dikkat çekmemekti; Brunelda alçakgönüllü davranıp üstünü büyük, boz renkli bir örtüyle örtmek istese de, gündüzleri dikkat çekmek kaçınılmaz olacaktı. Öğrencinin seve seve yardım etmesine karşın, merdivenlerden aşağıya taşıma işi çok uzun sürmüştü, bu vesileyle de öğrencinin Karl'dan çok daha çelimsiz olduğu ortaya çıkmıştı. Brunelda çok cesur davranıyor, hemen hiç inlemiyor ve onu taşıyanların işini kolaylaştırmaya çalışıyordu. Hem taşıyanın hem de Brunelda'nın dinlenmesine izin vermek için beş basamakta bir Brunelda'yı yere koymaktan başka çare yoktu. Serin bir sabahtı, koridorlarda mahzenlerdeki gibi soğuk rüzgâr esiyordu, ama Karl ve öğrenci kan ter içinde kalmışlardı ve molalarda Brunelda'nın onlara yüzlerini kurulamaları için –hem de güler yüzle– uzattığı örtüsünün her biri bir ucunu almak zorundaydı. Böylece, aşağıya, tekerlekli sandalyenin akşamdan beri durduğu yere ancak iki saat sonra varabildiler. Brunelda'nın kaldırılıp sandalyeye konulma-

sı da ayrıca bir işti, ama sonra yapılanların bütünü başarılı olarak kabul edilebilirdi, çünkü tekerlekli sandalyeyi itmek yüksek tekerlekler sayesinde güç olmamalıydı ve geriye yalnızca arabanın Brunelda'nın altında dağılabileceği korkusu kalıyordu. Bu tehlikeyi kuşkusuz göze almak zorundaydılar, yanlarında yedek bir tekerlekli sandalye götüremezlerdi, gerçi öğrenci böyle bir arabanın sağlanması ve sürülmesi için hazır olduğunu yarı şakayla söylemişti. Ardından öğrenciyle çok içten bir şekilde vedalaştılar. Brunelda ve öğrenci arasındaki bütün uyuşmazlıklar unutulmuş gibi görünüyordu, hatta öğrenci geçmişte Brunelda'nın hastalığı sırasında bir suç işleyip, Brunelda'yı incittiği için özür diledi, ama Brunelda her şeyin çoktan unutulduğunu ve fazlasıyla telafi edildiğini söyledi. Brunelda son olarak bir sürü eteğinin arasından güçlükle bulup çıkardığı bir doları kendisinden bir anı olarak kabul etmesini öğrenciden rica etti. Brunelda'nın ünlü cimriliği karşısında bu armağan çok anlamlıydı, öğrenci de buna çok sevindi ve madeni parayı havaya attı. Ne var ki sonra yerde aramak zorunda kaldı; Karl ona yardım etmek zorunda kaldı ve parayı sonunda Brunelda'nın arabasının altında buldu. Öğrenciyle Karl arasındaki vedalaşma elbette çok daha kolay geçti, birbirlerine yalnızca ellerini uzatıp yeniden görüşeceklerini ve o zaman hiç değilse ikisinden birinin –öğrenci bunun Karl, Karl da öğrenci olacağını savundu– övgüye değer bir yere ulaşmış olacağını inançla söylediler, bu şu ana kadar ne yazık ki olamamıştı. Sonra Karl cesaretle arabayı kulpundan kavrayıp kapıdan çıkardı. Onlar gözden kaybolunca kadar öğrenci arkalarından bakıp bir bez salladı. Karl sık sık başıyla selam verdi, Brunelda da arkasına dönmeyi çok isterdi, ancak böylesi hareketler onun için çok yorucuydu. Karl, Brunelda'ya son kez vedalaşma olanağı vermek için caddenin sonunda arabayı daire çizerek dolaştırdı, böylece Brunelda da öğrenciyi görebildi, öğrenci de bu fırsatı değerlendirip bezi büyük bir hararetle salladı.

Ama Karl sonra artık bir yerde duramayacaklarını, yolun uzun olduğunu ve hedeflediklerinden çok daha geç yola çıktıklarını söyledi. Gerçekten de artık arada sırada arabalar ve tek tük de olsa işe giden insanlar görülüyordu. Karl sözleriyle gerçekte dile getirdiğinden öte bir şey söylemek istememişti, ama Brunelda bunu ince ruhuyla farklı algılayıp boz renkli örtüsünün içine iyice gömüldü. Karl buna karşı çıkmadı; boz renkli bir bezle örtülü bir el arabası gerçi çok dikkat çekerdi, ama örtünmemiş bir Brunelda'yla olmasından kıyaslanamayacak kadar daha az göze batardı. Karl arabayı çok dikkatli sürüyordu; bir köşeyi dönmeden önce bir sonraki caddeyi gözetliyor, hatta gerekli görürse arabayı bırakıp kendisi birkaç adım önden gidiyordu, eğer rahatsızlık verecek herhangi bir karşılaşmayı önceden fark ederse, bu karşılaşma olasılığı ortadan kalkıncaya kadar bekliyor ya da yola devam etmek için bambaşka bir caddeyi seçiyordu. O zaman bile –olası bütün yolları önceden incelediği için– yolu dikkate değer ölçüde uzatmak gibi bir tehlikeye asla girmiyordu. Kuşkusuz çekinilmesi gereken ancak ayrıntılarıyla öngörülememiş olan engeller çıkıyordu. Böylece hafif yokuşlu, ucu bucağı görülebilen ve şanslarına tamamen boş olan bir sokakta –bu, Karl'ın çok acele ederek yararlanmak istediği bir avantajdı– bir bina kapısının karanlık köşesinden ansızın bir polis çıkıp, Karl'a özenle örtülmüş arabada ne taşıdığını sordu. Karl'a çok sert bakmasına karşın, örtüyü aralayıp da, Brunelda'nın kızarmış korkulu yüzünü görünce yine de kendini tutamayıp gülümsedi. "Nasıl?" dedi. "Buraya on çuval patates koydun sanmıştım, ama şimdi yalnızca bir kadın var, öyle mi? Nereye gidiyorsunuz ki? Kimsiniz siz?" Brunelda polise bakmaya cesaret edemiyordu, yalnızca Karl'a çevirdiği gözlerinde kendisini onun bile kurtaramayacağına dair açıkça kuşku vardı. Oysa Karl polislerle yeterince deneyim kazanmıştı, ona bütün bunlar pek tehlikeli gelmiyordu. "Küçükhanım," dedi Karl, "size gelen evrakı

gösterin." – "Ah, evet," dedi Brunelda ve gerçekten kuşku uyandıracak kadar çaresiz bir şekilde aramaya başladı. "Küçükhanım," dedi polis açıkça alay ederek, "evrakı bulamayacak." – "Bulacak," dedi Karl sakince, "kesinlikle yanında, yanlış bir yere koymuş hepsi bu." Karl şimdi kendi aramaya başladı ve gerçekten evrakı Brunelda'nın sırtının arkasından çekip çıkardı. Polis kâğıda göz ucuyla baktı. "Demek çıktı," dedi polis gülümseyerek. "Böyle bir küçükhanım, o küçükhanım öyle mi? Ve siz, ufaklık, aracılık ve nakliye işlerine mi bakıyorsunuz? Gerçekten daha iyi bir iş bulamıyor musunuz?" Karl omuzlarını silkti, bunlar yine polisin o bilinen karışmalarıydı. "Eh, iyi yolculuklar," dedi polis yanıt alamayınca. Polisin sözlerinde muhtemelen küçümseme vardı, Karl buna karşılık olarak hoşça kal demeden yola devam etti, polisin küçümsemesi dikkatli olmasından iyiydi.

Karl çok geçmeden muhtemelen daha tatsız bir şeyle karşılaştı. İçinde büyük süt güğümlerinin bulunduğu büyük bir arabayı önü sıra iten bir adam yanına yaklaştı, Karl'ın arabasındaki boz renkli örtünün altında ne olduğunu öğrenmeyi çok istiyordu. Karl'la yolları aynıymış izlenimi bırakmıyordu, ama Karl ne kadar beklenmedik dönüşler yapsa da adam yanından ayrılmıyordu. Adam önce seslenmekle yetinip, örneğin, "Yükün çok ağır olmalı!" ya da, "Kötü yüklemişsin, üstten bir şey düşecek!" dedi. Ama sonra doğrudan, "Örtünün altında ne var?" diye sordu. Karl, "Sana ne bundan!" dedi. Ama bu yanıt adamı daha da meraklandırdığı için Karl sonunda, "Elma var," dedi. "Amma çok elma!" dedi adam şaşkınlıkla ve bu nidayı tekrarlamayı bırakmadı. "Olduğu gibi bir hasat bu," dedi sonra. "Yani, evet," dedi Karl. Adam Karl'a inanmadığından mı, yoksa onu kızdırmak istediğinden mi bilinmez, daha ileri gidip elini –bunların hepsi ilerlerken oluyordu– şakaymış gibi örtüye doğru uzatmaya başladı ve sonunda örtüyü çekiştirme cesaretini gösterdi. Brunelda kim bilir ne üzülüyordu! Karl onu

düşünerek adamla bir tartışmaya girmek istemedi ve sanki orası gideceği yermiş gibi ilk karşısına çıkan açık kapıdan içeri girdi. "Evim burası," dedi, "eşlik ettiğin için teşekkürler." Adam kapının önünde şaşkınlıkla durup Karl'ın arkasından baktı; Karl, eğer gerekiyorsa ön avluyu boydan boya katetmek üzere sakince harekete geçti. Adamı kuşkulandıracak bir şey kalmamıştı artık, ancak adam son bir kez hainlik yapabilmek için arabasını olduğu yerde bıraktı, parmak uçlarına basarak Karl'ın peşi sıra koştu ve örtüyü öylesine hızlı bir şekilde çekti ki, Brunelda'nın yüzü neredeyse tamamen açılacaktı. "Elmaların hava alsın diye yaptım," dedi ve koşarak kaçtı. Karl buna da katlandı, çünkü onu kesin olarak adamdan kurtarmıştı. Arabayı avlunun, birkaç büyük ve boş sandığın durduğu bir köşesine sürdü, sandıkları siper alıp örtünün altından Brunelda'ya yatıştırıcı birkaç söz söylemek istiyordu. Ama Brunelda'yı ikna etmek için uzun süre konuşmak zorunda kaldı, çünkü Brunelda gözyaşları içindeydi ve burada, sandıkların arkasında gün boyu kalmak ve ancak gece olduktan sonra yola devam etmek için ona ciddi ciddi yalvarıyordu. Bunun ne kadar yanlış olacağına Karl onu herhalde tek başına inandıramayacaktı, ama birisi o sırada sandık yığınının öbür ucunda boş bir sandığı boş avluda yankılanan korkunç bir gürültüyle yere devirince Brunelda öyle korktu ki, artık tek bir söz söylemeye cesaret edemeden örtüyü üzerine çekti ve Karl'ın ani bir kararla arabayı hemen sürmeye başlamasına muhtemelen mutlu oldu.

Sokaklar şimdi gitgide kalabalıklaşıyordu, ama araba Karl'ın korktuğu kadar çok dikkat çekmiyordu. Nakil için esasen başka bir zamanı seçmek herhalde daha akıllıca olurdu. Eğer böyle bir yolculuk bir daha gerekecek olursa, Karl bunu öğlen saatlerinde yerine getirme cesaretini gösterecekti. Fazlaca sıkıntı yaşamadan sonunda 25 numaralı şirketin bulunduğu dar ve karanlık sokağa saptı. Şaşı idareci elinde saatle kapının önünde duruyordu. "Hep mi böyle vak-

tinde gelmezsin?" diye sordu. "Çeşitli engeller çıktı," dedi Karl. "Bilindiği üzere onlar hep çıkar," dedi idareci. "Ama bu binada geçmez onlar! Kafana sok bunu!" Karl bu tür sözlere pek kulak asmıyordu artık, herkes gücünü kullanıp daha aşağıdakine hakaret ediyordu. İnsan buna bir kez alıştı mı, saatin düzenli vurmasından farklı gelmiyordu kulağına. Ama arabayı hole sürerken burada hâkim olan, ama aslında beklediği pislik karşısında irkildi. İnsan yakından bakınca elle tutulur bir kir değildi bu. Holün taş zemini süpürülüp temizlenmiş sayılırdı, duvarlardaki tablolar eski değildi, yapay palmiyeler hafif tozluydu; ama yine de her şey yağ içinde ve iticiydi, her şey kötü kullanılmıştı ve hiçbir temizlik bunları düzeltemezdi sanki. Karl bir yere geldiğinde orada nelerin iyileştirilebileceğini ve gerektireceği sonsuz emeği dikkate almadan hemen işe girişmenin ne büyük bir zevk olabileceğini aklından geçirmeyi severdi. Ama burada neler yapılması gerektiğini bilmiyordu. Brunelda'nın üstündeki örtüyü yavaşça kaldırdı. "Hoş geldiniz, Küçükhanım," dedi idareci yapmacık bir tavırla, Brunelda'nın onda iyi bir izlenim bıraktığı kuşkusuzdu. Brunelda bunu fark eder etmez, Karl'ın keyifle gördüğü gibi, bundan yararlanmayı bildi. Son saatlerde yaşanan bütün korkular yok olup gitmişti.